රසවාහිනී

වනරත්න ව්‍යාඛ්‍යා

ජම්බුදීපුපපතති කථා

ධමමසොණ්ඩක වගෙගා

පෙළ - පදාර්ථ - අනුවාද සහිතයි.

සම්පාදක

පණ්ඩිත, රන්ජිත් වනරත්න. (බී.ඒ.)

පිරිවෙන්වල භාවිතයට නියමිත

ර ස වා හි නී

වනරත්න ව්‍යාඛ්‍යා

ජම්බුදීපුප්පත්ති කථා.

ධම්මසොණ්ඩක වග්ගො

පෙළ - පදර්ථ - සිංහලානුවාද සහිතයි.

සම්පාදක
මාදම්පෙ, ඉරට්ටකුලම, "වනමල්"
වෙශ්මාධීශ, පාඨශාලාචාර්ය,
පණ්ඩිත රන්ජිත් වනරත්න (බී.ඒ.)

ප්‍රස්තාවනාව

දඹදෙනි යුගය උදවෙත්ම පාලි සාහිත්‍යයේ නවෝදයක් ඇති විය. විවිධ කරුණු ඔස්සේ විවිධ සාහිත්‍යික ග්‍රන්ථ නිපැයීමෙන් එය වඩාත් වර්ධනය විය. සිංහල, පාලි ග්‍රන්ථ නව මුහුණුවරක් දෙමින් බිහි වූයේ දඹදෙනි යුගයෙහිය. සමහරක් නැවත සංස්කරණය කළ අතර සමහරක් අමුතුවෙන්ම නිපදවූහ. පාලි සාහිත්‍ය ග්‍රන්ථ නිපදවීමේ වැඩි ගෞරවය ලාංකෙය භික්ෂූන් වහන්සේ සතුවෙති. මුලදී "පාලි" යන්න බුද්ධ ධර්මය හැඳින්වීමට භාවිත වුවද, පසුව එය පාලියේ ගැටලු තැන් විසඳීමට විස්තෘතව අටුවා ටීකා ආදියෙන් වැඩී භාෂාවක් වශයෙන් සංවර්ධනය විය. අනතුරුව වංශ කථා, චරිත කතා ආදිය නිසා පාලි භාෂා සාහිත්‍යය වඩාත් දියුණු විය. ථෙරවාදී බෞද්ධ සාහිත්‍යය දියුණු වීමට පාලි භාෂාව උපකාර විය. මහායානිකයන් සංස්කෘත භාෂාව මාධ්‍යය කරගෙන බුද්ධ ධර්මය විචාරයට ලක් කළ අතර, ථෙරවාදීහු එයට පහර ගසමින් බුද්ධභාෂිත හුදු පාලි භාෂාවෙන්ම දෙශිත යයි කියමින් පාලි භාෂාවෙන්ම බෞද්ධ සාහිත්‍යය දියුණු කළහ.

ලංකා සාහිත්‍ය ඉතිහාසයේ පොළොන්නරු යුගය වන විට සංස්කෘතය තදින් පැතිරී ගිය බව පිළිගැනේ. බෞද්ධ භික්ෂූන් වහන්සේ සංස්කෘත භාෂාවෙන් ලද ආභාසය නිසා පාලි සාහිත්‍ය සංවර්ධනයට එය උපකාර කරගත් බැව් පශ්චාත් කාලීන පාලි ග්‍රන්ථ සමීක්ෂණයෙන් එය පැහැදිලි වේ. දඹදෙණි යුගය වන විට ද එය බලපා ඇති අයුරු එම යුගයෙහිම රචිත ථූපවංශ, රසවාහිනී ආදී ග්‍රන්ථයන්ගෙන් පැහැදිලි වේ.

මෙහිදී අපේ විචාරයට ලක්වනුයේ "රසවාහිනී" යයි. රසවාහිනිය වංශ කතා ගණයට මෙන්ම මහාඝී ධර්ම ග්‍රන්ථයක් වශයෙන් ද, චරිත කතා සංග්‍රහයක් වශයෙන් ද ගිණිය හැකි චම්පු කාව්‍යයකි. මෙහි සඳහන් කතා බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව ඇති වූ සිද්ධීන් වශයෙන් සැලකේ.

රසවාහිනිය ලිවීමට ද සිංහල කතා පොතක් උපකාර වූ බැව් එහිම මෙසේ සඳහන් වේ.

"තත්‍ථ තත්‍ථුප්පන්නානි - වත්‍ථූනි අරහා පුරෙ
අභාසුං දීප භාසාය ඨපෙසුංතං පුරාතනා

මහා විහාරෙ තඞ්ගුත්ත වඞ්ක පරිවෙණ වාසිකො
රට්ඨපාලො'ති නාමෙන - සීලාචාර ගුණාකරො
හිතාය පරිවත්තෙසි - පජානං පාලි භාසතො
පුනරුත්තාදි දෙසෙහි - තමාසි සබ්බමාකුලං
අනාකුලං කරිස්සාමි - තං සුණාථ සමාහිතා"

මුලදී සිංහල බසින් තිබූ පොත මහා විහාරයෙහි තඞ්ගුත්තවඞ්ක පිරිවෙන් වැසි රට්ඨපාල හිමිතුමන් විසින් පාලියට නැගූ බවත්, එයද පුනරුක්තාදී දෝෂයන්ගෙන් ගහණ නිසා මේ රසවාහිනිය යථෝක්ත දෝෂයන්ගෙන් පහකොට කළ බවත් සඳහන් වේ. එයින් මේ කෘතිය නිතරම වේදෙහ හිමියන්ගේ නිෂ්පාදනයක් හැටියට දැක්විය නොහේ.

රසවාහිනි කතුවරයා වේදෙහ හිමිතුමන්ය. ඒ බව ග්‍රන්ථාවසානයෙහි දැක්වෙන කර්තෘ නාම සංදර්ශනයෙහි මෙසේ එයි:

කාලිඞ්ගව්හො මහාථෙරා - යස්සො පජ්ඣායතං ගතො
මඞ්ගලව්හො මහාථෙරො - බණ්ඩසීමාපතී යතී

යස්ස ආචරියො ආසි - සබ්බසත්‍ථ විසාරදො
අරඤ්ඤායතනානන්දෙ - මහතෙථෙරො මහා ගණී.

ගරුත්තමාගතො යස්ස - සත්ථසාගර පාරගූ
යො විප්පගාම වංසෙ'ක - කෙතුභූතො ති සීහලෙ

යො'කා සීහල භාසාය - සීහලං සද්දලක්ඛණං
යො ච සමන්ත කූටස්ස - වණ්ණනං වණ්ණයී සුභං
කෙන වෙදෙහ ථෙරෙන කතා යං රසවාහිනී"

කාලිඞ්ග නම් මහතෙර තම යමෙකුගේ උපාධ්‍යාය භාවයට පත්වීද, බණ්ඩසීමාපති වූ සියලු ශාස්ත්‍රයන්හි විශාරද මංගල

මහතෙර යමෙකුගේ කර්මාචාර්‍ය්‍යී වීද, මහ පිරිස් ඇති, ශාස්ත්‍ර සාගර පාරගත වූ ආනන්ද වනරතන ස්ථවිරතුමා යමෙකුගේ ආචාර්‍ය්‍යී වීද, යම් තෙර නමක් ත්‍රි සිංහලයෙහි විප්ප ගාම වංශයට එකම ධ්වජයක් වැනි වීද, යමෙක් සිංහල බසින් එම භාෂාවේ ව්‍යාකරණයක් ලීවේද, යමෙක් "සමන්තකූට වණ්ණනා" නැමැති ග්‍රන්ථය සම්පාදනය කෙළේද, ඒ වේදෙහ තෙරුන් විසින් මේ "රසවාහිනි" ය කරණ ලදී.

රසවාහිනිය ලියූ වේදෙහ හිමිත්, සිදත් සහරාව ලියූ පතිරාජ පිරුවන්පති හිමිත්, එකෙකු සේ සලකත් නම්, මුන්වහන්සේගේ ජීවන සමය දඹදෙණි යුගයෙහි රජ කළ පණ්ඩිත පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ රාජ්‍ය කාලයට සම්බන්ධ වේ. මෙකල්හි විසූහ යි යන මතය බහු සම්භාවිත මතය සේ සැලකේ.

රසවාහිනිය ප්‍රමාණ වශයෙන් බණවීර තිස් දෙකකි. පෙර තෙරුන් වහන්සේලා විසින් කියන ලද කථාවස්තු මෙහි ඇතුළත්ය. මෙහි කථා කොටස් දෙකකි. දඹදිව හටගත් කථා වස්තු දක්වන කොටස හා ලංකාවේ හටගත් කථා වස්තු දක්වන කොටසත් වශයෙනි. දඹදිව කථා වස්තු සතළිසකි. එහි ගාථා 657 කි. ලක්දිව කථා හැට තුනකි. එහි ගාථා 1076 කි. එයින් මෙහි ඇතුළත් වන්නේ දඹදිව උපන් කතා කොටසට අයත් ධම්මසොණ්ඩකවග්ගය පිළිබඳ වූ විස්තරය ප්‍රධාන කොට ඇති පළමුවන වර්ගයයි.

රසවාහිනිය කතා මාර්ගයෙන් බුධ ධර්මය ප්‍රකාශයට ගත් මාර්ගයකි. එය විවිධ කරුණු ඔස්සේ ගමන් කරයි. ඉතිහාසය, චරිත කථා, දහම් ක්‍රම ආදිය උපයෝගී කරගෙන රචනා කර ඇත. රසවාහිනී කථා විලාසය නොබිඳී ගලා යන ගඞ්ගාවක් සේ පාඨකයා තුළ රස දනවමින් කථාව ගෙන යයි. මෙහි සරල පාලි භාෂා රීතිය අනුගමනය කර ඇත. එහෙත් සමහර තන්හිදී කාව්‍යමය රචනා විලාසයක් ද දක්නා ලැබේ. මෙය රචනයෙහිදී සංස්කෘත රචනා ශෛලිය අනුගමනය කිරීම එයට හේතු වී ඇත. අනුප්‍රාස, අලංකාර හිතා මතා යොදා ඇත. මේ නිසා සරල ශෛලිය ගිලිහී ගිය තැන් ද දක්නා ලැබේ. පාලි ග්‍රන්ථ කර්තෘවරුන් බොහෝ දෙනෙකු අනුගමනය කළ ක්‍රමයක් නම් සිංහල සංඥනාම පාලි කිරීමයි. එනිසා තත් ග්‍රාම නාමාදිය විකෘත වී ඇත. මෙහිද එය දක්නා ලැබේ.

මෙලොව හා පරලොව පිළිබඳ හැඟීමත්, පව් පින්වල විපාකයත් මැනවින් දත් සමාජයක් එදා වූ බව පැහැදිලි වන අතර, රා බීම, ස්ත්‍රීන්ගේ කාමාශක්ත භාවාදිය ගැන ද සඳහන් වේ. මෙසේ සමාජයේ විවිධ අවස්ථා මෙහි දැක්ක හැකිය.

රසවාහිනිය නොනවත්වා කියවිය හැකි රසවත් නිබන්ධයක් වන අතර එදා සමාජ තත්ත්වය දැන ගැනීමට මහඟු උපකාරයක් ද වේ.

මෙම පොත මුද්‍රණය කිරීමේ, ප්‍රකාශ කිරීමේ හා පොතේ අයිතිය භාරගත් කොළඹ මාලිගාකන්ද පාරේ අංක 53 දරණ ස්ථානයෙහි පිහිටි සමයවර්ධන මුද්‍රණාලයාධිපති අප හිතවත් ආරියදාස වීරමන් මහතා මෙය මුද්‍රණය කරවීමෙන් කළ සාහිත්‍ය සේවය අගයමින් මෙහිලා කෘතඥතා පූර්වකව සඳහන් කරම්හ.

මෙම ව්‍යාඛ්‍යාව මනා සැලකිල්ලෙන් යුතුව මුද්‍රණ කටයුතු කළ කාර්මික මහතුන්ට ද මගේ අවංක ස්තුතිය පුදවේ.

මෙයට ශාස්ත්‍රොන්නතිකාමී

රන්ජිත් වනරත්න.

1993.10.01
"වනමල්"
ඉරවිටකුලම
මාදම්පෙ. (වයඹ)

පටුන

ධම්මසොණ්ඩක වග්ගො

1.	ධම්මසොණ්ඩක වත්ථු	2
2.	මිගලුද්දක වත්ථු	9
3.	තිණ්ණං ජනානං වත්ථු	11
4.	බුද්ධතියා වත්ථු	15
5.	අභිගුණ්ඨිකස්ස වත්ථු	18
6.	සරණත්ථෙරස්ස වත්ථු	20
7.	වෙස්සාමිත්තාය වත්ථු	24
8.	මහාමන්ධාතු වත්ථු	27
9.	බුද්ධවම්ම වාණිජකස්ස වත්ථු	30
10.	රූපදෙවියා වත්ථු	32
පදගථාර්ථ සන්නය		36-106
සිංහල අනුවාදය		107-119

රසවාහිනී

පඨමො භාගො.

ජම්බුදීපුප්පත්ති කථා

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

1. සත්ථුප්පසත්ථචරණං සරණං ජනානං
බ්‍රහ්මාදිමොලි මණිරංසිසමාවහන්තං
පඞ්කෙරුහාභ මුදුකොමලචාරුවණ්ණං
වන්දාමි චක්කවරලක්ඛණමාදධානං

2. සිද්ධං ජිනෙන චිරකාලමතන්දීතෙන
යං භාවකො සමධිගච්ඡති ඛෙමමග්ගං
යං කප්පරුක්ඛරුචිදනමණී'ව භාති
තං ධම්මමග්ගමසමං පණමාමි නිච්චං

3. සන්තින්ද්‍රියං සුගතසූනුවරං විසුද්ධං
යං දක්ඛිණෙය්‍ය'මතදං සුචි පුඤ්ඤඛෙත්තං
තාණෙසිනං සරණමුජ්ඣිතසබ්බ දුක්ඛං
වන්දාමි සඞ්ඝමනඝං සිරසා මහග්ඝං

4. යම්පත්තමෙත්ථ රතනත්තය ථොමනෙන
පුඤ්ඤෙන තෙන දුරිතං සකලං පණුජ්ජ
වක්ඛාමහං සුමධුරං රසවාහිනිං තං
භො භො සුණන්තු සුජනා හි මුදාවහා සා

5. තත්ථ තත්ථූපපන්නානි වත්ථූනි අරහා පුරෙ
අභාසුං දීපභාසාය ඨපෙසුං තං පුරාතනා

6. මහාවිහාරෙ තං ගුත්තවඞ්ක පරිවෙණවාසිකො
රට්ඨපාලො'ති නාමෙන සීලාචාරගුණාකරො

7. හිතාය පරිවත්තෙසි පජානං පාලිභාසතො
පුනරුත්තාදිදෙසෙහි තමාසි සබ්බමාකුලං
අනාකුලං කරිස්සාමි තං සුණාථ සමාහිතා

8. වීතරාගා පුරෙ‘ ාචුං යස්මා තස්මා හි භාසිතං
එතමාදරණීයං හි සාධු සාධූහි සබ්බද 'ති

9. තත්ථ තෙසං වත්ථූනමුප්පත්තියො ද්විධා භවන්ති ජම්බුදීපෙ සීහලදීපෙ චා'ති තත්ථ ජම්බුදීපෙ තාළිස. සීහලදීපෙ තෙසට්ඨී. තෙසු තාව ජම්බුදීපු'ප්පත්තිවත්ථූනි ආදිභවිස්සන්ති. තතො'පි ධම්මසොණ්ඩතස්ස වත්ථු ආදි කථං?

1. ධම්මසොණ්ඩක වත්ථු

1. අම්හාකං කිර භගවතො පුබ්බෙ ඉමස්මිං යෙව භද්දකප්පෙ කස්සපො නාම සත්ථා ලොකෙ උදපාදි. තස්ස ඛො පන භගවතො සාසනන්තරධානතො නචිරෙනෙව කාලෙන අම්හාකං බොධි සත්තො බාරාණසීරඤ්ඤො අග්ගමහෙසියා කුච්ඡිස්මිං නිබ්බත්ති. තස්සු-ප්පත්තිකාල සමනන්තරමෙව සබ්බසත්තානං මනසි ධම්ම සඤ්ඤා උදපාදි. තස්මා'ස්ස ධම්මසොණ්ඩො'ති නාමමකංසු. සො පනෙසො කුමාරො මහන්තෙන පරිවාරෙන වඩ්ඪෙන්තො සබ්බ සිප්පෙසු නිප්ඵත්තිං පත්වා පිතරා උපරජ්ජෙන පූජිතොහුත්වා දනාදයො දසකුසල කම්මපථෙ පූරෙන්තො පිතු අච්චයෙනාමච්චෙහි රජ්ජෙනාභිසිඤ්චිතො අහොසි.

2. සො පනෙස ධම්මසොණ්ඩක මහාරාජා දෙවනගරසදිසෙ බාරාණසීනගරෙ චක්කවත්ති රජ්ජ සදිසං බාරාණසීරජ්ජං කාරෙන්තො මාසද්ධමාසච්චයෙන සිරිසයන ගතො එවං චින්තෙසි. මමෙවං රජ්ජසිරිමනුභවනං න සොභති. ධම්ම වියොගෙන දිවාකරවිරහිතො නභොවියා'ති ආදිනා නා නා කාරණං චින්තෙසි තෙනෙත්ථ.

3. පුඤ්ඤෙන සීලාදිමයෙන පුබ්බෙ
කතෙන පත්තො'ස්මි අතන්දිතෙන
මසක්කසාරෙ විය දෙවරාජා
රාජත්තමිද්ධෙ පුරමුත්තමම්හි

4. රූපෙන භාරි නයනුස්සවෙන
සද්දෙන සම්මා සවණාමතෙන
ගන්ධෙන ඝාණුස්සවසොභනෙන
රසඤ්ඤපුඤ්ඤෙන රසෙන චා'පි

5. එසෙසන ගත්තස්ස සුවස්සදෙන
සම්ද්ධිපත්තො'ස්මි මහිද්ධිකො'හං
නෙවෙත්තකෙනෙව පමාදභාව
මාපජ්ජිතුං යුත්තරූපං'ති සුත්වා

6. දස්සාමි අඩ්ගං අපි ජීවිතඤ්ච
ධඤ්ඤං ධනං චා'පි පසන්නචිත්තො
සොස්සාමි ධම්මං සිවමාදධානං
ජිනෙරිතං ජාති ජරා පහාණං

7. න සොභති යථාකාසං ජලං ධාමපතිං විනා
රජ්ජකරණං තථා මය්හං විනා ධම්මා න සොභති

8. න සොභති යථා රත්ති නිසානාථං විනා සද
රජ්ජකරණං තථා මය්හං විනා ධම්මාන සොභති

9. අලඞ්කතො'පි චෙ හත්ථී විනා දඨා න සොභති
රජ්ජකරණං තථා මය්හං විනා ධම්මා න සොභති

10. යථා කලෙලාලමාලීයං විනා වෙලං න සොභති
රජ්ජකරණං තථා මය්හං විනා ධම්මා න සොභති

11. යථා සුමණ්ඩිතො රාජා කපටො නෙව සොභති
රජ්ජකරණං තථා මය්හං විනා ධම්මා න සොභති

12. ධම්මමෙව සුණිස්සාමි ධම්මෙ මෙ රමතී මනො
න හි ධම්මා පරං අත්ථි ධම්මමූලං තිසම්පදන්ති

13. එවං චින්තෙත්වා පාතොව සිරිගබ්භා නික්ඛම්ම සුසජ්ජිතෙ සමුස්සිතසෙතච්ඡත්තෙ රාජපල්ලඞ්කෙ අමච්චගණ පරිවුතො නිසීදි, දෙවරාජා විය විරොචමානො. නිසින්නො, පන රාජා අමච්චෙ එවමාහ. යො පනෙ'ත්ථ භොන්තො බුද්ධභාසිතෙසු ධම්මෙසු කිඤ්චි ධම්මං ජානාති සො භාසතු සොතුමිච්ඡාමි ධම්මන්ති. තෙ සබ්බෙ'පි මයං දෙව නජානාමාති ආහංසු. තං සුත්වා අනත්තමනො රාජා එවං චින්තෙසි.

14. යන්නූනාහං හත්ථික්ඛන්ධෙ සහස්සං ඨපෙත්වා නගරෙ චරාපෙය්‍යං අප්පෙවනාම ධනලොභෙන චතුප්පදිකායපි ගාථාය ධම්මං දෙසෙය්‍ය, තං මෙ දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය භවිස්සතී'ති, තතො සො තථා කත්වා'පි ධම්මදෙසකං අලභන්තො පුන ද්විසහස්සං

තී චතු පඤ්චසහස්සං’ති යාව කොටිප්පකොටිං දම්මී’ති. තතො ගාමනිගම ජනපදෙ තතො සෙට්ඨිට්ඨානං සෙනාපති උපරාජට්ඨානාදයො’පි පුන සෙතච්ඡත්තං දම්මි රාජවෙසං පහාය අත්තානං දසං සාවෙත්වා ධම්මං දෙසෙන්තස්ස දම්මීති වත්වා භෙරිං චරාපෙත්වා’පි ධම්මදෙසකමලභිත්වා සංවිග්ගො කිමෙම ධම්මවියොගෙන රජ්ජෙ ඤාති අමච්චානං රජ්ජං නීය්‍යා දෙත්වා සද්ධම්මගවෙසකො ධම්ම සොණ්ඩකමහාරාජා මහාවනං පාවිසි, ගාමනිගමරාජධානි පරම්පරාය තෙනෙත්ථ:-

15. පුරෙ භෙරිං චරාපෙත්වා ධම්මසොණ්ඩො නරාධිපො
සද්ධම්මදෙසකං සත්ථු නලද්ධා ධනකොටිහි

16. දසො හොමි පහායා’හං රාජත්තං දෙසකස්ස මෙ
ඉච්චාහ සො මහීපාලො අහො ධම්මෙසු ලොලතා

17. රජ්ජං නීය්‍යාතයිත්වාන අමච්චානං මනොරමං
වනං පාවිසි සො රාජා ගවෙසං ධම්මමුත්තමං’ති

18. මහාවනං පවිට්ඨක්ඛණෙ පන මහාසත්තස්ස පුඤ්ඤතෙජෙන සක්කස්සාසනං උණ්හාකාරං දස්සෙසි, අථ දෙව රාජා චින්තෙසි, අකාමං මේ පණ්ඩුකම්බලසිලාසනං උණ්හමහොසි කින්නුඛො කාරණං’ති ලොකං ඔලොකෙන්තො සක්කො දෙව රාජා ධම්මසොණ්ඩක මහාරාජානං සකලජම්බුදීපං විචිණිත්වා සද්ධම්මදෙසකං අලභිත්වා වනං පවිට්ඨභාවං අද්දස. ධම්මසොණ්ඩකමහාරාජා සද්ධම්මත්ථාය රජ්ජධනබන්ධුජීවිතං’පි පහාය අරඤ්ඤං පවිට්ඨො. න සො වතායං යො වා සො වා සත්තො ඉමස්මිං යෙව කප්පෙ බුද්ධො භවිස්සති, බුද්ධබොධිසත්තොචායං, අජ්ජෙව මහාරඤ්ඤං පවිට්ඨො සද්ධම්මං අලද්ධා මහාදුක්ඛං පාපුණෙය්‍ය නචෙතං සුත්තං’ති චින්තෙත්වා අජ්ජ මයා තත්ථ ගන්තබ්බං ධම්මාමතරසෙන තමභිසිඤ්චිත්වා රජ්ජෙ පතිට්ඨා පෙතුං’ති අත්තභාවං විජහිත්වා භයානකං මහන්තං රක්ඛස වෙසං නිම්මිණිත්වා මහාසත්තාභිමුඛො අවිදූරෙ අත්තානං දස්සෙසි තෙනෙත්ථ:-

19. ව්‍යග්ඝච්ඡ සීහමහිසොරගහත්ථිදීපි
මිගාකුලං කණ්ටකසෙලරුක්ඛං
නරානමින්දො පවිසිත්ව කානනං
ඉතො චිතො විබ්භමි ධම්මකාමා

20. තස්සානුභාවෙන පුරින්දදස්ස
සිලාසනං උණ්හමහොසි කාමං
තෙනෙව සොලොකමුදික්ඛමානො
අද්දක්ඛි ධීරං විපිනෙ චරන්තං

21. මයජ්ජ තං ධම්මරසෙන සම්මා
සන්තප්පයිත්වා ගමනං වරන්ති
මන්ත්වා සුභීමඤ්ජනකූටවණ්ණං
මහාමුඛං නිග්ගත භීමදාඨා

22. දිත්තග්ගිසඬ්කාස විසාලනෙත්තං
මජෙඣන භග්ගං චිපිටග්ගනාසං
බරතම්බදාඨිං ඝනමස්සුවත්තං
නීලොදරං ගජ්ජතභීමඝොසං

23. කාරොරුහං තික්ඛසලොහිතායතං
විශාලධොතායත බග්ගහත්ථං
ගදායුධෙනඬ්කිත මඤ්ජබාහුං
දට්ඨොට්ඨභීමං සවලීලලාටං

24. මනුස්සමංසාදන රත්තපාණිං
භයානකං කක්ඛලයක්ඛවණ්ණං
සුමාපයිත්වාන වනන්තරස්මිං
දස්සෙසි අත්තං ස නරාධිපස්සා’ති

25. අථ මහාසත්තො අත්තනො අවිදූරෙ ඨිතං රක්ඛසං අද්දක්ඛි. තං දිස්වානාස්ස භයං වා ඡම්භිතත්ත වා චිත්තුත්‍රාස මත්තං වා නාහොසි. කිමත්‍ර චින්තෙසි. අපිනාම එවරූපො’පි රක්ඛසො ධම්මං ජානෙය්‍ය, යන්නූනාහං තස්ස සන්තිකෙ ධම්මං සුණිස්සාමි, තමෙම දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය භවිස්සතී’ති චින්තෙසි. චින්තෙත්වා ච පන අජ්ජමයා තමුපසඬ්කම්මපුච්ඡිතුං වට්ටතී’ති ගන්ත්වා රක්ඛසෙන සද්ධිං සල්ලපන්තො ආහ.

26. අස්මිං වනස්මිං තරුසණ්ඩමණ්ඩිතෙ
සුඵුල්ලිතා නෙකලතා කුලාකුලෙ
අධිගගහීතො’සි මහානුභාව
පුච්ඡාමි තං දෙව වදෙහි කඬ්ඛං

27. ධම්මං ගවෙසං වනමාගතො'ම්හි
පහාය රජ්ජං අපි ඤාතිසඞ්ඝං
ජානාසි චෙ සම්ම වදෙහි මය්හං
එකම්පි ගාථං සුගතෙන දෙසිතං

28. ධම්මං පජානාමහමෙකදෙසං
ජිනෙරිතං සාධුතරං රසානං
දෙසෙමි චෙ'හං තව ධම්මමග්ගං
තුවං හි කිං කාහසි දෙසකස්සා'ති

අථ මහාසත්තො ආහ -

29. රජ්ජෙ ඨිතො අස්සමහං සචෙ හො
අනප්පරූපං පකරොමි පූජං
ඉදානි එකො වනමජ්ඣපත්තො
කරොමි කිං දෙහමිමං ඨපෙත්වා

30. යදිච්ඡසි ත්වං මම මංසලොහිතං
කරොමහං සඞ්ගහමජ්ජ තෙන
නවත්ථි අඤ්ඤං තව අච්චනීයං
දෙසෙහි ධම්මං සුගතප්පසත්ථං'ති

තතො යක්ඛො ආහ -

31. භුත්වාන මංසං සුහිතොව සන්තො
හන්ත්වා පිපාසං රුධිරං පිවිත්වා
ධම්මං කථෙතුං පභවාමි තුය්හං
වත්තුං න සක්කොමි බුභුක්ඛිතො'ති

අථ මහාසත්තො ආහ -

32. භුත්වා තුවං මං පඨමං හි යක්ඛ
පච්ඡාතු දෙසෙස්සසි කස්ස ධම්මං
ධම්මස්ස මය්හං තව මංසලාභං
ත්වමෙව ජානාහි යථා භවෙය්‍යා'ති

33. එවං වුත්තෙ සක්කො දෙවානමින්දො සාධු මහාරාජ අහමෙව යුත්තං ජානාමී'ති වත්වා තස්සාවිදූරෙ තිගාවුතුබ්බෙධං අඤ්ජන වණ්ණං මහන්තං පබ්බතං මාපෙත්වා මහාරාජ, ඉමමාරුය්හ

පබ්බත මුද්ධනි ඨිතො මම මුඛෙ පතතු, අහං පතන්තස්සතෙ ධම්මං දෙසෙස්සාමි. එවං සන්තෙ තුය්හං ධම්මපටි ලාභො මය්හං ච මංසපටිලාභො භවිස්සතී'ති - තං සුත්වා මහා සත්තො අනමතග්ගෙ සංසාරෙ සංසරන්තො මෙ සීහව්‍යග්ඝවච්ඡ මච්ඡ කච්ඡපවිහඞ්ගාදීනං භක්ඛභූතස්ස ජාතිසු පමාණං නත්ථි අජ්ජ මයා සම්බුද්ධස්ස ධම්මත්ථාය ජීවිතං පරිච්චජිතුං වට්ටතී'ති චින්තෙත්වා එවමාහ:-

34. සංසාරවට්ටෙසු විවට්ටමානා
පපෙපානති දුක්ඛං ජනතා අනෙකා
එතං හි භො අත්තනො වා පරස්ස
අත්ථාය නාහොසි අහොසි තුච්ඡං

35. අදින්නහාරී'සි ච පාරදරිකො
පාණාතිපාතී'සි මුසා අභාසි
තවමමජ්ජපායී'ති අකාසිදෙසං
පග්ගය්හ දුක්ඛං බහුසො දදන්ති

36. එතං හි භො අත්තනො වා පරස්ස
අත්ථාය නාහොසි අහොසි තුච්ඡං
රුක්ඛා පපාතා පපතිත්ව කෙචි
දුබ්බන්ධියා දුග්ගවිසාදනෙන

37. ව්‍යාධීහි නානා ඛරවෙදනාහි
මරන්ති සත්තා උතුවෙදනාහි
එතං හි භො අත්තනො වා පරස්ස
අත්ථාය නාහොසි අහොසි තුච්ඡං

38. ව්‍යග්ඝච්ඡමච්ඡොරග කුච්ඡියම්හි
මතස්ස මෙ නත්ථි පමාණසඞ්ඛා
එතං හි භො අත්තනො වා පරස්ස
අත්ථාය නාහොසි අහොසි තුච්ඡං

39. එතජ්ජ මෙ දුච්චජමත්තදනං
න හොති දෙවිස්සරියාදිකස්ස
සබ්බඤ්ඤු භාවං පන පාපුණිත්වා
සංසාරතො නිත්ථරණාය සත්තෙ

40. ත්වං සමම මය්හං බහුසොපකාරී
තස්මා තවෙතං වචනං කරොමි
අසඞ්කිතො දෙසය මය්හ ධම්මං
සම්ජ්ඣතෙදනි මනොරථො තෙ'ති

41. එවං ච පන වත්වා මහාසත්තො පබ්බතමාරුය්හ ඨිතො ආහ. අහමජ්ජ රජ්ජෙන සධිං ජීවිතඤ්ච සරීරමංසං ච සද්ධම්මත්ථාය දම්මී'ති සොමනස්සප්පත්තො හුත්වා ධම්මං දෙසහී'ති වත්වා තෙන මහාදාඨං මහාමුඛං විවරිත්වා ඨිතෙ තස්සාභිමුඛො උපපති. අථ සක්කො දෙවානමින්දො සොමනස්සො අච්ඡරියපත්තො අත්තභාවං විජහිත්වා අලඞ්කත දිබ්බත්තභාවං මාපෙත්වා ආකාසෙ තරුණසූරියො විය ඔභාස මානො ආකාසතො පතන්තං මහා සත්තං උභොහි හත්ථෙහි දළහං පතිගණ්හිත්වා දෙවලොකං නෙත්වා පණ්ඩුකම්බල සිලාසනෙ නිසීදපෙත්වා දිබ්බමයෙහි ගන්ධමාලාදීහි පූජාපෙත්වා සයං ධම්මං සුත්වා පසන්නො පසන්නාකාරං කත්වා කස්සප දසබලෙන දෙසිතාය අනිච්චාදිපරිදීපිකාය:-

42. "අනිච්චා වත සංඛාරා උප්පාදවයධම්මිනො
උප්පජ්ජිත්වා නිරුජ්ඣන්ති තෙසං වූපසමො සුඛො'ති"

43. ගාථාය ධම්මදෙසනෙන තස්ස මනොරථං මත්ථකං පාපෙත්වා දෙවලොකෙ මහන්තං සිරිවිභවං දස්සෙත්වා ආනෙත්වා සකරජ්ජෙයෙව පතිට්ඨාපෙත්වා අප්පමත්තො හොහි මහා රාජා'ති ඔවදිත්වා දෙවලොකමෙව අගමාසී'ති.

44. ඉති අමිතසිරිං වා ජීවිතං වා'පි සන්තො
න සුමරිය පසත්ථං ධම්මමෙවාචරන්ති
තනුතරවිභවානං අප්පමායූනමම්හා
ඉහ කුසලපමාදෙ කොනු තුම්හාදිසානං'ති

ධම්මසොණ්ඩක වත්ථුං පඨමං

2. මිගලුද්දකස්ස වත්ථු

මිගලුද්දකස්ස වත්ථුම්හි අයමානුපුබ්බීකථා

1. ඉතො'කිර එකතිංසතිමෙ කප්පෙ සිඛීනාම සම්මා සම්බුද්ධො සමතිංසපාරමියො පූරෙත්වා පරමාභිසම්බොධිං පත්වා සදෙවකං ලොකං සංසාර කන්තාරා උත්තාරෙන්තො ධම්මරතන වස්සං වස්සාපෙන්තො ධම්මභෙරිං පහරන්තො ධම්මකෙතුං උස්සා-පෙන්තො එකස්මිං සමයෙ විවෙකමනුබ්‍රූහන්තො අරඤ්ඤායතනං පාවිසි. පවිසිත්වා ච පන සුපුප්ඵිත නාගපුන්නාගාදි නානාතරුසණ්ඩ මණ්ඩිතෙ සුඵුල්ල සුමනමාලතිප්පභුති නානාලතාකුලෙ අනෙකවිධ දිපද චතුප්පද සඞ්ගතිසෙවිතෙ රමණීයෙ සීතලසිලාතලෙ චතුග්ගුණං සඞ්ඝාටිං පඤ්ඤපෙත්වා නිසීදි ජබ්බණ්ණරංසීහි දිසං පූරයන්තො – තද තත්ථ දෙව බ්‍රහ්ම නාග සුපණ්ණාදයො සන්නිපතිත්වා දිබ්බමයෙහි ගන්ධමාලාදීහි භගවන්තං පූජයමානා ථොමයාමානා නමස්සමානා අට්ඨංසු. තස්මිං පන සමාගමෙ භගවා මධුරස්සර නිච්ඡාරෙන්තො බ්‍රහ්ම ඝොසෙන චතුසච්චපටිසංයුත්තං ධම්මං දෙසෙති, අමතවස්සං වස්සෙන්තො විය. තද එකො මිගලුද්දකො වනං පවිට්ඨො මිග සූකරෙ හන්ත්වා මංසං ඛාදන්තො තං ඨානං පත්වා අද්දස භගවන්තං ධම්මං දෙසෙන්තං, දිස්වා එකමන්තං ඨිතො ධම්මං සුත්වා චිත්තං පසාදෙත්වා තතො චුතො දෙවලොකෙ නිබ්බත්තිත්වා ඡසු කාමසග්ගෙසු මනුස්සෙසු ච අපරාපරං ඉස්සරියං අනුභවන්තො ඉමස්මිං බුද්ධුප්පාදෙ සාවත්ථියං කුලගෙහෙ නිබ්බත්තිත්වා විඤ්ඤුතං පත්තො භගවතො සාසනෙ පබ්බජිත්වා එකදිවසං ධම්මං දෙසෙන්තස්ස භගවතො චතුසච්ච පටිසං යුත්තං ධම්මකථං සුත්වා චතුපටිසම්භිදාහි අරහත්තං පත්වා එක දිවසං භික්ඛුසඞ්ඝමජ්ඣගතො අත්තනො කතකම්මප්පකාස නෙන පීතිවාචමුදහරි.

2. එකතිංසෙ ඉතො කප්පෙ ලොකෙ උප්පජ්ජි නායකො
බත්තිංසලක්ඛණාකිණ්ණො සම්බුද්ධො ස සිඛිව්හයො

3. ජලන්තො දීපරුක්ඛො'ව සුරියො'ව නභමුග්ගතො
මෙරුරාජා'ච සම්බුද්ධො ජනෙ සග්ගොපතාපවා

4. පූරෙත්වා ධම්මනාවායං සත්‍යාථො සකලං පජං
පතිට්ඨපෙන්තො සංසාරකන්තාරා සන්තිභූමියං

5. ධම්මකෙතුං සමුස්සෙන්තො හණන්තො ධම්මදුන්දුභිං
සත්තෙ දුක්ඛා පමොචෙන්තො වසි තත්ථ ජිනො වසී

6. එකස්මිං සමයෙ නාථො ලොකපජ්ජොතකො ජිනො
විවෙකකාමො සම්බුද්ධො සුරම්මං කානනං ගතො

7. පුන්නාගනාගපූගාදි නා නා පාදපසඞ්කුලං
ලතාලිඞ්ගිතසාඛාහි සාමොදකුසුමායුතං

8. කුසුමාමොදසම්පත්තඡප්පදලි නිසෙවිතං
නානාමිගගණාකිණ්ණං මයුරගණනච්චිතං

9. සීතලච්ඡාදිකා සාධු සුපතිත්ථජලාසයං
ආසාරසාරධාරාහි නිජ්ඣරාසතසඞ්කුලං

10. ගන්ත්වා න සො මහාරඤ්ඤං සීතලං සිකතාතලං
සිලාතලෙ නිසින්නො’සි විස්සජ්ජෙන්තො ඡ රංසියො

11. දෙවා තත්ථ සමාගන්ත්වා පූජෙසුං දිපදුත්තමං
දිබ්බෙහි ගන්ධමාලෙහි නච්චෙහි තුරියෙහි ච

12. දෙවදෙවො තද දෙවසඞ්ඝමජ්ඣෙ නිසීදිය
චතුසච්චමදෙසෙසි නිච්ඡරං මධුරං ගිරං

13. තදහං ලුද්දකො ආසිං මිගසූකරමාරකො
මිගමංසෙන ජීවාමි තෙන පොසෙමි දරකෙ

14. තදහං මිගවං යාතො ස බාණො ස සරාසනො
අද්දසං විරජං බුද්ධං දෙවසඞ්ඝපුරක්ඛතං

15. චන්දං ව තාරකාකිණ්ණං මෙරුංවණ්ණවමජ්ඣගං
විරොචමානමාසීනං චතුසච්චප්පකාසකං

16. එකපස්සෙ ඨිතො තත්ථ අස්සොසිං ධම්මමුත්තමං
තත්ථ චිත්තං පසාදෙත්වා සොමනස්සං පවෙදයිං

17. එකතිංසෙ ඉතො කප්පෙ යං පුඤ්ඤං පසුතං මයා
තෙනාහං පුඤ්ඤකම්මෙන ජාතොසිං දෙවයොනියං

18. සම්පත්තිමනුභුත්වාන ඡකාමග්ගෙ පරාපරං
දෙවසඞ්ඝපරිබ්බුළ්හො විමානෙ රතනාමයෙ

19. මනුස්සෙසු ච යං අග්ගං තස්ස භාගී භවාමහං
භොගෙ මෙ ඌනතා නත්ථි සද්ධම්මසවණෙ ඵලං

20. ඉමස්මිං භද්දකෙ කප්පෙ සාවත්ථිපුර මුත්තමෙ
අඩ්ඪෙ මහද්ධනෙ සාලෙ ජාතො'හං උදිතෙ කුලෙ

21. මහතා පරිවාරෙන පත්තො වුද්ධිං ච විඤ්ඤුතං
චාරිකං චරමානො' හං පත්තො ජෙතවනං වරං

22. අද්දසං සහ සිස්සෙහි නිසින්නං සුගතං තද
අසෙසාසිං මධුරං ධම්මං චතුසච්චප්පකාසකං

23. සුත්වාන මධුරං ධම්මං පබ්බජිත්වාන සාසනෙ
අජරාමරං සීතිභූතං පත්තො නිබ්බානමුත්තමං

24. සුතං එකමුහුත්තං මෙ තද ධම්මං සුදෙසිතං
තෙනම්හි චතුරොපායෙ න ජාතො න කුතො භයං

25. කරමුක්ඛිප්ප වක්ඛාමි කරොථෙකගිරං මම
මමොපමං කරිත්වාන ධම්මං සුණාථ සාධුකං'ති

එවං ච පන වත්වා සත්තෙ ධම්මසවණෙ නියොජෙසී'ති

26. ඉති තනුතරකාලං සාධු ධම්මං සුණිත්වා
අධිගතවිභවානං ආනුභාවං සුණිත්වා
භවවිභවසුඛං භො පත්ථයන්තා කුසීතං
ජහථ සුණථ ධම්මං දුල්ලභං දුල්ලභස්සා'ති

මිගලුද්දකස්ස වත්ථුං දුතියං

3. තිණ්ණං ජනානං වත්ථු

තිණ්ණං ජනානං වත්ථුම්හි අයමානුපුබ්බීකථා

1. ජම්බුදීපස්මිං කිර පුබ්බෙ මහානිද්දසො අහොසි. තද තිදස සුරියෙන සකිරණකරා වාපිපොක්ඛරණීනදී ගිරිකන්දර නිජ්ඣරාදිසු උදකං නිස්සෙසං කත්වා පීතම්ව උදකෙ පරික්ඛීණෙ මච්ඡකච්ඡපාදයො යෙභුය්‍යෙන විනාසං පත්තා. අථ මහා රඤ්ඤ-භූමියං රුක්ඛතිණලතාදයො අතීව මිලාතා අහෙසුං මිගපක්ඛිනො'පි සම්මාහිතත්තා පිපාසිතා මරීචිං තොයන්ති මඤ්ඤමානා ඉතොචිතොච ධාවන්තා මහාදුක්ඛප්පත්තා අහෙසුං.

2. තද එකො සුවපොතකො පිපාසිතො තත්ථ තත්ථ පානීයං පරියෙසන්තො මහාරඤ්ඤෙ එකස්මිං පූතිපාදපෙ සට්ඨිරතනෙ නරකාවාටෙ පානීයගන්ධං සායිත්වා ලොහෙන පාතුං විතිණ්ණො අතිපානෙන භාරො තත්ථෙව පතිත්වා උග්ගන්තුං නාසක්ඛි. අථාපරො'පි සප්පොච මනුස්සො චා'ති දෙවජනා තත්ථෙව පතිංසු. සප්පා නාම විවෙකං ලද්ධාව අත්තං විජහන්ති. තස්මා යං අලද්ධා විවෙකත්තං උග්ගින්තුං, නාසක්ඛි, අනාලම්බත්තා මනුස්සො'පි තෙ උග්ගන්තුං අසක්කොන්තා මරණභයභීතා අඤ්ඤමඤ්ඤං විහෙඨෙන්තා තත්ථෙව වසිංසු. අථෙකො බාරාණසීවාසිකො මනුස්සො වනං පවිට්ඨො තථෙව පානීයං පරියෙසමානො තං ඨානං පත්වා තෙ තයො'පි දිස්වා කම්පමානහදයො වල්ලියා, පිටකං බන්ධිත්වා සික්කාය පි පක්ඛිපිත්වා ඔතාරෙත්වා තෙ තයො'පි උද්ධරි. අථානෙන තෙ අම්හාකා ජීවිතං දින්නන්ති සොමනස්සා තස්ස ච මාහංසු සාමි මයං තුම්හෙ නිස්සාය ජීවිතං ලභිම්හ, තුම්හෙ ඉතො පට්ඨාය අම්හාකං සහායො, මයම්පි තෙ සහායා අම්හාකං වසනට්ඨානානි ආගන්තුකාමොති වත්වා තෙසු තාව සුවපොතකො ආහ.

3. සාමි බාරාණසියං දක්ඛිණද්වාරෙ මහානිග්‍රොධො අත්ථි, තත්ථාහං වසාමි. තව තථාරූපෙ කිච්චෙ සති මම සන්තිකමාගම්ම 'සුවා'ති සද්දං කරොහී'ති වත්වා මෙත්තිං ථිරං කත්වා පක්කාමි, සප්පො'පි සම්මාහං තස්සෙව නිග්‍රොධස්සාවිදූරෙ මහන්තං වම්මිකං අත්ථි තත්ථ වසාමි. තවත්ථෙ සති තත්ථ ගන්ත්වා 'දීඝා' ති සද්දං කරොහී'ති වත්වා තථෙව පක්කාමි මනුස්සො'පි බාරාණසියං අසුකායනාම වීථියා අසුකගෙහෙ වසාමි. තවත්ථෙ සති මම සන්තිකං ආගච්ඡා'ති වත්වා පක්කාමි, අථාපරභාගෙ සො උපකාරකො පුරිසො අත්තනො කිච්චෙ සඤ්ජාතෙ මම සහායානං සන්තිකං ගමිස්සාමීති සඞ්කතානුසාරෙන ගන්ත්වා නිග්‍රොධමූලෙ ඨිතො සුවස්ස සද්දමකාසි. තං සුත්වා සුව පොතකො වෙගෙනාගන්ත්වා තෙන සද්ධිං පටිසම්මොදිත්වා සම්මචිරෙනා-ගතො'සි ආගතකාරණං මෙ ආචික්ඛාති ආහ සොපාහ. සම්මාහං ජීවිතුමසක්කොන්තො පුත්තදරකෙ ඤාතීනං පටිපාදෙත්වා තව සන්තිකමාගතොම්හීති. සුවපොතකොපි සාධු සම්ම තයා කතං මම සන්තිකමාගච්ඡන්තෙන තයා මම ජීවිතං දින්නං, මයාපි තව ජීවනූපායං කාතුං වට්ටති, යාවාහං ආගච්ඡාමි තාවෙත්ථ ථොකං විස්සමාති වත්වා පක්කාමි, ජීවනූපායං පරියෙසමානො.

4. තස්මිං කිර සමයෙ බාරාණසීරාජා නගරතො නික්ඛම්ම සුසජ්ජිතුය්‍යානං පවිසිත්වා සපරිසො කීළිත්වා මජ්ඣන්තිකසමයෙ සුවුලලිතං පඤ්චපදුමසඤ්ඡන්නං මඞ්ගලපොක්ඛරණිං දිස්වා නහායිතුකාමො සබ්බාභරණානි ඔමුඤ්චිත්වා රාජපුරිසෙ පටිපාදෙත්වා නහායිතුං ඔතරි. තදා සුවපොතකො තං ඨානං පත්තො සාඛන්තරෙ නිලීනො රාජපුරිසානං පමාදං දිස්වා රඤ්ඤො මුත්තාහාරං ඩසිත්වා ආකාසං පක්ඛන්දිත්වා වෙගෙනාගන්ත්වා අත්තනො සහායස්ස දත්වා අප්පමත්තො ඉමං චලඤ්ජාහි සම්මාති වත්වා අදාසි. තතො සො නං ගහෙත්වා ඉමං කුහිං පටිසාමෙස්සාමීති චින්තෙන්තො මමෙකො සහායකො අන්තො නගරෙ වසති, තස්මිං ඨපෙස්සාමීති චින්තෙත්වා යථාසඞ්කෙත මුපගම්ම තං දිස්වා පටිසන්ථාරං කත්වා සුවපොතකෙන කතොපකාරං පකාසෙත්වා ඉමං මුත්තාහාරං සාධුකං ඨපෙහීති වත්වා අදාසි තස්මිං ඛණෙ රාජා නහාතානුලිත්තො ආභරණානි පිළන්ධන්තො මුත්තාහාරං නාද්දස. තතො රාජපුරිසා අන්තොච බහිච පරිජනෙ උපපරික්ඛිත්වා මුත්තාහාරං අපස්සන්තා නගරෙ භෙරිංචරාපෙසුං.

5. යො මුත්තාහාරං පස්සති තස්ස රාජා මහන්තං යසං දස්සතී'ති තං සුත්වා සො මිත්තදුභි එවං චින්තෙසි. අහංචම්හි දුක්ඛිතො යන්නූනාහං මුත්තාහාරං රඤ්ඤො දස්සෙත්වා සුඛෙන වසෙය්‍යං, කිමෙම එතෙනාති තෙන කතං තථාරූපං උපකාරං අසල්ලක්ඛෙන්තො මහාමිත්තදුභි පුරිසො රාජපුරිසෙ උපසඞ්කම්ම මුත්තාහාරං අත්තනො සන්තිකෙ ඨපිතභාවං කථෙසි. "භො මම සන්තිකෙ එකො පුරිසො මුත්තාහාරං ඨපෙසී" ති එවං අසප්පුරිස සංසග්ගොති තථාහි.

6. යථා සංවඩ්ඪිතො නිම්බො මධුඛීරොදසිඤ්චනා
න යාති මධුරං තං වොපකාරමසතං කතං

7. සීසෙනුදකමාදය වඩ්ඪිතො'පි නුහීතරු
න යාති මධුරං තං වොපකාරමසතං කතං

8. නිච්චං ඛීරොදපානෙන වඩ්ඪිතො'යි විසො යථා
විසංච පරිවත්තෙති තථා නීචොපකාරකං

9. යථාත්තනා කතො අග්ගි සීතලං න දදෙ බලු
තථා නීචෙ කතං කාරං අග්ගීව දහතෙ තනුං

10. තස්මා උපපරික්ඛිත්වා භාවභාවෙන බුද්ධියා
කාතබ්බා මෙත්ති ජන්තූහි නාමිත්තො ලභතෙ සුඛන්ති

11. අථස්ස මිත්තදුභීනො වචනෙන රාජපුරිසා මුත්තාහාරං ච තං ච ගහෙත්වා ස භණ්ඩකං පුරිසං දස්සෙසුං අථ රාජා සභණ්ඩකං චොරං දිස්වා කුද්ධො ඉමං නෙත්වා දක්ඛිණද්වාරෙ ජීවසූලෙ උත්තාසෙථාති ආණාපෙසි. රාජපුරිසා තස්ස රාජාණං කරොන්තො අගමංසු තෙහි නීයමානො පුරිසො දක්ඛිණද්වාරා නික්ඛම්ම සප්පසහායං සරිත්වා අපෙපවනාමෙතස්ස සන්තිකා කිඤ්චි සොත්ථි භවෙය්‍යාති, පුබ්බෙ වුත්තසඞ්කතානුසාරෙන වම්මිකං දිස්වා සම්ම දීඝාති සද්දමකාසි.

12. සො වම්මිකා නික්ඛම්ම තං තථා නීයමානං දිස්වා සංවිග්ගො දුක්ඛප්පත්තො සහායස්ස මෙ අජ්ජ අවස්සයෙන උපත්ථම්භං භවිතුං වට්ටතීති, තං සමස්සාසෙත්වා අත්තභාවං විජහිත්වා අඤ්ඤතරවෙසෙන රාජපුරිසෙ උපසඞ්කම්ම ඉමං පුරිසං මුහුත්තං මා මාරෙථා'ති දළ්හං වත්වා සො මුහුත්තෙන රඤ්ඤො අග්ගමහෙසියා වසනට්ඨානං ගන්ත්වා සප්පවණ්ණෙන දෙවිං ඩසිත්වා තාය විසෙන මුච්ඡිතකාලෙ මනුස්සවණ්ණෙන වෙජ්ජපත්තො විසොසධං ජානාතීති වත්වා තං ඛණෙයෙව සහා යස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා රඤ්ඤා තව පක්කොසිතකාලෙ ගන්ත්වා උදකප්පසතෙන දෙවියා සරීරෙ පහරිත්වා නිබ්බිසං කරොහී'ති වත්වා පක්කාමි. අථ රාජා විසවෙජ්ජෙ පරියෙසන්තො තං පවත්තිං සුත්වා වෙජ්ජපත්තං ආනෙථා'ති ආණාපෙත්වා දෙවියා නිබ්බිසං කරොථාති ආහ. සො නාගරාජෙන වුත්තයෙන නිබ්බිං සමකාසි. සා සුඛිතා අරොගා අහොසි. රාජා තං දිස්වා තුට්ඨො තස්ස බෙත්තවත්ථුයාන වාහණාදිදානෙන මහාසක්කාරමකාසි. අථ සො රාජානං උපසඞ්කම්ම අත්තනා කතං සබ්බං පකාසෙසි තෙන වුත්තං.

13. එකදාහං මහාරාජ වනං කම්මෙන කෙනචි
ගතො'ද්දසං මහාවාටෙ පතිතං සුවපොතකං

14. අථොරගං මනුස්සං ච දුක්ඛප්පත්තෙ බුද්ධපරෙ
උක්ඛිපිං කරුණායාහං තෙ මෙ'වොචුං තදා තයො

15. අද්දසි ජීවමම්හාකං උපකාරො'සි නො තුවං
තව කිච්චෙ සමුප්පන්නෙ අම්හාකං එහි සන්තිකං

16. එවං තෙහි පවුත්තො'හං අගඤ්ඡිං සුවසන්තිකං
තෙන කතූපකාරො'හං මනුස්සස්සා'පි සන්තිකං

17. තෙනාහං මරණප්පත්තො අද්දසං උරගාධිපං
සො'දසි ජීවිතං මය්හං අලභිං විපුලං ධනං

18. සුජනො නාවමන්තබ්බො බුද්දකො'ති නරාධිප
සුවො ච උරගො චෙතෙ මිත්තධම්මෙ පතිට්ඨිතා

19. කාරණඤ්ඤූමනුස්සෙසු අම්හෙහි සමාජතිකො
කතූපකාරො එවම්පි දිසො ජාතො නරාධමො

20. අකස්මා දෙව කුප්පන්ති පසීදන්ති නිමිත්තතො
සීලං හෙතමසාධූනං බාලානමවිජානතං

21. මනුස්සාපි මහාරාජ කෙචි විස්සාසියා නවෙ
තිරච්ඡානාපි හොන්තෙව අජිම්හමනසාසයා'ති

22. එවං සො අත්තනො පවත්තිං කථෙසි - රාජා තං සුත්වා පසන්නො ඉමස්ස පුරිසස්ස මහන්තං ගෙහං කත්වා මහාපරිහාරං කරොථා'ති ආණාපෙසි. සො පන මම ගෙහං නිග්‍රොධස්සච වම්මිකස්ස ච අන්තරෙ කරොථා'ති වත්වා තථා කාරෙත්වා තත්ථ වසන්තො රාජුපට්ඨානං කරොන්තො තෙහි සහායෙහි සද්ධිං සම්මොදමානො යාවජීවං වසිත්වා ආයුපරියොසානෙ තෙහි සද්ධිං යථාකම්මං ගතො'ති.

23. ඉති පතිතසුඛම්හා අඪගතො වා ධනම්හා
පරමතරපතිට්ඨා හොන්ති මිත්තා සඛානං
විරහිතසඛිනං හො නත්ථි යස්මා'භිවුද්ධි
චිනථ කුසලධම්මා මිත්තවන්තා මහන්තං

තිණ්ණං ජනානං වත්ථුං තතියං.

4. බුද්ධෙනියා වත්ථු

බුද්ධෙනියා වත්ථුම්හි අයමානුපුබ්බී කථා

1. ජම්බුදීපෙ කිර පුබ්බෙ පාටලීපුත්තනගරෙ සත්තාසීති කොටි නිහිතධනං එකං සෙට්ඨිකුලං අහොසි. තස්ස පන සෙට්ඨිනො එකායෙව ධීතා අහොසි. නාමෙන බුද්ධෙනිනාමා, තස්සා සත්ත

වස්සික කාලෙ මාතාපිතරො කාලමකංසු තස්මිං කුලෙ සබ්බං සාපතෙය්‍යං තස්සායෙව අහොසි. සා කිර අභිරූපා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොක්ඛරතාය සමන්නාගතා දෙවච්ඡර පටිභාගාපියා ච අහොසි. මනාපා, සද්ධා, පසන්නා රතනත්ත යමාමිකා පටිවසති. තස්මිං පන නගරෙ සෙට්ඨිසෙනාපති උප රාජදයො තං අත්තනො පාදපරිචාරිකත්තං කාමයමානා මනුස්සෙ පෙසෙසුං, පණ්ණාකාරෙහි සද්ධිං. සා තං සුත්වා චින්තෙසි. මය්හං මාතා පිතරො සබ්බං විභවං පහාය මතා, මයා'පි තථා න ගන්තබ්බං, කිමෙම පතිකුලෙන කෙවලං චිත්ත විනාසාය භවති මයාපනිමංධනං බුද්ධසාසනෙ යෙව නිදහිතුං වට්ටතී'ති චින්තෙසි. චින්තෙත්වා ච පන තෙසං න මය්හං පති කුලෙනත්ථො'ති පටික්ඛිපි. සා තතො පට්ඨාය මහාදනං පවත්තෙන්ති සමණ බ්‍රාහමණෙ සන්තප්පෙසි. තෙනෙත්ථ :-

2. චතුද්දිසායාත ජිනත්‍රජානං
ආපානභූතං සරමාසි තස්සා
යදිච්ඡිතප්පච්චයලාභහෙතු
දෙවද්දුමො වාසි මහානුභාවො

3. පුප්ඵුපහාරාදිවිතානලඞ්කතා
පදීපපන්ත්‍යුත්තසුභාසනාවලී
සුභාසනාසීන වසීහි ලඞ්කතා
තස්සාසි තස්මිං වරදනසාලා

4. සුධොතහත්ථා සුවිපුන්නචිත්තා
සද්දරා රක්ඛිතපඤ්චසීලා
බුද්ධෙනිනාමා කරුණාගුණග්ගා
අදමහාදනවරං පසත්ථං'ති

5. අථාපරභාගෙ එකො අස්සවාණිජො අස්සවණිජ්ජාය පුබ්බන්තා පරන්තං ගච්ඡන්තො ආගමම ඉමිස්සා ගෙහෙ නිවාසං ගණ්හි. අථ සො වාණිජො තං දිස්වා ධීතුසිනෙහං පතිට්ඨා පෙත්වා ගන්ධමාලාවත්ථාලඞ්කාරාදීහි තස්සා උපකාරකො හුත්වාගමන කාලෙ අමම එතෙසු අස්සෙසු තව රුච්චනකං අස්සං ගණ්හාහී'ති ආහ. සා'පි අස්සෙ ඔලොකෙත්වා එකං සින්ධවපොතකං දිස්වා එතං මෙ දෙහී'ති ආහ. වාණිජො අමම එසො සින්ධව පොතකො අප්පමත්තා හුත්වා පටිජග්ගාහී'ති වත්වා තං පටිපාදෙත්වා අගමාසි සා'පි තං පටිජග්ගමානා ආකාසගාමිභාවං ඤත්වා සම්මා පටිජග්ගන්තී එවං

චින්තෙසි. පුඤ්ඤකරණස්ස මෙ සහායො ලද්ධො'ති අගතපුබ්බා ච මෙ භගවතො සමාරං මාර බලං විධමෙත්වා බුද්ධ භූතස්ස ජයමහාබොධිභූමි, යන්නූනාහං තත්ථ ගන්ත්වා භගවතො ජයමහාබොධිං වන්දෙය්‍යන්ති, චින්තෙත්වා බහු රජත සුවණ්ණ-මාලාදයො කාරාපෙත්වා එකදිවසං අස්සමභිරූය්හ ආකාසෙන ගන්ත්වා බොධිමාලකෙ ඨත්වා ආගච්ඡන්තු අය්‍යා සුවණ්ණමාලා පූජෙතුං'ති උග්ඝොසෙසි තෙනෙත්ථ –

6. යතො පට්ඨායහං බුද්ධසාසනෙ සුද්ධමානසා
පසන්නා තෙන සච්චෙන මමානුග්ගහබුද්ධියා

7. ආගච්ඡන්තු නමස්සන්තු බොධිං පූජෙන්තු සාධු කං
සොණ්ණමාලාහි සම්බුද්ධපුත්තා අරියසාවකා

8. සුත්වා තං වචනං අය්‍යා බහුසීහලවාසිනො
ආගම්ම නභසා තත්ථ වන්දිං සුව මහිංසුචාති

9. තතොප්පභුති සා කුමාරිකා බුද්ධසාසනෙ අතීව පසන්නා නිච්චමෙව අස්සමභිරූය්හ ආගන්ත්වා අරියෙහි සද්ධිං මහාබොධිං සුවණ්ණමාලාහි පූජෙත්වා ගච්ඡති. අථ පාටලිපුත්ත නගරොපවනෙ වනචරා තස්සා අභිණ්හං ගච්ඡන්තියා ච ආගච්ඡන්තියා ච රූප සම්පත්තිං දිස්වා රඤ්ඤො කථෙසුං. මහා රාජ එවරූපා කුමාරිකා අස්සමභිරූය්හ ආගන්ත්වා නිබද්ධං වන්දිත්වා ගච්ඡති දෙවස්සානුරූපා අග්ගමෙහෙසී භවිතුන්ති, රාජා තං සුත්වා තෙන හි භණෙ ගණ්හථ නං කුමාරිං මම අග්ගමෙහෙසිං කරොමී'ති පුරිසෙ පයොජෙසි. තෙන පයුත්ත පුරිසා බොධිපූජං කත්වා ආගච්ඡන්තිං ගණ්හාමා'ති තත්ථ නිලීනා ගහණසජ්ජා අට්ඨංසු.

10. තද සා කුමාරිකා අස්සමභිරූය්හ මහාබොධිමණ්ඩං ගන්ත්වා වීතරාගෙහි සද්ධිං පුප්ඵපූජං කත්වා වන්දිත්වා නිවත්ති. අත තෙසු එකො ධම්මරක්ඛිතත්ථෙරො නාම තස්සා එවමාහ. භගිනි තං අන්තරාමග්ගෙ චොරා ගණ්හිතුකාමා ඨිතා අසු කට්ඨානං පත්වා අප්පමත්තා සීඝං ගච්ඡාති සා'පි ගච්ඡන්තී තං ඨානං පත්වා චොරෙහි අනුබන්ධිතා අස්සස්ස පණ්හියා සඤ්ඤං දත්වා පක්කාමි චොරා පච්ඡතො අනුබන්ධිංසු අසෙසා වෙගං ජනෙත්වා ආකාසමුල්ලඞ්ඝි. කුමාරිකා වෙගං සන්ධාරෙතුං අසක්කොන්තී අස්සස්ස පිට්ඨීතො පරිගලිත්වා පතන්තී මයා කතුපකාරං සර

පුත්තා'ති ආහ. සො පතන්තිං දිස්වා වෙගෙන ගන්ත්වා පිට්ඨියං නිසීදාපෙත්වා ආකාසතො නෙත්වා සකට්ඨානෙ යෙව පතිට්ඨාපෙසි. තස්මා–

11. තිරච්ඡානගතාපෙවං සරන්තා උපකාරකං
න ජහන්තීති මන්ත්වාන කතඤ්ඤු හොන්තු පාණිනො'ති

12. තතො සා කුමාරිකා සත්තාසීතිකොටිධනං බුද්ධසාසනෙ යෙව වපිත්වා යාවජීවං සීලං රක්ඛිත්වා උපොසථකම්මං කත්වා තතො චුතා සුත්තප්පබුද්ධො විය දෙවලොකෙ නිබ්බත්තී'ති.

13. අතිතරුණවයා හො මාතුගාමා'පි එවං
විවිධකුසලකම්මං කත්ව සග්ගං වජන්ති
කුසලඵලමහන්තා මඤ්ඤමානා හවන්තා
හවථ කථමුපෙක්ඛා දානමානාදිකම්මෙ

බුද්ධෙනියා වත්ථුං චතුත්ථං

5. අහිගුණ්ඨිකස්ස වත්ථු

අහිගුණ්ඨිකස්ස වත්ථුම්හි අයමානුපුබ්බී කථා.

1. ඉමස්මිං කිර හද්දකප්පම්හි අම්හාකං හගවතො පුබ්බකස්සපො නාම සත්ථා ලොකෙ උප්පජ්ජිත්වා සදෙවකං ලොකං සංසාර සාගරා තාරෙත්වා සබ්බබුද්ධකිච්චානි නිට්ඨාපෙත්වා අත්ථං ගතො දිවසකරොවිය සෙතව්‍යම්හි අනුපාදිසෙසාය නිබ්බාන ධාතුයා පරිනිබ්බායි. තදා සකලජම්බුදීපවාසිනො මනුස්සා සන්නිපතිත්වා එකෙකං සුවණ්ණිට්ඨිකං කොටි අග්ඝනකං රතන විචිත්තං බහිචින නත්ථාය එකෙකං අඩ්ඪකොටි අග්ඝනකං අබ්හන්තරූපපූරණත්ථං මනොසීලාය මත්තිකාකිච්චං කරොන්තා යොජනුබ්බෙධං ථූපං කත්වා මහන්තං සක්කාරං කරොන්ති.

2. තදා එකො අහිගුණ්ඨිකො ගාමනිගමරාජධානිසු සප්පෙ කීළාපෙත්වා ජීවිකං කප්පෙන්තො එකං ගාමකං පත්වා තත්ථ සප්පෙ කීළාපෙත්වා සන්තුට්ඨෙහි ගාමවාසීහි දින්නවිවිධො පායනො ඛාදනීය හොජනීයං ඛාදිත්වා හුඤ්ජිත්වා තත්ථෙව නිවාසං ගහෙත්වා නිසීදි. තස්මිං කිර ගාමකෙ යෙහුය්‍යෙන රතනත්තය මාමකා තස්මා තෙ රත්තිභාගෙ සයන්තා නමො බුද්ධායා'ති එවමාදිං

වදන්ති සො පන අභිගුණ්ඩිකො මිච්ඡාදිට්ඨිකො තිණ්ණං රතනානං ගුණං නජානාති. තස්මා තෙසං තං වචනං සුත්වා සයම්පි කෙළිං කුරුමානො පරිහාසවසෙන නමො බුද්ධා යාති වදති. අථෙකදිවසං සො අත්තනො කීළාපනසමත්ථං එකං සප්පං තත්ථ තත්ථ පරියෙසමානො ආහිණ්ඩති තදා එකො නාග රාජා කස්සප-දසබලස්ස ථූපං ගන්ත්වා වන්දිත්වා එකං වම්මිකං පවිසති. තං දිස්වා අභිගුණ්ඩිකො වෙගෙනාගන්ත්වා නාග රාජං ගණ්හිතුං මන්තං පරිජපි. සො මන්තං සුත්වා කුජ්ඣිත්වා තං මාරෙතුකාමො අනුබන්ධි තං දිස්වා අභිගුණ්ඩිකො වෙගෙන පලායන්තො එකස්මිං පාසාණෙ පක්ඛලිත්වා පතමානො පුබ්බෙ වුත්තපරිහාසවචන-පරිචයෙන නමො බුද්ධායා'ති වදන්තො පති. තස්ස තං වචනං අනුබන්ධන්තස්ස නාගරඤ්ඤො සොත පථෙ අමතං විය පති. අථ සො රතනත්තයගාරවෙන තස්මිං කොධං නිබ්බාපෙත්වා සම්ම මා භායි අහං රතනත්තය මන්තානු භාව පාසෙන බද්ධො, තස්මා තුවං ඩසිතුං මය්හං අනනුරූපං අජ්ජ තයි පසන්නො'ම්හි පණ්ණාකාරං තෙ දම්මි ගණ්හා'ති තීණි සුවණ්ණපුප්ඵානි අදාසි. එවං රතනත්තයං නාම ඝොරාසි විසානම්පි සප්පානං මනං පීණෙති හොන්ති වෙත්ථ.

3. බුද්ධො'ති වචනං සෙට්ඨං බුද්ධො'ති පදමුත්තමං
නත්ථි තෙන සමං ලොකෙ අඤ්ඤං සොතරසායනං

4. ධම්මො'ති වචනං සෙට්ඨං ධම්මො'ති පදමුත්තමං
නත්ථි තෙන සමං ලොකෙ අඤ්ඤං සොතරසායනං

5. සඞ්ඝො'ති වචනං සෙට්ඨං සඞ්ඝො'ති පදමුත්තමං
නත්ථි තෙන සමං ලොකෙ අඤ්ඤං සොතරසායනං

6. තස්ස මුඛං මුඛං නාම යං වත්තති මුඛෙ සදා
දුල්ලභං බුද්ධවචනං සබ්බසම්පත්ති දායකං

7. තස්ස මනො මනො නාම යං වෙ මනසි වත්තති
දුල්ලභං බුද්ධවචනං සබ්බසම්පත්තිදායකං

8. තමෙව කවචං දෙහෙ තමෙව මණී කාමදෙ
තමෙව සුරභීධෙනු තමෙව සුරපාදපො

9. තස්සෙව සොතං සොතංව යං සුණාති ජනො අයං
දුල්ලභං බුද්ධවචනං සබ්බසම්පත්තිදායකං

10. එවං විධොරගො සොරො හළාහළවිසො සද
බුද්ධො'ති වචනං සුත්‍වා සන්‍තුට්‍ඨො'දසි ජීවිතං

11. සොණ්‍ණ පුප්ඵත්‍තයං වා'පි මහග්ඝං බහලං අද
පස්ස බුද්ධො'ති වාචාය ආනුභාවමහන්‍තතං'ති

12. අථ නාගරාජා තස්ස තානි සුවණ්‍ණපුප්ඵානි දත්‍වා එවමාහ. සම්ම එතෙසු එකං තව පුඤ්ඤත්‍ථාය එකං මම පුඤ්ඤත්‍ථාය පූජෙහි. ඉතරෙන යාවජීවං සුඛෙන ජීවන්‍තො පුත්‍තදරෙ පොසෙන්‍තො දනාදිසු අප්පමජ්ජන්‍තො ජීවිකං කප්පෙහි, මා හීන කම්මෙ ව්‍යාවටො හොහි මිච්ඡාදිට්ඨිඤ්ච පජහා'ති ඔවදිත්‍වා පක්කාමි. අභිගුණ්ඨිකො'පි සොමනස්සප්පත්‍තො තෙන වුත්‍ත නයෙනෙව ද්වීහි පුප්ඵෙහි චෙතියං පූජෙත්‍වා එකෙන සහස්සං ලභිත්‍වා තෙන පුත්‍තදරෙ පොසෙන්‍තො කපණද්ධිකවණිබ්බකාදීනං දනං දෙන්තො අභිගුණ්ඨික කම්මං පහාය කුසලමෙව උපචිනන්තො ආයු පරියොසානෙ සග්ගපරායණො අහොසි.

13. ඉති අවිදිතසත්‍තො කිඤ්චි බුද්ධානුභාවං
ලභති ධනවිසෙසං යස්ස නාමප්පකාසා
විදිත ජනනිකායො කින්නු තස්සානුභාවං
න ලපති ජිනනාමං කිච්චමඤ්ඤම්පහායා'ති

අභිගුණ්ඨිකස්ස වත්‍ථු පඤ්චමං

6. සරණත්‍ථෙරස්ස වත්‍ථු

සරණත්‍ථෙරස්ස වත්‍ථුම්හි අයමානුපුබ්බී කථා

1. සාවත්‍ථියං කිර සුමනො නාමෙකො ගහපති අහොසි තස්ස භරියා සුජම්පතිකා නාම. තෙ අගාරං අජ්ඣාවසන්‍තා අපරගාගෙ පුත්‍තං ච ධීතරං ච ලභිංසු අථ තෙසං දහරකාලෙ යෙව මාතා පිතරො කාලං කරොන්‍තා ජෙට්ඨකං පක්කොසිත්‍වා මයං පුත්‍ත තුවං පතිරූපෙ ඨානෙ නිවෙසිතුං නාසක්ඛිම්හ. යං නො සරෙ විභවං සබ්බං තං ගණ්හ ඉමාය ච තෙ කණිට්ඨිකාය වුද්ධිං ත්‍වමෙව ජානාහී'ති වත්‍වා ජෙට්ඨකස්ස හත්‍ථෙ කණිට්ඨිකාය හත්‍ථං ඨපෙත්‍වා කාලමකංසු. අථ සො මාතා පිතූනන්‍තං අච්චයෙන ආළාහණකිච්චං කත්‍වා වසන්‍තො කාලන්‍තරෙන කණිට්ඨිකං

පතිරූපෙන කුලෙන සම්බන්ධිත්වා සයම්පි. දරපරිග්ගහමකාසි. අථාපරභාගෙ තස්ස කණ්ට්ඨිකා ගබ්භිනී හුත්වා එකදිවසං සාමිකං ආහ. සාමි මම භාතරං දට්ඨුකාමො'ම්හිති සොපි සාධු භද්දෙති අනුරූපෙන පණ්ණාකාරෙන තාය සද්ධිං නික්ඛමි. තද පනභගවා සුනිවත්ථො සුපාරුතො භික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතො පිණ්ඩාය නගරං පාවිසි. ඡබ්බණ්ණ ඝනබුද්ධරංසියො විස්සජ්ජෙන්තො, තතො තෙ භගවන්තං දිස්වා පසන්නචිත්තා පඤ්චපතිට්ඨිතෙන වන්දිත්වා අට්ඨංසු. අථ සත්ථා තෙසං ජයම්පතිකානං උපනිස්සය සම්පත්තිං දිස්වා තෙ සරණෙසු ච සීලෙසු ච පතිට්ඨාපෙත්වා එවමාහ. කදචි වො දුක්ඛ උප්පන්නෙන තථාගතො අනුස්සරි තබ්බො'ති – තථාහි.

2. යං කිඤ්චි භයමුප්පන්නං රාජචොරාදිසම්භවං
තද සරෙය්‍ය සම්බුද්ධං නිච්ඡන්නො තදුපද්දවං

3. යං වෙ උපද්දවං හොති යක්ඛපෙතාදිසම්භවං
තද සරෙය්‍ය සම්බුද්ධං නිච්ඡන්නො තදුපද්දවං

4. යං සීහව්‍යග්ඝතරච්ඡා පුණ්ඩරීකාදිසම්භවං
තද සරෙය්‍ය සම්බුද්ධං නිච්ඡන්නො තදුපද්දවං

5. යමාතපග්ගිවාතාදි උදකාසනිසම්භවං
තද සරෙය්‍ය සම්බුද්ධං නිච්ඡන්නො තදුපද්දවං

6. යං පජ්ජරාදීහි රොගෙහි විසමොතුහි සම්භවං
තද සරෙය්‍ය සම්බුද්ධං නිච්ඡන්නො තදුපද්දවං

7. මච්චුනා වෙ යද යුද්ධං කරොන්තෙනාපි ජන්තුනා
සරිතබ්බො තද බුද්ධො පත්ථෙන්තෙනත්තනො ජයන්ති.

8. තතො තෙ භගවතො වචනං පටිනන්දිත්වා වන්දිත්වා ආගමංසු. අථ ජෙට්ඨකො ආගතෙ දිස්වා යථානුරූපං සක්කාර මකාසි. තස්සා සාමිකො කතිපාහං තත්ථ වසිත්වා භරියං ජෙට්ඨකස්ස පටිපාදෙත්වා මම ගාමෙ කිච්චං අත්ථීති වත්වා පක්කාමි. අථස්සා භාතා භරියං පක්කොසිත්වා ආහ. භද්දෙ ඉමිස්සා සබ්බං කත්තබ්බං කරොහී'ති සා තතො පට්ඨාය තස්ස. උදකන්නපානාදිනා වෙය්‍යා වච්චං කුරුමානා එතිස්සා හත්ථපාදිගීවූපගෙසු ආභරණෙසු ලොභං උප්පාදෙත්වා තං වූපසමෙතුං අසක්කොන්තී ආහාරූපච්ඡෙදං කත්වා ගිලානාවිය මඤ්චකං උපගූහිත්වා නිපති.

9. අථ සො ගෙහං ගන්ත්වා තං තථා සයිතං දිස්වා මඤ්චකෙ නිසින්නො කිං භද්දෙ අඵාසුකන්ති පුච්ඡි. සා තුණ්හී භූත්වා කතිපයවාරෙ පුච්ඡිතා න සක්කා කථෙතුන්ති ආහ. පුන සාමිකෙන ගාළ්හං නිබන්ධිතෙ සා චින්තෙසි. උජුකං මයා තස්සා පිළන්ධනං පත්ථෙමීති වුත්තෙ නප්පතිරූපං තස්සා පක්ව මධුරමංසං පත්ථෙමී'ති වුත්තෙ තං මාරෙස්සති තදා පිළන්ධනානි මය්හමෙවා'ති තතො සාමි තව කණිට්ඨිකාය පක්වමධුරමංසං පත්ථෙමි. අලභමානාය මෙ ජීවිතං නත්ථී'ති ආහ. තං සුත්වා අනෙකපරියායෙන මනුස්සමාරණං නාම භාරියන්ති වත්වා නිවාරෙන්තො'පි නිවාරෙතුං නාසක්ඛි. අථ තාය පටිබද්ධචිත්තො කාමමුච්ඡිතො මොහමූළ්හො භූත්වා සාධු ලභිස්සසීති තස්සා වචනං සම්පටිච්ඡි තථාහි.

10. හායන්ති ඉධ ලොකත්ථා හායන්ති පාරලොකිකා
හායන්ති මහතො අත්ථා යෙ ඉත්ථීනං වසඞ්ගතා

11. එසා මාතා පිතා එසො භගිනී භාතරො ඉමෙ
ගරුතබ්බෙ න ජානන්ති යෙ ඉත්ථීනං වසඞ්ගතා

12. කාරණාකාරණන්තෙතං කත්තබ්බං වා න වා ඉදං
කාමන්ධන්තා න ජානන්ති යෙ ඉත්ථීනං වසඞ්ගතා

13. පාණං වා අතිපාතෙන්ති හොන්ති වා පාරදරිකා
භාසන්ති අලිකං වාචං යෙ ඉත්ථීනං වසඞ්ගතා

14. සන්ධිච්ඡෙදදිකං ථෙය්‍යං මජ්ජපානං ච පෙසුනං
කරොන්ති සාහසං සබ්බං යෙ ඉත්ථීනං වසඞ්ගතා

15. අහො අච්ඡරියං ලොකෙ සරන්තානං භයාවහං
භරියාය වසං ගන්ත්වා සොදරිං හන්තුමිච්ඡසී'ති

16. අථ සො සාහසිකො පුරිසො භගිනිං එවමාහ. එහි අම්ම අම්හාකං මා තාපිතූනනං ඉණං සාධෙස්සාම අප්පෙවනාම නො දිස්වා ඉණායිකා ඉණං දස්සන්තීති. තං සුත්වා තාය සම්පටිච්ඡිතෙ සුඛයානකෙ නිසීදාපෙත්වා ඉණායිකානං ගාමං ගච්ඡන්තො විය මහාඅටවිං පත්වා යානං මග්ගා ඔක්කම්ම ඨපෙත්වා විරවන්තිමෙව තං හත්ථෙ ගහෙත්වා ආකඩ්ඪන්තො වනගහණං නෙත්වා සීසමස්සා ඡින්දිස්සාමී'ති චින්තෙත්වා කෙසෙ ගහෙත්වා භූමියං පාතෙසි-තස්මිං ඛණෙ තස්සා කම්මජවාතා චලිංසු සා භාතු ලජ්ජාය සාමි කම්මජවාතා මෙ චලිංසු යාවාහං විජායාමි තාව

උපධාරෙහී'ති වදන්ති'පි අපනෙතුං අසක්කොන්ති පුත්තං විජායි. අථ සො තං සමීපෙ වටරුක්ඛමූලෙ මාරෙස්සාමී'ති මකුලෙ ගහෙත්වා ආකඩ්ඪි. තස්මිං කාලෙ සා සාමි තව භාගිනෙය්‍යස්ස මුඛං විලොකෙත්වා තස්ස සිනෙහෙනා'පි මං න මාරෙහී'ති වදන්ති යාචි. අථ සො කක්ඛළො තස්සා තං කාරුණිකවචනං අසුණන්තො විය මාරෙතුං උස්සහතෙව. තතො සා කුමාරිකා අත්තනො අසරණා චින්තෙසි මම සදෙදනාගන්ත්වා යො කොචි මම භාතු අනයං කරෙය්‍ය තං නප්පතිරූපන්ති' භාතු සිනෙහෙන නිස්සද්ද අත්තනා ගහිත සරණං ආවජ්ජමානා නිපජ්ජි. අථස්සා භාතරි මෙත්තානු භාවෙන ච අනුස්සරිතසරණානුභාවෙන ච තස්මිං නිග්‍රොධෙ අධිවත්ථා දෙවතා එවරූපො මාතුගාමො එත්ථ මාරිතො අභවිස්ස, අද්ධාහං දෙවසමාගමං පවිසිතුං න ලභිස්සාමී'ති චින්තෙත්වා එතිස්සාසාමිකො විය තං තජ්ජෙත්වා පලාපෙත්වා ත්වං මා භායීති සමස්සාසෙත්වා යානකෙ සපුත්තං කුමාරිං, නිසීද පෙත්වා තං දිවසමෙව සාවත්ථිමාගමම අනොනගරෙ සාලාය තං නිපජ්ජාපෙත්වා අන්තරධායි. තථාහි–

17. සබ්බසම්පත්තිදතාරං සබ්බලොකෙකනායකං
මනසා'පියෙ විභාවෙන්ති තං වෙ පාලෙන්ති දෙවතා

18. මුහුත්තම්පි ච යො මෙත්තං භාවෙති යදි සාධුකං
තං වෙ පාලෙන්ති දෙවා'පි තොසයන්ති උපායතා'ති

19. තතො තස්සා පන සාමිකො නගරා නික්ඛම්ම ගච්ඡන්තො අත්තනො භරියං දිස්වා ත්වං කද ආගතා කෙනානී තාසී'ති පුච්ඡි. සා දෙවතාය ආනීතභාවං අජානන්ති කිං ත්වං භණසි. නනුතයා ආනීතාම්හීති සොපි කිං හොති භණසි, තව භාතුගාමෙ දිට්ඨකාලතොප්පභුති අජ්ජ චත්තාරො මාසා ජාතා, එත්තකං කාලංත්වං න දිට්ඨපුබ්බා, කථං මයා සද්ධිං ආගතාති පුච්ඡි.

සා තං සුත්වා තෙන හි මාතුලස්ස ඉමං රහස්සං කථෙහි සාමීති වත්වා භාතරා අත්තනො කතං සබ්බං විත්ථාරෙන කථෙසි. තං සුත්වා තස්සා සාමිකො සංවිගෙගා භයප්පත්තො හුත්වා තං අත්තනො ගෙහං පාපෙසි. තතො කතිපාහං තාය විස්සමිතෙ තෙ උභො'පි සත්ථාරං නිමන්තෙත්වා මහාදනං දත්වා වන්දිත්වා එකමන්තෙ නිසීදිංසු අථ සා භගවතො සරණසීලානු භාවෙන අත්තනො

ජීවිත පටිලාභං පකාසෙත්වා අත්තනො පුත්තං භගවන්තං වන්දාපෙත්වා සරණො'ති නාම මකංසු සත්ථා තෙසං අජ්ඣාසයං ඤත්වා තදනුරූපං ධම්මං දෙසෙසි. දෙසනාවසානෙ උභොපි සොතාපන්නා අහෙසුං අථස්සා පුත්තො සරණකුමාරො විසතිමෙ වස්සෙ බුද්ධසාසනෙ පබ්බජිත්වා විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා අරහත්තං පත්තො සරණත්ථෙරො නාම පඤ්ඤායී'ති.

20. ඛණම්පි මනසෙවං දෙවදෙවං සරන්තා
පරමතරපතිට්ඨං පාපුණන්තී'ති මන්ත්වා
භගවති ගුණරාසිං ජාන මානා ජනා භො
භජථ සරණසීලං සබ්බථා සබ්බකාලන්ති

සරණත්ථෙරස්ස වත්ථුං ඡට්ඨමං

7. වෙස්සාමිත්තාය වත්ථු

වෙස්සාමිත්තාය වත්ථුම්හි අයමානුපුබ්බී කථා

1. ජම්බුදීපෙ කිර කොසම්බි නගරෙ කොසම්බියරඤ්ඤො වෙස්සාමිත්තා නාම අග්ගමහෙසි අහොසී. තදා භගවා කොසම්බියං පටිවසති මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං චාරිකං චරමානො. තස්මිං සමයෙ සා රඤ්ඤා සද්ධිං විහාරං ගන්ත්වා අනොපමාය බුද්ධලීළහාය මධුරෙන සරෙන දෙසෙන්තස්ස භගවතො ධම්මං සුත්වා පසන්නා සරණෙසු පතිට්ඨාය බුද්ධමාමිකා හුත්වා විහරති අථාපරභාගෙ තස්සා රඤ්ඤො රජ්ජත්ථාය පච්චන්තරාජා යුද්ධ සජ්ජො රජ්ජං වා දෙතු යුද්ධං වා'ති පණ්ණං පහිණි. තං සුත්වා රාජා මහතියා සෙනාය පරිවුතො යුද්ධභූමිං ගච්ඡන්තො මහෙසියා සද්ධිං ගන්ත්වා ඛන්ධාවාරං නිවෙසෙත්වා තස්සා එවමාහ. භද්දෙ සඞ්ගාමසීසෙ ජයපරාජයො නාම න සක්කා විඤ්ඤාතුං සචෙ මෙ පරාජයො අභවිස්ස පුරෙතරමෙව රත්තපතාකං උස්සාපෙස්සාමි. තෙන අභිඤ්ඤාණෙන ත්වං කොසම්බිමෙව ගච්ඡාහීති අනුසාසිත්වා, සඞ්ගාම මණ්ඩලං ගන්ත්වා මහාරණං කරොන්තො අත්තනො පරාජයභාවං ඤත්වා මාතුගාමං සරිත්වා රත්තධජං උස්සාපෙත්වා යුජ්ඣන්තො රණෙ පති අථ සා රත්තපතාකං දිස්වා පරාජිතො නූණ මෙ සාමිකො'ති භයෙන පලායිතුමාරභි අථ තං චොර රඤ්ඤො මනුස්සා දිස්වා නූනායං රඤ්ඤො අග්ගමහෙසී'ති ඤත්වා අත්තනො රාජිනො දස්සෙසුං රාජා තං දිස්වා පටිබද්ධචිත්තො

මමෙතං අභිසෙකං කරොථා'ති අමච්චෙ ආණාපෙසි. අමච්චා තං අභිසෙකත්ථාය යාචිංසු. සා න මෙ භණෙ අභිසෙකෙනත්ථො'ති න ඉච්ඡි අමච්චා තමත්ථං රඤ්ඤො ආරොචෙසුං රාජා තං පක්කොසාපෙත්වා කස්මාන ඉච්ඡසී'ති පුච්ඡි සාථවමාහ.

2. සුණොහි සාධුකං දෙව හා සමානාය මෙ වචො
හත්තා මය්හං මතො අජ්ජ සබ්බසම්පත්තිදායකො

3. කත්වාන සො'භිසෙකං මං අත්තනො හදයං විය
පාලෙසි ත සරන්තාමෙ සොකග්ගි දහතෙ මනං

4. මහාරාජ සචඤ්ඤස්ස අස්සමග්ගමහෙසි කා
තම්හා දුක්ඛා න මුඤ්චාමි තෙනා හං තං න පත්ථයෙ

5. සොකග්ගිනා පදිත්තාහං සොකෙ සොකං තථං බීපෙ
ජලන්තග්ගිම්හි කො නාම පලාලං පක්ඛිපෙ බුධො

6. පියවිප්පයොගදුක්ඛං තං චින්තයන්ති පුනප්පුනං
තම්හාදුක්ඛා න මුඤ්චාමි තස්මාහං තං න පත්ථයෙ'ති

7. තං සුත්වා රාජා කොධෙනාභිභූතො සචෙ නාභිසිඤ්චිස්සසි, අග්ගිම්හි තං පක්ඛිපිස්සාමී'ති වත්වා මහන්තං දරු චිතකං කාරාපෙත්වා අග්ගිං දත්වා එකපජ්ජොතෙ ජාතෙ එත්ථ පවිසා'ති ආහ. අථ සා රාජානං යාචන්තී ආහ.

8. පාපො නිප්පාපිනං රාජ පාතනං බලු පාවකෙ
හොති පාපඵලං තස්ස පච්චත්ත ච පරත්ථ ච

9. පුරාතනෙහි භූපාල සමණබ්‍රාහමණෙපි ච
මාතාපිතුසු බාලෙසු රොගෙනාතුර ඉත්ථිසු
නප්පසත්ථො වධො දෙව තස්මාහං න වධාරහා'ති

10. තං සුත්වා'පි රාජා අසජ්ජෙන්තො මනුස්සෙආණාපෙසි. එතං හත්ථපාදෙ ගහෙත්වා අග්ගිම්හි පක්ඛිපථා'ති. තෙ තථා කරිංසු. අථසා අග්ගිම්හි පක්ඛිප්පමානා නත්ථෙත්ථ මෙ කොචි පටිසරණොති සරණමෙව සරණං කරොමීති චින්තෙත්වා බුධං සරණං ගච්ඡාමී, ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි, සඞ්ඝං සරණං ගච්ඡාමි'ති වදන්තී මනසා ච අනුස්සරන්තී අග්ගිම්හි පති තථා විධොපි අග්ගි තස්සා සරීරෙ

ලොමකූපමත්තම්පි උණ්හාකරං කාතුං නාසක්ඛි පදුමගබ්භං පවිට්ඨා විය සීතිභූතසරීරා අහොසි. රාජා තං අච්ඡරියං දිස්වා සංවිග්ගො ලොමහට්ඨජාතො වෙගෙන තං උපසංකමිත්වා උභොහි හත්ථෙහි පග්ගය්හ උරෙ නිපජ්ජාපෙත්වා රාජාසනෙ නිසීදාපෙත්වා අඤ්ජලිං පග්ගය්හ ධීතො, කස්මා තෙ අග්ගිසරීරං න පරිදහීති පුච්ඡි. සාතං කාරණං කථෙන්තී එවමාහ.

11. මාතා පිතා ච ඤාතී ච පරිචාරා ච සොහද
මනොසාධාදයො චා'පි මහෙසක්ඛා ච දෙවතා

12. එතෙ චඤ්ඤෙ ච භූපාල සත්තානං භයමාගතෙ
රක්ඛිතුං නෙව සක්කොන්ති හිත්වාන සරණත්තයං

13. අගාහං බුද්ධං සරණං බුද්ධො මෙ සරණං ඉති
තෙන තෙජෙන මං රාජ ජලන්තො අග්ගි නො දහී

14. අගාහං ධම්මං සරණං ධම්මො මෙ සරණං ඉති
තෙන තෙජෙන මං රාජ ජලන්තො අග්ගී නො දහි

15. අගාහං සඞ්ඝං සරණං සඞ්ඝො මෙ සරණං ඉති
තෙන තෙජෙන මං රාජ ජලන්තො අග්ගි නො දහි

16. එවං මහානුභාවන්තං පච්චක්ඛං එහි පස්සිකං
නානොපද්දව විද්ධංසිං නානාසම්පත්තිදායකං

17. සරණත්තයං හි යො සත්තො න සමාදාය ගණ්හති
ඉධ වා පරත්ථ වා ලොකෙ සො සුඛං නානුභොස්සති

18. සරණත්තයං හි යො සත්තො සුසමාදාය ගණ්හති
ඉධ වා පරත්ථ වා ලොකෙ සො සුඛා න විහායති

19. තස්මා තුවම්පි භූපාල ගණ්හාහි සරණත්තයං
තං තෙ භවති සබ්බත්ථ තාණං ලෙණං පරායණන්ති

20. තං සුත්වා රාජා අතිවිය පසන්නමානසො තං ඛමා පෙත්වා මහන්තං සක්කාරසම්මානං කත්වා අජ්ජපට්ඨාය ත්වං මම මාතා'ති තං මාතුට්ඨානෙ ඨපෙත්වා සරණමගමා සි. තස්මිං සන්නිපතිත්වා ඨිතා මහාජනා තං පාටිහාරියං දිස්වා සරණෙසු, ච සීලෙසු ච පතිට්ඨාය දානාදීනි පුඤ්ඤකම්මානි කත්වා යථා කම්මං ගතා'ති.

21. ඉති සරණවරං සා කෙවලං උග්ගහෙත්වා
ජලිතදහනමජ්ඣෙ සීතිභාවං අලත්ථ
පරමසරණසීලං පාලයන්තා කථා වො
න ලභථ භවභොගං නිබ්බුතිඤ්චාපි අන්තෙ'ති

වෙස්සාමිත්තාය වත්ථුං සත්තමං.

8. මහාමන්ධාතු වත්ථු

මහාමන්ධාතු වත්ථුම්හි අයමානුපුබ්බී කථා.

1. ඉතො කිර එකනවුතිකප්පමත්ථකෙ විපස්සී නාම සම්මා සම්බුද්ධො ලොකෙ උප්පජ්ජිත්වා පවත්තවරධම්මචක්කො සදෙව කෙහි ලොකෙහි පූජ්යමානො බන්ධුමතීනගරෙ පටිවසති. තද'යං මන්ධාතා තස්මිං නගරෙ තුණ්ණකාරො හුත්වා නිබ්බත්ති තුණ්ණකාරකම්මෙන ජීවිකං කප්පෙන්තො වහරති තද සකල නගරවාසිනො බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසඞ්ඝං නිමන්තෙත්වා මහාදාන මදංසු අථ සො එවං චින්තෙසි, සබ්බෙපි'මෙ නගරවාසිනො දානං දදන්ති අහමෙකොව සෙසො දුග්ගතත්තා යජ්ජාහමජ්ජ බීජං න රොපෙමි ඉමම්හා දුක්ඛා න පරිමුඤ්චිස්සාමී'ති සො වෙගෙන තුණ්ණ-කාරකම්මං පරියෙසිත්වා කිඤ්චි මූලං ලභිත්වා තෙන එකස්සාපි භනං දාතුං ඔකාසමලද්ධො ආපණං ගන්ත්වා රාජමාසෙ ගහෙත්වා චඩ්ගාටකං පූරෙත්වා ආදය බුද්ධපමුඛස්ස භික්ඛු සඞ්ඝස්ස භත්තග්ගං ගන්ත්වා ඨිතො එවං චින්තෙසි නත්ථි දාතිං ඔකාසං එකස්සපි භික්ඛුනො පත්තෙ ඔකිරිතුං අද්ධාහං ඉමෙ ආකාසෙ විකිරිස්සාමී'ති අප්පෙවනාම පතමානානං එකස්ස'පි භික්ඛුනො පත්තෙ එකම්පි පතෙය්‍ය තං මෙ භවිස්සති දීඝරත්තං හිතාය සුඛායා'ති පසන්න මානසො උද්ධං ඛිපි තතො පතමානා තෙ පරිවාරිකදෙවතානඤ්ච භගවතො ආනුභාවෙන ච බහි අපතිත්වා භගවන්තමාදිං කත්වා සබ්බෙසං භික්ඛූනං පත්තෙයෙව පතිංසු අථ සො තං අච්ඡරියං දිස්වා පසන්නමානසො සිරසි අඤ්ජලිම්පග්ගය්හ ඨිතො එවං පත්ථනමකාසි.

2. ඉමිනා මෙ අධිකාරෙන පසාදෙන යතිස්සරෙ
කාමභොගීනහං අග්ගො භවෙය්‍යං ජාතිජාතියං

3. පහරිත්වා යද පාණිං ඔලොකෙමි නභොතලං
සත්තරතනසම්පන්නං වස්සං වස්සතු සබ්බද’ති

4. සො තතො පට්ඨාය දෙවමනුස්සෙසු සංසරන්තො මහන්ති දිබ්බසම්පත්තිං අනුභවිත්වා ඉමස්මිං භද්දකප්පෙ ආදිම්හි මහාසම්මතො නාම රාජා අහොසි. තස්ස පුත්තො රොජො නාම තස්ස පුත්තො වරරොජො නාම තස්ස පුත්තො කල්‍යාණො නාම තස්ස පුත්තො වර කල්‍යාණො නාම. වරකල්‍යාණස්ස පුත්තො උපොසථො නාම, උපොසථස්ස පුත්තො මන්ධාතා නාම හුත්වා නිබ්බත්ති. සො සත්තහි රතනෙහි චතුහි ච ඉද්ධීහි සමන්නාගතො චක්කවත්ති රජ්ජං කාරෙයි. තස්ස වාමහත්ථං සම්මිඤ්ජිත්වා දක්ඛිණහත්ථෙන අප්පොඨිතෙ ආකාසතො දිබ්බමෙඝො විය ජන්නුප්පමාණං සත්තරතන වස්සං වස්සති. එව රූපො අච්ඡරියො අහොසි. සො චතුරාසීති වස්සසහස්සානි කුමාර කීළං කීළි. චතුරාසීතිවස්සසහස්සානි ඔපරජ්ජං කාරෙසි. චතුරාසීතිවස්ස-සහස්සානි චක්කවත්ති රජ්ජං කාරෙසිං. ආයු පනස්ස අසඞ්ඛෙය්‍යං අහොසි.

5. සො එකදිවසං කාමතණ්හං පූරෙතුං අසක්කොන්තො උක්කණ්ඨිතාකාරං දස්සෙසි. අමච්චා කින්නුඛො දෙව උක්කණ්ඨිතො’සීති පුච්ඡිංසු. සො භණෙ මය්හං පුඤ්ඤකම්මෙ ඔලොකියමානෙ ඉමං රජ්ජං නප්පහොති, කතරන්නු ඛො ඨානං රමණීයන්ති දෙවලොකො මහාරාජාති.

සො චක්කරතනං අබ්භුක්කිරිත්වා පරිසාය සද්ධිං චාතුම්මහාරාජිකදෙවලොකං අගමාසි අථස්ස චත්තාරො මහාරාජානො දිබ්බමාලාගන්ධහත්ථා දෙවගණපරිවුතා පච්චුග්ගමනං කත්වා තං ආදය චාතුම්මහාරාජිකදෙවලොකං ගන්ත්වා රජ්ජං අදංසු. තස්ස පරිසාය පරිවුතස්ස තස්මිං රජ්ජං කරොන්තස්ස දීඝො අද්ධා වීතිවත්තො සො තත්ථපි තණ්හං පූරෙතුමසක්කොන්තො උක්කණ්ඨිතාකාරං දස්සෙසි. තතො චත්තාරො මහාරාජානො කින්නුඛො මහාරාජ උක්කණ්ඨිතොති පුච්ඡිංසු ඉමම්හා දෙව ලොකා කතරන්නුඛො ඨානං රමණීයන්ති. දෙව පරෙසං උපට්ඨාකමනුස්ස සදිසා මයං තාවතිංස දෙවලොකො ඉතො සතගුණෙන රමණීයොති, මන්ධාතා චක්කරතනං අබ්භුකිරිත්වා අත්තනො පරිසාය සද්ධිං තාවතිංසාභිමුඛො පායාසි අථස්ස සක්කො දෙවරාජා දිබ්බ

මාලාගන්ධහත්ථො දෙවගණපරිවුතො පච්චුග්ගමනං කත්වා තං හත්ථෙ ගහෙත්වා ඉතො එහි මහාරාජාති ආහ තතො රඤ්ඤො දෙවගණපරිවුතස්ස ගමනකාලෙ පරිනායකරතනං චක්කරතනං ආදාය සද්ධිං පරිසාය මනුස්සපථං ඔතරිත්වා අත්තනො ඝරං පාවිසි.

6. සක්කො මන්ධාතුං සක්කභවනං නෙත්වා දෙවතා ච කොට්ඨාසෙ කත්වා අත්තනො රජ්ජං මජ්ඣෙ භින්දිත්වා අදාසි, තතොපට්ඨාය ද්වෙපි රාජානො රජ්ජං කාරෙසුං. එවං කාලෙ ගච්ඡන්තෙ සක්කො සට්ඨිසතසහස්සාධිකානි තිස්සො වස්සකොටියො ආයුං ඛෙපෙත්වා චවි. අඤ්ඤො සක්කො නිබ්බත්ති. සොපි තථෙව දෙව රජ්ජං කාරෙත්වා ආයුක්ඛයෙන චවි. එතෙනුපායෙන ඡත්තිංස සක්කා චවිංසු මන්ධාතා පන මනුස්සපරිහාරෙන දෙවරජ්ජං කාරයියෙව, තස්සෙවං කාලෙ ගච්ඡන්තෙ භිය්‍යොසොමත්තාය කාමතණ්හා උප්පජ්ජි. සො කිමෙම උපඩ්ඪරජ්ජෙන? සක්කං මාරෙත්වා, එකරජ්ජං කරිස්සාමීති චින්තෙසි. සක්කා පන මාරෙතුං න සක්කා කාමතණ්හා පනෙසා විපත්තිමූලා. තථාහි –

7. වරමත්‍ර සුඛන්‍යත්‍ර අත්‍රිච්ඡාවහතො නරො
ඉධ වා පරත්ථ වා කිඤ්චි න සාතං වින්දතෙ සදා

8. තණ්හාය ජායතෙ සොකො තණ්හාය ජායතෙ භයං
තණ්හාය විප්පමුත්තස්ස නත්ථි සොකො කුතො භයං

9. තණ්හාදාසො නරො එත්ථ රාජචොරාදිසම්භවං
හත්ථච්ඡෙදාදිකං දුක්ඛං පාපුණොති විහඤ්ඤති

10. යෙන ලොභෙන ජාතෙන සදා ජියන්ති පාණිනො
ඛෙත්තං වත්ථුං හිරඤ්ඤංච ගවාස්සං දාසපොරිසං
සබ්බථාමෙන සො ලොභො පහාතබ්බොව විඤ්ඤුනා’ති.

11. තතො අත්‍රිච්ඡාවිහතස්ස තස්ස ආයුසඞ්ඛාරො පරිහායි. ජරා සරීරං පහරි. මනුස්සසරීරංහි නාම න දෙවලොකෙ භිජ්ජති. අථ සො දෙවලොකා භස්සිත්වා බන්ධුමතීනගරුය්‍යානං පාවිසි. උය්‍යානපාලො තස්ස ආගතභාවං රාජකුලං නිවෙදෙසි. රාජා ආගන්ත්වා උය්‍යානෙ යෙව ආසනං පඤ්ඤපෙසි. තතො මන්ධාතා උය්‍යානෙ පඤ්ඤත්තවරාසනෙ නිපන්නො අනුට්ඨාන සෙය්‍යං කප්පෙසි. තතො අමච්චා දෙව තුම්හාකං පුරතො කින්නු කථෙස්සාමාති පුච්ඡිංසු. මම පුරතො තුම්හෙ ඉමං සාසනං

මහාජනස්ස කථෙය්‍යාථ. මන්ධාතුමහාරාජා ද්විසහස්සදීප පරිවාරෙසු චතුසු මහාදීපෙසු චක්කවත්තිරජ්ජං කාරෙත්වා චාතුම්මහාරාජිකෙසු රජ්ජං කාරෙත්වා ඡත්තිංස සක්කානං ආයු පරිමාණෙන දෙව ලොකෙ රජ්ජං කාරෙත්වා කාලමකාසීති. සො එවං වත්වා කාලං කත්වා යථාකම්මං ගතොති, ඉමමත්ථං පකාසෙතුං භගවා චතුමහා-පරිසමජ්ඣෙ ඉමා ගාථායො ආහ.

12. යාවතා චන්දිමසූරියා පරිහරන්තිදිසා භන්ති විරොචනා
සබ්බෙව දසා මන්ධාතා යෙ පාණා පඨවිනිස්සිතා

13. න කහාපණවස්සෙන තිත්තිකාමෙසු විජ්ජති
අප්පස්සාද දුඛා කාමා ඉති විඤ්ඤය පණ්ඩිතො

14. අපි දිබ්බෙසු කාමෙසු රතිං සො නාධිගච්ඡති
තණ්හක්ඛය රතො හොති සම්මාසම්බුද්ධසාවකොති
තං සුත්වා බහු සොතාපත්තිඵලාදීනි පාපුණිංසූති

15. ඉති ගතිනියතානං බොධියා උත්තමානං
සකවසමුපනෙත්වා දෙති දුක්ඛානි තණ්හා
අනියතගතිකානං කාකථා මාදිසානං
ජහථ තම්ති මන්ත්වා භො භජවෙහා තිවත්‍ථුං

මහාමන්ධාතු වත්‍ථුං අට්ඨමං.

9. බුද්ධවම්ම වාණිජකස්ස වත්‍ථු

බුද්ධවම්ම වාණිජකස්ස වත්‍ථුම්හි අයමානුපුබ්බී කථා

1. ජම්බුදීපෙ කිර පාටලිපුත්තනගරෙ බුද්ධවම්මො නාම වාණිජකො අහොසි. වාණිජකකම්මෙන ජීවමානො සො අපරභාගෙ සත්ථවාහෙහි සද්ධිං ගාමනිගම ජනපදරාජධානිසු වණිජ්ජං පයොජයමානො විචරති. තස්මිං සමයෙ භගවා නෙකභික්ඛුසහස්ස පරිවුතො ජනපදචාරිකං චරතී, බහුදෙව මනුස්සෙ සංසාරකන්තාරා උත්තාරෙන්තො. තද සො භගවන්තං අද්දස. වත්තිංසලක්ඛණානුබ්‍ය-ඤ්ජනපතිමණ්ඩිතං ජල මානසුවණ්ණමෙරුවිය විරොචමානං මහාභික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතං, දිස්වා පරමපීතියා ඵුටසරීරො අඤ්ජලීමපග්ගය්හ භගවන්තං උපසඞ්කමිත්වා වන්දිත්වා සායණ්හ භගවන්තං භත්තෙන නිමන්තෙසි. බුද්ධසාසනෙ අපරිමිතභාවෙන.

අථස්ස භගවා විකාලභොජනා පටිවිරතා තථාගතාති ආහ. අථ සො භගවන්තං වන්දිත්වා කිංභන්තෙ භගවන්තා විකාලෙ භුඤ්ජිස්සන්තීති අථස්ස කථං පටිච්ච භගවා අට්ඨවිධං පානං තථාගතානං විකාලෙ භුඤ්ජිතුං කප්පති. සෙය්‍යථීදං, අම්බපානං ජම්බුපානං චොචපානං මොචපානං ඵාරුසපානං මධුපානං මුද්දිකපානං සාලුක පානන්තිතං සුත්වා වාණිජො සහ සක්ඛරාරසෙහි මුද්දික පානං කත්වා බුද්ධ පමුඛස්ස භික්ඛු සඞ්ඝස්ස අදසි. සභික්ඛුසඞ්ඝා සත්ථා පරිභුත්තපානීයරසො තස්ස ධම්මං දෙසෙත්වා ජනපදචාරිකං පක්කාමි.

2. සොපි පසන්නමානසො හුත්වා නිවත්තො සද්ධිං වාණිජ කෙහි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු වණිජ්ජං පයොජෙන්තො මහා වත්තනියං නාම කන්තාරං පාපුණි. තත්ථ තෙසං සබ්බෙසුයෙව සකටෙසු පානීයං පරික්ඛයමගමාසි. තත්ථ සබ්බමනුස්සානං ච බලිවද්දනං ච පානීයං නාහොසි. අථ සො වාණිජො පිපාසාභි භූතො තෙසු තෙසු සකටෙසු පානීයං පරියෙසන්තො විචරති. අථෙකස්මිං සකටෙ මනුස්සා තං දිස්වා කාරුඤ්ඤෙන එත්ථ ගච්ඡ. ඉමස්මිං කොළම්බෙ ථොකං පානීයං අත්ථි පිවා'ති වදිංසු. තතො සො ගන්ත්වා පානීයං පිවි. තස්ස තං රසං මුද්දිකපාන රසසදිසං අහොසි. පිවන්තොව සො එවං චින්තෙසි. සම්මා සම්බුද්ධස්ස තද මෙ දින්නමුද්දිකපානස්ස නිස්සන්දෙ අජ්ජ සම්පත්තො භවිස්සතීති අච්ඡෙරබ්භූතචිත්තො සොමනස්ස ජාතො ගන්ත්වා සයමෙව චාටියා පිධානං විවරි. සකලාපි සා චාටි මුද්දිකපානෙන පරිපුණ්ණා අහොසි. තතො සො රසවන්තං ඔජවන්තං අපරික්ඛයං දිබ්බපානසදිසං පානීයං දිස්වා පරමාය පීතියා ඵුටසරීරො උග්ඝොසෙසි. සබ්බෙ පානීයං පිවන්තූති. තං සුත්වා සබ්බෙ සන්නිපතිත්වා පානීයං දිස්වා අබ්භූතචිත්තා ජාතා වාණිජො තෙසං මජ්ඣෙ බුද්ධානුභාවං පකාසෙන්තො ආහ.

3. පස්සථෙදං භවන්තා භො ආනුභාවං මහෙසිනො
අචින්තනීයමච්ඡෙරං සන්දිට්ඨිකමකාලිකං

4. පසන්නමනසා බුද්ධෙ දින්නං පානීයකම්මයා
විපච්චති ඉදනෙව තං දනං මුනිවාහසා

5. ඔජවන්තං සුධන්නංච සීතලං මධුරොදකං
දිබ්බපානංච දෙවානං ජාතමබ්භූතමක්ඛයං

6. සීලවන්තෙසු කො නාම න දදෙය්‍ය විචක්ඛණො
ඉධ ලොකෙ පරත්ථ ච සුඛදං දනමුත්තමං

7. යථිච්ඡිතං ගහෙත්වාන පිවන්තු මධුරොදකං
භාජනානි ච පූරෙත්වා යන්තු සබ්බෙ යථිච්ඡිතන්ති.

8. එවඤ්ච පන වත්වා සබ්බෙ මනුස්සෙච බලිවද්දෙච මුද්දික රසෙනෙව සන්තප්පෙසි. තතො තතො ආගතාපි පානීයං පිවන්තාව පානීයං අක්ඛයං අහොසි. තතො වාණිජො සත්ථවාහෙහි සද්ධිං වණිජ්ජං පයොජෙත්වා සකනගරං ආගච්ඡන්තො භගවන්තං පස්සිත්වා ගමිස්සාමීති වෙළුවනං ගන්ත්වා සත්ථාරං වන්දිත්වා කතානුඤ්ඤො එකමන්තං නිසීදි. සත්ථාපි තෙන සද්ධිං මධුරපටිසන්ථාරමකාසි. උපාසකොපි භන්තෙ තුම්හාකං පාටිහාරියං දිස්වා පසන්නො වන්දිත්වා ගමිස්සාමීති ආගතොම්හි එව මෙවඤ්ච පාටිහාරියන්ති විත්ථාරෙන කථෙසි. අථස්ස භගවා ධම්මං දෙසෙසි. සො ධම්මං සුත්වාන සත්ථාරං ස්වාතනාය නිමන්තෙත්වා මහාදනං දත්වා අත්තනො ගෙහමෙව අගමාසි. සො තතො පට්ඨාය දනාදීනි පුඤ්ඤානි කත්වා තතො චුතො දෙවලොකෙ ද්වාදසයොජනිකෙ කනකවිමානෙ දෙවච්ඡරා පරිවුතො දෙවිස්සරියසමන්නාගතො නිබ්බත්ති. තස්ස පුබ්බ කම්මපකාසනත්ථං තත්ථ තත්ථ රතනභාජනෙසු දිබ්බමයෙහි මුද්දිකපානෙහි පරිපුණ්ණං අහොසි පානීයං පිවිත්වා දෙවා නච්චන්ති වාදෙන්ති කීළන්තීති.

9. න විපුලජිනසාරං ජානමානො ජනෙවං
ලභති විපුලභොගං තොයමත්තස්ස දනා
විදිත ගුණගණා භො තීසුවත්ථූසු තුම්හෙ
ලභථ බලු විසෙසං සීලවන්තෙසු දනාති

බුද්ධවම්ම වාණිජකස්ස වත්ථුං නවමං

10. රූපදෙවියා වත්ථු

රූපදෙවියා වත්ථුම්හි අයමානුපුබ්බී කථා.

1. අතීතෙ කිර විපස්සිස්ස භගවතො කාලෙ බන්ධුමතීනාම නගරං අහොසි. තස්මිං නගරෙ එකා ගාමදරිකා විහාරෙ ආහිණ්ඩන්තී එකං ගිලාන භික්ඛුං දිස්වා කම්පමානහදයා උපසඞ්කමිත්වා වන්දිත්වා

භන්තෙ කො තෙ ආබාධො සරීරං පිළෙතීති පුච්ඡි තෙනාපි භගිනි ඛරාබාධො මෙ පීළෙතීති වුත්තෙ, සා තෙනහි භන්තෙ අහං තං රොගං වූපසමෙස්සාමීති නිමන්තෙත්වා ගෙහං ගන්ත්වා තං පවත්තිං මාතාපිතුන්නං කථෙත්වා තෙහි අනුඤ්ඤාතා පුන දිවසෙ නානග්ගරසෙන භෙසජ්ජාහාරං සම්පාදෙසි තතො සො භික්ඛු පුන දිවසෙ චීවරං පාරුපිත්වා භික්ඛාය චරන්තො තස්සා ගෙහං ගන්ත්වා අට්ඨාසි. සා ථෙරං ආගතං දිස්වා සොමනස්සජාතා පත්තං ගහෙත්වා ආසනං පඤ්ඤපෙත්වා අදසි. තත්ථ නිසින්නං තං ආහාරෙන සාධුකං පිරිවිසිත්වා සක්කාරමකාසි. අථස්ස සද්ධාබලෙන භුත්තමත්තයෙව සො ආබාධො වූපසමි තතො සො වූපසන්තරොගො දුතියදිවසෙ තස්සා ගෙහං නාගමාසි. අථ සා විහාරං ගන්ත්වා තං වන්දිත්වා කස්මා නාගතත්ථාති පුච්ඡිත්වා තෙන මෙ භගිනි ව්‍යාධි වූපසමි. තස්මා නාගතොස්මීති වුත්තෙ සා සාධු භන්තෙති සොමනස්සජාතා ගෙහමෙව අගමාසි.

2. සා තෙන පුඤ්ඤකම්මෙන කාලං කත්වා දෙව ලොකෙ නිබ්බත්ති.

තස්සා තත්ථ වාදසයොජනිකං කනකවිමානං නිබ්බත්ති සා තත්ථ දෙවිස්සරියං අනුභවන්තී ඡබුද්ධන්තරං ඛෙපෙත්වා අම්හාකං භගවතො කාලෙ ජම්බුදීපෙ දෙවපුත්තනගරෙ උදිච්ච බ්‍රාහ්මණකුලෙ ජෙට්ඨබ්‍රාහ්මණස්ස භරියාය කුච්ඡිම්හි පටිසන්ධිං ගණ්හි. සා ගබ්භ පරිපාකමන්වාය මාතුකුච්ඡිතො නික්ඛමි. තස්සා මාතුකුච්ඡිතො නික්ඛන්ත කාලතො පට්ඨාය දිවසෙ දිවසෙ අට්ඨට්ඨනාලිමත්තං තණ්ඩුලං නිබ්බත්තති තස්සා රූප සමපත්තිං දිස්වා පසන්නා මාතා පිතරො රූපදෙවීති නාමමකංසු පච්ඡා තං පතිරූපෙන දරකෙන නියොජෙසුං. අථස්සා තණ්ඩුලනාලිමත්තං ගහෙත්වා පචිතුං ආරද්ධෙ ඉච්ඡිතිච්ඡිතමං සාදිව්‍යඤ්ජනඤ්ච සප්පිනවනීතදධිඛීරාදි ගොරසඤ්ච ජීරමරිචාදිකටුකභණ්ඩඤ්ච කදලීපණ්ණසමධුගුළාදි උපකරණඤ්ච භාජනානි පූරෙත්වා නිබ්බත්තති තාය හත්ථෙන ගහිතං කිඤ්චි ඛාදනීයං භොජනීයං වා පූතිභාවං න ගච්ඡති. භත්තුක්ඛලිං ගහෙත්වා සකලනගරවාසිනො භොජෙන්තියාපි එකකටච්ඡුමත්ත භත්තං ගහිතට්ඨානං න පඤ්ඤායති. එවං අපරික්ඛයපුඤ්ඤා අහොසි. සකලදෙවපුත්ත නගරෙ චන්දසූරියාව පාකටා අහොසි. අථ සා පඤ්චසත භික්ඛු නිමන්තෙත්වා නිච්චං සකනිවෙසනෙයෙව භොජෙති. තදා තෙසං අන්තරෙ පටිසම්භිදප්පත්තො මහාසඞ්ඝරක්ඛිතත්ථෙරො

නාම ඉමිස්සා පුඤ්ඤානුභාවං දිබ්බචක්ඛුනා දිස්වා න ජානාති එසා අත්තනා පුබ්බෙ කතකම්මං, යන්නූනාහං අස්සා පකාසෙය්‍යන්ති, එකදිවසං තස්සා නිවෙසනෙ භුඤ්ජිත්වා අනුමොදං කරොන්තො ජානාසි භගිනි තයා පුබ්බෙ කතකම්මන්ති පුච්ඡි. න ජානාමි භන්තෙ සොතුමිච්ඡාමීති. අථස්සා සො පුබ්බ කම්මං පකාසෙන්තො ආහ–

3. එකනවුතෙ ඉතො කප්පෙ විපස්සී නාම නායකො
අහොසි ලොකෙ ලොකෙකනායකො ජිනබන්ධනො

4. තදා තස්මිං පුරෙ රම්මෙ ආසි ත්වං ගාමදාරිකා
ආහිණ්ඩන්තී විහාරස්මිං අද්දක්ඛි ජිනසාවකං

5. රොගාතුරං කිසං පණ්ඩුං අස්සසන්තං මුහුං මුහුං
දිස්වාන කම්පිතචිත්තා නිමන්තෙත්වා න තං මුනිං

6. භෙසජ්ජඤ්චෙව භත්තඤ්ච අදා ත්වං තෙන සො යති
අබ්‍යාබාධො අනීඝො ච අහොසි අනුපද්දවො

7. තතො ත්වං තෙන කම්මෙන සුකතෙන තතො චුතා
ජාතාසි දෙවලොකස්මිං සබ්බකාමසමිද්ධිනී

8. තත්‍ථ තෙ පුඤ්ඤතෙජෙන පාසාදො රතනාමයො
මණිථූපිසතාකිණ්ණො කූටාගාරෙහි'ලඞ්කතො

9. නෙකගබ්භසතාකිණ්ණො සයනාසනමණ්ඩිතො
අච්ඡරාසතසඞ්කිණ්ණො නච්චගීතාදිසඞ්කුලො

10. රම්භාම්බජම්බුජසන්තීර පූගපුන්නාග පාටලී
නාගාදි තරුසණ්ඩෙහි මණ්ඩතුය්‍යාන පන්තිහි

11. පදුමුප්පල කල්හාර කුන්දකානන මණ්ඩිතෙ
මධුමත්තාලි පාලීහි සාරසී සර සඞ්කුලෙ

12. දෙවපුත්තෙහි නෙකෙහි තථා දෙවච්ඡරාහි ච
නිච්චුස්සවෙ මහාභොගෙ විමානෙ මත නන්දනෙ

13. ත්වමෙවං දෙවලොකම්හි වන්දමානා මහායසං
අද්ධානං වීතිනාමෙත්වා නිබ්බුතෙ ගොතමෙ ජිනෙ

14. ජම්බුදීපෙ ඉදානි ත්වං නිබ්බත්තා උදිතෙ කුලෙ
පුඤ්ඤපඤ්ඤා ගුණාවාසා රූපෙනග්ගා පියං වද

15. එතං තෙ දෙව ලොකස්මිං දෙවිස්සරියමබ්භුතං
ඉමං තෙ ඉධ ලොකස්මිං සබ්බං මානුසිකං සුඛං

16. විපස්සිමුනිනො කාලෙ ත්වං තස්සෙකස්ස භික්ඛුනො
අදා දානං ගිලානස්ස තස්ස තං ඵලමීදිසං

17. කාතබ්බං හි සදා පුඤ්ඤං ඉච්ඡන්තෙන සුඛප්පදං
තස්මා ත්වං සබ්බදා භද්දෙ උස්සුක්කා කුසලෙ භවා'ති.

18. එවං සො තස්සා පුරිමත්තභාවෙ කතකම්මං පකාසෙත්වා ඉදානි පුඤ්ඤකම්මෙ අප්පමාදා භවා'ති අනුසාසි. සා ථෙරස්ස ධම්ම දෙසනං සුත්වා පරමසොමනස්සා තතො පට්ඨාය දානාදිසු නිරතා පුඤ්ඤානි කාරොන්ති, තෙනෙව සොමනස්සෙන සොතාපන්නා අරියසාවිකා අහොසී'ති.

19. ඉති තරුණකුමාරි පුඤ්ඤකම්මෙසු සාරං
අවිදිත ගුණමත්තා දත්වා භික්ඛුස්ස දානං
දිව මනුජසුඛං සා'ලත්ථ තුම්හෙ භවන්තා
විදිතකුසලපාකා කිං න ලබ්භෙථ සන්තිං

රූපදෙවියා වත්ථුං දසමං.

ධම්මසොණ්ඩක වග්ගො පඨමො.

රසවාහිනී

වනරතන ව්‍යාඛ්‍යා

ජම්බුදීපුප්පත්ති කථා

ධම්මසොණ්ඩක වග්ගො පඨමො

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

1. ජනානං, (සියළු) සත්වයන්ට; සරණං, පිහිට වූ; (නොහොත්) ජනානං, සත්වයන්ගේ; සරණං, භයාදිය නැසීම කරන්නාවූ; බ්‍රහ්මාදි, බ්‍රහ්මාදීන්ගේ; මොලිමණිරංසි. කිරුළු කුළු මිණිරැස්; සමාවහන්තං. උසුලන්නාවූ; පඩෙකරුහාභ, රතු පියුමකට බඳු වූ; මුදු, මෘදු වූ; කොමල, මොළොක් වූ; චාරු, මනොඥ වූ; වණ්ණං, වර්ණ සෞන්දර්‍ය්‍යයක් ඇති; චක්කවර ලක්ඛණං, උතුම් වූ චක්‍ර ලක්ෂණයක්; ආදධානං, දරන්නා වූ; සත්‍ථු, ශාස්තෘන් වහන්සේගේ; පසත්‍ථ චරණං, ප්‍රශස්තවූ ශ්‍රී පාදය; වන්‍දමි, (මම) වදිමි.

2. ජිනෙන, බුදුන් වහන්සේ විසින්; චිර කාලං, බොහෝ කාලයක්; අතන්දිතෙන, නොමැලිව පුරුදු කිරීමෙන්; යං, යමක්; සිද්ධං, සිදුකර ගන්නා ලද්දේ ද; යං, යමක්; භාවකො, වඩන්නේ; ඛෙමමග්ගං, නිර්වාණමාර්ගයට; සමධි ගච්ඡති, මනා කොට පැමිණේ ද; යං, යම් ධර්මයක් තෙම; කප්පරුක්ඛ රුචිද්දන මණි ඉව, කප් රුකක් හා සිතුමිණි රුවනක් මෙන්; භාති, බබළා ද; අග්ගං, උතුම් වූ; අසමං, අසම වූ; තං ධම්මං, ඒ ධර්මයට; නිච්චං, නිරන්තරයෙන්; පණමාමි, (මම) වදිමි.

3. යං, යම් සඞ්ඝරත්නයක්; සන්තින්ද්‍රියං, සන්සුන් ඉඳුරන් ඇත්තේ ද; සුගත සුනුවරං, උතුම් සර්වඥ පුත්‍ර වූයේ ද; විසුද්ධං, ඉතා පිරිසිදු වූයේ ද; දක්ඛිණෙය්‍යං, පූජාර්හවී ද; අමතදං අමෘතදායී වේ ද; සුචිපුඤ්ඤඛෙත්තං, පිරිසිදු පින් කෙත් වූයේද; තාණෙසිනං, තිවන් සැප සොයන්නවුන්ට; සරණං, පිහිටවී ද; උජ්ඣිත, උපුටා හරින ලද; සබ්බදුක්ඛං, සියලු දුක් ඇත්තේ ද; අනඝං, නිර්දෝෂ වූයේ ද; මහග්ඝං, මහඟු වූ; (තං) සඞ්ඝං, ඒ සංඝරත්නය; සිරසා, මස්තකයෙන්; වන්‍දමි, (මම) වදිමි.

4. රතනත්තය ථොමනෙන, (බුඩාදී) රත්නත්‍රයට ස්තුති කිරීමෙන්; එත්ථ, මෙහිදී; යං, යම් පිනක්; පත්තං, ලබන ලදද; තෙන පුඤ්ඤෙන, ඒ පින කරණකොටගෙන; සකලං දුරිතං; සියළු උවදුරු පනුජ්ජ, දුරලන; අහං, මම; සුමධුරං, ඉතා මිහිරි වූ; රසවාහිනිං, රසවාහිනී නම් ප්‍රකරණයක්; වක්ඛාමි, කියන්නෙමි; භො! භො!, පින්වත්ති! පින්වත්නි!; සුජනා, සජ්ජනයෝ තුමූ; තං, එය; සුණන්තු, අසත්වා; සා, ඒ රසවාහිනි තොමෝ; මුදාවහාහි, සතුටු එළවන්නී මැයි.

5. පුරෙ, පෙර කාලයෙහි; තත්ථ තත්ථ, ඒ ඒ තන්හි; උප පන්නාති, උපන්නාවූ; වත්ථූනි, කථාවස්තූන්; අරහා. රහත්හු; අභාසුං, වදළාහුය; තං, ඒ කථාවස්තු; පුරාතනා, පෞරාණිකාචායඞ්වරයෝ; දීපභාසාය, හෙළදිව් බසින්; ඨපෙසුං, (කථා සංග්‍රහයක් කොට) තැබුවාහුය.

6. තං, ඒ කථාප්‍රකරණය; මහා විහාරෙ, (අනුරාධපුර) මහා විහාරයෙහි; ගුත්තවඩ්ක පරිවෙණවාසිකො, ගුත්තවඩ්ක නම් පිරිවෙන් වැසි; නාමෙන, නමින්; රට්ඨපාලො ඉති, රට්ඨපාල යයි ප්‍රකට වූ; සීලාචාර ගුණාකරො, ශීලාචාර ගුණධර්මයන්ට උත්පත්ති ස්ථානයක් බඳුවූ ස්ථවිර තෙම.

7. පජානං, සත්වයන්ට; හිතාය, වැඩ පිණිස; පාලි භාසතො, පාලි භාෂාවට; පරිවත්තෙසි, පරිවර්තනය කෙළේද; තං සබ්බං, ඒ සියල්ල; පුනරුත්තාදි දෙසෙහි, පුනරුත්තාදි දෙෂයන්ගෙන්; ආකුලං ආසි, අවුල් වූයේය; තං, එය; අනාකුලං කරිස්සාමි, නිරවුල් කරන්නෙමි; සමාහිත, එකඟවූ සිත් ඇතිව; සුණාථ, (එය) අසව්.

8. පුරෙ, පූර්වයෙහි; වීතරාග, රහතන් වහන්සේලා; යස්මා, යම් හෙයකින්; අවොචුං කීවාහු ද; තස්මාහි, එහෙයින්ම; එතං, භාසිතං, මේ අර්හත් භාෂිතය; සාධු, මනාකොට; සබ්බදා, හැම කල්හි; සාධූහි, සත්පුරුෂයන් විසින්; ආදරණියංහි, ආදර කටයුත්තේමය.

9. තත්ථ, එහි (රසවාහිනියෙහි); තෙසං වත්ථූනං, ඒ කථා වස්තූන්ගේ; උප්පත්තියො, උත්පත්තීහු; ජම්බුදීපෙ, දඹදිවය; සීහල දීපෙ ච ඉති, සිංහල ද්වීපයෙහි යයි; ද්විධා, දෙපරිද්දකින්;

භවන්ති, වන්නාහුය; තත්‍ථ, ඒ කථා අතුරෙහි; ජම්බුදීපෙ, දඹදිව; තාළීස, සතළිසෙක; සීහලදීපේ. සිංහල දිවයිනෙහි; තෙසට්ඨී, තෙ සැටෙක: තෙසු, ඒ කථාවස්තූන් අතුරෙන්; තාව, පළමුකොට; ජම්බුදීපුප්පත්ති වත්ථූනි, දඹදිව උපන් කථා වස්තූහු; ආවිභවිස්සන්ති, පහළ වන්නාහුය; තතො ච, එයිනුදු; ධම්ම සොණ්ඩකස්ස වත්‍ථු, දහම්සොඬ රජතුමාගේ කථා වස්තුව; ආදි, පළමු වැන්න වේ; කථං, ඒ කෙසේද යත්–

1. දහම් සොඬ කථාව

1. අම්හාකං කිර භගවතො. අපගේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට; පුබ්බෙ, පෙර; ඉමස්මිං එව භද්‍ද කප්පෙ, මේ මහා භද්‍රකල්පයෙහිම: කස්සපො නාම, කාශ්‍යප නම්; සත්‍ථා, ශාස්තෲන් වහන්සේ; ලොකෙ, ලෝකයෙහි; උදපාදි, පහළ වූ සේක; තස්ස බො පන භගවතො, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වනාහි; සාසනන්තරධානතො, ශාසන අන්තර්ධානයෙන්: න චිරෙන කාලෙන එව, නොබෝ කලකින්ම; අම්හාකං, අපගේ; බොධිසත්තො, බෝසත් තෙම; බාරාණසී රඤ්ඤො, බරණැස් රජහුගේ; අග්ගමහෙසියා. අගමෙහෙසියගේ; කුච්ඡිස්මිං, කුසෙහි; නිබ්බත්ති, උපන්නේය; තස්ස, ඒ මහා බෝසතුන්ගේ; උප්පත්තිකාල සමනන්තරං එව, උත්පත්ති කාලයට අනතුරුවම; සබ්බ සත්තානං, සියළු සත්වයන්ගේ; මනසි, සිත්හි; ධම්මසඤ්ඤා, ධර්මය යන සංඥාවක්; උදපාදි, පහළ විය; තස්මා, එහෙයින්; අස්ස, උන්වහන්සේට; ධම්ම සොණ්ඩො ඉති, දහම්සොඬ යයි; නාමං, නමක්; අකංසු, කළාහුය; සො පන එසො කුමාරො, ඒ මේ කුමාරයා වනාහි; මහන්තෙන පරිවාරෙන, මහත් පිරිවරින්; වඩ්ඩෙන්තො, වැඩෙන්නේ; සබ්බසිප්පෙසු, සියළු ශිල්පයන්හි; නිප්ඵත්තිං, කෙළවරට; පත්වා, පැමිණ; පිතරා, පිය රජු විසින්; උපරජ්ජෙන, යුවරජ පදවියෙන්; පූජිතො හුත්වා, පුදන ලදුව; දනාදයො, දනාදී වූ; දසකුසල කම්ම පථෙ, දස කුශල ධර්ම මාර්ගයන්; පූරෙන්තො, පුරන්නේ; පිතු අච්චයෙන, පිය රජහුගේ ඇවෑමෙන්; අමච්චෙහි, ඇමතියන් විසින්; රජ්ජෙන, රාජ්‍යයෙන්; අභිසිඤ්චිතො අහොසි, අභිෂේක කරන ලද්දේ විය.

2. සො පන එසො ධම්මසොණ්ඩක මහාරාජා, ඒ මේ දහම්සොඬ මහරජතෙම වනාහි; දෙව නගර සදිසෙ, දෙව් පුරයක්

වැනි වූ; බාරාණසී නගරෙ, බරණැස් නුවර; චක්කවත්ති සදිසං, සක්විති රජය සමාන වූ; බාරාණසී රජ්ජං, බරණැස් රාජ්‍යය; කාරෙන්තො, කරවන්නේ; මාසද්ධ මාසච්චයෙන, මාස එකහමාරකින් පසු; සිරියහනගතො, ශ්‍රී යහන් ගබඩාවට ගියේ; එවං, මෙසේ; චින්තෙසි, සිතීය; ධම්මවියොගෙන, ධර්මයෙන් තොරව; මම, මාගේ; එවං, මෙසේ; රජ්ජසිරි අනුභවනං, රාජශ්‍රීය අනුභව කිරීම; දිවාකර විරහිතො, සූය්‍ය්‍යීයාගෙන් වෙන්වූ, නභො විය, අහස මෙන්; න සොභති ඉති, නෙහෙබේ යයි; ආදිනා, මේ ආදි වශයෙන්; නා නා කාරණං, නොයෙක් කරුණු; චින්තෙසි, සිතීය; තෙන, එහෙයින්; එතථ, මෙහි (කියන ලදී.)

3. පුබ්බෙ, පෙර; අතන්‍දිතෙන, නොමැලිව; කතෙන, කරන ලද්දවූ; සීලාදිමයෙන, සීලාදිමය වූ; පුඤ්ඤෙන, පින් කරණකොටගෙන; මසක්කසාරෙ, ශක්‍ර පුරයෙහි; දෙවරාජා විය, දෙව් රජ මෙන්; ඉද්ධෙ, (සියලු සම්පතින්) සමෘද්ධ වූ; පුර මුත්තමම්හි, උතුම් වූ නුවරෙහි; රාජත්තං, රජ බවට; පත්තො අසමි, පැමිණියේ වෙමි.

4. නයනුස්සවෙන, ඇසට උත්සවයක් වූ; හාරී, මනොඥවූ; රූපෙන, රූපයෙන් ද; සවණාමතෙන, කණට අමෘතයක් බඳු වූ; සම්මා සද්දෙන, මිහිරි ශබ්දයෙන් ද; ඝානුස්සව සොභනෙන, නාසයට උත්සවයක් බඳු යහපත් වූ; ගන්ධෙන, සුවඳින් ද; රසඤ්ඤ පුඤ්ඤෙන, දිව පිනවන; රසෙන ච අපි, රසයෙන්ද.

5. ගත්‍රස්ස, ශරීරයට; සුඛස්සදෙන, සුවපහස් දෙන්නාවූ; ඵස්සෙන, ස්පර්ශයෙන් ද; අහං, මම; සමිද්ධිං පත්තො අසමි, සමෘද්ධියට පැමිණියේ වෙමි; මහිද්ධිකො, මහත් රාජර්ධි ඇත්තේ වෙමි; එත්තකෙන එව, මෙපමණකින්ම; පමාද භාවං, පමාවීමට, ආපජ්ජිතුං, පැමිණෙන්ට; නෙවයුත්තරූපං ඉති, නුසුදුසු යැයි; ඤත්වා. දැන.

6. පසන්න චිත්තො, පහන් සිත් ඇතිව; අඞ්ගං (මගේ) ශරීරාවයවයක් හෝ ද; ජීවිතඤ්ච අපි, ජීවිතය ද; ධඤ්ඤං, ධාන්‍යය ද; ධනඤ්චාපි, ධනය ද; දස්සාමිං, දෙන්නෙමි; සිවං ආදධානං, නිවන් සැපගෙන දෙන්නාවූ; ජාති ජරා පහාණං, ජති ජරා දුක් දුරුකරන්නාවූ; ජිනෙරිතං, බුදුන් වහන්සේ විසින් වදාළ; ධම්මං, ධර්මය; සොස්සාමි, අසන්නෙමි.

7. යථා, යම් සේ; ආකාසං අහස; ජලං, දිලිසෙන්නාවූ; ධාමපතිං විනා, හිරුගෙන් වෙන්ව; න සොභති, නොහොබීද; තථා එසේම; ධම්මා විනා, ධර්මයෙන් වෙන්වඃ මය්හං, මගේ; රජ්ජ කරණං, රාජ්‍යය කිරීම; න සොභති, නොහොබියි.

8. යථා, යම් සේ; රත්ති, රාත්‍රි තොමෝ; නිසානාථං විනා, චන්ද්‍රයාගෙන් තොරව; සඳ, හැමකල්හි; න සොභති, නොහොබී ද; තථා, එසේම; මය්හං, මගේ; රජ්ජකරණං රාජ්‍යය කිරීම; විනා ධම්මා, ධර්මයෙන් වෙන්ව; න සොභති, නොහොබී.

9. හත්ථී, ඇතා; වෙ, ඉදින්; අලඞකතො අපි, සරසන ලද්දේවී නමුත්; දය්‍යා විනා, දළ යුවලින් තොරව; න සොභති, (යම් සේ) නොහොබීද; තථා, එසේම; මය්හං, මගේ; රජ්ජ කරණං, රාජ්‍යය කිරීම; ධම්මා විනා, ධර්මයෙන් වෙන්ව; න සොභති. නොහොබී.

10. යථා, යම් සේ; අයං කල්ලොලමාලී, මේ මහා සාගරය; වෙලං විනා, වෙරළ නැතිව; යථා, යම් සේ; න සොභති, නොබබළා ද; තථා, එසේම; ධම්මා විනා, ධර්මයෙන් තොරව; මය්හං, මගේඃ රජ්ජකරණං, රාජ්‍යය කිරීම; න සොභති, නොහොබී.

11. යථා යම්සේ; සුමණ්ඩිතො, මනාව සැරසුණාවූ, රාජා රජතෙම; කපටො, කිළිටි වස්ත්‍රයෙන් යුක්ත වූයේ; නෙව සොභති, (යම්සේ) නොහොබී ද; තථා, එසේම; මය්හං, මගේ; රජ්ජකරණං. රාජ්‍යය කිරීම; ධම්මා විනා, ධර්මයෙන් තොරව; න සොභති, නොහොබී.

12. ධම්මං එව, ධර්මයම; සුණිස්සාමි, අසන්නෙමි; මේ, මගේ; මනො, සිත; ධම්මෙ, ධර්මයෙහි; රමතී, ඇලේ; ධම්මාපරං; ධර්මයට වඩා උතුම් දෙයක්; නහි අත්ථි, නොමැත්තේය; තිසම්පදං, (දෙව්, මිනිස්, තිරිසන්, යන) ත්‍රිවිධ සම්පත්තිය; ධම්ම මූලං ඉති, ධර්මය මුල්කොට ඇත්තේ යයි.

13. එවං, මෙසේ; චින්තෙත්වා, සිතා; පාතො එවං, උදෑසනම; සිරිගබ්භා, ශ්‍රී යහන් ගබඩාවෙන්; නික්ඛම්ම, නික්ම; සුසජ්ජිතෙ, මනාව සරසන ලද; සමුස්සිත, මනාව ඔසවන ලද; සෙතච්ඡත්තෙ, සේසත් ඇති; රාජපල්ලඞ්කෙ, සිංහාසනයෙහි; අමච්චගණ පරිවුතො, ඇමති ගණයා විසින් පිරිවරණ ලදුව;

දෙවරාජාවිය, සක්දෙව් රජ මෙන්; විරොචමානො, බබලමින්; නිසීදි, වැඩහුන්නේය; නිසිනෙනා, එසේ වැඩහුන්නාවූ; රාජා පන, රජතෙම වනාහි; අමච්චෙ, ඇමතියන්ට; එවං, මෙසේ; ආහ, කීයේය.

හොනෙතා, පින්වත්නි; එත්ථ, මෙහි; යො පන, යමෙක් වනාහි; බුද්ධභාසිතෙසු, බුදුන් විසින් වදාරණ ලද්දවූ; ධම්මෙසු, ධර්‍මයන් අතුරෙහි; කිඤ්චි ධම්මං, කිසියම් ධර්‍මයක්; ජානාති, දනී ද; සො, හෙතෙම; භාසතුවා, කියාවා; ධම්මං, ධර්‍මය; සොතුං, අසන්ට; ඉච්ඡාමි ඉති, කැමැත්තෙමියි (කීයේය); තෙ සබ්බෙ අපි, ඔවුහු සියල්ලෝම; දෙව, දේවයන් වහන්ස; මයං, අපි; න ජානාම ඉති, නොදනිමුයි; ආහංසු, කීවාහුය; තං සුත්වා, එය අසා; අනත්තමනො, නොසතුටු සිත් ඇත්තාවූ; රාජා, රජතෙම; එවං. මෙසේ; චින්තෙසි, සිතුයේය.

14. අහං, මම; හත්ථික්ඛන්ධෙ, ඇතෙකු පිට; සහස්සං, දහසක් (බැඳි පියල්ලක්); ඨපෙත්වා, තබා; නගරෙ, නුවර; භෙරිං චරාපෙය්‍යං, බෙර හසුරුවන්නෙම් නම්; යන්නූන, මැනවි; යං, යම් හෙයකින්; කෙචි, කිසිවෙක්; ධන ලොභෙන, වස්තු ලොභයෙන්; චාතුප්පදිකාය ගාථාය අපි, සතර පද ගාථාවකිනුදු; ධම්මං, ධර්මයක්; දෙසෙය්‍ය, දේශනා කරන්නේ නම්; අප්පෙව නාම, ඉතා යෙහෙක; තං, එය; මෙ, මට; දීඝ රත්තං, බොහෝ කාලයක්; හිතාය, වැඩ පිණිස ද; සුඛාය, සැප පිණිසද; භවිස්සතීති, වන්නේ යයි; තතො, ඉක්බිති; සො, ඒ දහම්සොඬ රජතුමා; තථා කත්වාපි, එසේ කොට ද; ධම්මදෙසකං, ධර්‍මදේශකයෙකු; අලභන්තො, නොලබන්නේ; පුන, නැවත; ද්විසහස්සං, දෙදහසක් ද; තිචතුපංච සහස්සං ඉති, තුන්දහසක් ද, හාරදහසක් ද, පන්දහසක් දැයි; යාව කොටිපකොටි, කොටිප්‍රකෝටිය දක්වා; දම්මීති, දෙමියි (කියාද); තතො, නැවත; ගාම නිගම ජනපදෙ, ගම් නියම් ගම් ජනපදයන් ද; තතො, නැවත; සෙට්ඨිට්ඨානං, සිටු තනතුරුද; සෙනාපති උපරාජට්ඨානාදයොපි, සේනාපති යුවරජ තනතුරු ආදීන් ද; පුන, නැවත; සෙතච්ඡත්තං, රාජ්‍යයද; දම්මි, දෙමි; රාජවෙසං, රජවෙස්; පහාය, අත්හැර; අත්තානං, තමන්; දාසං සාවෙත්වා, දසයෙකු වන බවට අස්වා; ධම්මං, ධර්‍මය; දෙසෙන්තස්ස, දෙශනා කරන්නෙකුට; දම්මීති, දෙමියි; වත්වා කියා; භෙරිං, බෙර; චරාපෙත්වා පි, හසුරුවාද; ධම්ම දෙසකං, ධර්‍ම දේශනා කරන්නෙකු;

අලභිත්වා, නො ලැබ; සංවිගෙගා, කළකිරුනේ; මෙ, මට; ධම්ම වියොගෙන, ධර්මයෙන් තොරවූ; රජ්ජෙන, රාජ්‍යයෙන්; කිං ඉති, කවර ප්‍රයෝජනයෙක් දයි, අමච්චානං, ඇමැතියන්ට; රජ්ජං. රාජ්‍යය; නීයාහදෙත්වා, බාරදී; සද්ධම්ම ගවෙසකො, සද්ධර්මය සොයන්නාවූ; ධම්ම සොණ්ඩක මහාරාජා, දහම්සොඬ මහරජතුමා; ගාම නිගම රාජධානි පරම්පරාය, ගම් නියම්ගම් රාජධානි පිළිවෙලින් (ගොස්); මහාවනං, මහ වනයට; පාවිසි, පිවිසියේය; තෙන, එහෙයින්; එත්ථ, මෙහි (ගාථා කියනු ලැබෙත්.)

15. ධම්මසොණ්ඩො නරාධිපො, දහම්සොඬ රජතුමා; පුරෙ, නගරයෙහි; භෙරිං, බෙරඃ චරාපෙත්වා, හසුරුවා; ධන කොටීහි, කෙළ ගණන් ධන පරිත්‍යාගයෙන් ද; සත්‍ථු, ශාස්තෘන් වහන්සේගේ; සද්ධම්මජෙඩසකං, සදහම් දෙසන්නෙකු; අලද්ධා, නොලැබ.

16. අහං, මම; මෙ, මගේ; රාජත්තං, රජ බව; පහාය, හැර; දෙසකස්ස, (ධර්මය) දෙශනා කරන්නෙකුට; දසොහොමි ඉති, දසයෙක් වෙමියි; සො මහීපාලො, ඒ මිහිපල්තෙම; ආහ, කීයේය; ධම්මෙසු, ධර්මයෙහි; ලොලතා, ලොල් බව; අහො, පුදුමයි.

17. සො රාජා, ඒ රජතෙම; මනොරමං, සිත්කළු වූ රජ්ජං, රාජ්‍යය; අමච්චානං, ඇමතියන්ට; නීයාතයිත්වාන, පාවා දී; උත්තමං ධම්මං, උතුම් ධර්මය; ගවෙසං, සොයමින්; වනං, වනයට; පාවිසි, පිවිසියේය.

18. මහා වනං, මහවනයට; පවිට්ඨක්ඛණෙ පන, පිවිසි කෙණෙහිම වනාහි; මහාසත්තස්ස, මහ බෝසත්හුගේ; පුඤ්ඤ තෙජෙන, පින් තෙදින්; සක්කස්ස, ශක්‍ර දිව්‍යරාජයාගේඃ ආසනං, ආසනය; උණ්හාකාරං, උණුසුම් ආකාරයක්; දස්සෙසි, දැක්විය; අථ, එකල්හි; දෙවරාජා, සක්දෙව් රජතෙම; චින්තෙසි, (මෙසේ) සිතුයේය; මෙ, මාගේ; පණ්ඩුකම්බල සිලාසනං, පඬුපුල් සලස්න; අකාමං, (මා) නොකැමති පරිද්දෙන්; උණ්හං අහොසි, උණුසුම් විය; කාරණං කින්නුඛො ඉති, කරුණු කිම්දෝහෝයි; ලොකං, (මිනිස්) ලොව; ඔලොකෙන්තො, බලන්නාවූ; සක්කො දෙවරාජා, සක්දෙව් රජ තෙම; ධම්මසොණ්ඩක මහාරාජානං, දහම්සොඬ මහරජ; සකල ජම්බුදීපං, මුළු දඹදිව; විචිණිත්වා, පරීක්ෂා කොට, සද්ධම්මජෙඩයකං, සද්ධර්මය දේශනා කරන්නෙකු; අලභිත්වා, නොලැබ; වනං, වනයට; පවිට්ඨභාවං, පිවිසි බව; අද්දස්, දුටුවේය;

ධම්ම සොණ්ඩක මහාරාජා, දහම්සොඬ මහරජ තෙම; සද්ධම්මත්ථාය, සද්ධර්මය පිණිස; රජ්ජධන බන්ධු ජීවිතං අපි, රාජ්‍යය ද - ධනයද - නෑදයන් ද - ජීවිතය ද; පහාය, අත්හැර; අරඤ්ඤං, වනයට; පවිට්ඨො, පිවිසියේය; සො අයං, ඒ මෙතෙම; වත, ඒකාන්තයෙන්; යො වාසො වා සත්තො, එසේ මෙසේ සත්වයෙක්; න, නොවේ; ඉමස්මිං කප්පෙ එව, මේ මහාභද්‍ර කල්පයෙහිම; බුද්ධො භවිස්සති, බුදුවන්නේය; අයං, මෙතෙම; බුද්ධ බොධිසත්තො එව, බුදුවන මහා බෝසත් කෙනෙක්මය; අජ්ජ එව, අදම; මහාරඤ්ඤං, මහවනයට; පවිට්ඨො, පිවිසියේය; සද්ධම්මං, සද්ධර්මය; අලද්ධා, නොලැබ; මහා දුක්ඛං, මහත් වූ දුකට; පාපුණෙය්‍ය, පැමිණියේ නම්; එතං, මෙය; න ච යුත්තං ඉති, නුසුදුසු යයි; චින්තෙත්වා, සිතා; අජ්ජ, අද; මයා, මා විසින්; ධම්මාමතරසෙන, ධර්ම අමෘත රසයෙන්; තං, ඔහු; අභිසඤ්චිත්වා, අභිෂෙක කොට; රජ්ජෙ, රාජ්‍යයෙහි; පතිට්ඨාපෙතුං, පිහිටුවන්නට; තත්ථ, එහි; ගන්තබ්බං ඉති, යා යුතුයි (සිතා); අත්තභාවං, දිව්‍ය ආත්ම භාවය; විජහිත්වා, හැර; භයානකං, භයානක වූ; මහන්තං, මහත්වූ; රක්ඛස වෙසං, රකුසු වෙසක්; නිම්මිණිත්වා, මවාගෙන; මහා සත්තාභි මුඛො, මහ බෝසත් ඉදිරියේ; අවිදූරෙ, නුදුරු තන්හි; අත්තානං, තමා; දස්සෙසි, දැක්විය; තෙන, එහෙයින්; එත්ථ, මෙහි (ගාථා කියනු ලැබෙත්.)

19. ධම්මකාමො, ධර්මකාමී වූ; නරානමින්දෙ, නර ශ්‍රේෂ්ඨ වූ දහම්සොඬ රජතෙම; ව්‍යග්ඝ, ව්‍යාඝ්‍රයෝය; අච්ඡ, වලස්සුය; සීහ, සිංහයෝය; මහිස, මීමෝය; උරග, සර්පයෝය; හත්ථි, ඇත්තුය; දිවි, දිවියෝය; මිග, මුවෝය යන මොවුන්ගෙන්; ආකුලං, ගැවසී ගත්තාවූ; කණ්ටක සෙල රුක්ඛං, කටු ගල් හා ගස් ඇත්තාවූ; කානනං, මහ වනයට; පවිසිත්වා, පිවිස; ඉතො විනො, ඔබ මොබ; විබ්භමි, හැසුරුනේය.

20. තස්ස, එතුමාගේ; ආනුභාවෙන, ගුණ මහිමයෙන්; පුරින්දදස්ස, ශක්‍රයාගේ; සිලාසනං, ශෛලාසනය; අකාමං, (තමා) නොකැමති සේ; උණ්හං අහොසි, උණු විය; තෙන එව, ඒ කාරණයෙන්ම; සො, ඒ සක්දෙව් රජතෙම; ලොකං, මනුෂ්‍ය ලෝකය; උදික්ඛමානො, බලන්නේ; විපිනෙ, වනයෙහි; චරන්තං, හැසිරෙන්නා වූ; ධීරං, නුවණැති දහම් සොඬ රජතුමා; අද්දක්ඛි, දුටුවේය.

21. මයා, මා විසින්; අජ්ජ, අද; තං, ඒ රජතුමා; ධම්ම රසෙන, දහම් රසයෙන්; සම්මා, මනාකොට; සන්තප්පයිත්වා, තෘප්තියට පමුණුවා; ආගමනං, ඊම; වරං ඉති, උතුමැයි; මන්ත්වා, සිතා; සුභීම, අතිශයින් බිහිසුණු වූ; අඤ්ජනකූට වණ්ණං, කළු කුළුවන් වූ; මහා මුඛං, මහ මුඛයක් ඇති; නිග්ගත, පිටතට නික්මුණා වූ; භීමදාඨං, භයානක උල් දත් යුවලක් ඇති.

22. දිත්තග්ගි සඞ්කාස, ඇවිලගත් ගිනි මැල දෙකක් සමාන වූ; විසාල, මහත් වූ; නෙත්තං, ඇස් ඇති; මජෙඩන, මැදින්; භග්ගං, බිඳුණු; චිපිටග්ග, අගින් පැතලි වූ; නාසං, නාසයක් ඇති; බර තම්බ දාඨං, රළු තඹවන් ඇඹරී ගිය රැවුලක් ඇති; සනමස්සුවත්තං, ඝනවූ යටි රැවුලක් ඇති; ගජ්ජිත භීමඝොසං, ගැයුණු භයානක හඬක් ඇති; නීලොදරං, නිල්වන් බඩක් ඇති;

23. තික්ඛ, මුවහත් වූ; සලොහිතං, ලේ සහිත වූ; ආයතං, දික්වූ; කරොරුහං, නියපොතු ඇති; විසාල, මහත් වූඃ ධොත, සියුම් කොට මුවහත් තබන ලද; ආයත, දික් වූ; ඛග්ගහත්ථං, කඩුවක් ගත් අත් ඇති; ගදයුධෙන, යගදාවකින්; අඞ්කිත, සලකුණු කරන ලද; අඤ්ඤං බාහුං, අනික් අතක් ඇති; දට්ඨ, එල්ලෙන්නාවූ; ඔට්ඨභීමං, භයානක වූ තොල් ඇති; සවලී, රැලි සහිත වූ; ලලාටං, නළලක් ඇත්තාවූ.

24. මනුස්ස මංස අදන, මිනී මස් කන්නාවූ; රත්තපානං, ලේ බොන්නා වූ; භයානකං, බිය එළවන්නා වූ; කක්ඛල යක්ඛ වණ්ණං, නපුරු යක්ෂ වේශයක්; සුමාපයිත්වාන, මනාකොට මවාගෙන; සො, ඒ සක්දෙව් රජතෙම; වනන්තරස්මිං, වන මධ්‍යයෙහිදී; අත්තං, තමා; නරාධිපස්ස, නරපති හට; දස්සෙසයි, දක්වී.

25. අථ, එකල්හි; මහා සත්තො, මහසත් තෙමේ; අත්තනො, තමන්ගේ; අවිදූරෙ, සමීපයෙහි; ඨිතං, සිටියාවූ; රක්ඛසං, රකුසා; අද්දක්ඛි, දුටුයේය; දිස්වාන, දැක; අස්ස, ඔහුට; භයං වා, බියක් හෝ; ඡම්භිතත්තං වා, තැතිගැනීමක් හෝ; චිත්තුත්‍රාස මත්තං වා, සිත වෙව්ලීම් මාත්‍රයක් හෝ; නාහොසි, නොවූයේය; අත්‍ර, මෙහිදී; කිං, කුමක්; චින්තෙසි, සිතුයේ ද; එව රූපො, මේ ආකාර වූ; රක්ඛසො අපි, රකුසා නමුත්; ධම්මං, ධර්‍මයක්; ජානෙය්‍ය, දනී නම්; අපි නාම, ඉතා යෙහෙක; අහං, මම; තස්ස සන්තිකෙ,

ඔහුගේ සමීපයෙහි; ධම්මං, ධර්මය; යන්නූන සුණිස්සාමි, ඒකාන්තයෙන් අසම්මය; තං, ඒ ධර්ම ශ්‍රවණය; මෙ, මට; දීඝරත්තං, බොහෝ කාලයක්; හිතාය, වැඩ පිණිස ද; සුඛාය, සැප පිණිස ද; භවිස්සතීති, වන්නේ යයි; චින්තෙසි, සිතුයේ ය; චින්තෙත්වා ච පන, සිතා ද වනාහි; අජ්ජ, අද; මයා මා විසින්; තං උපසඞ්කම්ම, ඔහු කරා එළඹ; පුච්ඡිතුං, විචාරන්ට, වට්ටතී'ති, වටී යයි (සිතා); ගන්ත්වා, ගොස්; රක්ඛසෙන සද්ධිං, රකුසා සමග; සල්ලපන්තො, කථා කරන්නේ; ආහ, මෙසේ කීයේය.

26. මහානුභාව, මහත් ආනුභාව ඇති; දෙව, දෙවියෙනි; සුවුල්ලිත, මනාව පිපී ගිය; අනෙක, නොයෙක්; ලතාකුලා කුලෙ, ලිය පෙළින් ආකුල වූ; තරු සන්ඩමණ්ඩිතෙ, වෘක්ෂ සමූහයෙන් අලඞකෘත වූ; අස්මිං වනස්මිං, මේ වනයෙහි; අධිගගහිතො අසි, අධිගෘහිත වූයෙහිය; කඞ්ඛං, සැකයක්; පුච්ඡාමි, විචාරමි; තං, එය; වදෙහි, කියව.

27. රජ්ජං, රාජ්‍යයද; ඤාතිසඞ්ඝං අපි, නෑ සමූහයා ද; පහාය, හැර; ධම්මං, ධර්මය; ගවෙසං, සොයමින්; වනං, වනයට; ආගතො අම්හි, ආයේ වෙමි; සම්ම, යහළුව; වෙ, ඉදින්; ජානාසි, දන්නෙහි නම්; සුගතෙන, බුදුන් විසින්; දෙසිතං, දේශනා කරන ලද; එකං ගාථං අපි, එක ගාථාවකුදු; මය්හං, මට; වදෙහි, කියව.

තතො, ඉක්බිති; යක්ඛො, යක්ෂතෙම; ආහ, (මෙසේ) කීයේය.

28. රසානං, රස අතුරෙන්; සාධුතරං, අතිශයින් යහපත් වූ; ජිනෙරිතං, බුදුන් විසින් දේශනා කරන ලද්ද වූ; එක දෙසං ධම්මං, ධර්මය පිළිබඳ එක් කොටසක්; අහං, මම; පජානාමි, දනිමි; වෙ, ඉදින්; අහං, මම; තව, නුඹට; ධම්ම මග්ගං, ධර්ම මාර්ගයක්; නොහොත් – අග්ගං, උතුම් වූ; ධම්මං, ධර්මයක්; දෙසෙමි වෙ, ඉදින් කියම් නම්; දෙසකස්ස, ධර්ම දේශක වූ මට; තුවංහි, නුඹ වනාහී; කිං කාහසී ඉති, කුමක් කරන්නෙහි දැයි (ඇසීය.)

අථ, එකල්හි; මහාසත්තො, මහසත් තෙමේ; ආහ, (මෙසේ) කීයේය.

29. භො, පින්වත; සචෙ, ඉදින්; අහං, මම; රජ්ජෙ ඨිතො අස්සං, රාජ්‍යයෙහි සිටියෙම් නම්; අනප්පරූපං, ස්වල්ප නොවූ

හෙවත් අප්‍රමාණ වූ; පූජං, පූජා; පකරොමි, කරමි; ඉදනි, දැන්; එකො, හුදකලාව; වනමජ්ඣ පත්තො, වන මැදට වන්නෙමි; ඉමං දෙහං, මේ ශරීරය; ඨපෙත්වා, (පිදීම) හැර; කිං කරොමි, කුමක් කරම් ද.

30. යදි, ඉදින්; ත්වං, තෝ; මම, මාගේ; මංස ලොහිතං, මස්-ලේ; ඉච්ඡසි, කැමැත්තෙහි නම්; තෙන, එයින්; අහං, මම; අජ්ජ, අද; සඞ්ගහං කරොමි, සඞ්ග්‍රහ කරමි; තව, තොපට; අවචනීයං, පිදිය යුතු; අඤ්ඤං, අනිකක්; නච අත්ථි, නොම ඇත්තේය; සුගතප්පසත්ථං, බුදුන් විසින් පසස්නා ලද; ධම්මං, ධර්මය; දෙසෙහි ඉති, දෙසවයි (කීයේය.)

තතො, ඉක්බිති; යක්ඛො, යක්ෂතෙම; ආහ, (මෙසේ) කීයේය.

31. මංසං, මස්; භුත්වාන, අනුභවකොට; සුහිතො එව සන්තො, තෘප්තියට පැමිණියේම; රුධිරං, ලේ; පිවිත්වා, බී; පිපාසං, පිපාසාව; හන්ත්වා, නසා; තුය්හං, තට; ධම්මං කථෙතුං, ධර්මය කියන්ට; පහවාමි, පොහොසත් වෙමි; බුද්‍ධපරෙතො, සාදුකින් පෙළුනේ; වත්තුං, (බණ) කියන්නට; න සක්කොමි ඉති, නොහැක්කෙමියි (කීය.)

අථ, එකල්හි; මහාසත්තො, මහසත් තෙමේ; ආහ, (මෙසේ) කීය.

32. යක්ඛ, යක්ෂය; පඨමංහි, පළමුකොටම; තුවං, තෝ; මං, මා; භුත්වා, කා; පච්ඡාතු, පසුව වනාහි; කස්ස, කවරෙකුට; ධම්මං, ධර්මය; දෙසෙස්සසි, දෙසන්නෙහි ද; මය්හං, මට; ධම්මස්ස (ලාභං), ධර්ම ලාභය ද; තව, තට; මංස ලාභං, මාංස ලාභය ද; යථා, යම් පරිද්දෙකින්; භවෙය්‍ය, වන්නේ නම්; තථා, එපරිද්දෙන්; ත්වං එව, තෝම; ජානාහි ඉති, දනගනුව යි කීයේය.

33. එවං වුත්තෙ, මෙසේ කීකල්හි; සක්කො දෙවානමින්දො, සක්දෙව් රජතෙම; මහා රාජ, මහරජ; සාධු, මැනවි; අහං එව, මම ම; යුත්තං, යුක්තියක්; ජානාමි ඉති, දනිමි යි; වත්වා, කියා; තස්ස, ඔහුගේ; අවිදූරෙ, සමීපයෙහි; තිගාවුතුබ්බෙධං, තුන් ගව් උස ඇති; අඤ්ජන වණ්ණං, අඳුන්වන්; මහන්තං පබ්බතං, මහා පර්වතයක්; මාපෙත්වා, මවා; මහාරාජා, මහරජ; ඉමං, මේ පර්වතයට; ආරුය්හ, නැග; පබ්බත මුද්ධනී, පර්වතය මුදුනෙහි; ඨිතො, සිටි

යේ; මම, මාගේ; මුඛෙ, මුඛයෙහි; පතතු, වැටේවා! නොහොත් කටට පතිවා; අහං, මම; පතනතස්ස, වැටෙන්නාවූ; තෙ, ඔබට; ධම්මං, ධර්මය; දෙසෙස්සාමි, දේශනා කරන්නෙමි; එවං, සන්තෙ, මෙසේ ඇතිකල්හි; තුය්හං, ඔබට; ධම්මපටිලාභො, ධර්ම ප්‍රතිලාභය වේ; මය්හං, මට; මංස පටිලාභො ච, මාංස ප්‍රති ලාභය ද; භවිස්සතීති, වන්නේ යයි (කීය); තං සුත්වා, ඒ අසා; මහාසත්තො, මහසත් තෙමේ; අනමතග්ගෙ, කෙළවරක් නොදත්; සංසාරෙ, සසරෙහි; සංසරතො, සැරිසරන්නා වූ; මෙ, මා; සීහ ව්‍යග්ඝවච්ඡ කච්ඡප විහඩ්ගාදීනං, සිංහ - ව්‍යාඝ්‍ර - වලස් - මත්ස්‍ය - කැස්බෑ - පක්ෂි ආදීන්ට; භක්ඛ භූතස්ස, ගොදුරු වූ; ජාතීසු, ජාතීන්හි; පමාණං, ප්‍රමාණයක්; නත්ථි, නැත; අජ්ජ, අද; මයා, මා විසින්; සම්බුද්ධස්ස, සම්බුදුන්ගේ; ධම්මත්ථාය, ධර්මය පිණිස; ජීවිතං, ජීවිතය; පරිච්චජිතුං, පුදන්ට; වට්ටතීති, වටී යයි; චින්තෙත්වා, සිතා; එවං ආහ, මෙසේ කීය.

34. සංසාර වට්ටෙසු, සංසාර වළල්ලෙහි; විවට්ටමානා, (චුති ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන්) පෙරළෙන්නා වූ; අනෙකා ජනතා, නොයෙක් සත්වයෝ; දුක්ඛං, දුකට; පප්පොන්ති, පැමිණෙත්; භො, පින්වත; එතංහි, (දුකට පැමිණීම) වනාහි; අත්තනො වා, තමහට හෝ; පරස්ස වා, පරහට හෝ; අත්ථාය වැඩ පිණිස; න අහොසි, නොවූයේය; තුච්ඡං අහොසි, හිස් විය.

35. ත්වං, තෝ; අදින්නහාරීඉතිච, (අන්සතු) නොදුන් දෙය පැහැරගත්තෙහි යයිද; පාරදරිකො, පරදර සේවනය කෙළෙහි යයිද; පාණාතිපාතීඅසි, ප්‍රාණඝාතය කෙළෙහි යයිද; මුසා අභාසි, බොරු කීයෙහි යයිද; ත්වං, තෝ; මජ්ජපායි ඉති, මත්පැන් බීවෙහි යයි ද; දෙසං අකාසි ඉති, වෙනත් වරද කෙළෙහි යයි ද (කියා); පග්ගය්හ, දඩි කොට අල්වාගෙන; බහුසො, බොහෝ සේ; දුක්ඛං දදන්ති, දුක් දෙන්නාහුය.

36. භො, පින්වත; එතං හි, මේ (වධබන්ධනාදිය විඳීම) වනාහි; අත්තනො වා, තමහට හෝ; පරස්ස වා, අනුන්ට හෝ; අත්ථාය, වැඩ පිණිසඃ නාහොසි, නොවූයේය; තුච්ඡං අහොසි, හිස් වැඩක් වේ; කෙචි, කිසිවෙක්; රුක්ඛා, ගසින් ද; පපාතා, ප්‍රපාතයෙන් ද; පපතිත්වා, වැටී (මැරෙත්); දුබ්බන්ධියා, නපුරු බන්ධනවලින්ද (ගෙලවැල ලා ගැනීමෙන් ද); දුග්ග විසාදනෙන, දුකට පත් කරන වස විෂ කෑමෙන් ද.

37. නා නා බර වෙදනාහි, නොයෙක් කෲර වේදනා ඇති; ව්‍යාධීහි, ලෙඩ කරණකොට ගෙන ද; උතු වෙදනාහි, ඍතු පරිවර්තනයෙන් ජනිතවන වේදනා කරණකොටගෙන ද; සත්තා, සත්වයෝ; මරන්ති, මැරෙත්; භො, පින්වත; එතංහී; මේ මරණය වනාහි; අත්තනො වා, තමනට හෝ; පරස්ස වා, අනිකෙකුට හෝ; අත්ථාය, වැඩ පිණිස; නා භොසි, නොවූයේය; තුච්ඡං අහොසී, හිස්වූයේය.

38. ව්‍යග්ඝ, ව්‍යාඝ්‍රයෝය; අච්ඡ, වලස්සුය; මච්ඡ, මත්ස්‍යයෝය; උරග, සර්පයෝය (යන මොවුන්ගේ); කුච්ඡියංහි, කුසෙහි දී; මය්හං, මැරුණාවූ; මෙ, මාගේ (ජාතීන්හි); පමාණ සඞ්ඛා, ප්‍රමාණ සංඛ්‍යාවක්; නත්ථි, නැත; භො, පින්වත; එතංහි, මේ මැරීම්; අත්තනො වා, තමන්ට හෝ; පරස්සවා, අනුන්ට හෝ; අත්ථාය, ප්‍රයෝජනය පිණිස; නාහොසි, නොවූයේය; තුච්ඡං අහොසි, හිස් විය.

39. අජ්ජ, අද; දුච්චජං, දීමට දුෂ්කර වූ; මෙ, මාගේ; එතං අත්තදනං, මේ ශරීර පූජාව; දෙවිස්සරියාදිකස්ස, දිව්‍ය ඓශ්වර්‍ය්‍යාදියක් පිණිස; න හොති, නොවේ; සබ්බඤ්ඤුභාවං, බුදුබවට; පාපුණිත්වා පන, පැමිණ වනාහි; සත්තෙ, සත්වයන්; සංසාරතො, සසරින්; නිස්සරණාය, එතර කිරීම පිණිසයි.

40. සම්ම, යහළුව; ත්වං, නුඹ; මය්හං, මට; බහුසො, බෙහෙවින්, උපකාරී, උපකාර ඇති කෙනෙකි; තස්මා, එහෙයින්; තව, නුඹගේ; එතං වචනං, මේ වචනය; කරොමි, කරමි; මය්හං, මට; අසඞ්කිතො. නිසැකව; ධම්මං. ධර්මය; දෙසය, දේශනා කරව; ඉදනි, දන්; තෙ, තාගේ; මනොරථො, චිත්තාභිලාසය; සම්ජ්ඣතෙ ඉති, සමෘධ වේ යයි කීය.

41. එවං ච පන වත්වා, මෙසේ ද කියා වනාහි; මහා සත්තො, මහසත් තෙම; පබ්බතං, පර්වතයට; ආරුය්හ, නැගී; ඨිතො, සිටියේ; අහං, මම; අජ්ජ, අද; රජ්ජෙන සද්ධිං, රාජ්‍යය සමග; ජීවිතඤ්ච ජීවිතය ද; සරීර මංසං ච, ශරීර මාංසය ද; සද්ධම්මත්ථාය, සද්ධර්මය, පිණිස; දම්මි ඉති, දෙමියි; සොමනස්ස-ප්පත්තො හුත්වා, සතුටට පැමිණියෙක්ව; සම්ම, යහළුව; ධම්මං, ධර්මය දෙසෙහි ඉති, දෙශනා කරවයි; වත්වා, කියා; තෙන, ඔහු විසින්; මහාදද්‍යං, මහා දළ යුවලක් ඇති; මහා මුඛං, මහා මුඛය;

විවරිත්වා, විවෘත කොට; ඨිතෙ, සිටි කල්හි; තස්ස, ඔහුට; අභිමුඛො, අභිමුඛව; උපපති, පැන්නේය.

අථ, එකල්හි, සක්කො දෙවානමින්දෙ, ශක්‍ර දෙවේන්ද්‍රතෙම; සොමනස්සො, සතුටට පැමිණියේ; අච්ඡරියප්පත්තො, පුදුමයට පැමිණියේ; අත්තභාවං, (නිර්මිත රකුසු) ආත්ම භාවය; විජහිත්වා, හැර; අලඞ්කත, අලඞ්කෘත වූ; දිබ්බ අත්තභාවං, දිව්‍ය ආත්ම භාවය; මාපෙත්වා, මවාගෙන; ආකාසෙ, අහසෙහි; තරුණ සුරියො විය, තරුණ සූර්‍යයා මෙන්; ඔභාසමානො, බබලමින්; (සිටියේ) ආකාසතො, අහසින්; පතන්තා, වැටෙන්නාවූ; මහා සත්තං, මහ බෝසත් තෙම; උභොහි හත්ථෙහි, දෙ අතින්; දළ්හං, දැඩි කොට; පතිගණ්හිත්වා, පිළිගෙන; දෙව ලොකං, දිව්‍ය ලෝකයට; නෙත්වා, පමුණුවා; පණ්ඩුකම්බල සිලාසනෙ, පාණ්ඩුකම්බල ශෛලාසනයෙහි; නිසීදපෙත්වා, වඩා හිඳුවා; දිබ්බමයෙහි, දිව්‍යමය වූ; ගන්ධමාලාදීහි, සුවඳ මල් ආදියෙන්; පූජාපෙත්වා, පුදවා; සයං, තෙමේ; ධම්මං, ධර්මය; සුත්වා, අසා; පසන්නො, පැහැදුනේ; පසන්නාකාරං, පැහැදුනු ආකාරය; කත්වා, ප්‍රකාශ කොට; කස්සප දසබලෙන, කාශ්‍යප බුදුන් වහන්සේ විසින්; දෙසිතාය, වදාරණ ලද; අනිච්චාදි පරිදීපිකාය, අනිත්‍යාදිය දක්වන්නා වූ.

42. සඞ්ඛාරා, සියලු සංස්කාරයෝ; වත, ඒකාන්තයෙන්; අනිච්චා, අනිත්‍යයහ; උප්පාද, ඉපදීම හා; වය, විනාශය; සභාවකොට ඇත්තාහ; උප්පජ්ජිත්වා, ඉපිද; නිරුජ්ඣන්ති, නිරුද්ධ වෙත්; තෙසං, ඒ සංස්කාරයන්ගේ; වූපසමො, සංසිඳීම (හෙවත් නිවන); සුඛො, සැප වේ.

43. ගාථාය, (යන) ගාථාවෙන්; ධම්මදෙසනෙන, දහම් දෙසීමෙන්; තස්ස, ඒ බෝසතුන්ගේ; මනොරථං, මනදෙළ මත්ථකං පාපෙත්වා, මුදුන් පමුණුවා; දෙවලොකෙ, දිව්‍ය ලොකයෙහි; මහන්තං, මහත් වූ; සිරිවිභවං, ශ්‍රී විභූතිය; දස්සෙත්වා, දක්වා; ආනෙත්වා, කැඳවාගෙන අවුත්; සක රජ්ජෙ එව, සිය රාජ්‍යයෙහිම; පතිට්ඨාපෙත්වා, පිහිටුවා; මහාරාජ, මහරජ; අප්පමත්තො හොහි ඉති, (කුසල් කිරීමෙහි) පමා නොවෙවයි; ඔවදිත්වා, අවවාද කොට; දෙවලොකං එව, දෙව් ලොවටම; අගමාසි, ගියේය.

44. ඉති, මෙසේ; සන්තො, සත්පුරුෂ ජනයෝ තුමූ; අමිතසිරිං වා, අප්‍රමාණ ඓශ්චර්‍යය ද; ජීවිතං වා අපි, ජීවිතය ද;

න සුමරිය, සිහි නොකොට; පසත්‍ථං, (බුද්ධාදී ආයර්‍යයන් විසින්) පසස්නා ලද; ධම්මං එව, ධර්මයෙහි ම; ආචරන්ති, හැසිරෙත්; අමෙහා, පින්වත්ති; තනුතර විභවානං, අතිශයින් මදි වූ සම්පත් ඇති; අප්පං ආයුනං, ස්වල්ප වූ ආයුෂ ඇති; තුම්හාදිසානං, තොප වැන්නවුන්ගේ; ඉහ, මේ අත් බැව්හිදී; කුසල පමාදෙ, කුසල කිරීමෙහි පමාවීම; කොනු ඉති, කවරේද? (නොපමාව කුසල් කළ යුතුයි.)

(මෙම ගාථාව මාලිනී වෘත්තයෙනි.)

ධම්මසොණ්ඩක වත්‍ථුං පඨමං.

පළමුවන දහම්සොඬ වස්තුව නිමි.

2. මුව වැද්දාගේ කථාව

මිගළුද්දක වත්‍ථුම්හි, මුව වැද්දගේ වස්තුවෙහි; අයං, මෝ; ආනුපුබ්බී කථා, පිළිවෙල කථාවයි.

1. ඉතො, මේ කල්පයෙන් යට; එකතිංසතිමෙ කප්පෙකීර, තිස්එක්වන කල්පයෙහි වනාහි; සිඛී නාම, සිඛී නම් වූ; සම්මා සම්බුද්ධො, සම්‍යක් සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ; සමතිංස පාරමියො පුරෙත්වා, සමතිස් පෙරුම්පුරා; පරම අභිසම්බොධිං, උතුම් සම්‍යක් සම්බොධියට; පත්වා, පැමිණ; සදෙවකං, දෙවියන් සහිත වූ; ලෝකං, ලොකයා; සංසාර කන්තාරා, සසර කතරින්; උත්තාරෙන්තො, එතර කරන්නේ; ධම්මරතන වස්සං, දහම් නමැති රුවන් වැසි; වස්සා පෙන්තො, වස්වන්නේ; ධම්ම භෙරිං, දහම් නමැති බෙරය; පහරන්තො, ගසමින්; ධම්ම කෙතුං, දහම් නමැති ජයකෙහෙතුව; උස්සාපෙන්තො, ඔසවමින්; එකස්මිං සමයෙ, එක් කාලයෙක්හි; විවෙකමනු බ්‍රෑහන්තො, විවේක සැප වඩන්නේ; අරඤ්ඤායතනං, වන පෙදෙසට; පාවිසි, වැඩ වදළ සේක; පවිසිත්වා ච පන, පැමිණ ද වනාහි; සුපුප්ඵිත, මනාව පිපියා වූ; නාග පුන්නාගාදී නා නා තරු සණ්ඩමණ්ඩිතෙ, නා දෙඹ ආදී නොයෙක් වෘක්ෂ සමූහයෙන් අලංකෘත වූ; සුඵුල්ල, මනාව පිපියා වූ; සුමන මාලිතිප්පභුති, දෑ සමන් සීනිදද ආදී වූ; නානා ලතා කුලෙ, නොයෙක් ලියවැලින් ආකුල වූ; අනෙකවිධ, අනෙකප්‍රකාර; දිපද

චතුප්පද සංඝ නිසෙවිතෙ, දෙපා සිවුපා සමූහයා විසින් නිති සෙවුනා ලද; රමණීයෙ, සිත්කළු වූ; සීතල, සිසිල් වූ; සිලාතලෙ, ගල් තලාවෙක්හි; සංඝාටිං, සඟළ සිවුර; චතුග්ගුණං, සිවුගුණ කොට; පඤ්ඤාපෙත්වා, පනවා; ඡබ්බණ්ණරංසීහී, ෂඩ්වර්ණ රශ්මියෙන්; දිසං පූරයන්තො, දිසා පුරවමින්; නිසීදි, වැඩ හුන්සේක.

තදා, එකල්හි; තත්ථ, එහි; දෙවබ්‍රහ්මනාගසුපණ්ණාපදයො, දිව්‍ය - බ්‍රහ්ම - නාග සුපර්ණාදීහු; සන්නිපතිත්වා, රැස්ව; දිබ්බමයෙහි, දිව්‍යමය වූ; ගන්ධමාලාදීහි, සුවඳ මල් ආදියෙන්; භගවන්තං, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට; පූජයමානා, පුදන්නාහු; ථොමයමානා, ස්තුති කරන්නාහු; නමස්සමානා, වඳින්නාහු; අට්ඨංසු, සිටියාහුය.

තස්මිං පන සමාගමෙ, ඒ සමාගමයෙහි වනාහි; භගවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; මධුරස්සරං, මිහිරි කටහඬ; නිච්ඡා රෙන්තො, නිකුත් කරමින්; බ්‍රහ්මඝොසෙන, බ්‍රහ්මඝොෂාවෙන්; චතුසච්චපටි-සංයුත්තං, චතුස්සත්‍යයෙන් යුක්ත වූ; ධම්මං, ධර්මය; අමතවස්සං, අමා වැස්සක්; වස්සෙන්තො විය, වස්වන්නාක් මෙන්; දෙසෙති, දෙශනා කරයි.

තදා, එකල්හි; එකො මිගලුද්දකො, එක්තරා මුව වැද්දෙක්; වනං, වනයට; පවිට්ඨො, පිවිසියේ; මිගසූකරෙ, මුවන් හා ඌරන්; හන්ත්වා, මරා; මංසං ඛාදන්තො, මස් කන්නේ; තංඨානං, එතැනට; පත්වා, පැමිණ; ධම්මං, ධර්මය; දෙසෙන්තං, දේශනා කරන්නා වූ; භගවන්තං, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; අද්දස, දුටුවේය; දිස්වා, දැක; එකමන්තං, එකත් පසෙක; ඨිතො, සිටියේ; ධම්මං සුත්වා, බණ අසා; චිත්තං, සිත; පසාදෙත්වා, පහදවා; තතො, ඒ අත්බැවින්; චුතො, චුත වූයේ; දෙවලොකෙ, දිව්‍යලෝකයෙහි; නිබ්බත්තිත්වා, ඉපිද; ඡසු කාම සග්ගෙසු, ෂට්විධ කාම ස්වර්ගයෙහි ද; මනුස්සෙසු ච, මනුෂ්‍ය ලොකයෙහි ද; අපරාපරං, ඔබිනොබ; ඉස්සරියං, සම්පත්; අනුභවන්තො, විඳින්නේ; ඉමස්මිං බුද්ධුප්පාදෙ, මේ බුද්ධොත්පාද කාලයෙහි; සාවත්ථියං, සැවැත් නුවර; කුලගෙහෙ, කුල ගෘහයෙක්හි; නිබ්බත්තිත්වා, ඉපිද; විඤ්ඤුතං පත්තො, වැඩිවියට පැමිණියේ; භගවතො, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ; සාසනෙ, සස්නෙහි; පබ්බජිත්වා, පැවිදිව; එකදිවසං, එක් දවසක්; ධම්මං දෙසෙන්තස්ස, ධර්ම දේශනා කරන්නා වූ; භගවතො, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ; චතුස්සච්ච පටිසංයුත්තං, චතුසත්‍ය ප්‍රතිසංයුක්ත වූ; ධම්ම කථං,

ධර්ම කථාව; සුත්වා, අසා; චතුපටිසම්භිදාහි, සිවු පිළිසිඹියාවන් හා; අරහත්තං, රහත් බවට; පත්වා, පැමිණ; එක දිවසං, එක් දවසක්; භික්ඛු සංඝ මජ්ඣගතො, භික්ෂු සංඝයා මැදට ගියේ; අත්තනො, තමා විසින්; කත කම්මප්පකාසනෙන, (පෙර) කරන ලද කර්මය ප්‍රකාශ කිරීම් වශයෙන්; පීතිවාචං, මේ ප්‍රීති වාක්‍යය; උදහරි, පහළ කෙළේය.

2. ඉතො, මේ මහා භද්‍ර කල්පයෙන්; එකතිංසෙ කප්පෙ, එක්තිස්වන කල්පයෙහි; නායකො, (තුන් ලොවට) නායක වූ; බත්තිංස ලක්ඛණා කිණෙණා, දෙතිස් මහා පුරුෂ ලකුණෙන් යුක්ත වූ; සිඛී අව්හයො, සිඛී යන නමක් ඇත්තා වූ; සො සම්බුද්ධො, ඒ සම්බුදු රජතෙම; ලොකෙ, (මේ) ලෝකයෙහි; උප්පජ්ජි, ඉපිද වදළේය.

3. ජලන්තො, බබලන්නා වූ; දීප රුක්ඛො ඉව, පහන් රුකක් මෙන්ද; නභමුග්ගතො, අහසට නැංගා වූ; සුරියො ඉව, සූර්‍ය්‍යයා මෙන්ද; මෙරු රාජා ඉව, මහාමේරු පර්වත රාජයා මෙන්ද; ජනෙසු, සියලු සත්වයන් අතරෙහි; අග්ගො, ශ්‍රේෂ්ඨ වූ; පතාපවා, තේජස් ඇත්තා වූ; සම්බුද්ධො, සම්‍යක් සම්බුද්ධ වූ.

4. සො නාථො, ඒ බුදුන් වහන්සේ; සකලං පජං, සියලු සත්වයා; ධම්මනාවාය, දහම් නමැති නැවෙහි; පුරෙත්වා, පුරවා; සංසාර කන්තාරා, සසර කතරින්; (එතර කොට) සන්තිභූමියං, නිවන් නමැති අමා බිමෙහි; පතිට්ඨපෙන්තො, පිහිටුවමින්.

5. ධම්මකෙතුං, ධර්මධ්වජය; සමුස්සෙන්තො, ඔසවමින්; ධම්මදුන්දුභිං, දහම් බෙරය; හනන්තො, ගසන සේක්; සත්තෙ සත්වයන්; දුක්ඛා, දුකින්; පමාචෙන්තො, මුදහරින සේක්; වසී, බලවත් වූ; ජිතො, සර්වඥයන් වහන්සේ; තත්ථ, එහි; වසී, විසූ සේක.

6. නාථො, ලොකෙශ්වර වූ; ලොක පජ්ජොතකො, තුන්ලොව බබුළුවන්නා වූ; ජිනො, පස්මරුන් දිනූ; සම්බුද්ධො, සර්වඥයන් වහන්සේ; එකස්මිං සමයෙ, එක් කාලයෙක්හි; විවෙකකාමො, විවේකය කැමැති වූයේ; සුරම්මං, අතිශයින් සිත්කළු වූ; කානනං, වනයට; ගතො, ගියේය.

7. සාමොද, සුවඳවත් වූ; කුසුමායුතං, මලින් යුක්ත වූ; ලතා ලිඞ්ගික, වැලින් වළඳනා ලද; සාඛාහි, අතුපතරින් යුත්; පුන්නාග, දෙඹ - නාග - නා - පූග - පුවක් ආදී යන මේ ආදී වූ; නා නා පාදප සංකුලං, නොයෙක් ගස්වලින් ගැවසී ගත්තා වූ.

8. කුසුම ආමොද, මල් සුවඳින්; සම්පත්ත, පැමිණියා වූ; ඡප්පදලී, බඹර පෙළින්; නිසෙවිතං, නිති සෙවුනා ලද; නා නා මිග ගණාකිණ්ණං, නොයෙක් මුව සමූහයාගෙන් ගැවසී ගත්තා වූ; මයුර ගණ නච්චිතං, මොනර සමූහයාගේ නැටීම් ඇති.

9. සීතල, සිසිල් වූ; අච්ඡ, ප්‍රසන්න වූ; උදිකා, ජල කර්ණිකාවෙන්; සාධු, යහපත් වූ; සුපතිත්ථ, මනා තටු ඇති; ජලාසයං, ජලාශයස්ථාන ඇත්තා වූ; ආසාර, වේගවත් වූ; සාර ධාරාහි, දිය දහරින් යුත්; නිජ්ඣරාසතසංකුලං, සිය ගණන් ගඟුලැල්ලෙන් ගැවසී ගත්තා වූ.

10. සීතලං, සිසිල් වූ; සිකතාතලං, වැලිතලා ඇති; මහාරඤ්ඤං, මහ වනයට: ගන්ත්වාන, වැඩ; සො, ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේ; සිලාතලෙ, ගල්තලාවෙක්හි; ඡරංසියො, ෂඩ්වර්ණ රශ්මීන්; විස්සජ්ජෙන්තො, විහිදුවමින්: නිසිනෙනා ආසි, වැඩහුන් සේක.

11. දෙවා, දෙවියෝ; තත්ථ, එහි; සමාගන්ත්වා, රැස්වී; දිබ්බෙහි, දිව්‍යමය වූ; ගන්ධමාලෙහි ගඳ මලින්ද; නච්චෙහි, නෘත්‍යයෙන්ද; තුරියෙහී ච, තූර්‍ය්‍යයෙන් ද; දීපදුත්තමං, බුදුන්ට; පූජේසුං, පිදුවාහුය.

12. තදා, එකල්හි; දෙව දෙවො, දෙවියන්ට දෙවි වූ සර්වඥයන් වහන්සේ; දෙව සඞ්ඝමජ්ඣෙ, දිව්‍ය සමූහයා මැද; නිසීදිය, වැඩ හිඳ; මධුරං ගිරං, මිහිරි බස්; නිච්ඡරං, පතුරුවමින්; චතුසච්චං, චතුස්සත්‍ය ධර්මය; අදෙසෙයි, දේශනා කළ සේක.

13. තදා, එකල්හි; අහං, මම; මිග සූකර මාරකො, මුවන් හා ඌරන් මරන්නා වූ; ලුද්දකො ආසිං, වැද්දෙක් වීමි; මිග මංසෙන, මුව මසින්; ජීවාමි, ජීවත් වෙමි; තෙන, ඒ මසින්; දරකෙ, අඹුදරුවන්; පොසෙමි, පෝෂණය කරමි.

14. -15 තදා, එකල්හි; අහං, මම; සබාණො, ඊ සහිතව; සසරාසනො, දුනු සහිතව; මිගවං, මුව දඩයමට; යාතො, ගියෙමි; තාරකාකිණ්ණං, තාරකාවන්ගෙන් ගැවසී ගත්; චන්දං ඉව, සඳ

මෙන්ද; අණ්ණව මජ්ඣගං, මහ සයුර මැදට වන්; මේරුං ඉව, මහමෙර මෙන්ද; දෙව සඞ්ඝපුරක්ඛතං, දිව්‍ය සමූහයා විසින් පිරිවරන ලදුව; විරොචමානං, බබලමින්; චතුසච්චප්පකාසකං, චතු සත්‍යය ප්‍රකාශ කරමින්; ආසීනං, වැඩහුන්නා වූ; විරජං, කෙලෙස් රජස් රහිත වූ; බුද්ධං, (ඒ සිඛී නම්) බුදුන්; අද්දසං, දුටුවෙමි.

16. තත්ථ, එහි; එකපස්සෙ, එක් පැත්තක; ඨිතො, සිටියේ; උත්තමං, උතුම් වූ; ධම්මං, ධර්මය; අස්සොසිං, ඇසුවෙමි; තත්ථ, ඒ ධර්මයෙහි; චිත්තං, සිත; පසාදෙත්වා, පහදවා; සොමනස්සං, සතුට; පවෙදයිං, ප්‍රකාශ කෙළෙමි.

17. ඉතො, මෙයින්: එකතිංසෙ කප්පෙ, එක් තිස්වන කල්පයෙහි; යං පුඤ්ඤං, යම් පිනක්; මයා, මා විසින්; පසුතං, රැස් කරන ලදද; අහං, මම; තෙන පුඤ්ඤකම්මෙන, ඒ පින්කමින්; දෙවයොනියං, දෙව්ලොව; ජාතො ආසිං, උපන්නෙමි.

18. ජකාමග්ගෙ, සදිව්‍යලොකයෙහි; අපරාපරං, වරින්වර; දෙවසඞ්ඝපරිබ්බුළ්හො, දිව්‍ය සමූහයා විසින් පිරිවරන ලදුව; රතනාමයෙ විමානෙ, රුවන් විමානයන්හි; සම්පත්තිං, සම්පත්; අනුභුත්වාන, අනුභව කොට.

19. මනුස්සෙසු, මිනිසුන් අතරෙහිද; අග්ගං, උතුම් වූ; යං, යම් සැපතක් ඇද්ද; තස්ස, ඒ සම්පත්තියට; අහං, මම; භාගී භවාමි, හිමිවෙමි; මෙ, මාගේ; භොගෙ, සම්පතෙහි; ඌනතා, අඩු බවක්; නත්ථි, නැත; සද්ධම්ම සවණෙ, සද්ධර්ම ශ්‍රවණයෙහි; ඵලං, විපාකයි.

20. අහං, මම; ඉමස්මිං භද්දකප්පෙ, මේ මහා භද්‍ර කල්පයෙහි; සාවත්ථිපුරමුත්තමෙ, උතුම් වූ සැවැත් නුවරෙහි; අඩ්ඪෙ ආඪ්‍ය වූ; මහද්ධනෙ, මහත් ධන ඇති; උදිතෙ, ප්‍රසිද්ධ වූ; සාළෙ කුලෙ, මහා සාර කුලයෙහි; ජාතො, උපනිමි.

21. මහතා පරිවාරෙන, මහත් පිරිවරින් යුක්තව; වුද්ධිංච, වෘද්ධියටද; විඤ්ඤුතං, නුවණැති බවටද, පත්තො, පැමිණියා වූ; අහං, මම; චාරිකං චරමානො, චාරිකාවෙහි හැසිරෙමින්; වරං, උතුම් වූ; ජෙතවනං, දෙව්රම් වෙහෙරට; පත්තො, පැමිණියෙමි.

22. තද, එකල්හි; සහසිස්සෙහි, ශිෂ්‍යයන් හා සමඟ; තිසිනනං, වැඩහුන්නා වූ; සුගතං, (ගෞතම) සර්වඥයන් වහන්සේ; අද්දසං, දුටුවෙමි; චතුසච්චප්පකාසකං, චතුඃසත්‍ය ප්‍රකාශක වූ; මධුරං ධම්මං, මිහිරි වූ ධර්මය; අසොසිං, ඇසීමි.

23. මධුරං, මිහිරි වූ; තං ධම්මං, ඒ ධර්මය; සුත්වාන, අසා; සාසනෙ, සර්වඥ ශාසනයෙහි; පබ්බජිත්වාන, පැවිදිව; අජරාමරං, ජරා මරණ රහිත වූ; සීතිභූතං, සිසිල් වූ; උත්තමං, උතුම් වූ; නිබ්බානං, නිර්වාණයට; පත්තො, පැමිණියෙමි.

24. තද, එකල්හි; සුදෙසිතං, මනාකොට දෙශනා කරන ලද; ධම්මං, ධර්මය; එක මුහුත්තං, එක මොහොතක්; මෙ, මා විසින්; සුතං, අසන ලදී; තෙන, ඒ ධර්ම ශ්‍රවණමය කුශලයෙන්; චතුරොපායෙ, සතර අපායෙහි; න ජාතො අම්හි, නූපන්නේ වෙමි (එබැවින්); භයං, බියක් නම්; කුතො, කොයින් ද; න, නැත්තේය.

25. කරං, අත; උක්ඛිප්ප, ඔසවා; වක්ඛාමි, කියන්නෙමි; මම, මාගේ; එකගිරං, එක වචනයක්; කරොථ, කරව්; මං, මා; උපමං කරිත්වාන, උපමා කොට; සාධුකං, මනාසේ; ධම්මං සුණාථ ඉති, ධර්මශ්‍රවණය කරව් යනුයි.

එවං ච පණ වත්වා, මෙසේ ද කියා වනාහි; සත්තෙ, සත්වයන්; ධම්ම සවණෙ, ධර්ම ශ්‍රවණයෙහි; නියොජෙසි, යෙදවූයේය.

26. ඉති, මෙසේ; තනුතරකාලං, ඉතා සවල්ප කාලයක්; සාධු, මනාකොට; ධම්මං, ධර්මය; සුණිත්වා, අසා; අධිගත, පැමිණෙන ලද්ද වූ; විභවානං, (දිව්‍ය මනුෂ්‍ය) සම්පත් ඇත්තවුන්ගේ; ආනුභාවං, ආනුභාවය; සුණිත්වා, අසා; භො, පින්වත්නි; භව විභව සුඛං, භව සැප නිවන් සැප; පත්ථයන්තා, පතන්නාහු; කුසීතං, (කුශල කරණයෙහි) මැලිකම; ජහථ, දුරු කරව්; දුල්ලභස්ස, දුර්ලභ වූ බුදුන්ගේ; දුලලභං, දුර්ලභ වූ; ධම්මං, ධර්මය; සුණාථ, අසව්.

මිගලුද්දකස්සවත්ථුං, මුව වැද්දගේ කථා වස්තුව ; දුතියං, දෙවැන්නයි.

3. යහළුවන් තිදෙනාගේ කථාව

තිණ්ණං ජනානං, ජනයන් තුන්දෙනාගේ; වත්ථුම්හි, වස්තුවෙහි; අයං, මෝ තොමෝ; ආනුපුබ්බී කථා, පිළිවෙළ කථාවයි.

1. ජම්බුදීපස්මිං කිර, දඹදිව වනාහි; පුබ්බෙ, පෙර; මහානිදාඝො, මහත් වූ නියඟක්; අහොසි, වූයේය; තදා, එකල්හි; නිදාඝ සුරියෙන, ග්‍රීෂ්ම සූර්‍ය්‍යයා විසින්; සකිරණ කරා, සිය රැස් නමැති අතින්; වාපී, වැව්; පොක්ඛරණී, පොකුණු; නදී, ගංගා, ගිරිකන්දර, කඳු රැළි; නිජ්ඣර, ගඟුලැලි; ආදි වූ, මේ ආදියෙහි; උදකං, ජලය; නිස්සෙසං කත්වා, ඉතිරි නොකොට; පීතං ඉව, බීවාක් මෙන්; උදකෙ, ජලය; පරික්ඛීණෙ, සිඳුනු කල්හි; මච්ඡ කච්ඡපාදයො, මත්ස්‍ය කැස්බෑ ආදීහු; යෙභුය්‍යෙන, බොහෝ සෙයින්; විනාසං, විනාශයට; පත්තා, පැමිණියාහු ය; අථ, එකල්හි; මහාරඤ්ඤ භූමියං, මහ වන බිමෙහි; රුක්ඛ තිණ ලතාදයො, ගස් තණවැල් ආදීහු; අතීව, ඉතාම; මිලාතා ආහංසු, මලානික වූවාහුය; මිග පක්ඛිනොපි, සිවුපාවෝ ද කුරුල්ලෝ ද; සම්මාභිතත්තා, ග්‍රීෂ්මයෙන් අතිශයින් තැවුනාහු; පිපාසිතා, පිපාසයෙන් යුක්ත වූවාහු; මරීචිං, මිරිඟු දිය; තොයං ඉති, දිය යැයි; මඤ්ඤමානා, හඟිමින්; ඉතොචිතො ච, ඔබ මොබ; ධාවන්තා, දුවන්නාහු; මහා දුක්ඛ පත්තා අහෙසුං, මහත් දුකට පැමිණියෝ වූහ.

2. තදා, එකල්හි; එකො සුව පොතකො, එක් ගිරා පැටියෙක්; පිපාසිතො, පිපාසා ඇත්තේ; තත්ථ තත්ථ, ඒ ඒ තන්හි; පානීයං, පැන්; පරියෙසන්තො, සොයන්නේ; මහාරඤ්ඤෙ, මහ වනයෙහි; එකස්මිං පූති පාදපෙ, එක් කුණු වූ ගසක; සට්ඨී රතනෙ, සැට රියනක් පමණ වූ; නරකාවාටෙ, නරා වළෙක්හි; පානීය ගන්ධං, පැන් ගඳ; සායිත්වා, ආඝ්‍රාණය කොට; ලොභෙන, ලෝභයෙන්; පාතුං, (පැන්) බොන්ට; ඔතිණ්ණො, බැස්සේ; අතිපාතෙන, බොහෝ කොට බීමෙන්; භාරො, බරවූයේ; තත්ථ එව, එහිම; පතිත්වා, වැටී; උග්ගන්තුං, උඩට එන්ට; නාසක්ඛි, නොහැකි වූයේය; අථ, නැවත; අපරෙ අපි, අන්‍ය වූද; සප්පො ච, සර්පයෙක් ද; මනුස්සො ච ඉති, මනුෂ්‍යයෙක් ද යන; ද්වෙජනා, දෙදෙනෙක්; තත්ථ එව, එහිම; පතිංසු, වැටුනාහු ය; සප්පා නාම, (දිව්‍ය) නාගයෝ නම්; විවෙකං, විවේකස්ථානයක්; ලද්ධා එව, ලැබම; අත්තං, ආත්මය

(= තම නාග වෙශය); විජහන්ති, අත්හරිත්; තස්මා, එහෙයින්; අයං, මේ දිව්‍ය නාගරාජතෙම; විවෙකත්තං, විවේක බවක්; අලද්ධා, නොලැබ; උග්ගන්තුං, උඩට එන්ට; නාසක්ඛි, නොහැකි වූයේය; අනාලම්බත්තා, එල්ලීමට යමක් නැති හෙයින්; මනුස්සා අපි, මිනිසාද; ගොඩට එන්ට නොහැකි විය; තෙ, ඔවුහු; උග්ගන්තුං, ගොඩනගින්ට; අසක්කොන්තා, නොහැක්කාහු; මරණ භය භීතා, මරණ භයින් බිය පත් වූවාහු; අඤ්ඤමඤ්ඤං විහයෙන්තා, ඔබ මොබ හැසිරෙමින්; තත්ථ එව, එහිම; වසිං සු, විසුවාහු ය.

අථ, එකල්හි; බාරාණසීවාසිකො, බරණැස වාසී වූ; එකො මනුස්සො, එක් මිනිසෙක්; වනං, වනයට; පවිට්ඨො, පිවිසියේ; තථෙව, එසේම; පානීයං, පැන්; පරියෙසමානො, සොයන්නේ; තං ඨානං, එතැනට; පත්වා, පැමිණ; තෙ තයොපි, ඔවුන් තිදෙනාම; දිස්වා, දැක; කම්පමාන හදයො, කම්පා වූ සිත් ඇතිව; වල්ලියා, වැලින්; පිටකං, පැසක්; බන්ධිත්වා, බැඳ; සික්කාය, උරියක; පක්ඛිපිත්වා, බහා; ඔතාරෙත්වා, බස්වා; තෙතයොපි, ඔවුන් තිදෙනාම; උඩරි, උඩට ගත්තේය.

අථ, එකල්හි; තෙ, ඔවුහු; අනෙන, මොහු විසින්; අම්හාකං, අපට; ජීවිතං, ජීවිතය; දින්නං ඉති, දුන්නේ යයි; සොමනස්සා, සතුටු සිත් ඇත්තාහු; තස්ස, ඔහුට; එවං, මෙසේ; ආහංසු, කීවාහුය; සාමි, ස්වාමීනි; මයං, අපි; තුම්හෙ නිස්සාය, ඔබ නිසා; ජීවිතං ලභිම්හ, දිවි ලදුම්හ; ඉතො පට්ඨාය, මෙතැන් පටන්; ත්වං එව, ඔබම; අම්හාකං, අපගේ; සහායකො, මිත්‍රයෙකි; මයං අපි, අපිද; තෙ, ඔබගේ; සහායා, මිත්‍රයෝය; අම්හාකං, අපගේ; වසනට්ඨානානි, වසන තැන්වලට; ආගන්තුකාමො ඉති, එන්නට කැමැති දැයි; වත්වා, කියා හෙවත් විචාරා; තෙසු, ඔවුන් අතුරෙන්; තාව, පළමුකොට; සුව පොතකො, ගිරා පොතක තෙම; ආහ, මෙසේ කීයේය.

3. සාමි, ස්වාමීනි; බාරාණසියං, බරණැස් නුවර; දක්ඛිණා-ද්වාරෙ, දකුණු දෙරටුවෙහි; මහා නිග්‍රොධො, මහා නුග ගසක්; අත්ථි, ඇත; තත්ථ, එහි; අහං, මම; වසාමි, වසමි; තව, ඔබට; තථා රූපෙ, එබඳු වූ; කිච්චෙ සති, වැඩක් ඇති කල්හි; මම සන්තිකං, මා ළඟට; ආගම්ම, අවුත්; සුව ඉති, ගිරවායි; සද්දං කරොහි ඉති, ශබ්ද කරවයි; වත්වා, කියා; මෙත්තිං, මිතුරු බව;

පීරං කත්වා, සපීර කොට; පක්කාමි, ගියේය; සප්පොපි, සර්පයාද; සම්ම, යහළුව; අහං, මම; තස්ස නිග්‍රොධස්ස එව, ඒ නුග ගසටම; අවිදූරෙ, නුදුරු තැන්හි; මහන්තං වම්මිකං, මහා තුඹසක්; අත්ථි, ඇත; තත්ථ, එහි; වසාමි, වාසය කරමි; තව, නුඹට; අත්ථෙ, වැඩක්; සති, ඇති කල්හි; තත්ථ, එහි; ගන්ත්වා, ගොස්: දීඝ ඉති, දීඝී යයි; සද්දං, ශබ්ද; කරොහි ඉති, කරවයි; වත්වා, කියා; තථා එව, එසේම; පක්කාමි, ගියේය; මනුස්සොපි, මිනිසාද; බාරාණසියං, බරණැස; අසුකාය නාම, අසවල් නම් වූ; වීථියා, වීථියෙහි; අසුකගෙහං, අසවල් ගෙයි; වසාමි, වාසය කරමි; තව, ඔබට; අත්ථෙ, වැඩක්; සති, ඇති කල්හි; මම සන්තිකං, මා සමීපයට; අගෙච්ඡ ඉති, එන්නැයි; වත්වා, කියා; පක්කාමි, ගියේය.

අථ, නැවත; අපරභාගෙ, මෑත කාලයෙහි; සො උපකාරකො පුරිසො, ඒ උපකාරී පුරුෂතෙම; අත්තනො, තමාට; කිච්චෙ, වැඩක්; සඤ්ජාතෙ, ඇති වූ කල්හි; මම, මාගේ; සහායානං, යහළුවන්ගේ; සන්තිකං, සමීපයට; ගමිස්සාමි ඉති, යන්නෙමියි (සිතා), සඞ්කෙතානුසාරෙන, (කියන ලද) සලකුණු අනුව; ගන්ත්වා, ගොස්; නිග්‍රොධ මූලෙ, නුගරුක මුල; ඨිතො, සිටියේ; සුවස්ස, ගිරවාට; සද්දං අකාසි, හඬගැසුයේය; සුවපොතකො, ගිරවා; තං සුත්වා, ඒ අසා; වෙගෙන, වහා; ආගන්ත්වා, අවුත්; තෙන සද්ධිං, ඔහු සමඟ; පටිසම්මොදිත්වා, පිළිසඳර කථා කොට; සම්ම, යහළුව; චිරෙන, බොහෝ කලකින්; ආගතො අසි, ආයෙහිය; ආගත කාරණං, ආ කරුණ; මෙ, මට; ආචික්ඛ ඉති, කියව යි; ආහ, කීයේය; සො පි, හෙතෙමේ ද; සම්ම, යහළුව; අහං, මම; ජීවිතුං, ජීවත් වන්ට; අසක්කොන්තො, නොහැකි වන්නේ; පුත්ත දරකෙ, අඹු දරුවන්; ඤාතීනං, නෑයන්ට; පටිපාදෙත්වා, භාරදී; තව සන්තිකං, ඔබ ළඟට; ආගතොම්හි ඉති, ආයේ වෙමි යි; ආහ, කීයේය; සුවපොතකො පි, ගිරවාද; සම්ම, යහළුව; මම සන්තිකං, මා සමීපයට; ආගච්ඡන්තෙන, ආවා වූ; තයා, ඔබ විසින්; කතං, කරන ලද්ද; සාධු, මැනවි; තයා, ඔබ විසින්; මම, මාගේ; ජීවිතං, ජීවිතය; දින්නං, දෙන ලදී; මයාපි, මා විසින් ද; තව, නුඹට; ජීවනොපායං, ජීවත් වීමට උපායක්; කාතුං, කරන්ට; වට්ටති, වටී; අහං, මම; යාව, යම්තාක්; ආගච්ඡාමි, එම් ද; තාව, ඒ තාක්; එත්ථ, මෙහි; ථොකං, මඳක්; විස්සාම ඉති, විඩා

හරුවයි; වත්වා, කියා; ජීවනොපායං, ජීවත් වීමට උපායක්; පරියෙසමානො, සොයමින්; පක්කාමි, ගියේය.

4. තස්මිං සමයෙ කිර, එසමයෙහි වනාහි; බාරාණසී රාජා, බරණැස් රජතෙම; නගරතො, නුවරින්; නික්ඛම්ම, නික්ම; සුසජ්ජිත, මනාකොට සරසන ලද; උය්‍යානං, උයනට; පවිසිත්වා, පිවිස; සපරිසො, පිරිස් සහිතව; කීළිත්වා, ක්‍රීඩාකොට; මජ්ඣන්තික, සමයෙ, මධ්‍යාහ්න කාලයෙහි; සුඵුල්ලිතං, මනාව පිපී ගිය; පඤ්ච පදුම සඤ්ඡන්නං, පස් පියුමෙන් ගැවසී ගත්තා වූ; මඞ්ගල පොක්ඛරණිං, මඟුල් පොකුණ; දිස්වා, දැක; නහායිතු කාමො, නානු කැමැත්තේ; සබ්බාභරණානි, සියලු අභරණ; ඔමුඤ්චිත්වා, මුදා; රාජපුරිසෙ, රාජ පුරුෂයන්ට; පටිපාදෙත්වා, භාරදී; නහායිතුං, නාන්ට; ඔතරි, (පොකුණට) බැස්සේය.

තදා, එකල්හි; සුව පොතකො, ගිරවා; තං ඨානං, එතැනට; පතෙතා, පැමිණියේ; සාඛන්තරෙ, අතු අතරෙහි; නිලීනො, සැඟවුනේ; රාජපුරිසානං, රාජ පුරිසයන්ගේ; පමාදං, ප්‍රමාදයක්; දිස්වා, දැක; රඤ්ඤො, රජුගේ; මුත්තාහාරං, මුතුහර; ඩසිත්වා, ඩැහැගෙන; ආකාසං, අහසට; පක්ඛන්දිත්වා, පැන; වෙගෙන; වේගයෙන්; ආගන්ත්වා, අවුත්; අත්තනො, තමාගේ; සහායස්ස, යහළුවාට; දත්වා, දී; සම්ම, යහළුව; ඉමං, මෙය; අප්පමත්තො, අප්‍රමාදව; වලඤ්ජහි ඉති, පරිභොග කරවයි; අදාසි, දුන්නේය; තතො, ඉක්බිති; සො, හෙතෙම; තං, ඒ මුතුහර; ගහෙත්වා, ගෙන; ඉමං, මෙය; කුහිං, කොහි; පටිසාමෙස්සාමි ඉති, තැන්පත් කොට තබන්නෙම් දැයි; චින්තෙන්තො, සිතන්නේ; මම, මාගේ; එකො සහායකො, එක් යහළුවෙක්; අන්තො නගරෙ, ඇතුළු නුවර; වසති, වසයි; තස්මිං, එහි; ඨපෙස්සාමි ඉති, තබන්නෙමි යි; චින්තෙත්වා, සිතා; යථාසඞ්කෙතං, සලකුණු අනුව; උපගම්ම, එළඹ; තං, ඔහු; දිස්වා, දැක; පටිසන්ථාරං කත්වා, පිළිසඳර කථාකොට; සුව පොතකෙන, ගිරවා විසින්; කතං, කරන ලද; උපකාරං, උපකාරය; පකාසෙත්වා, ප්‍රකාශ කොට; ඉමං මුත්තාහාරං, මේ මුතුහර; සාධුකං, මනාකොට; ඨපෙහි ඉති, තබවයි; වත්වා කියා; අදාසි, දුන්නේය.

තං ඛණෙ, එකෙණෙහි; රාජා, රජතෙම; නහාතො, ස්නානය කෙළේ; අනුලිත්තො, (සුවඳ විලවුන්) ගැල්වූයේ; ආභරණානි, අබරණ, පිලන්ධන්තො, පළඳින්නේ; මුත්තාහාරං, මුතුහර; න

අද්දස, නොදුටුවේය; තතො, ඉක්බිති; රාජ පුරිසා, රාජ පුරුෂයෝ; අන්‍තො ච, ඇතුළතද; බහි ච, පිටද; පරි ජනෙ, පිරිවර ජනයන්; උපපරික්ඛිත්‍වා, පරීක්‍ෂා කොට; මුත්‍තාහාරං, මුතුහර; අපස්‍සන්‍තො, නොදක්නාහු.

5. යො, යමෙක්; මුත්‍තාහාරං, මුතුහර; පස්‍සති, දකීද; තස්‍ස, ඔහුට; රාජා, රජතුමා, මහන්‍තං, මහත් වූ; යසං, සම්පත්; දස්‍සතීති, දෙන්නේ යයි; නගරෙ, නුවර; භෙරිංචරාපෙසුං, බෙර ගැස්වූහ; සො මිත්‍තදුභී, ඒ මිත්‍රද්‍රෝහීතෙම; තං සුත්‍වා, ඒ අසා; එවං, මෙසේ; චින්‍තෙසි, සිතීය; අහං ච, මමත්; දුක්ඛිතො අම්හි, දුගියෙක්මි; අහං, මම; මුත්‍තාහාරං, මුතුහර; රඤ්ඤො, රජුහට; දස්සෙත්‍වා, දක්වා; සුඛෙන, සැපසේ; වසෙය්‍යං, වසන්නෙම් නම්; යන්නූන, යෙහෙක; මෙ මට; එතෙන, මොහුගෙන්; කිං ඉති, කවර ප්‍රයෝජනයක් දැයි; තෙන, ඔහු විසින්; කතං, කරන ලද; තථා රූපං, එබඳු වූ; උපකාරං, උපකාරය; අසල්ලක්ඛෙන්‍තො, නොසලකන්නේ; මහාමිත්‍තදුභී පුරිසො, මහා මිත්‍රද්‍රොහී පුරුෂයා; රාජපුරිසෙ, රාජපුරුෂයන් වෙත; උපසඞ්කම්ම, එළඹ; මුත්‍තාහාරං, මුතුහර; අත්‍තනො සන්‍තිකෙ, තමා සමීපයෙහි; ඨපිත භාවං, තැබූ බව; කථෙසි, කීවේය; භො, පින්වත්නි; එකො පුරිසො, එක් පුරුෂයෙක්; මුත්‍තාහාරං, මුතුහර; මම සන්තිකෙ, මා සමීපයෙහි; ඨපෙසි ඉති, තැබී යයි (කීය); අසප්පුරිස සංසග්ගො, අසත්පුරුෂ සම්බන්ධය; එවංහි, මෙබඳු මැයි; තථාහි, ඒ එසේමැයි.

6. යථා, යම් සේ; මධුඛීරොදසීඤ්චනා, මීපැනි, කිරිදිය ඉසීමෙන්; සංවඩ්ඪිතො, මනා කොට වඩන ලද්ද වූ; නිම්බො, කොසඹ ගස; මධුරං, මිහිරි බවට; න යාති, නොයයි; අසතං, අසත්පුරුෂයන්ට; කතං, කරන ලද; උපකාරං, උපකාරය; තං ඉව, එමෙති.

7. සීසෙන, හිසින්; උදකං, ජලය; ආදය, ගෙන අවුත්; වඩ්ඪිතො අපි, වඩන ලද්ද වූ; නුහීතරු, දළුක් ගස; මධුරං, මිහිරි රසයට; න යාති, නොයයි (එසේම); අසතං, අසත්පුරුෂයන්ට; කතං, කරන ලද; උපකාරං, උපකාරය; තං ඉව, එබඳුයි.

8. නිච්චං, නිතර; ඛීරොද පානෙන, කිරිදිය පෙවීමෙන්; වඩ්ඪිතො, වඩනා ලද; ආසිවිසො, සර්ප තෙම; යථා, යම්සේ;

විසං එව, විෂයක්ම; පරිවත්තෙති, පරිවර්තනය කෙරේද; නීචොපකරාකං, නීචයාට කළ උපකාරයත්; තථා, එබඳුයි.

9. යථා, යම් සේ; අත්තනා, තමා විසින්; කතො, කරන ලද; අග්ගි, ගින්න; සීතලං, සිහිල් බවක්; බලු, ඒකාන්තයෙන්; න දදෙ, නොදෙන්නේද; තථා, එසේම; නීචෙ, නීචයා කෙරෙහි; කතං කාරං, කරන ලද උපකාරය තෙම; අගගි ඉව, ගින්න මෙන්; තනුං, ස්වකීය ශරීරය හෙවත් තමාම; දහනෙ, දවයි.

10. තස්මා, එහෙයින්; භාව භාවෙන, අදහස් විලස ස්වභාව වශයෙන්; බුද්ධියා, නුවණින්; උපපරික්ඛිපිත්වා, සමීපව පරීක්ෂා කොට; ජන්තුහි, සත්වයන් සමඟ; මෙත්ති, මිත්‍ර භාවය; කාතබ්බා, කටයුතුයි; අමිත්තො, මිත්‍රයන් නැත්තේ; සුඛං, සැපයක්; න ලභතෙ, නොලබයි.

11. අථ, එකල්හි; තස්ස මිත්ත දුභීනො, ඒ මිත්‍රද්‍රොහියාගේ; වචනෙන, වචනයෙන්; රාජපුරිසා, රාජපුරුෂයෝ; මුත්තාහාරං ච, මුතුහර ද; තං ච, මුහුද; ගහෙත්වා, ගෙන; සභණ්ඩකං, බඩු සහිත වූ; පුරිසං, පුරුෂයා; දස්සෙසුං, (රජහට) දැක්වූහ; අථ, එකල්හි; රාජා, රජතෙම; සභණ්ඩකං, බඩු සහිත වූ; චොරං, සොරා; දිස්වා, දැක; කුඩො, කිපුනේ; ඉමං, මොහු; නෙත්වා, ගෙන ගොස්; දක්ඛිණද්වාරෙ, දකුණු වාසල් දෙරෙහි; ජීවසූලෙ, දිවස් හුල; උත්තාසෙථ ඉති, උල තබව් යයි; ආණාපෙසි, අණ කෙළේය; රාජපුරිසා, රාජ පුරිසයෝ; තස්ස, ඔහුට; රාජාණං කරොන්තා, රාජාඥව කරන්නේ; අගමංසු, (වධක භූමියට ගෙන) ගියාහුය; තෙහි, ඔවුන් විසින්; නීයමානො, ගෙන යනු ලබන්නා වූ; පුරිසො, පුරුෂතෙම; දක්ඛිණද්වාරා, දකුණු වාසල් දෙරින්, නික්ඛමම, නික්ම; සප්ප සහායං, සර්ප මිතුරා; සරිත්වා, සිහිකොට; එතස්ස, මොහුගේ; සන්තිකා, සමීපයෙන්; කිඤ්චි සොත්ථිං, කිසියම් යහපතක්; භවෙය්‍ය, වන්නේ නම්; අප්පෙව නාම ඉති, ඉතා යෙහෙකැයි (සිතා); පුබ්බෙ, පෙර; වුත්ත, කියන ලද; සඞ්කෙතානුසාරෙන, සලකුණු අනුසාරයෙන්; වම්මිකං, තුඹස; දිස්වා, දැක; සමම දීඝ ඉති, යහළු දීඝී යයි; සද්දං අකාසි, ශබ්ද කෙළේය.

12. සො, ඒ නා රජතෙම; වම්මිකා, තුඹසින්; නික්ඛමම, නික්ම; තථා, එසේ; නීයමානං, ගෙනයනු ලබන; තං, ඒ පුරුෂයා; දිස්වා, දැක; සංවිගෙගා, කලකිරුණේ; දුක්ඛපපත්තො, දුකට

පැමිණියේ; මෙ, මාගේ; සහායස්ස, යහළුවාට; අජ්ජ, අද; අවස්සයෙන, අවශ්‍යයෙන්ම; උපත්ථම්භං භවිතුං, උපකාර වන්නට; වට්ටතීති, වටීයයි; තං, ඔහු; සමස්සාසෙත්වා, අස්වසා; අත්තභාවං, (නාග) ආත්ම භාවය; විජහිත්වා, අත්හැර; අඤ්ඤතර වෙසෙන, එක්තරා වේශයකින්; රාජ පුරිසෙ උපසංකම්ම, රාජ පුරුෂයන් කරා එළඹ; ඉමං පුරිසං, මේ පුරුෂයා; මුහුත්තං, මොහොතකට; මා මාරෙථ ඉති, නොමරව් යයි; දළ්හං වත්වා, දැඩිව කියා; සො, ඒ නා රජතෙම; මුහුත්තෙන, මොහොතකින්; රඤ්ඤො, රජුගේ; අග්ග මහෙසියා, අගමෙහෙසිය; වසනට්ඨානං, වසන තැනට; ගන්ත්වා, ගොස්; සප්ප වණ්ණෙන, සර්ප වේශයෙන්; දෙවිං, දේවිය; ඩසිත්වා, දෂ්ට කොට; තාය, ඈ; විසෙන, විෂයෙන්; මුච්ඡිත කාලෙ, මූර්ඡා වූ කල්හි; මනුස්ස වණ්ණෙන, මිනිස් වෙසින්; වජ්ඣප්පත්තො, වධයට පැමිණි පුරුෂතෙම; විසොසධං, විසම බෙහෙතක්; ජානාතී ති, දනී යයි; වත්වා, කියා; තං බණෙ එව, එකෙණෙහි ම; සහායස්ස, යහළුවාගේ; සන්තිකං, සමීපයට; ගන්ත්වා, ගොස්; රඤ්ඤා, රජු විසින්; තව පක්කොසිත කාලෙ, තා කැඳවූ කල්හි; ගන්ත්වා, ගොස්; උදකප්පසතෙන, දිය පතකින්: දෙවියා, දෙවියාගේ; සරීරෙ, ශරීරයෙහි; පහරිත්වා, ගසා; නිබ්බිසං කරොථ ඉති, විස නැති කරව් යයි; වත්වා, කියා; පක්කාමි, ගියේය.

අථ, එකල්හි; රාජා රජතුමා; විසවෙජ්ජෙ, විෂ වෛද්‍යයන්; පරියෙසන්තො, සොයන්නේ; තං පවත්තිං, ඒ ප්‍රවෘත්තිය; සුත්වා, අසා; වජ්ඣප්පත්තං, වධයට නියම වූ පුරුෂයා; ආනෙථ ඉති, ගෙන එවයි; ආණාපෙත්වා, අණකොට (ගෙන්වා); දෙවිං, දේවිය; නිබ්බිසං කරොහි ඉති, විස නැති කරවයි; ආහ, කීයේය; සො, හෙතෙම; නාගරාජෙන, නා රජු විසින්; වුත්ත නයෙන, කියන ලද ක්‍රමයෙන්; නිබ්බිසං අකාසි, විස නැති කෙළේය; සා, ඒ දේවිතොමෝ; සුඛිතා, සුවපත් වූවා; අරොගා, නීරොගි වූවා; අහොසි, වූවාය; රාජා, රජතුමා; තං දිස්වා, ඒ දැක; තුට්ඨො, සතුටු වූයේ; තස්ස, ඔහුට; බෙත්ත වත්ථු යාන වාහනාදී දනෙන, කෙත්වත් යාන වාහනාදිය දීමෙන්; මහා සක්කාරං අකාසි, බොහෝ සත්කාර කෙළේය; අථ, ඉක්බිති; සො, හෙතෙම; රාජානං උපසංකම්ම, රජු කරා එළඹ; අත්තානං කතං, තමා විසින්; කරණ ලද; සබ්බං, සියල්ල; පකාසෙසි, ප්‍රකාශ කෙළේය; තෙන, එහෙයින්; වුත්තං, කියන ලදී.

13. මහා රාජ, මහරජ; අහං, මම; එකදා, එක දවසක්; කෙනචි කම්මෙන, කිසියම් වැඩකට; වනං, වනයට; ගතො, ගියේ; මහාවාටෙ, මහ වළක; පතිතං, වැටුණු; සුවපොතකං, ගිරවෙකු; අද්දසං, දුටුවෙමි.

14. අථ, නැවත (එහිම); උරගං, නාගයෙකු ද; මනුස්සංච මිනිසෙකු ද දුටිමි; දුක්ඛප්පත්තෙ, දුකට පැමිණියා වූ; බුද්පරෙ, බඩසයින් පෙළුනා වූ (ඔවුන්); අහං, මම; කරුණාය, කරුණාවෙන්; උක්ඛිපිං, ඔසවා ගොඩ තැබීමි; තදා, එකල්හි; තෙ තයො, ඒ තිදෙනා; මෙ, මට; අවොචුං, (මෙසේ) කීවාහුය.

15. තුවං, නුඹ; අම්හාකං, අපගේ; ජීවං, ජීවිතය; අදාසි, දුන්නෙහිය; නො, අපට; උපකාරො අසී, උපකාර වූයෙහිය; තව, නුඹට; කිච්චෙ, වැඩක්; සමුප්පන්නෙ, උපන් කල්හි; අම්හාකං අපගේ; සන්තිකං, සමීපයට; එහි, එනු මැනවි.

16. එවං, මෙසේ; තෙහි, ඒ තිදෙනා විසින්; පවුත්තො, කියන ලද්ද වූ; අහං, මම; සුව සන්තිකං, ගිරවා සමීපයට; අගඤ්ඡිං, ගියෙමි; තෙන, ඒ ගිරවා විසින්; කතූපකාරො, කරන ලද උපකාර ඇති; අහං, මම; මනුස්සස්සාපි, මිනිසාගේ ද; සන්තිකං, සමීපයට ගියෙමි.

17. තෙන, ඒ මිනිසා කරණකොටගෙන; අහං, මම; මරණප්පත්තො, මරණයට නියම වූයේ; උරගාධිපං, නා රජ; අද්දසං, දුටුවෙමි; සො, ඒ නා රජතෙම; මය්හං, මගේ; ජීවිතං අදාසි, දිවි රැක දුන්නේය; විපුලං, මහත් වූ; ධනං, ධනය ද; අලද්ධං, ලබන ලදී.

18. නරාධිප, නර ශ්‍රේෂ්ඨ වූ මහරජාණෙනි; සුජනො, සත්පුරුෂ තෙම; ඛුද්දකො ඉති, කුඩා එකෙකැයි; න අවමන්තබ්බො, අවමන් නොකට යුතුයි; සූවො ච, ගිරා තෙමේද; උරගොච, සර්ප තෙමේද (යන); එතෙ, මේ දෙදෙනා; මිත්ත ධම්මෙ, මිත්‍ර ධර්මයෙහි; පතිට්ඨිතා, පිහිටියාහුය.

19. කාරණඤ්ඤූ, කාරණා දන්නා වූ; අම්හෙහි, අප හා; සමජාතිතො, සමාන ජාති ඇති; එසො මනුස්සො, මේ මනුෂ්‍ය තෙම; කතූපකාරො, (මා විසින්) කරන ලද උපකාර ඇත්තේ; එවම්පි, මෙසේත්; දිසො ජාතො, (මට) සතුරු වූයේය; නරාධමො, අධම මනුෂ්‍යයෙක් (වූයේය.)

20. දෙව, දෙවයන් වහන්ස; අකස්මා, නිකරුනේ; කුප්පන්ති, කිපෙත්; අනිමිත්තතො, නිෂ්කාරණයේ; පසීදන්ති, පහදිත් (යන); එතං, මෙය; අවිජානතං, (කාරණා කාරණා) නොදන්නා වූ; බාලානං, අඥාන වූ; අසාධූනං, අසත්පුරුෂයින්ගේ; සීලංහි, ස්වභාවය මැයි.

21. මහාරාජ, මහරජතුමනි; කෙචි මනුස්සාපි, කිසියම් මිනිස්සුද; වෙ, ඒකාන්තයෙන්; න විස්සාසියා, විශ්වාස කටයුත්තෝ නොවෙත්; අජිම්හ මනසා, ඍජු වූ සිත් ඇති; අසඨා, කෛරාටික නොවූ; තිරච්ඡානාපි, තිරිසන්නුත්; විස්සාසියා හොන්ති එව, විශ්වාස කටයුතු වෙත් මැයි.

22. එවං, මෙසේ; සො, ඒ පුරුෂතෙම; අත්තනො, තමාගේ; පවත්තිං, ප්‍රවෘත්තිය; කථෙසි, කීයේය; රාජා, රජ තෙම; තං සුත්වා, ඒ අසා; පසන්නො, පැහැදුනේ; ඉමස්ස පුරිසස්ස, මේ පුරුෂයා හට; මහන්තං, මහත් වූ; ගෙහං, ගෙයක්; කත්වා, කොට; මහාපරිහාරං, මහත් පෙළහර; කරොථ ඉති, කරව් යයි; ආණාපෙසි, අණ කෙළේය; සො පන, හෙතෙම වනාහි; මය් හං මට; ගෙහං, ගෙයක්; නිග්‍රොධස්ස ච, නුග ගසට ද; වම්මිකස්ස, තුඹසට ද; අන්තරෙ, අතර; කරොථ ඉති, කරනු මැනැවැයි; වත්වා, කියා; තථා, එසේ; කාරෙත්වා, කරවාගෙන; තත්ථ, එහි; වසන්තො, වාසය කරන්නේ; රාජුපට්ඨානං, රාජ සේවය; කරොන්තො, කරන්නේ; තෙහි සහායෙහි සද්ධිං, ඒ යහළුවන් සමඟ; සම්මොදමානො, සතුටු වන්නේ; යාවජීවං, දිවි ඇතිතාක්; වසිත්වා, වැස; ආයුපරියොසානෙ, ආයු කෙළවර; තෙහි සද්ධිං, ඔවුන් සමඟ; යථා කම්මං, කම් වූ පරිදි; ගතොති, මිය පරලොව ගියේය.

23. ඉති, මෙසේ; අඩ්ගතොවා, ශරීරයෙන් ද; ධනම්හා, ධනයෙන් ද; පතිත සුබම්හා, පිරිහුණු සැපයෙන් ද යුතු; සඛානං, යහළුවන්ට; මිත්තා, මිත්‍රයෝ තුමූ; පරම පතිට්ඨාහොන්ති, අති උතුම් පිහිටාධාර වෙත්; හො, පින්වත්නි; විරහිත සඛානං, මිත්‍රයන් නැත්තවුන්ට; යස්මා, යම් හෙයකින්; අභිවුද්ධි, අභිවෘද්ධියක් නත්ථි, නැද්ද; (තස්මා, එහෙයින්;) මිත්තවන්තා, මිත්‍රයන් ඇත්තෝව; මහන්තං, මහත් වූ; කුසල ධම්මං, කුසල් දහම්; චිනථ, රැස් කරව්.

තිණ්ණං ජනානං වත්ථුං තතියං

යහළුවන් තිදෙනාගේ කථා වස්තුව තුන්වැන්නයි.

4. බුධෙනියගේ කථාව

බුධෙනියා, බුධෙනියගේ; වත්ථුම්හි, වස්තුවෙහි; අයං, මෝ; ආනුපුබ්බී කථා, පිළිවෙළ කථාවයි.

1. පුබ්බෙ, පෙර; ජම්බුදීපෙ කිර, දඹදිව වනාහි; පාටලී පුත්ත නගරෙ, පැළලුප් නුවර; සත්තාසීතිකොටි නිහිත ධනං, අසූ සත් කෙළක් නිදන් කළ ධනය ඇති; එකං සෙට්ඨී කුලං, එක් සිටුකුලයක්; අහොසි, විය; තස්ස සෙට්ඨිනො පන, ඒ සිටාණන්ට වනාහි; නාමෙන, නමින්; බුධෙනි නාමා, බුධෙනි නම් වූ; එකා එව ධීතා, එකම දුවක්; අහොසි, වූවාය; තස්සා, ඈට; සත්තා වස්සික කාලෙ, සත් හැවිරිදි කාලයෙහි; මාතා පිතරො, මවුපිය දෙදෙනා; කාලං අකංසු, කළුරිය කළහ; තස්මිං කුලෙ, ඒ කුලයෙහි; සබ්බං සාපතෙය්‍යං, සියලු සම්පත්; තස්සායෙව අහොසි, ඇයටම වූයේය; සා කිර, ඕ තොමෝ වනාහි; අභිරූපා, මනා රූ ඇත්තීය; පාසාදිකා, දුටුවන් සතුටු කරවන්නා වූ; පරමාය, උතුම්; වණ්ණ පොක්ඛරතාය. වර්ණ සෞන්දර්‍ය්‍යයෙන්; සමන්නාගතා, සමන්විත වූවා; දෙවච්ඡර පටිභාගා, දිව්‍යාඞ්ගනාවක් සමාන වූවාය; පියාච, දුටුවන් ප්‍රිය කරන්නියක්ද; මනාපා, මන වඩන්නියක් ද; අහොසි, වූවාය; සද්ධා, ශ්‍රද්ධා ඇත්තීය; පසන්නා, රත්නත්‍රයෙහි පැහැදීම් ඇත්තී; රතනත්තයමාමිකා, තෙරුවන් කෙරෙහි ඇලුම් ඇත්තී; පටිවසති, වාසය කරයි.

තදා, එකල්හි; තස්මිං නගරෙ, ඒ නුවරෙහි; සෙට්ඨී, සෙනාපති, උපරාජාදයො, සිටු, සෙනෙවිරත්, යුවරජ ආදීහු; අත්තානං, තමන්ට; තස්සා, ඇගේ; පාදපරිචාරකත්තං, භාර්‍ය්‍යාභාවය; කාමයමානා, කැමති වන්නාහු; පණ්ණාකාරෙහි සද්ධිං, පඬුරුත් සමඟ; මනුස්සෙ, මිනිසුන්; පෙසෙසුං, යැව්වාහුය; සා, ඕ තොමෝ; තං සුත්වා, ඒ අසා; චින්තෙසි, (මෙසේ) සිතුවාය; මය්හං, මගේ; මාතා පිතරො, මවුපියෝ; සබ්බං විභවං, සියලු සම්පත්; පහාය, හැර; මතා, මළාහුය; මයා අපි, මා විසිනුත්; තථා, එසේ; න ගන්තබ්බං, නොයා යුතුය; මෙ, මට; පති කුලෙන, සැමි කුලයෙන්; කිං, කවර ප්‍රයෝජන ද; කෙවලං, හුදෙක්; විත්ත විනාසාය, වස්තු විනාසය පිණිස; භවති, වේ; මයා පන, මා විසින් වනාහි; ඉමං ධනං, මේ ධනය, බුද්ධසාසනෙයෙව, බුද්ධශාසනයෙහිම; නිදහිතුං, නිදන් කරන්ට; වට්ටතීති, වටී යයි; චින්තෙත්වා ච පන, සිතා ද

වනාහි; මය්හං, මට; පතිකුලෙන, සවාමි කුලයෙන්; න අත්‍ථො ඉති, වැඩක් නැතැයි; තෙසං, ඔවුන්ගේ වචනය; පටික්ඛිපි, ප්‍රතික්‍ෂෙප කළාය; සා, ඕතොමෝ; තතො පට්ඨාය, එතැන් පටන්; මහා දනං, මහ දන්; පවත්තෙන්තී, පවත්වන්නී; සමණ බ්‍රාහ්මණෙ, මහණ බමුණන්; සන්තප්පෙසි (ආහාර පානාදියෙන්) සන්තර්පණය කළාය; තෙන, එහෙයින්; එත්‍ථ, මෙහි (ගාථා එයි.)

2. තස්සා, ඇයගේ; ඝරං, ගෙය; චතුද්දිසායාත, සිවු දිගින් ආවා වූ; ජිනපුත්‍රජානං, බුද්ධ පුත්‍රයන්ට; අපානභූතං ආසි, පැන් හලක් මෙන් වූයේ විය; යදිච්ඡිතපච්චය ලාභහෙතු, කැමති කැමති ප්‍රත්‍යය ලැබීමට හේතු වූ; මහානුභාවො, මහත් ආනුභාව ඇති; දෙවද්දුමො ඉව ආසි, කප්රුකක් මෙන් ද වී.

3. තස්සා, ඇගේ; තස්මිං, ඒ නිවාසයෙහි; පුප්පූපහාරාදි, පුෂ්ප පූජාදිය ඇති; විතාන, උඩු වියනින්; අලංකතා, අලංකාර වූද; පදීප, (දල්වන ලද) පහනින්ද; පජ්ජලිත, පණවන ලද; සුභ ආසනාවලී, යහපත් ආසන පෙළ ඇති; වර දනසාලා, උතුම් දන්සැල් තෙම; සුඛාසනාසීන, සැප අසුන් හි වැඩ හුන්; වසීහි, තපස්වීන් කරණකොටගෙන; අලඞ්කතා ආසි, අලඞ්කාර වී.

4. සුධොත හත්‍ථා, (දන් දෙනු පිණිස) මනාව සේදූ අත් ඇති; සුචි, පිරිසිදු වූ; පුඤ්ඤචිත්තා, පින් සිත් ඇති; සදා, හැම කල්හි; ආදරා, ආදරයෙන්; රක්ඛිත, රකින ලද; පඤ්චසීලා, පන්සිල් ඇත්තා වූ; කරුණාගුණග්ගා, කරුණා ගුණයෙන් අග්‍ර වූ; බුද්ධෙනි නාමා, බුද්ධෙනි නම් වූ (ඒ කුමාරිකා තොමෝ); පසත්‍ථං, පසස්නා ලද; මහා දනවරං, උතුම් වූ මහා දනයක්; අදා, දුන්නීය.

5. අථ, ඉක්බිති; අපරභාගෙ, මෑත කාලයෙහි; එකො අස්ස වාණිජො, එක් අස් වෙළෙන්දෙක්; අස්ස වණිජ්ජාය, අසුන් වෙළඳම පිණිස; පුබ්බන්තාපරන්තං, පෙරදිගින් අපරදිගට; ගච්ඡන්තො, යන්නේ; ආගම්ම, අවුත්; ඉමිස්සා ගෙහෙ, මැයගේ ගෙයි; නිවාසං ගණ්හි, නවාතැන් ගත්තේය; අථ, එකල්හි; සො වාණිජො, ඒ වෙළඳ තෙම; තං, ඈ; දිස්වා, දැක; ධීතු සිනෙහං, දුහිතෘ සෙනෙහස; පතිට්ඨාපෙත්වා, පිහිටුවා; ගන්ධමාලා වත්‍ථාලඞ්කාරාදීහි, සුවඳ මල් වස්ත්‍රාලංකාරාදියෙන්; තස්සා, ඇයට; උපකාරකො හුත්වා, උපකාර කරන්නෙක් වී; (එතැනින්) ගමන කාලෙ, යන කාලයෙහි; අම්ම, මැණියෙනි; එතෙසු අස්සෙසු, මේ අශ්වයන් අතුරෙන්; තව,

තුඹට; රුච්චනකං කැමති; අස්සං, අශ්වයෙකු; ගණ්හාහි ඉති, ගනුවයි; ආහ, කීයේය; සාපි, ඕතොමෝ ද; අස්සෙ, අශ්වයන්; ඔලොකෙත්වා, බලා; එකං සින්ධව පොතකං, එක් සෛන්ධව පැටියෙකු; දිස්වා, දැක; එතං, මේ අශ්වයා; මෙ, මට; දෙහි ඉති, දෙව යි; ආහ, කීවාය.

වාණිජො, වෙළෙඳ තෙම; අම්මා, මෑණියෙනි; එසො සින්ධව පොතකො, මේ සෛන්ධව පොතකයෙකි; අප්පමත්තා හුත්වා, අප්‍රමාදව; පටිජග්ගාහි ඉති, පෝෂණය කරවයි; වත්වා, කියා; තං, ඒ අසු පැටවා; පටිපාදෙත්වා, භාරදී; අගමාසි, ගියේය; සා පි, ඕතොමෝ ද; තං, ඒ සෛන්ධව අසුපැටියා; පටිජග්ගමානා, පෝෂණය කරන්නී; ආකාසගාමී භාවං, අහසින් යන බව; ඤත්වා, දැන; සම්මා, මනාකොට; පටිජග්ගන්තී, පෝෂණය කරන්නී.

එවං, මෙසේ; චින්තෙසි, සිතීය; මෙ, මා විසින්; පුඤ්ඤකරණස්ස, පින් කිරීමට; සහායො, යහළුවෙක්; ලද්ධො, ලබන ලද්දේය; සමාරං, මාරයා සහිත වූ; මාරබලං, මර සෙනඟ; විධමෙත්වා, විනාශ කොට; බුද්ධ භූතස්ස, බුදු වූ; භගවතො, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ; ජයමහා බොධි භූමිං, ජය ශ්‍රී මහා බොධි භූමියට; මෙ, මා විසින්; අගත පුබ්බා, නොගිය විරූය; අහං, මම; තත්ථ ගන්ත්වා, එහි ගොස්; භගවතො, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ; ජය මහා බොධිං, ජය ශ්‍රී මහා බොධිය; වන්දෙය්‍යං, වඳින්නෙම් නම්; යන්නූන ඉති, ඉතා යෙහෙකැයි; චින්තෙත්වා, සිතා; බහු රජත සුවණ්ණමාලාදයො, බොහෝ රන් රිදී මල් ආදිය; කාරාපෙත්වා, කරවාගෙන; එක දිවසං, එක් දවසක්; අස්සං අභිරුය්හ, අසු පිට නැගී; ආකාසෙන, අහසින්; ගන්ත්වා, ගොස්; බොධි මාලකෙ, බෝ මළුවෙහි; ඨත්වා, සිට; අය්‍යා, ආර්‍ය්‍යයන් වහන්සේලා; සුවණ්ණ මාලා, රන් මල්; පූජෙතුං, පුදන්ට; ආගච්ඡන්තු ඉති, වඩිත්වායි; උග්ඝොසෙසි, හඬගෑවාය; තෙන, එහෙයින්; එත්ථ, මෙහි; (ගාථා එයි.)

6. යතො පට්ඨාය, යම් අවස්ථාවක පටන්; අහං, මම; බුද්ධ සාසනෙ, බුදුසසුන්හි; සුද්ධමානසා, පිරිසිදු සිත් ඇත්තීව; පසන්නා, පැහැදුනිම් ද; තෙන සච්චෙන, ඒ සත්‍යය කරණකොට ගෙන; මම, මට; අනුග්ගහ බුද්ධියා, අනුග්‍රහ බුද්ධියෙන්.

7. සම්බුද්ධ පුත්තා, සර්වඥ පුත්‍ර වූ; අරියසාවකා, ආර්‍ය්‍ය ශ්‍රාවකයෝ; ආගච්ඡන්තු, වඩිත්වා; බොධිං, ශ්‍රී මහා බෝධිය;

නමසසනතු, නමස්කාර කෙරෙත්වා; සාධුකං මනාකොට; සොණණමාලාහි, රන් මලින්; පූජෙනතු, පුදත්වා.

8. සීහලවාසිනො, ලක්දිව වාසී වූ; බහු අය්යා, බොහෝ ආයඝීයන් වහන්සේලා; තං වචනං, ඒ වචනය; සුතවා, (දිව කණින්) අසා; නහසා, අහසින්; තතථ, එහි; ආගමම, අවුත්; වන්දිංසු ච ඉති, (ශ්‍රී මහා බොධිය) වැන්දහුය.

9. තතොපපභුති, එතැන් පටන්; සා කුමාරිකා, ඒ කුමාරි තොමෝ; බුඩ සාසනෙ, බුදු සසුන් හි; අතීව, ඉතාම; පසනනා, ප්‍රසන්න වූවා; නිචචං එව, නිතරම; අස්සමභිරුය්හ, අසු පිට නැගී; ආගන්තවා, අවුත්; අරියෙහි සද්ධිං, ආයඝීයන්, වහන්සේලා සමඟ; සුවණණමාලාහි, රන් මලින්; මහා බොධිං, ජය ශ්‍රී මහා බොධිය; පූජෙතවා, පුද; ගචඡති, යන්නීය.

අථ, එකල්හි; පාටලීපුතතනගරොපවනෙ, පැළලුප් නුවරට සමීප වනයෙහි; වනචරා, වැද්දෝ; අභිණහං, නිරනතරයෙන්; ගචඡනතියා ච, යන්නා වූද; ආගචඡනතියා ච, එන්නා වූ ද; තසසා, ඇගේ; රූප සමපතතිං, රූප සමපතතිය; දිසවා, දැක; මහාරාජ, මහ රජතුමනි; එව රූපා, මේ ආකාර වූඃ කුමාරිකා කුමරියක්; අසසං ආරුය්හ, අසෙකු පිට නැගී; ආගන්තවා, අවුත්; නිබඥං, නිතර; වන්දිතවා, වැඳ; ගචඡති, යයි; දෙවසසා දේවයන් වහන්සේට; අගගමහෙසී භවිතුං, අගමෙහෙසියක් වන්නට; අනුරූපා ඉති, සුදුසු යයි; රඤෙඤා, රජු හට; කථෙසුං, කීවාහුය; රාජා, රජතෙම; තං සුතවා, ඒ අසා; භණෙ සගයෙනි; තෙනහි, එසේ වී නම්; තං කුමාරිං, ඒ කුමාරිකාව; ගණ්හථ ගනිව්; මම, මාගේ; අගගමහෙසිං කරොමි ඉති, අගමෙහෙසුන් කෙරෙමියි; පුරිසෙ, රාජපුරුෂයන්; පයොජෙසි, යෙදවිය; තෙන, ඒ රජු විසින්; පයුතත, යොදන ලද; පුරිසා, පුරුෂයෝ; බොධි පූජං කතවා, බෝධි පූජා කොට; ආගචඡනතිං එන්නා වූ; (කුමාරිකාව) ගණහාම ඉති, අල්වා ගනිමු යි; තතථ තතථ, ඒ ඒ තන්හි; නිලීනා, සැඟවුනාහු; ගහණ සජ්ජා, අල්වා ගැනීමට සූදනම්ව; අටඨංසු, සිටියාහුය.

10. තද, එකල්හි; සා කුමාරිකා, ඒ කුමාරිකා තොමෝ අස්සං අභිරුය්හ, අසුපිට නැගී; මහා බොධි මණ්ඩං, මහ බෝ මැඩට; ගන්තවා, ගොස්; විතරාගෙහි සද්ධිං, රහතන්වහන්සේලා සමඟ; පුපඵපූජං කතවා, මල් පූජා කොට; වන්දිතවා, වැඳ; නිවතති, නැවතුනාය.

අථ, එකල්හි; තෙසු, ඒ රහතන් වහන්සේලා අතුරෙන්; ධම්මරක්ඛිතත්ථෙරො නාම, ධම්මරක්ඛිත ස්ථවිර නම් වූ; එකො, එක් ස්ථවිර නමක්; තස්සා, ඈට; එවං, මෙසේ; ආහ, කීය; භගිනි, ,නැගණියනි; අන්තරාමග්ගෙ, අතරමඟ; තං, තී; ගණ්හිතුකාමා, අල්වාගනු කැමැත්තා වූ; චොරා, සොරු; තිට්ඨන්ති, සිටිත්; අසුකට්ඨානං, අසවල් තැනට; පත්වා, පැමිණ; අප්පමත්තා, පමා නොවී; සීඝං, වහා; ගච්ඡ ඉති, යනු මැනවි; සා අපි, ඕ තොමෝ ද; ගච්ඡන්තී, යන්නී; තං ඨානං, ඒ ස්ථානයට; පත්වා, පැමිණ; චොරෙහි, සොරුන් විසින්; අනුබන්ධිතා, ලුහුබඳින ලද්දේ; අස්සස්ස, අශ්වයාට; පණ්හියා, විලුඹින්; සඤ්ඤං කත්වා, සන් කොට; පක්කාමි, ගියේය; චොරා, සොරු; පච්ඡතො, පසුපස්සෙන්; අනුබන්ධිංසු, ලුහුබැන්දාහුය; අස්සො, අශ්ව තෙම; වෙගං, වේගය; ජනෙත්වා, උපදවා; ආකාසං, අහසට; උල්ලඞ්ඝි, පැන්නේය; කුමාරිකා, කුමාරිකා තොමෝ; වෙගං, වේගය; සන්ධාරෙතුං, උසුලන්ට; අසක්කොන්තී, නොහැකි වන්නී; අස්සස්ස, අශ්වයාගේ; පිට්ඨිතො, පිටින්; පරිගලිත්වා, ගිළිහී; පතන්තී, වැටෙන්නී; පුත්ත, දරුව; මයා, මා විසින්; කත උපකාරං, කළ උපකාරය; සර ඉති, සිහි කරවයි; ආහ, කීවාය; සො, ඒ අශ්වතෙම; පතන්තිං, වැටෙන්නිය; දිස්වා, දැක; වෙගෙන, වේගයෙන්; ගන්ත්වා, ගොස්; පිට්ඨියං, පිටෙහි; නිසීදපෙත්වා, හිඳුවාගෙන; ආකාසතො, අහසින්; නෙත්වා, ගෙන ගොස්; සකට්ඨානෙ එව, ස්වකීය ස්ථානයෙහිම; පතිට්ඨාපෙසි, තැබූයේය; තස්මා, එහෙයින් කියන ලදී.

11. තිරච්ඡානගතා අපි, තිරිසන් ගතයෝ පවා; එවං, මෙසේ; සරන්තා, (කළ උපකාර) සිහිකරන්නාහු; උපකාරකං, උපකාරකයා; න ජහන්ති ඉති, අත් නොහරිත් යයි; මන්ත්වාන, දැන; පාණිනො, සත්වයෝ; කතඤ්ඤු හොන්තු, කෙළෙහිගුණ සලකන්නෝ වෙත්වා.

12. තතො, ඉක්බිති; සා කුමාරිකා, ඒ කුමාරිකා තොමෝ; සත්තාසීති කොටි ධනං, අසූ සත් කෙළක් ධනය; බුද්ධ සාසනෙ එව, බුදු සසුන්හිම; වපිත්වා, වපුරා; යාවජීවං, දිවි ඇතිතාක්; සීලං රක්ඛිත්වා, සිල් රැක; උපොසථ කම්මං කත්වා, පෙහෙවස්කම් කොට; තතො, ඒ අත්බැවින්; චුතා, චුත වූවා; සුත්තප්පබුද්ධොවිය, නිදා පිබිදියාක් මෙන්; දෙව ලොකෙ, දෙව්ලොව; නිබ්බත්ති, උපන්නාය.

13. හො, පින්වත්නි; අති තරුණ වයා, ඉතා තරුණ වයස් ඇත්තා වූ; මාතුගාමා අපි, සත්‍රීහු ද; එවං, මෙසේ; විවිධ, නා නා ප්‍රකාර වූ; කුසලකම්මං කත්වා, කුශලකර්ම කොට; සග්ගං, දෙව්ලොවට; වජන්ති, යෙත්; කුසලඵල මහත්තං, කුශල කර්ම විපාකයාගේ මහත්වය; මජානමානා, දන්නා වූ; භවන්තා, තෙපි; දනමානාදී කම්මෙ, දන්දීම් පිදීම් ආදි වූ කුශලකර්මයෙහි; කථං, කෙසේ නම්; උපෙක්ඛා භවථ, උපෙක්ෂා වන්නහුද.

බුඬෙනියා වත්ථුං, බුඬෙනියගේ කථා වස්තුව; චතුත්ථං, සිවුවැන්නයි.

5. අභිගුණ්ඨිකයාගේ කථාව

අභිගුණ්ඨිකස්ස, අභිගුණ්ඨිකයාගේ; වත්ථුම්හි, වස්තුවෙහි; අයං, මේ තොමෝ; ආනුපුබ්බි කථා, පිළිවෙළ කථාවයි.

1. ඉමස්මිං භද්දකප්පම්හි කිර, මේ මහා භද්‍රකල්පයෙහි වනාහි; අම්හාකං, අපගේ; භගවතො, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට; පුබ්බෙ, පෙර; කස්සපො නාම, කාශ්‍යප නම් වූ; සත්ථා, ශාස්තෘන් වහන්සේ; ලොකෙ, ලෝකයෙහි; උප්පජ්ජිත්වා, ඉපිද; සදෙවකං, දෙවියන් සහිත වූ; ලොකං, ලෝකයා; සංසාර සාගරා, සසර සයුරෙන්; තාරෙත්වා, එතෙර කොට; සබ්බ බුඬ කිච්චානි, සියලු බුඬ කෘත්‍යයන්; නිට්ඨාපෙත්වා, නිමවා; අත්ථඞ්ගතො, අස්තයට ගියා වූ; දිවසකරො විය, සූර්‍ය්‍යයා මෙන්; සෙතව්‍යම්හි, (කසී රට) සෙතව්‍ය නම් නුවර; අනුපාදිසෙසාය, නිරුපධිශෙෂ වූ; නිබ්බානධාතුයා, නිර්වාණ ධාතුවෙන්; පරිනිබ්බායි, පිරිනිවන් පෑ සේක; තද, එකල්හි; සකල ජම්බුදීප වාසිනො, මුළු දඹදිව වැසි; මනුස්සා, මනුෂ්‍යයෝ; සන්නිපතිත්වා, රැස්ව; බහිචිනනත්ථාය, පිට බැම්ම බඳිනු පිණිස; රතනවිචිත්තං, රනින් විසිතුරු වූ; කොටි අග්ඝනකං, ලක්‍ෂ සියයක් වටිනාකම ඇති; එකෙකං සුවණ්ණ ඉට්ඨිකං, එක එක රන් ගඩොලක් ද; අබ්බගන්තරූප පූරණත්ථං; ඇතුළත පුරවනු පිණිස; අඩ්ඪ කොටි අග්ඝනකං, පණස් ලක්‍ෂයක් අගනා වූ; එකෙකං, එක එක රන් ගඩොලක් ද ගෙන; මනොසිලාය, රත්හිරියලින්; මත්තිකා කිච්චං, මැටි කිසද; තෙලෙන, තෙල්වලින්; උදක කිච්චං, දිය කිසද; කරොන්තා, කරන්නාහු; යොජනුබ්බෙධං,

යොදුනක් උස ඇති; ථූපං, චෛත්‍යයක්; කත්‍වා, කොට; මහන්තං සක්කාරං, මහා පූජා සත්කාර; කරොන්ති, කරන්නාහුය.

2. තද, එකල්හි; එකො අහිගුණ්ඨිකො, එක් නයි නටවන්නෙක්; ගාම නිගම රාජධානිසු, ගම් නියම්ගම් රජ දනව්හි; සප්පෙ, සර්පයන්; කීළාපෙත්‍වා, ක්‍රීඩා කරවා; ජීවිකං, ජීවිකාව; කප්පෙන්තො, කරන්නේ; එකං ගාමකං, එක් කුඩා ගමකට; පත්‍වා, පැමිණ: තත්‍ථ, එහි; සප්පෙ, සර්පයන්; කීළාපෙත්‍වා, සෙල්ලම් කරවා; සන්තුට්ඨෙහි, (එයට) සතුටු වූ; ගාම වාසීහි, ගම්වැසියන් විසින්; දින්න, දෙන ලද; විවිධ, නන් වැදෑරුම් වූ; උපායනො, පඩුරු ද; ඛාදනීය, කෑ යුතු දේද; භොජනීයං, කෑමද; ඛාදිත්‍වා, කා; භුඤ්ජිත්‍වා, අනුභව කොට; තත්‍ථ එව, එහිම; නිවාසං, නවාතැන්; ගහෙත්‍වා, ගෙන; නිසීදි, හුන්නේය.

තස්මිං කිර ගාමකෙ, ඒ ගමෙහි වනාහි; මනුස්සා, මිනිස්සු; යෙභුය්‍යෙන, බෙහෙවින්; රතනත්තය මාමකා, තුණුරුවන් කෙරෙහි මමත්‍වය ඇත්තාහු වෙත්; තස්මා, එහෙයින්; තෙ, ඒ ගම්වැස්සෝ; රත්තිභාගෙ, රාත්‍රි භාගයෙහි; සයන්තා, නිදන්නාහු; "නමො බුද්ධාය" ඉති, "නමො බුද්ධා" යයි; එවමාදිං, මේ ආදි බුදුගුණ; වදන්ති, කියත්; සො අහිගුණ්ඨිකො පන, ඒ අහිගුණ්ඨික තෙම වනාහි; මිච්ඡා දිට්ඨිකො, මිත්‍ථ්‍යා දෘෂ්ටිකයෙකි; තිණ්ණං රතනානං, තුණුරුවන්ගේ; ගුණං, ගුණය; න ජානාති, නොදනී; තස්මා, එහෙයින්; තෙසං ඔවුන්ගේ; තං වචනං, ඒ වචනය; සුත්‍වා, අසා; සයං අපි, තෙමෙත්; කෙළිං කුරුමානො, සෙල්ලම් කරන්නේ; පරිහාස වසෙන, පරිහාස වශයෙන්; නමො බුද්ධාය ඉති, නමො බුද්ධාය යයි; වදති, කියයි.

අථ, නැවත; එක දිවසං, එක් දවසක්; සො, ඒ අහිගුණ්ඨික තෙමේ; අත්තනො, තමන්ට; කීළාපන සමත්‍ථං, ක්‍රීඩා කරවීමට සමර්‍ථ වූ; එකං සප්පං, එක් සර්පයෙකු; තත්‍ථ තත්‍ථ, ඒ ඒ තන්හි; පරියෙසමානො සොයමින්; ආහිණ්ඩති ඇවිදියි; තද, එකල්හි; එකො නාග රාජා, එක් නාග රාජයෙක්; කස්සප දස බලස්ස, කාශ්‍යප බුදුන් වහන්සේගේ; ථූපං, චෛත්‍යය වෙත; ගන්ත්‍වා, ගොස්; වන්දිත්‍වා, වැඳ; එකං වම්මිකං, එක් තුඹසකට; පවිසති, පිවිසෙයි; අහිගුණ්ඨිකො, අහිගුණ්ඨික තෙම; තං, ඒ නාගරාජයා; දිස්‍වා, දැක; වෙගෙන, වේගයෙන්; ගන්ත්‍වා, ගොස්; නාගරාජං,

නාගරාජයා; ගණ්හිතුං, අල්වාගන්ට; මන්තං, මන්ත්‍රයක්; පරිජපි, ජප කෙළේය; සො, ඒ නාරජ තෙම; මන්තං, මන්ත්‍රය; සුත්වා, අසා; කුජ්ඣිත්වා, කිපී; තං, ඔහු; මාරෙතුකාමො, මරනු කැමැත්තේ; අනුබන්ධි, ලුහුබැන්දේය; අභිගුණ්ඨිකො, අභිගුණ්ඨික තෙමේ; තං දිස්වා, ඒ දැක; වෙගෙන, වේගයෙන්; පලායන්තො, පැනයන්නේ. එකස්මිං පාසාණෙ, එක් ගලෙක්හි; පක්ඛලිත්වා, පය පැකිලී; පතමානො, වැටෙන්නේ; පුබ්බෙ, පෙර; වුත්ත, කියන ලද; පරිභාස වචන පරිචයෙන, පරිභාස වචන පුරුද්දෙන්; නමො බුද්ධයාති, නමො බුද්ධා යයි; වදන්තො, කියමින්; පති, වැටුනේය.

තස්ස, ඔහුගේ; තං වචනං, ඒ වචනය; අනුබන්ධන්තස්ස, ලුහුබඳින්නා වූ; නාගරඤ්ඤො, නා රජුගේ; සොතපථෙ, කන්සිදුරෙහි; අමතං විය, අමෘතයක් මෙන්; පති, වැටුනේය; අථ, එකල්හි; සො, ඒ නා රජතෙම; රතනත්තය ගාරවෙන, රත්නත්‍රයෙහි ගෞරවයෙන්; තස්මිං, ඒ අභිගුණ්ඨිකයා කෙරෙහි වූ; කොධං, ක්‍රොධය; නිබ්බාපෙත්වා, නිවා; සම්ම, යහළුව; මා භායි, බිය නොවෙව; අහං, මම; රතනත්තය රත්නත්‍රය නමැති; මන්ත, මන්ත්‍රයාගේ; ආනුභාව පාසෙන, ආනුභාව නමැති මළපුඩුවෙන්; බද්ධො, බඳනා ලද්දේ වෙමි; තස්මා, එහෙයින්; තුවං, තා; ඩසිතුං, දෂ්ට කරන්ට; මය්හං, මට; අනනුරූපං, නුසුදුසුය; අජ්ජ, අද; තයි, තා කෙරෙහි; පසන්නො අම්හි, පැහැදුනේ වෙමි; තෙ, තට; පණ්ණාකාරං පඬුරක්; දම්මි, දෙමි; ගණ්හ ඉති, ගණුවයි (කියා); තීණි සුවණ්ණ පුප්ඵානි, රන් මල් තුනක්; අදසි, දුන්නේය; එවං, මෙසේ; රතනත්තයං නාම, තුණුරුවන් නම්; ඝොර, දරුණු; ආසි විසානං, ඝොර විෂ ඇති; සප්පානං අපි, සර්පයන්ගේ පවා; මනං, සිත; පීණෙති, සතුටු කරවයි; එත්ථ, මෙහි; හොන්ති ච, ගාථාවෝ ද වෙත්.

3. බුද්ධො ඉති, බුද්ධ යන; වචනං, වචනය; සෙට්ඨං ශ්‍රේෂ්ඨය; බුද්ධො ඉති, බුද්ධ යන; පදං, පදය; උත්තමං, උතුම්ය; ලොකෙ, ලෝකයෙහි, තෙන සමං, ඒ (බුද්ධ යන වචනය) හා සමවූ; සොතරසායනං, කණ්රසායන වූ; අඤ්ඤං, අන් වචනයක්; නත්ථි, නැත්තේය.

4. ධම්මො ඉති, දහම් යන; වචනං, වචනය; සෙට්ඨං, ශ්‍රෙෂ්ඨය; ධම්මො ඉති පදං, ධර්මය යන පදය; උත්තමං, උතුම්ය; ලොකෙ, ලොකයෙහි; තෙන සමං, ඒ හා සමාන වූ; සොතර

සායනං, කණ්ණ රසායන වූ; අඤ්ඤං, අන් කිසි වචනයක්; නත්‍ථි, නැත්තේය.

5. සංඝො ඉති, සංඝ යන; වචනං, වචනය; සෙට්ඨං, ශ්‍රේෂ්ඨය; සංඝො ඉති, සංඝ යන; පදං, පදය; උත්‍තමං, උතුම්ය; ලොකෙ, ලෝකයෙහි; තෙන සමං, ඒ හා සමාන වූ; අඤ්ඤං, අනික්; සොතරසායනං, කණ්ණරසායනයක්; නත්‍ථි, නැත්තේය;

6. සබ්බ සම්පත්තිදායකං, සියලු සැප ගෙන දෙන්නා වූ; දුල්ලභං, දුර්ලභ වූ; බුද්ධ වචනං, බුද්ධ යන වචනය; සදා, හැම කල්හි; මුඛෙ, මුඛයෙහි; වත්‍තති, පවතීද; තස්ස, ඔහුගේ; මුඛං, මුඛයම; මුඛං නාම, මුඛ නම් වෙයි.

7. සබ්බ සම්පත්තිදායකං, සියලු සම්පත් ගෙන දෙන්නා වූ; දුල්ලභං, දුර්ලභ වූ; බුද්ධ වචනං, බුද්ධ යන වචනය; මනසි, (යමෙකුගේ) සිතෙහි; යං, යම් හෙයකින්; වත්‍තති, පවතීද; තස්ස, ඔහුගේ; මනො, සිත; මනො නාම, සිත නම් වේ.

8. දෙහෙ, ශරීරයෙහි; කවචං, සන්නාහයද; තං එව, ඒ බුද්ධ යන වචනය මැයි; කාමදෙ, කැමැති දෙය දෙන්නා වූ; මණී, සිතුමිණි රුවන ද; තං එව, ඒ බුද්ධ යන වචනය මැයි; සුරභිධෙනු, කාම ධෙනුව ද; තං එව, ඒ බුද්ධ යන පදයමයි; තං එව, ඒ බුද්ධ යන වචනය ම; සුරපාදපො, කල්ප වෘක්ෂයයි.

9. සබ්බ සම්පත්තිදායකං, සියලු සම්පත් ගෙන දෙන්නා වූ; දුල්ලභං, දුර්ලභ වූ; බුද්ධ වචනං, බුද්ධ යන වචනය; අයංජනො, මේ යම් සත්ව කෙනෙක්; යං, යම් හෙයකින්; සුණාති, අසා ද; තස්ස එව, ඔහුගේම; සොතං, කණ; සොතංච කණ මැයි.

10. එවං විධො, මෙබඳු වූ; ඝොරො, දරුණු වූ; සදා හැම කල්හි; හළාහළ විසො, තපුරු විෂ ඇති; උරගො, නාගතෙම; බුධො ඉති, බුධ යන; වචනං, වචනය; සුත්වා, අසා; සන්තුට්ඨො, සතුටු වූ වූයේ; ජීවිතං අදාසි, දිවි දුන්නේය.

11. මහග්ඝං, මාහැඟි වූ; බහලං, ඝන වූ; සොණ්ණ පුප්ඵත්තයං ච අපි, රන් මල් තුනක් ද; අදා, දුන්නේය; බුධො ඉති, වාචාය, බුධ යන වචනයාගේ; ආනුභාව මහන්තතං, ආනුභාව මහත්වය; පස්ස, බලව.

12. අථ, ඉක්බිති; නාගරාජා, නා රජතෙම; තස්ස, ඔහුට; තානි සුවණ්ණ පුප්ඵානි, ඒ රන් මල්; දත්වා, දී; එවං, මෙසේ; ආහ, කීවේය; සම්ම, යහළුව; එතෙසු, මේ මල් අතුරෙන්; එකං, එකක්; තව පුඤ්ඤත්ථාය; තට පින් පිණිස ද; එකං, එකක්; මම, මට; පුඤ්ඤත්ථාය, පින් පිණිස ද; පූජෙහි, පුදව; ඉතරෙන, අනික් මලින්; යාවජීවං, ජීවිතාන්තය දක්වා; සුඛෙන; සැපසේ; ජීවන්තො, ජීවත් වෙමින්; පුත්තදරෙ, අඹුදරුවන්; පොසෙන්තො, පෝෂණය කරමින්; දනාදිසු, දනාදි පින්කම්හි; අප්පමජ්ජන්තො, අප්‍රමාදව; ජීවිතං කප්පෙහි, ජීවිකාව කරව; හීනකම්මෙ, පහත් වැඩෙහි (සර්ප ක්‍රීඩා කර්මයෙහි); මා ව්‍යාවටො හොති, ව්‍යාපෘත නොවෙව; මිච්ඡා දිට්ඨිංච, මිත්‍යා දෘෂ්ටිය ද, පජහ ඉති, හරුවයි; ඔවදිත්වා, අවවාද කොට; පක්කාමි, ගියේය; අභිගුණ්ඨිකොපි, අභිගුණ්ඨික තෙමේද; සොමනස්සප්පත්තො, සොම්නසට පැමිණියේ; තෙන, ඒ නා රජු විසින්; වුත්තනයෙන එව, කියන ලද ක්‍රමයෙන්ම; ද්විහි පුප්ඵෙහි, මල් දෙකකින්; චෙතියං, සෑය; පූජෙත්වා, පුද; එකෙන, එක මලකින්; සහස්සං, දහසක්; ලභිත්වා, ලැබ; තෙන, එයින්; පුත්තදරෙ, අඹු දරුවන්; පොසෙන්තො, පෝෂණය කරමින්; කපණද්ධික වණිබ්බකාදීනං, දුගී මගී යාචකාදීන්ට; දනං දෙන්තො, දන් දෙන්නේ; අභිගුණ්ඨික කම්මං, අභිගුණ්ඨික කර්මය; පහාය, අත්හැර; කුසලමෙව, කුසල්ම; උපචිනන්තො, රැස් කරන්නේ; ආයු පරියොසානෙ, ආයු කෙළවර; සග්ග පරායනො අහොසි; ස්වර්ග පරායන විය.

13. ඉති, මෙසේ; කිඤ්චි බුද්ධානුභාවං, කිසි බුද්ධානුභාවයක්; අවිදිත සත්තො, නොදත් සත්ව තෙම; යස්ස, යම් බුදු කෙනෙකුන්ගේ; නාමප්පකාසා, නම කීමෙන්; ධන විසෙසං, විශෙෂ ධනයක්; ලභති, ලබයි; තස්ස, ඒ බුදුන් වහන්සේගේ; ආනුභාවං, ආනුභාවය; විදිත ජන නිකායො, දන්නා වූ සත්ව සමූහ තෙම; අඤ්ඤං කිච්චං පහාය, අන් කටයුතු හැර; ජින නාමං, සර්වඥ නාමය; කින්නු න ලපති, කුමක් හෙයින් නොකියා ද? (කිය යුත්තේමය.)

අභිගුණ්ඨිකස්ස වත්ථුං පඤ්චමං, අභිගුණ්ඨිකයාගේ කථා වස්තුව පස්වැන්න යි.

6. සරණ තෙරුන්ගේ කථාව

සරණත්ථෙරස්සං, සරණ තෙරුන්ගේ; වත්ථුම්හි, කථා වස්තුවෙහි; අයං, මේ තොමෝ; ආනුපුබ්බී කථා, පිළිවෙළ කථාවයි.

1. සාවත්ථියං කිර, සැවැත් නුවර වනාහි; සුමනො නාම, සුමන නම් වූ; එකො ගහපති, එක් ගෘහපතියෙක්; අහොසි, විය; තස්ස, ඔහුගේ; භරියා, භාර්‍යාව; සුජම්පතිකා නාම, සුජම්පතිකා නම් වූවාය; තෙ, ඔවුහු; අගාරං, ගිහිගෙයි; අජ්ඣාවසන්තා; අධිපතිව වසන්නාහු; අපරභාගෙ, මෑත කාලයෙහි; පුත්තංච පුත්‍රයෙක් ද; ධීතරං ච, දුවක්ද; ලභිංසු, ලැබුවාහුය; අථ, එකල්හි; තෙසං, ඔවුන්; දහරකාලෙ එව, ළදරු කාලයෙහි ම; මාතා පිතරො, මවුපියෝ; කාලං කරොන්තා, කළුරිය කරන්නාහු; ජෙට්ඨකං, වැඩිමහළු පුත්‍රයා; පක්කොසිත්වා, කැඳවා; පුත්ත, පුත්‍රය; මයං, අපි; තුවං, නුඹ; පතිරූපෙට්ඨානෙ, සුදුසු තැනෙක්හි; නිවෙසිතුං, පිහිටුවන්නට; නාසක්ඛිම්හ, නොහැකිවීමු; නො, අපගේ; ඝරෙ, ගෙයි; යං විභවං, යම් සම්පත්තියක් වේද; තං සබ්බං, ඒ සියල්ල; ගණ්හ, ගනුව; තෙ, නුඹගේ; ඉමාය කණිට්ඨිකාය, මේ නැගණියගේ; වුද්ධිං ච, අභිවෘද්ධිය ද; ත්වං එව, නුඹම; ජානාහි ඉති, දනුවයි; වත්වා, කියා; ජෙට්ඨකස්ස, වැඩිමහල් පුතාගේ; හත්ථෙ, අතෙහි; කණිට්ඨිකාය, නැගණියගේ; හත්ථං, අත; ඨපෙත්වා, තබා (භාර දී); කාලමකංසු, කළුරිය කළාහුය.

අථ, එකල්හි; සො, හෙතෙම; මාතා පිතුන්නං, මවුපියන්ගේ ආළාහණ කිච්චං, ආදහන කටයුතු; කත්වා, කොට; වසන්තො, වාසය කරන්නේ; කාලන්තරෙන, කල්යාමෙන්; කණිට්ඨිකං, නැගණිය; පතිරූපෙන, සුදුසු වූ; කුලෙන, කුලයක් හා; සමබන්ධිත්වා, සම්බන්ධ කොට (විවාහ කර දී); සයං පි, තෙමේත්; දර පරිංග්ගහං අකාසි, භාර්‍යා පරිග්‍රහණය කෙළේය; අථ, එකල්හි; අපරභාගෙ, මෑත කාලයෙහි; තස්ස, ඔහුගේ; කණිට්ඨිකා, නැගණීතොමෝ; ගබ්භිනී හුත්වා, ගැබිණියක්ව; එක දිවසං, එක් දවසක්; සාමිකං, හිමියාට; සාමි, ස්වාමීනි; මම, මාගේ; භාතරං, සහෝදරයා; දට්ඨුකාමො අම්හි ඉති, දකිනු කැමැත්තෙමියි; ආහ, කීවාය; සොපි, හෙතෙමේ ද; භද්දෙ, සොඳුර; සාධු ඉති, මැනවැයි කියා; අනුරූපෙන, සුදුසු වූ; පණ්ණාකාරෙන, පඬුරුවලින් යුක්තව; තාය සද්ධිං, ඇය සමඟ; නික්ඛමි, නික්මුණේය.

තදාපන, එසමයෙහි වනාහි; භගවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; සුනිවත්ථො, මනාව හැඳ; සුපාරුතො, මනාව සිවුරු පොරවා ගත් සේක්; භික්ඛු සංඝ පරිවුතො, භික්‍ෂු සංඝයා පිරිවරන ලද්දේ; ඡබ්බණ්ණ ඝන බුද්ධ රස්මියො, ෂඩ්වර්‍ණඝණ බුද්ධ රශ්මිය; විස්සජ්ජෙන්තො, විහිදුවමින්; පිණ්ඩාය, පිඬු පිණිස; නගරං, නුවරට; පාවිසි, පිවිසි සේක; තතො, ඉක්බිති; තෙ, ඒ අඹුසැමි දෙදෙන; භගවන්තං, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; දිස්වා, දැක; පසන්න චිත්තා, පහන් සිත් ඇත්තාහු; පඤ්ච පතිට්ඨිතෙන, පසඟ පිහිටුවා; වන්දිත්වා, වැඳ; අට්ඨංසු, (එකත් පසෙක) සිටියාහුය; අථ, එකල්හි; සත්ථා, ශාස්තෘන් වහන්සේ; තෙසං ජයම්පතිකානං, ඒ අඹුසැමි දෙදෙනාගේ; උපනිස්සය සම්පත්තිං, හේතු සම්පත්තිය; දිස්වා, දැක; තෙ, ඔවුන්; සරණෙසු ච, සරණයෙහි ද; සීලෙසු ච, සීලයෙහි ද; පතිට්ඨාපෙත්වා, පිහිටුවා; කදාචි, කිසි කලෙක; වො, තොපට; දුක්ඛ, දුකක්; උප්පන්නෙ, උපන් කල්හි; තථාගතො, තථාගත වූ බුදුන්; අනුස්සරිතබ්බො ඉති, සිහි කටයුතු යයි; එවං, මෙසේ; ආහ, වදාළ සේක; තථාහි, ඒ එසේ මැයි.

2. රාජ චොරාදි සම්භවං, රජුන් සොරුන් ආදීන්ගෙන් හටගන්නා වූ; යං කිඤ්චිභයං, යම්කිසි භයක්; උප්පන්නං, උපන්නේ වේද; තදා, එකල්හි; තං උපද්දවං, ඒ උවදුර; අනිච්ඡන්තො, නොකැමැති වන්නේ; සම්බුද්ධං, බුදුරජාණන් වහන්සේ; සරෙය්‍ය, සිහි කරන්නේය.

3. සචෙ, ඉදින්; යක්ඛ පෙතාදි සම්භවං, යක්‍ෂ ප්‍රේතාදීන්ගෙන් හටගන්නා වූ; යං උපද්දවං හොති, යම් විපතක් වේද; තදා, එකල්හි; තං උපද්දවං, ඒ උවදුර; අනිච්ඡන්තො, නොකැමැති තැනැත්තේ; සම්බුද්ධං, සම්බුද්ධයන් වහන්සේ; වෙ, ඒකාන්තයෙන්; සරෙය්‍ය, සිහිකරන්නේය.

4. සීහ ව්‍යග්ඝ තරච්ඡාදි, සිංහ - ව්‍යාඝ්‍ර - වලස් ආදීන්ගෙන් ද; පුණ්ඩරීකාදී, දිවි ආදීන්ගෙන්ද; සම්භවං, හටගන්නා උවදුරක් වේද; තදා, එකල්හි; තං උපද්දවං, ඒ උවදුර; අනිච්ඡන්තො, නොකැමැති තැනැත්තේ; සම්බුද්ධං, සර්‍වඥයන් වහන්සේ; සරෙය්‍ය, සිහිකරන්නේය.

5. ආතපග්ගිවාතාදි, අව් - ගිනි - වාත ආදියෙන් ද; උදකාසනි, ජලහෙන යන මෙයින්ද; සම්භවං, හටගත්තාවූ යං

(යම් උවදුරක් වේද); තං උපද්දවං, ඒ උවදුර; අනිච්ඡන්තො, නොකැමැති තැනැත්තේ; තදා, එකල්හි; සම්බුද්ධං, සර්වඥයන් වහන්සේ; සරෙය්‍ය, සිහිකරන්නේය.

6. පජ්ජරාදිහි, උණ ආදි වූ; රොගෙහි, රෝගයන්ගෙන්ද; විසමොතුහි, විෂම ඍතු ආදියෙන්ද; සමුඨවං, හටගත්තා වූ (යම් උවදුරක් වේද); තං උපද්දවං, ඒ උවදුර; අනිච්ඡන්තො, නොකැමැති තැනැත්තේ; තදා, එකල්හි; සම්බුද්ධං, සර්වඥයන් වහන්සේ; සරෙය්‍ය, සිහි කරන්නේය.

7. යදා, යම් කලක; මච්චුනා වෙ, මාරයා සමග (යුද්ධය වේද); යුද්ධං, ඒ යුද්ධය; කරොන්තෙන අපි, කරන්නා වූද; ජන්තුනා, සත්වයා විසින්; අත්තනො, තමහට; ජයං, ජය; පත්‍ථෙන්තෙන, පතන්නහු විසින්; තදා, එකල්හි; බුද්ධො, බුදුන් වහන්සේ; සරිතබ්බො, සිහි කටයුතුයි.

8. තතො, ඉක්බිති; තෙ, ඔවුහු; භගවතො, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ; වචනං, වචනය; පටිනන්දිත්වා, සතුටින් පිළිගෙන; වන්දිත්වා, වැඳ; අගමංසු, ගියාහුය; අථ, එකල්හි; ජෙට්ඨකො, වැඩිමහලු සොහොයුරා; ආගතෙ, ආවාවූ; තෙ, ඔවුන්; දිස්වා, දැක; යථානුරූපං, අවස්ථාවට සුදුසු පරිදි; සක්කාරං අකාසි, සත්කාර කෙළේය; තස්සා, ඇගේ; සාමිකො, හිමියා; කතිපාහං, කීප දිනක්; තත්‍ථ, එහි; වසිත්වා, වැස; භරියං, බිරිඳ; ජෙට්ඨකස්ස, වැඩිමහලු සහෝදරයාට; පටිපාදෙත්වා, භාරදී: මම, මට; ගාමෙ, ගමෙහි; කිච්චං, වැඩක්; අත්‍ථීති, ඇතැයි; වත්වා, කියා; පක්කාමි, ගියේය; අථ, එකල්හි; අස්සා, ඇගේ; භාතා, සහෝදරයා; භරියං, භායර්‍යාව; පක්කොසිත්වා, කැඳවා; භද්දෙ, සොඳුර; ඉමිස්සා, මැ හට; සබ්බං, කත්තබ්බං, සියලු කටයුතු; කරොහීති, කරවයි; ආහ. කීයේය; සා, ඕ තොමෝ; තතොපට්ඨාය, එතැන් පටන්; උදකන්නපානාදිනාදිය, ආහාර පානාදියෙන්; වෙය්‍යාවච්චං, වතාවත්; කුරුමානා, කරන්නී; එ තිස්සා, මැගේ; හත්‍ථපාදගීවූ-පගෙසු, අත්පා ගෙල ආදියෙහි යුක්ත වූ; ආභරණෙසු, ආභරණයන්හි; ලොභං, ලොභය, උප්පාදෙත්වා, උපදවා; තං, ඒ ආසාව; වූපසමෙතුං, සන්සිඳුවා ගන්ට; අසක්කොන්තී, නොහැකි වන්නී; ආහාරූපච්ඡෙදං කත්වා, ආහාර වර්ජනය කොට; ගිලානාවිය, ගිලන් වූවාක් මෙන්; මඤ්චකං, ඇඳ; උපගූහිත්වා, වැළඳගෙන; නිපජ්ජි, වැදහොත්තීය.

9. අථ, එකල්හි; සො පුරිසො, ඒ පුරුෂ තෙම; ගෙහං, ගෙට; ගන්ත්වා, ගොස්; තථා සයිතං, එසේ වැදහොත්තා වූ; තං, ඈ, දිස්වා, දැක; මඤ්චකෙ, ඇඳෙහි; නිසිනෙනා, හුන්නේ; භද්දෙ, සොඳුර; කිං අඵාසුකං ඉති, කිනම් අමාරුවක් දැයි; පුච්ඡි, විචාළේය; සා, ඕ තොමෝ; තුණ්හී හුත්වා, නිශ්ශබ්ද වී; කතිපය වාරෙ, කීප වරක්; පුච්ඡිතා, විචාරණ ලද්දී; කථෙතුං, කියන්ට; න සක්කා ඉති, නොහැකි යයි; ආහ, කීවාය; පුන, නැවත; සාමිකෙන, සැමියා විසින්; ගාළ්හං දැඩි කොට; නිබන්ධිතෙ, ඇවිටිලි කළ කල්හි; සා, ඕතොමෝ; චින්තෙසි, මෙසේ සිතීය; මයා, මා විසින්; උජුකං, කෙළින්; තස්සා, ඇගේ; පිළන්ධනං, පළඳනා; පත්‍ථෙමි ඉති, පතමියි; වුත්තෙ, කී කල්හි; නප්පති රූපං, එය නුසුදුසුය; තස්සා, ඇගේ; පඤ්ච මධුර මංසං, පංච මධුර මාංශය (හද මස් - ලැම මස් - අක්මා - පපු - අතුනු යන පස් විධ මිහිරි මස් යනුයි.); පත්‍ථෙමි ඉති, ප්‍රාර්ථනා කෙරෙමියි; වුත්තෙ, කී කල්හි; තං, ඈ; මාරෙස්සති, මරන්නේය; තදා, එකල්හි; පිළන්ධනානි, පළඳනා; මය්හං එව ඉති, මටම වන්නේ යයි (සිතා); සාමි, හිමියනි; තව, නුඹගේ; කණිට්ඨිකාය, නැගණියගේ; පඤ්ච මධුර මංසං, පඤ්ච මධුර මාංශය; පත්‍ථෙමි, පතමි; අලභමානාය, (එය) නොලබන්නා වූ; මෙ, මාගේ; ජීවිතං, ජීවිතය; නත්‍ථීති, නැතැයි; ආහ, කීවාය; සො, හෙතෙම; තං, ඒ වචනය; සුත්වා, අසා; අනෙක පරියායෙන, නොයෙක් ආකාරයෙන්; මනුස්ස මාරණං නාම, මිනී මැරීම නම්; භාරියං ඉති, බැරෑරුම් යයි; වත්වා, කියා; නිවාරෙන්තොපි, වළක්වන්නේ නමුදු; නිවාරෙතුං, (ඇගේ අදහස) වළක්වන්ට; නාසක්ඛි, නොහැකි විය; අථ, නැවත; තාය, ඈ කෙරෙහි; පටිබද්ධ චිත්තො, පිළිබඳ සිත් ඇත්තේ; කාමමුච්ඡිතො, කාමයෙන් මුළා වූයේ; මොහ මුළ්හොහුත්වා, මෝහයෙන් මුළාවී; සාධු, මැනවි; ලභිස්සසීති, ලබන්නෙහි යයි; තස්සා, ඇගේ; වචනං, වචනය; සම්පටිච්ඡි, පිළිගත්තේය; තථාහි, ඒ එසේමැයි.

10. යෙ, යමෙක් තුමු; ඉත්‍ථීනං, සත්‍රීන්ගේ; වසංගතා, වසඟයට ගියාහු ද (ඔවුහු); ඉධ ලොකත්‍ථා, මෙලොව අභිවෘද්ධියෙන්ද; හායන්ති, පිරිහෙත්; පරලොකිකා, පරලෙව්හි වූ අත්‍ථියෙන් ද; හායන්ති, පිරිහෙත්; මහතො අත්‍ථා, මහත් වූ අභිවෘද්ධියෙන් ද; හායන්ති, පිරිහෙත්.

11. යෙ, යම් කෙනෙක්; ඉත්ථීනං, සත්‍රීන්ගේ; වසංගතා, වසභයට ගියාහු ද (ඔවුහු); එසා, මෝතොමෝ; මාතා, මවුය; එසො, මේ තෙම; පිතා, පියාය; ඉමෙ, මොවුහු; භගිනි භාතරො ඉති, සොහොවුරු සොහොවුරියෝ යයි; ගරුතබ්බෙ, ගරුකටයුත්තන්; න ජානන්ති, නොදනිත්.

12. යෙ, යම්කෙනෙක්; ඉත්ථීනං, සත්‍රීන්ගේ; වසංගතා, වසභයට ගියාහු ද (ඔවුහු); එතං, මෙය; කාරණාකාරණං ඉති, කළ යුතු නොකළ යුතු යයි හෝ; කාමන්ධතා, කාමයෙන් අන්ධ වූ හෙයින්; න ජානන්ති, නොදනිත්.

13. යෙ, යම් කෙනෙක්; ඉත්ථීනං, සත්‍රීන්ගේ; වසංගතා, වසභයට ගියාහුද (ඔවුහු); පාණං වා අතිපාතෙන්ති, සත්ව ඝාතනය ද කරත්; පාරදාරිකාවා හොන්ති, පරසත්‍රී සේවනය කරන්නාහු ද වෙත්; අලිකංවාචං, මුසා බස් ද; භාසන්ති, කියත්.

14. යෙ, යමෙක්; ඉත්ථීනං, සත්‍රීන්ගේ; වසංගතා, වසභයට ගියාහු ද (ඔවුහු); සන්ධිච්ඡෙදදිකං, ගෙවල් සන්ධි බිඳීම් ආදී වූ; ථෙය්‍යං, සොරකම ද; මජ්ජපානං ච, මත්පැන් බීම ද; පෙසුණං, කේලාම් කීම ද යන; සබ්බං සාහසං, සියලු දරුණු ක්‍රියා ද; කරොන්ති, කරත්.

15. අහො, අනේ; ලොකෙ, ලෝකයෙහි; සරන්තානං, සිහි කරන්නවුන්ට පවා; භයාවහං, බිය එලවන්නා වූ; අච්ඡරියං, ආශ්චර්‍ය්‍ය කාරණයක් (ඇසුව මැනව); භරියාය, භාර්‍ය්‍යාවගේ; වසං, වසභයට; ගන්ත්වා, ගොස්; සොදරිං, සහෝදරියත්; හන්තුං නසන්ට; ඉච්ඡිසීති, කැමති වීය යනුයි.

16. අථ, එකල්හි; සො සාහසිකො පුරිසො, ඒ දරුණු පුරුෂ තෙම; භගිනිං නැගණියට; එවං, මෙසේ; ආහ, කීය; අම්ම නැගණියනි; එහි, එව; අම්හාකං, අපගේ; මාතා පිතුන්නං, මවුපියන්ගේ; ඉණං සාධෙස්සාම, ණය ආපසු ලබා ගනිමු; ඉණායිකා, ණය ගැතියෝ; නො, අප; දිස්වා, දැක; ඉණං, ණය; දස්සන්ති, දෙන්නාහු නම්; අප්පෙවනාම ඉති, ඉතා යෙහෙකැයි; තං සුත්වා, ඒ අසා; තාය, ඇ විසින්; සම්පටිච්ඡිතෙ, පිළිගත් කල්හි; සුඛයානකෙ, සැප යානයක; නිසීදපෙත්වා, හිඳුවාගෙන; ඉණායිකංනා, ණය ගැත්තවුන්ගේ; ගාමං, ගමට; ගච්ඡන්තො විය, යන්නාක් මෙන්; මහා අටවිං, මහා වනයට; පත්වා, පැමිණ;

යානං, යානය; මග්ගා ඔක්කමම, මගින් ඉවත් කර; ඨපෙත්වා, තබා; විරවන්තිං එව, හඬන්නා වූ ම; නං, ඇගේ; හත්ථෙ, අත්; ගහෙත්වා, අල්වාගෙන; ආකඩ්ඪන්තො; අදින්නේ; වනගහණං, වන ලැහැබකට; නෙත්වා, ගෙන ගොස්; අස්සා, ඇගේ; සීසං, හිස; ඡින්දිස්සාමි ඉති, සිදින්නෙමියි; චින්තෙත්වා, සිතා; කෙසෙ ගහෙත්වා, කෙස්වැටිය අල්වාගෙන; භූමියං, බිම; පාතෙසි, හෙළීය.

තස්මිංඛණෙ, එකෙණෙහි; තස්ස, ඇගේ; කම්මජවාතා, කර්මජ වාතයෝ; චලිංසු, සෙලවුනාහුය; සා, ඕතොමෝ; භාතු, සහෝදරයා කෙරෙහි; ලජ්ජාය, ලජ්ජාවෙන්; සාමි, සවාමීනි; මෙ, මාගේ; කම්මජවාතා, කර්මජ වාතයෝ; චලිංසු, සෙලවුනාහුය; අහං, මම; යාව, යම්තාක්; විජයාමි, වදමි ද; තාව, ඒතාක්; උපධාරෙහීති, ඉවසනු මැනැවැයි; වදන්තීපි, කියන්නී නමුත්; අපනෙතුං, ඉවත් කරන්ට නොහොත් අත හරවා ගන්ට; අසක්කොන්ති, නොහැකි වන්නී; පුත්තං, පුත්‍රයෙකු; විජායි, වැදුවාය.

අථ, එකල්හි; සො, හෙතෙම; නං, ඈ; සමීපෙ, සමීපයෙහි වූ; වටරුක්ඛමූලෙ, නුගරුක් මුල්හි; මාරෙස්සාමි ඉති, මරන්නෙමියි; මකුලෙ ගහෙත්වා; කෙස්වැටිය අල්වාගෙන; ආකඩ්ඪී, ඇද්දේය; තස්මිං කාලෙ, එකල්හි; සා, ඕ තොමෝ; සාමි, සවාමීනි; තව, ඔබගේ; භාගිනෙය්‍යස්ස, බෑනාගේ; මුඛං, මුහුණ; ඔලොකෙත්වා, බලා; තස්ස, ඔහුට; සිනෙහෙන අපි, ස්නේහයෙන්වත්; මං, මා; න මාරෙහීති, නොමරවයි; වදන්තී, කියමින්; යාචි, යාච්ඤා කළාය; අථ, එකල්හි; සො කක්ඛලො, ඒ නපුරු මිනිසා; තස්සා, ඇගේ; තං කාරුණික වචනං, ඒ කාරුණික වචනය; අසුණන්තො විය, නො ඇසුනාක් මෙන්; මාරෙතුං, මරන්ට; උස්සහතෙව, උත්සාහ කෙරේමය; තතො, ඉක්බිති; සා කුමාරිකා, ඒ කුමාරිකා තොමෝ; අත්තනො, තමන්; අසරණා, අසරණ වූවා; චින්තෙසි, (මෙසේ) සිතුවාය; යො, කොචි, යම් කිසිවෙක්; මම සද්දෙන, මාගේ ශබ්දයෙන්; ආගන්ත්වා, අවුත්; මම, මාගේ; භාතු, සහෝදරයාට; අනයං, විපතක්; කරෙය්‍ය, කරන්නේ නම්; තං, එය; නප්පති රූපන්ති, නුසුදුසු යයි; භාතු, සහෝදරයා කෙරෙහි; සිනෙහෙන, ස්නේහයෙන්; නිස්සද්දා, නිශ්ශබ්ද වූවා; අත්තනා, තමා විසින්; ගහිත, ගන්නා ලද; සරණං, සරණය; ආවජ්ජමානා, සිහි කරන්නී; නිපජ්ජි, වැදහොත්තීය.

අථ, එකල්හි; අස්සා, ඇගේ; භාතරි, සොහොවුරා කෙරෙහි වූ; මෙත්තානුභාවෙන ච, මෛත්‍රී ආනුභාවයෙන් ද; අනුස්සරිත, සිහි කරන ලද; සරණානුභාවෙන ච, සරණානුභාවයෙන්ද; තස්මිං නිග්‍රොධෙ, ඒ නුග ගසෙහි; අධිවත්ථා, අධිගෘහීත වූ; දෙවතා, දේවතාවා; එවරූපා, මෙබඳු වූ; මාතුගාමො, මා ගමක්; එත්ථ, මෙහිදී; මාරිතා අභවිස්ස, මරන ලද්දී නම්; අද්ධා, ඒකාන්තයෙන්; අහං, මම; දෙව සමාගමං, දිව්‍ය සමාගමට; පවිසිතුං, පිවිසෙන්නට; න ලභිස්සාමි ඉති, නොලබන්නෙමියි; චින්තෙත්වා, සිතා; එතිස්සා, මෑගේ; සාමිකො විය, හිමියා මෙන්; තං, ඔහුට; තජ්ජෙත්වා, තරවටු කොට; පලාපෙත්වා, පලවාහැර; ත්වං, තී; මාභායිති, නොබවයි; සමස්සාසෙත්වා, අස්වසා; යානකෙ, යානාවෙහි; සපුත්තං, පුත්‍රයා සහිත; කුමාරිං, කුමරිය; නිසීදපෙත්වා, වඩා හිඳුවා; තං දිවසං එව, එදවස ම; සාවත්ථිං, සැවැත් නුවරට; ආගමම අවුත්; අන්තො නගරෙ, ඇතුළු නුවර; සාලාය, ශාලාවෙක්හි; නං, ඈ; නිපජ්ජාපෙත්වා, නිදි කරවා; අන්තරධායි, අතුරුදහන් විය; තථාහි, ඒ එසේමැයි.

17. සබ්බ සම්පත්තිදාතාරං, සියලු සම්පත් දෙන්නා වූ; සබ්බ ලොකෙ, සියලු ලෝකයට; එකනායකං, අසහාය නායක වූ (සර්‍වඥයන් වහන්සේ); යෙ, යම් කෙනෙක්; මනසා අපි, සිතින් පවා; විභාවෙන්ති, ගෞරව භක්තියෙන් සිහි කරද්ද; තෙ, ඔවුන්; වෙ, ඒකාන්තයෙන්; දෙවතා, දෙවියෝ; පාලෙන්ති, රකිත්.

18. යො, යමෙක්; මුහුත්තං අපි, මොහොතක් වත්; මෙත්තං, මෛත්‍රිය; සාධුකං, මනාව; යදි, ඉදින්; භාවෙති, වඩා ද; තං, ඔහු; වෙ, ඒකාන්තයෙන්; දෙවා, දෙවියෝ; පාලෙන්ති, රකිත්; උපායනා, සතුටු පඬුරෙන්; තොසයන්ති අපි, සතුටු ද කරත්.

19. තතො, ඉක්බිති; තස්සා, ඇගේ; සාමිකො පන, හිමියා වනාහි; නගරා, නුවරින්; නික්ඛමන්තො, නික්මෙනුයේ; අත්තනො, තමන්ගේ; භරියං, භාර්‍යාව; දිස්වා, දැක; ත්වං, ති; කදා, කවර දවසෙක්හි; ආගතා, අයෙහිද; කෙන, කවරෙකු විසින්; ආනීතාසීති, ගෙන එන ලද්දෙහි දැයි; පුච්ඡි, විචාළේය; සා, ඕ තොමෝ; දෙවතාය, දෙවතාවා විසින්; ආනීතභාවං, ගෙන එන ලද බව; අජානන්තී, නොදන්නී; ත්වං, ඔබ; කිං භණසි, කුමක් කියන්නෙහිද; තයා, ඔබ විසින්; ආනීතා අම්හි තනු ඉති, ගෙන එන ලද්දී නොවෙම් දැයි (කීවාය.)

සොපි, හෙතෙමේ ද; හොති, පින්වතිය; කිං භණසි, කුමක් කියන්නෙහිද; තව, තිගේ; භාතුගාමෙ, සහෝදරයාගේ ගමෙහිදී; දිට්ඨ කාලතොප්පභූති, දුටු කල් තැන් පටන්; අජ්ජ, අදට; චත්තාරො මාසා, මාස හතරක්; ජාතා, වූවාහුය; එත්තකං කාලං, මෙපමණ කලක්; ත්‍වං, තී; නදිට්ඨ පුබ්බා, නුදුටු විරූය; ත්‍වං, තී; කථං, කෙසේ; මයා සද්ධිං, මා සමඟ; ආගතා ඉති, ආවාදැයි; පුච්ඡි විචාළේය.

සා, ඕ තොමෝ; තං සුත්‍වා, ඒ අසා; සාමි, සවාමීනි; තෙනහි, එසේ වී නම්; ඉමං රහස්සං, මේ රහස; අඤ්ඤස්ස, අනිකෙකුට; මා කථෙහි ඉති, නොකියවයි; වත්‍වා, කියා; භාතරා, සහෝදරයා විසින්; අත්තනො, තමාට; කතං, කරන ලද; සබ්බං, සියල්ල; විත්ථාරෙන, විස්තර වශයෙන්; කථෙයි, කීවාය; තස්සා, ඇගේ; සාමිකො, සැමියා; තංසුත්‍වා, ඒ අසා; සංවිග්ගො, කළකිරුණේ; භයප්පත්තො හුත්‍වා, බියපත්ව; තං, ඈ; අත්තනො, තමාගේ; ගෙහං, ගෙට; පාපෙසි, පැමිණවූයේය; තතො, ඉක්බිති; කතිපාහං, කීප දවසක්; තාය, ඈ; විස්සමිතෙ, විඩාහැරි කල්හි; තෙ උභොපි, ඔවුන් දෙදෙනාම; සත්ථාරං, ශාස්තෘන් වහන්සේට; නිමන්තෙත්‍වා, ආරාධනා කොට; මහා දනං, මහා දනයක්; දත්‍වා, දී; වන්දිත්‍වා, වැඳ; එකමන්තො, එකත්පසෙක; නිසීදිංසු, හුන්නාහුය; අථ, එකල්හි; සා, ඕ තොමෝ; භගවතො, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ; සරණ සීලානුභාවෙන, සරණ ශීලයෙහි ආනුභාවයෙන්; අත්තනො, තමාගේ; ජීවිත පටිලාභං, දිවි ලද බව; පකාසෙත්‍වා, ප්‍රකාශ කොට; අත්තනො, තමාගේ; පුත්තං, පුත්‍රයා ලවා; භගවන්තං, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට; වන්දාපෙත්‍වා, වන්දවා; සරණොති, සරණ යයි; නාමං, නමක්; අකාසි, කළාය; සත්ථා, ශාස්තෘන් වහන්සේ; තෙසං, ඔවුන්ගේ; අජ්ඣාසයං, අදහස; ඤත්‍වා, දැන; තදනුරූපං, ඊට සුදුසු වූ; ධම්මං, ධර්මයක්; දෙසෙසි, දේශනා කළ සේක; දෙසනාවසානෙ, දේශනාවගේ කෙළවර; තෙ උභොපි, ඒ දෙදෙනාම; සොතාපන්නා අහෙසුං, සෝවාන් වූවාහුය; අථ, එකල්හි; අස්සා, ඇගේ; පුත්තො, පුත්‍ර වූ; සරණ කුමාරො, සරණ කුමාරතෙම; වීසතිමෙ වස්සෙ, විසිවන අවුරුද්දෙහි; බුද්ධසාසනෙ, බුදු සසුන්හි; පබ්බජිත්‍වා, පැවිදිව; විපස්සනං වඩ්ඪෙත්‍වා, විදසුන් වඩා; අරහත්තං, රහත් බවට; පත්තො, පැමිණියේ; සරණත්ථෙරො නාම ඉති, සරණ ස්ථවිර නමැයි; පඤ්ඤායි, ප්‍රකට විය.

20. එවං, මෙසේ; දෙවදෙවං, දෙවාති දෙව වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ; මනසා, සිතින්; භණමපි, ඇසිල්ලකුත්; සරන්තා, සිහි කරන්නාහු; පරමතර, අතිශයින් උතුම් වූ; පතිට්ඨං, පිහිටට; පාපුණන්ති ඉති, පැමිණෙත් යයි; මන්ත්‍වා, දැන; භගවති, සර්‍වඥයන් වහන්සේ කෙරෙහි වූ; ගුණ රාසිං, ගුණ සමූහය; ජානමානා, දන්නා වූ; හො ජනා, පින්වත් සත්‍වයෙනි (තෙපි); සබ්බකාලං, හැම කල්හි; සබ්බථා සර්‍වප්‍රකාරයෙන්; සරණ සීලං, සරණ සීලය; භජථ, සේවනය කරව්.

සරණත්ථෙරස්ස වත්ථුං ඡට්ඨමං.

සරණ තෙරුන්ගේ වස්තුව සයවැන්නයි.

7. වෙස්සා මිත්තාවගේ කථාව

වෙස්සා මිත්තාය, වෙස්සා මිත්තාවගේ; වත්ථුම්හි, කතා වස්තුවෙහි; අයං, මේ; ආනුපුබ්බී කතා, පිළිවෙළ කතාවයි.

1. ජම්බුදීපෙ කිර, දඹදිව වනාහි; කොසම්බි නගරෙ, කොසඹෑ නුවර; කොම්බි රඤ්ඤො, කොසඹෑ රජුගේ; වෙස්සා මිත්තා නාම, වෙස්සාමිත්තා නම් වූ; අග්ගමහෙසි, අග මෙහෙසියක්; අහොසි වූවාය; තදා, එකල්හි; භගවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; මහතා භික්ඛු සඞ්ඝෙන සද්ධිං, මහා භික්ඛු සංඝයා සමඟ; චාරිකං චරමානො, චාරිකාවෙහි හැසිරෙන සේක්; කොසම්බියං, කොසඹෑ නුවර; පටිවසති, වාසය කරන සේක.

තස්මිං සමයෙ, එසමයෙහි; සා, ඒ වෙස්සා මිත්තා බිසව් තොමෝ; රඤ්ඤා සද්ධිං, රජු හා සමඟ: විහාරං, විහාරයට; ගන්ත්‍වා, ගොස්; අනොපමාය, උපමා රහිත වූ; බුද්ධ ලීළාය, සර්‍වඥ ලීලාවෙන්; මධුරෙන සරෙන, මිහිරි හඬින්; දෙසෙන්තස්ස, දෙශනා කරන්නා වූ; භගවතො, බුදුන් වහන්සේගේ; ධම්මං, ධර්‍මය; සුත්‍වා, අසා; පසන්නා, පහන් වූවා; සරණෙසු, සරණයන්හි; පතිට්ඨාය, පිහිටා; බුද්ධමාමිකා හුත්‍වා, බුදුන් කෙරෙහි බැතිමත්ව; විහරති, වාසය කරයි; අථ, නැවත; අපරභාගෙ, මෑත භාගයෙහි; තස්ස රඤ්ඤො, ඒ රජහුගේ; රජ්ජත්ථාය, රාජ්‍යය (ගන්නා) පිණිස; පච්චන්ත රාජා, ප්‍රත්‍යන්ත රජෙක්; යුද්ධ සජ්ජො, යුද්ධයට සැරසුනෝ; රජ්ජං

වා, රාජ්‍යය හෝ; දෙතු, දේවා; යුද්ධං වා, යුද හෝ කරවයි; ඉති, කියා; පණ්ණං, ලියුමක්; පහිණි, යැව්වේය; රාජා, රජතෙමේ; තං සුත්වා, ඒ අසා; මහතියා, මහත් වූ; සෙනාය, සේනාව විසින්; පරිවුතො, පිරිවරන ලද්දේ; යුද්ධ භූමිං, යුද බිමට; ගච්ඡන්තො, යන්නේ; මහෙසියා සද්ධිං, මෙහෙසිය සමඟ; ගන්ත්වා, ගොස්; ඛන්ධාවාරං නිවාසෙත්වා, කඳවුරෙහි වස්වා; කස්සා, ඒ වෙසසා මිත්තාවට; එවං, මෙසේ; ආහ, කීයේය; භද්දෙ, සොඳුර; සඞගාම සීසෙ, යුද්ධ භූමියෙහි; ජයපරාජයො නාම, ජය පරාජය නම්; විඤ්ඤාතුං, දැනගන්ට; න සක්කා, නොහැක්කේය; සචෙ, ඉදින්; මෙ, මට; පරාජයො අභවිස්ස, පරාජයක් වන්නේ නම්; පුරෙතරමෙව, පළමුකොටම; රත්න පතාකං, රතු කොඩියක්; උස්සාපෙස්සාමි, ඔසවන්නෙමි; තෙන අභිඤ්ඤාණෙන, ඒ සලකුණෙන්; ත්වං, තී; කොසම්බියං එව, කොසඹෑ නුවරටම; ගච්ඡාහි ඉති, යවයි; අනුසාසිත්වා; අනුශාසනා කොට; සඞගාම මණ්ඩලං, යුද පිටියට; ගන්ත්වා, ගොස්; මහාරණං, මහා යුධය; කරොන්තො, කරන්නේ; අත්තනො, තමාට; පරාජය භාවං, පරාජය බව; ඤත්වා, දැන; මාතුගාමං, බිසව; සරිත්වා, සිහිකොට; රත්තධජං, රතු කොඩියක්; උස්සාපෙත්වා, ඔසවා; යුජ්ඣන්තො, යුධ කරන්නේ; රණෙ, යුධයෙහි; පති, වැටුනේය.

අථ, එකල්හි; සා, ඒ බිසව් තොමෝ; රත්ත පතාකං, රතු කොඩිය; දිස්වා, දැක; නූන, ඒකාන්තයෙන්; මෙ, මාගේ; සාමිකො, හිමියා; පරාජිතො ඉති, පරාජය වී යයි; භයෙන, බියෙන්; පලායිතුං, පලායන්ට; ආරභි, පටන් ගත්තේය; අථ, එකල්හි; තං, ඈ; චොර රඤ්ඤා, සොර රජහුගේ; මනුස්සා, මිනිස්සු; දිස්වා, දැක; අයං, මෝ තොමෝ; නූන, ඒකාන්තයෙන්; රඤ්ඤ, (කොසඹෑ) රජුගේ; අග්ගමහෙසී ඉති, අග මෙහෙසිය යයි; ඤත්වා, දැන; අත්තනො, තමන්ගේ; රාජානං, රජුට; දස්සෙසුං, දැක්වූහ; රාජා, රජතෙමේ; තං දිස්වා, ඈ දැක; පටිබද්ධචිත්තො, පිළිබඳ සිත් ඇත්තේ; එතං, මෑ; මම, මට; අභිසෙකං කරොථ ඉති, අභිෂේක කරව් යයි; අමච්චෙ, ඇමැතියන්ට; ආණාපෙසි, අණ කෙළේය, අමච්චා, ඇමතියෝ; අභිසෙකත්ථාය, අභිෂේකය පිණිස; තං, ඈ; යාචිංසු, යාඥා කළාහුය; සා, ඕතොමෝ; භණෙ, කොලෙති; මෙ, මට; අභි සෙකෙන, අභිෂේකයෙන්; න අත්ථො ඉති, වැඩක් නැතැයි; න ඉච්ඡි, නොකැමැති වූවාය; අමච්චා, අමාත්‍යයෝ; තං අත්ථං, ඒ

කාරණය; රඤ්ඤො, රජුට; ආරොචෙසුං, දැනුම් දුන්හ; රාජා, රජතෙම; තං, ඈ; පක්කොසාපෙත්වා, කැඳවා; කස්මා, කුමක් නිසා; න ඉච්ඡසී ඉති, නොකැමැතිවෙහි දැයි; පුච්ඡි, විචාළේය.

සා, ඕ තොමෝ; එවං ආහ, මෙසේ කීවාය:-

2. දෙව, දේවයන් වහන්ස; භාසමානාය, කියන්නා වූ; මෙ, මාගේ; වචො, වචනය; සාධුකං, මනාකොට; සුණොහි, අසනු මැනව; සබ්බ සම්පත්තිදයකො, සියලු සම්පත් දෙන්නා වූ; මය්හං, මගේ; භත්තා, ස්වාමිපුරුෂ තෙම; අජ්ජ, අද; මතො, මළේය.

3. සො, ඒ රජතෙම; මං, මා; අභිසෙකං කත්වා, අභිසෙක කොට; අත්තනො, තමන්ගේ; හදයං විය, හෘදය මෙන්; පාලෙයි, රැක්කේය; තං, ඒ රජු; සරන්තස්සා, සිහි කරන්නා වූ; (මගේ) මනං, සිත; සොකාග්ගී, සොකාගගිනිය; දහතෙ, දවයි.

4. මහාරාජ, මහරජ; සචෙ, ඉදින්; අඤ්ඤස්ස, අන් කෙනෙකුට; අගගමහෙසිකා අස්සං, අග මෙහෙසියක් වන්නෙම් නම්; තම්හා දුක්ඛා, ඒ දුකින්; නමුච්චාමි, නොමිදෙමි; තෙන, එහෙයින්; අහං, මම; තං, ඔබ වහන්සේ; න පත්ථයෙ, නොපතන්නෙමි.

5. සොකගගිනා, ශොකාගගිනියෙන්; පදිත්තා, ඇවිලගත්; අහං, මම; සොකෙ, ශෝකයෙහි; සොකං, ශෝකයක්; කථං, කෙසේ; බීපෙ, බහන්නෙම්ද; කො නාම බුධො, කවර නම් පණ්ඩිතයෙක්; ජලන්තගගිම්හි, ඇවිලෙන ගින්නෙහි; පලාලං පිදුරු; පක්ඛිපෙ, බහාලන්නේද?

6. පියවිප්පයොග දුක්ඛං, ප්‍රිය විප්‍රයොග දුක වනාහි; පුනප්පුනං, නැවත නැවත; චින්තයන්තී, සිතන්නා වූ; අහං, මම; තම්හා දුක්ඛා, ඒ දුකින්; න මුච්චාමි, නොමිදෙමි; තස්මා, එහෙයින්; තං, ඔබ; න පත්ථයෙ ඉති, නොපතමියි කීවාය.

7. රාජා, රජතෙම; තං සුත්වා, ඒ අසා; කොධෙන, ක්‍රෝධයෙන්; අභිභූතො, මඩනා ලද්දේ; සචෙ, ඉදින්; න අභිසිඤ්චිස්සසි, අභිෂේක නොකරන්නෙහි නම්; තං, තී; අගගිම්හි, ගින්නෙහි; පක්ඛිපිස්සාමි ඉති, බහන්නෙමියි; වත්වා, කියා; මහන්තං දරු චිතකං, මහා දර සෑයක්; කාරාපෙත්වා, කරවා; අගගිං දත්වා, ගිනි දල්වා; එක පජ්ජොතෙ ජාතෙ, එකට ඇවිලගත් කල්හි;

එත්ථ, මෙහි; පවිස ඉති, පිවිසෙවයි; ආහ, කීයේය; අථ, එකල්හි; සා, ඕතොමෝ; යාචන්ති, යාඥා කරන්නී; රාජානං, රජුහට; ආහ, (මෙසේ) කීවාය.

8. රාජ, රජතුමනි; නිප්පාපිනං, පව් නොකළ සත්වයන්; පාවකෙ, ගින්නෙහි; පාතනං, හෙළීම; බලු, ඒකාන්තයෙන්; පාපො, පාපයකි; තස්ස, ඒ පව් කළ සත්වයාට; පාපඵලං, පාපයාගේ විපාකය; පච්චත්තෙ ච, මෙලොව ද; පරත්ථ ච, පරලොවද; හොති, වන්නේය.

9. භූපාල, පෘථිවිපාල වූ; දෙව, දේවයන් වහන්ස; පුරාතනෙහි, පෙර රජදරුවන් විසින්; සමණබ්‍රාහ්මණෙසු ච, මහණ බමුණන් කෙරෙහිද; මාතා පිතූසු, මවුපියන් කෙරෙහිද; බාලෙසු, ළදරුවන් කෙරෙහිද; රොගෙන ආතුර ඉත්ථීසු, ලෙඩින් පෙළෙන්නවුන් හා මාගමුන් කෙරෙහිද; වධො, වධ කිරීම; නප්පසත්ථො, නොපසස්නා ලදී; තස්මා, එහෙයින්; අහං, මම; න වධාරහා ඉති, වධයට නුසුදුසු වෙමියි කීවාය.

10. රාජා, රජතෙම; තං, ඒ වචනය; සුත්වා අපි, අසා ද; අසජ්ජනෙතා, නොහරින්නේ; එතං මැය; හත්ථ පාදෙ, අත්පා; ගහෙත්වා, අල්වාගෙන; අග්ගිම්හි, ගින්නෙහි; පක්ඛිපථා'ති, දමව් යයි; මනුසෙස, මිනිසුන්ට; ආණාපෙසි, අණ කෙළේය; තෙ, ඒ අණ ලද පුරුෂයෝ; තථා, එසේ; කරිංසු, කළාහුය.

අථ, එකල්හි; සා, ඕ තොමෝ; අග්ගිම්හි, ගින්නෙහි; පක්ඛිපමානා, බහනු ලබන්නී; මෙ, මට; එත්ථ, මෙහි; කොචි, පටිසරණො, කිසි පිළිසරණක්; නත්ථි, නැත; සරණං එව, රත්නත්‍රයම; සරණං කරොමි ඉති, පිහිට කෙරෙමියි; චින්තෙත්වා, සිතා; බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි, බුදුන් සරණ යෙමි; ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි, දහම් සරණ යෙමි; සංඝං සරණං ගච්ඡාමී ති, සඟ සරණ යෙමියි; වදන්තී, කියන්නී; මනසාව, සිතිනුත්; අනුස්සරන්තී, සිහි කරන්නී; අග්ගිම්හි, ගින්නෙහි; පති, වැටුනාය; තතො, ඉක්බිති; තථා විධොපි, එවැනි රළු වූද; සො අග්ගි, ඒ ගින්න; තස්සා, ඇගේ; සරීරෙ, ශරීරයෙහි; ලොම කූප මත්තං අපි, ලොම් ගසකුදු; උණ්හාකාරං කාතුං, උණු කරන්නට; නාසක්ඛි, නොහැකි විය; පදුම ගබ්භං, පියුම් ගැබකට; පවිට්ඨා විය, පිවිසියාක් මෙන්; සීතිභූත සරීරා අහොසි, සිසිල් වූ ශරීරයක් ඇත්තී වූවාය; රාජා,

රජතෙම; තං අච්ඡරියං, ඒ පුදුමය; දිස්වා, දැක; සංවිගෙගා, සංවේගයට පැමිණියේ; ලොමහට්ඨජාතො, හටගත් ලොමු ඩැහැගැනීම් ඇත්තේ; වෙගෙන, වේගයෙන්; තං, ඈ කරා; උපසඞ්කමිත්වා, එළඹ; උභොහි හත්ථෙහි, දෑතින්; පග්ගය්හ, ඔසවාගෙන; උරෙ, පපුවෙහි; නිපජ්ජාපෙත්වා, හොවාගෙන; රාජාසනෙ, රාජාසනයෙහි; නිසීදපෙත්වා, වඩා හිඳුවා; අඤ්ජලිං පග්ගය්හ, ඇඳිලි බැඳගෙන සිටියේ; කස්මා, කුමක් නිසා; සො අග්ගි, ඒ ගින්න; තෙ, නුඹගේ; සරීරං, ශරීරය; මාපරිදහීති, නොදැවී දැයි; පුච්ඡි, විචාළේය; සා, ඕතොමෝ; තං කාරණං, ඒ කාරණය; කථෙන්තී, කියන්නී; එවං, මෙසේ; ආහ, කීවාය.

11-12 භූපාල, රජතුමනි; සත්තානං, සත්වයන්ට; භයං; ආගතෙ, බිය පැමිණි කල්හි; මාතා පිතාච, මවුපියෝ ද; ඤාතී ච, නෑයෝ ද; පරිවාරා ච, පිරිවර ජනයෝ ද; සොහද, මිත්‍රයෝද; මනොසධාදයො, මන්ත්‍ර ඖෂධ ආදීහු ද; මහෙසක්ඛා දෙවතා ච, මහෙසාඛ්‍ය දේවතාවෝ ද (යන); එතෙ ච, මොවුහුද; අඤ්ඤ ච, මෙයින් අන්‍ය වූ විඩිද; සරණත්තයං, රත්නත්‍රය; හිත්වාන, හැර; රක්ඛිතුං, රකින්ට; නෙව සක්කොන්ති, නොහැකි වෙත්.

13. රාජ, රජතුමනි! මෙ, මට; බුද්ධො, සර්‍වඥතෙම; සරණං ඉති, පිහිට යයි; අහං, මම; බුද්ධං, බුදුන්; සරණං, පිහිටකොට; අගා, ගියෙමි; තෙන තෙජෙන, ඒ තෙජසින්; ජලන්තො, ඇවිල පවත්නා වූ; අග්ගි, ගින්න; මං, මා; නොදහී; නොදැවීය.

14. රාජ, රජතුමනි! අහං, මම; මෙ, මට; ධම්මො, ධර්‍මය; සරණං ඉති, පිහිටයයි; ධම්මං, ධර්‍මය; සරණං, සරණකොට, අගා, ගියෙමි; තෙන තෙජෙන, ඒ තේජසින්; ජලන්තො, දිලිසෙන්නා වූ; අග්ගි, ගින්න; මං, මා; නොදහී, නොදැවීය.

15. රාජ, රජතුමනි! මෙ, මට; සඞ්ඝො, සංඝතෙම; සරණං ඉති, පිහිට යයි; අහං, මම; සංඝං සරණං, සඟ සරණ; අගා, ගියෙමි; තෙන තෙජෙන, ඒ තේජසින්; ජලන්තො, දිලිසෙන්නා වූ; අග්ගි, ගින්න; මං, මා; නොදහී, නොදැවීය.

16. එවං, මෙසේ; මහානුභාවං, මහත් ආනුභාව ඇති; පච්චක්ඛං, ප්‍රත්‍යක්ෂ වූ; එහි පස්සිකං, එව බලව යන විධියට සුදුසු වූ; නානා උපද්දව විද්ධංසිං, නොයෙක් උවදුරු නසන්නා වූ; නානා සම්පත්තිදායකං, නොයෙක් සම්පත් දෙන්නා වූ.

17. තං සරණත්තයං හි, ඒ සරණත්‍රය වනාහි; යො සත්තො, යම් සත්වයෙක්; සමාදය, සමාදන් වී; න ගණ්හාති, නොගනීද; සො, හෙතෙම; ඉධ වා ලොකෙ, මෙලොව හෝ; පරත්ථවා, පරලොව හෝ; සුඛං, සැපයක්; න අනුභොස්සති, නොවිඳින්නේය.

18. යො සත්තො, යම් සත්වයෙක් තෙම; සරණත්තයං හි, තිසරණය වනාහි; සුසමාදය ගණ්හති, මනාසේ සමාදන් වී ගනීද; සො, හෙතෙම; ඉධ ලොකෙවා, මේ ලොකයෙහිද; පරත්ථ වා, පරලොව ද; සුඛා, සැපයෙන්; අපරිහායති, නොපිරිහෙයි.

19. භූපාල, රජතුමනි! තස්මා, එහෙයින්; තුවං අපි, නුඹ වහන්සේ ද; සරණත්තයං, තිසරණ; ගණ්හාහි, ගනුව; තං; එය තෙ, ඔබට; සබ්බත්ථ, සියළු තන්හි; තාණං, රක්ෂාස්ථානය ද; ලෙණං, නිලීයන ස්ථානය ද; පරායණං, උතුම් පිහිටද; භවති ඉති, වන්නේ යයි.

20. තං සුත්වා, ඒ අසා; රාජා, රජතෙම; අතිවිය, ඉතාම; පසන්න මානසො, පහන් සිත් ඇත්තේ; තං, ඈ; ඛමාපෙත්වා, ක්ෂමා කරවා; මහන්තං සක්කාර සම්මානං කත්වා, මහා සත්කාර සම්මාන කොට; අජ්ජපට්ඨාය, අද පටන්; ත්වං, නුඹ; මම, මාගේ; මාතා'ති, මවු යයි; තං, ඈ; මාතුට්ඨානෙ, මවු තනතුරෙහි; ඨපෙත්වා, තබා; සරණං අගමාසි, තෙරුවන් සරණ ගියේය; තස්මිං, එහි; සන්නිපතිතා, රැස්වූ; මහාජනා, මහාජනයා; තං පාටිහාරියං, ඒ ප්‍රාතිහාර්‍යය; දිස්වා, දැක; සරණෙසු ච, සරණයෙහි ද; සීලෙසු ච, සීලයෙහි ද; පතිට්ඨාය, පිහිටා; දනාදීනි, දන්දීම් ආදී වූ; පුඤ්ඤකම්මා නි, පින්කම්; කත්වා, කොට; යථා කම්මං, කම්වූ පරිදි; ගතා, (මිය පරලොව) ගියාහුය.

21. ඉති, මෙසේ; සා, ඒ වෙසසාමිත්තා නම් මෙහෙසි තොමෝ; කෙවලං, හුදෙක්; සරණවරං, උතුම් වූ තිසරණ; උග්ගහෙත්වා, ඉගෙන ගෙන; ජලිත, දිලිසෙන්නා වූ; දහන මජ්ඣෙ ගිනි මැද; සීතිභාවං, සිසිල් බවක්; අලත්ථ, ලැබීය; පරම සරණ සීලං, උතුම් වූ සරණ සිල්; පාලයන්තා, රකින්නා වූ; වො, තෙපි; භව භොගං, භව භොග සම්පත් ද; අනෙක, කෙළවර; නිබ්බුතිං ච අපි, නිර්වාණ සම්පත්තිය ද; කථං, කෙසේ; න ලභථ, නොලබන්නාහු ද, (ලබන්නාහු මැයි).

වෙසසා මිත්තාය වත්ථුං සත්තමං

වෙසසා මිත්තාවගේ කථා වස්තුව සත්වැන්නයි.

8. මහා මන්ධාතු කථාව

මහා මන්ධාතු වත්‍ථුම්හි, මහා මන්ධාතු කථා වස්තුවෙහි; අයං, මෝ තොමෝ; ආනුපුබ්බී කථා, පිළිවෙළ කථාවයි.

1. ඉතො කිර, මෙයින් වනාහි; එක නවුති කප්ප මත්ථකෙ, එකානූවනකපින් මත්තෙහි; විපසසී නාම, විපස්සි නම් වූ; සමමා සමබුදෙධා, සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ; ලොකෙ, ලෝකයෙහි; උප්පජ්ජිත්වා, ඉපිද; පවත්‍ත වරධමම චකෙකා, පවත්වන ලද උතුම් දම්සක් ඇත්තේ; සදෙවකෙහි ලොකෙහි, දෙවියන් සහිත ලොකයා විසින්; පූජියමානො, පුදනු ලබන්නේ; බන්‍ධුමතී නගරෙ, බන්ධුමතී නම් නගරයෙහි; පටිවසති, වාසය කර වදරණ සේක. තදා, එකල්හි; අයං මන්‍ධාතා, මේ මන්‍ධාතු රජතෙමේ; තස්මිං නගරෙ, ඒ නගරයෙහි; තුණණකාරො හුත්වා, සන්‍නාලියෙක්ව; නිබ්බත්ති, උපන්නේය. තුණණකාර කමෙමන, මැහුම් වැඩ කිරීමෙන්; ජීවිකං කපෙපනෙතා, ජීවිකාව කරමින්; විහරති, වාසය කරයි. තදා, එකල්හි; සකලනගර වාසිනො, සියළු නුවර වැස්සෝ; බුද්ධ පමුඛං, බුදුන් ප්‍රධාන කොට ඇති; භිකඛු සංඝං, භික්ෂු සංඝයාට; නිමනෙතත්වා, ආරාධනා කොට; මහාදානං, මහා දානයක්; අදංසු, දුන්නාහුය; අථ, එකල්හි; සො, ඒ සන්නාලි තෙම; එවං චිනෙතසි, මෙසේ සිතීය; නගරවාසිනො, නුවරවාසී වූ; ඉමෙ සබෙබ අපි, මේ සියල්ලෝම; දානං දදන්‍ති, දන් දෙත්.

අහං, මම; දුගගතතතා, දුගියෙකු බැවින්; එකොව සෙසො, වෙනම තේරී ගියෙමි; යදි, ඉදින්; අහං, මම; අජ්ජ, අද; යජ්ජා, යාගක්ෂෙත්‍රයෙහි; බීජං, කුසල් බීජයක්; එත්‍ථ, මෙහි; නරොපෙමි, රොපණය නොකෙරෙම් නම්; ඉමම්හා දුකඛා, මේ දුකින්; න පරිමුඤ්චිස්සාමීති, නොමිදෙන්නෙමියි; සො, හෙතෙම; වෙගෙන, වේගයෙන්; තුණණකාරකමමං, සන්නාලි වැඩ; පරියෙසිත්වා, සොයා; කිඤ්චිමූලං, කිසි මුදලක්; ලභිත්වා, ලැබ; තෙන, එයින්; එකසස අපි, එකනමකටවත්; දානං, දානයක්; දාතුං, දෙන්ට; ඔකාසං, අවකාසයක්; අලද්ධො, නොලද්දේ; ආපණං, වෙළඳසැලට; ගන්ත්වා, ගොස්; රාජමාසෙ, මහ මෑ; ගහෙත්වා, ගෙන; වඩ්ඪගාටකං, කුඩා පෙට්ටියක්; පූරෙත්වා, පුරවා; ආදාය, ගෙනවුත්; බුද්ධපමුඛසස, බුදුන් ප්‍රමුඛ කොට ඇති; භිකඛු සඞ්ඝසස, භික්ෂු සංඝයා වහන්සේගේ; භත්‍තගගං, දන් සාලාවට; ගන්ත්වා, ගොස්; ඨිතො, සිටියේ; එවං,

මෙසේ; චින්තෙසි, සිතීය; ඉදනි, දැන්; එකස්ස භික්ඛුනො අපි, එක භික්ෂූන් වහන්සේ කෙනෙකුගේ ද; පත්තෙ, පාත්‍රයෙහි; ඔකිරිතුං, බෙදන්නට; ඔකාසං, ඉඩක්; නත්ථි, නැත; (එනිසා) අහං, මම; ඉමෙ, මේ මැ ඇට; ආකාසෙ, අහසෙහි; අඩා, ඒකාන්තයෙන්ම: විකිරිස්සාමි, විසුරුවන්නෙමි; පතමානානං, වැටෙන මැ අතුරෙන්; එකං අපි, එකක්වත්; එකස්ස භික්ඛුනො, එක භික්ෂුවකගේ; පත්තෙ, පාත්‍රයෙහි; පතෙය්‍ය, වැටුණේ නම්; අප්පෙව නාම, ඉතා යෙහෙක; තං, එය; මෙ, මට; දීඝරත්තං, බොහෝ කාලයක්; හිතාය ච, වැඩ පිණිස ද; සුඛාය ච, සැප පිණිස ද; භවිස්සතී ති, වන්නේ යයි; පසන්න මානසො, සතුටු සිත් ඇත්තේ; උඩ්ඩං, උඩට; ඛිපි, දැම්මේය.

තතො, ඉක්බිති; පතමානා වැටෙන්නා වූ; තෙ, ඒ මැ ඇට; පරිවාරක දෙවතානඤ්ච, පිරිවරා සිටි දෙවියන්ගේද; ආනුභාවෙන, ආනුභාවයෙන්; බහි, පිටත; අපතිත්වා, නොවැටී; භගවන්තං ආදිං කත්වා, බුදුන් ආදිකොට; සබ්බෙසං භික්ඛුනං, සියලු භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ; පත්තෙ එව, පාත්‍රයෙහිම; පතිංසු, වැටුනාහුය; අථ, එකල්හි; සො, හෙතෙම; තං අච්ඡරියං, ඒ පුදුමය; දිස්වා, දැක; පසන්නමානසො, පහන් සිත් ඇත්තේ; සීරසි, හිසෙහි; අඤ්ජලිම්පග්ගය්හ, ඇඳිලි බැඳ; ඨිතො, සිටියේ; එවං, මෙසේ; පත්ථනං, ප්‍රාර්ථනාවක්; අකාසි, කෙළේය.

2. මෙ, මා විසින් කරන ලද; ඉමිනා අධිකාරෙන, මේ කුසල කර්මය කරණකොට ගෙන ද; යතිස්සාරෙ, යතීශ්වරයන් කෙරෙහි (කරන ලද); පසාදෙන, චිත්තප්‍රසාදය හේතුකොටගෙන ද; අහං, මම; ජාතිජාතියං, උපනුපන් ජාතියෙහි; කාමභොගීනං, කම්සැප අනුභව කරන්නන් අතුරෙන්; අග්ගො භවෙය්‍යං, අග්‍ර වන්නෙමි.

3. යදා, යම් කලෙක්හි; පාණිං පහරිත්වා, අත්පුඩි ගසා; නභොතලං, අහස් තලය; ඔලොකෙමි, බලම්ද; සබ්බදා, හැම කල්හි; සත්තරතන සම්පන්නං, සත් රුවනින් සපිරුණා වූ (එනම්, රන්, රිදී, මුතු, මැණික්, වෛරළු මිණි, දියමන්ති, පබළු යන සත් රුවන්); වස්සං, වර්ෂාව; වස්සතු ඉති, වසීවායි (පැතීය.)

4. සො, හෙතෙම; තතො පට්ඨාය, එතැන් පටන්; දෙව මනුස්සෙසු, දෙව් මිනිසුන් අතරෙහි, සංසරන්තො, සැරිසරන්නේ; මහන්තං දිබ්බ සම්පත්තිං, මහත් දිව්‍ය සම්පත්; අනුභවිත්වා, අනුභව

කොට; ඉමස්මිං භද්දකප්පෙ, මේ මහා භද්‍ර කල්පයෙහි; ආදිම්හි, මුලදී; මහා සම්මතො නාම, මහා සම්මත නම් වූ; රාජා අහොසි, රජෙක් විය; තස්ස, ඔහුගේ; පුත්තො, පුත්‍ර තෙම; රොජො නාම, රෝජ නම්; තස්ස පුත්තො, ඔහුගේ පුතා; වරරොජොනාම, වරරොජ නම්; තස්ස පුත්තො, ඔහුගේ පුතා; වරකල්‍යාණො නාම, වර කල්‍යාණ නම්; වරකල්‍යාණස්ස, වරකල්‍යාණගේ; පුත්තො, පුත්‍රයා; උපොසථො නාම, උපොසථ නම්; උපොසථස්ස, උපොසථගේ; පුත්තො, පුතා; මන්ධාතා නාම හුත්වා, මන්ධාතු නම් වී; නිබ්බත්ති, උපන්නේය.

සො, ඒ රජතෙම; සත්තහි රතනෙහි, සප්තවිධ රත්නයෙන්ද (එනම්, හස්තිරත්නය, අශ්වරත්නය, පුත්‍රරත්නය, මාණික්‍යරත්නය, චක්‍රරත්නය, ස්ත්‍රීරත්නය, ගෘහපතිරත්නය යනුයි); චතුහිච ඉද්ධිහි, චතුර්විධ ඍද්ධියෙන්ද; සමන්නාගතො, යුක්ත වූයේ; චක්කවත්තිරජ්ජං, චක්‍රවර්ති රාජ්‍යය; කාරෙසි, කරවිය; තස්ස, ඔහුගේ; වාමහත්ථං, වමත; සම්මිඤ්ජිත්වා, හකුළුවා; දක්ඛිණ හත්ථෙන, දකුණු අතින්; අප්පොඨිතෙ, අත්පොළසන් දුන් කල්හි; ආකාසතො, අහසින්; දිබ්බමෙඝොවිය, දිව්‍ය වර්ෂාවක් මෙන්; ජණ්නුප්පමානං දණක් පමණ; සත්ත රතන වස්සං, සත් රුවන් වැස්ස; වස්සති, වසියි; ඒවරූපො, මේ ආකාර වූ; අච්ඡරියො, ආශ්චර්යයක්; අහොසි, විය; සො, ඒ මහාමන්ධාතු නම් රජතෙමේ; චතුරාසීති වස්ස සහස්සානි, අසූහාරදහසක් අවුරුදු; කුමාර කීළං, කුමාර ක්‍රීඩාව; කීළි, කෙළියේය; චතුරාසීති වස්ස සහස්සානි, අසූහාර දහසක් අවුරුදු; ඔපරජ්ජං, යුවරජකම; කාරෙසි, කරවිය; චතුරාසීති වස්ස සහස්සානි, අසූහාර දහසක් අවුරුදු; චක්ක-වත්තිරජ්ජං, චක්‍රවර්ති රාජ්‍යය; කාරෙයි, කරවීය; අස්ස, ඔහුගේ; ආයුපන, ආයුෂය වනාහි; අසංඛෙය්‍යං අහොසි, අසංඛ්‍යයක් වූයේය.

5. සො, ඒ මහාමන්ධාතු රජතෙම; එක දිවසං, එක දවසක්; කාම තණ්හං, කාම තෘෂ්ණාව; පූරෙතුං, සම්පූර්ණ කරන්ට; අසක්කොන්තො, නොහැකි වන්නේ; උක්කණ්ඨිතා කාරං, කලකිරුණු අයුරක්; දස්සෙසි, දැක්විය; අමච්චා, අමාත්‍යයෝ; දෙව, දේවයන් වහන්ස; කින්නුබො, කුමක් නිසා; උක්කණ්ඨො අසි ඉති, උකටලි වූයෙහිදැයි; පුච්ඡිංසු, විචාළාහුය.

සො, ඒ රජතෙම; (කියනුයේ); භණෙ, කොලෙති! මය්හං, මගේ; පුඤ්ඤකම්මෙ, පින්කම; ඔලොකියමානෙ, බලන කල්හි;

ඉමං රජ්ජං, මේ රාජ්‍යය; නප්පහොති, නොපොහොනේය; කතරන්නුඛො ඨානං, කවර නම් ස්ථානයක්; රමණීයනති, සිත් කළුදැයි විචාළේය; මහා රාජ, මහරජතුමනි! දෙවලොකො ඉති, දෙව් ලොව යයි (කීවාහුය); සො, ඒ රජතෙම; චක්‍ක රතනං, චක්‍රරත්නයට; අබ්භුක්කිරිත්‍වා, පැන් ඉස; පරිසාය සද්‍ධිං, පිරිස සමඟ; චාතුම්මහාරාජික දෙවලොකං, චාතුර්මහාරාජික දෙව්ලොවට; අගමාසි, ගියේය. අථ, එකල්හි; චත්තාරො මහාරාජානො, සතර වරම් දෙවියෝ; දීබබමාලාගන්‍ධ හත්‍ථා, දිව මල් සුවඳ ගත් අත් ඇතිව; දෙවගණ පරිවුතා, දිව්‍ය සමූහයා විසින් පිරිවරන ලද්දහු; පච්චුග්ගමනං කත්‍වා, පෙර ගමන් කොට; තං, ඒ මන්ධාතු රජ; ආදය, පිළිගෙන; චාතුම්මහාරාජික දෙවලොකං, චාතුර් මහාරාජික දිව්‍යලෝකයට; ගන්ත්‍වා, ගෙන ගොස්; රජ්ජං, රාජ්‍යය; අදංසු, දුන්නාහුය; පරිසාය පරිවුතස්ස, පිරිස විසින් පිරිවරන ලදුව; තස්මිං, ඒ දිව්‍යලෝකයෙහි; රජ්ජං කාරෙන්තස්ස, රාජ්‍යය කරවන්නා වූ; තස්ස, ඒ රජහට; දීඝො අද්‍ධා, දීර්ඝ කාලයක්; වීතිවත්තො, ඉක්මුණේය; සො, හෙතෙම; තත්‍ථ අපි, එහිද; තණ්හං, කාම තෘෂ්ණාව; පූරෙතුං, පූරණය කරන්ට; අසක්කොන්තො, නොහැකි වන්නේ; උක්කණ්ඨිතාකාරං, කළකිරුණු අයුරක්; දස්සෙසි, දැක්වීය; තතො, ඉක්බිති; චත්තාරො මහාරාජානො, සතරවරම් දෙවි මහරජ දරුවෝ (ධෘතරාෂ්ට්‍ර, විරූඪ, විරූපාක්ෂ, වෛශ්‍රවණ යනුයි); මහාරාජ, මහරජතුමනි! කින්නුඛො, කුමක් නිසා; උක්කණ්ඨිතො අසිඉති, උකටලී වූයෙහි දැයි; පුච්ඡිංසු, විචාළහ; ඉමම්හා දෙව ලොකා, මේ දෙව්ලොවට වඩා; කතරන්නුඛො ඨානං, කවර නම් තැනක්; රමණීයං ඉති, සිත් කළුදැයි විචාළේය; දෙව, දේවයන් වහන්ස! මයං, අපි; පරෙසං, අනුන්ට; උපට්ඨාක මනුස්ස සදිසා, මෙහෙ කරන මිනිසුන් සමාන වෙමු; තාවතිංස දෙව ලොකො, තව්තිසා දෙව්ලොව; ඉතො, මීට වඩා; සත ගුණෙන, සියක් ගුණයෙන්; රමණීයො ඉති, රමණීය යයි කීවාහුය; මන්‍ධාතා, මන්‍ධාතු රජ තෙම; චක්‍කරතනං, චක්‍ර රත්නයට; අබ්භුක්කිරිත්‍වා, පැන් වඩා; අත්තනො, තමාගේ; පරිසාය පරිවුතො, පිරිස විසින් පිරිවරණ ලදුව; තාවතිංසාභිමුඛො, තව්තිසා දිව්‍යලොකයට අභිමුඛව; පායාසි, ගියේය; අථ, එකල්හි; අස්ස, ඔහුට; සක්කො දෙවරාජා, සක්දෙව් රජතෙම; දිබ්බමාලා ගන්‍ධහත්‍ථො, දිවමල් දිව සුවඳ ගත් අත් ඇත්තේ; දෙව ගණ පරිවුතො, දිව්‍ය සමූහයා

විසින් පිරිවරා; පච්චුග්ගමනං කත්වා, පෙර ගමන් කොට; තං, ඒ රජහු; හත්ථෙ, අත; ගහෙත්වා, අල්වාගෙන; මහාරාජ, මහරජ! ඉතො එහි ඉති, මෙහි එනු මැනැවැයි; ආහ, කීයේය.

තතො, ඉන්පසු; දෙවගණ පරිවුතස්ස, දිව්‍ය සමූහයා විසින් පිරිවරන ලදුව; රඤ්ඤො රජහු; ගමන කාලෙ, යන කල්හි; පරිනායක රතනං, පුත්‍රරත්නය තෙම; චක්කරතනං, චක්‍රරත්නය; ආදය, ගෙන; පරිසාය සද්ධිං, පිරිස සමඟ; මනුස්ස පථං, මිනිස් ලොවට; ඔතරිත්වා, බැස; අත්තනො, තමාගේ; සරං, ගෙට; පාවිසි, පිවිසියේය.

6. සක්කො, ශක්‍රතෙම; මන්ධාතුං, මන්ධාතු රජ; සක්ක භවනං, ශක්‍ර භවනයට; නෙත්වා, පමුණුවා; දෙවතා, දෙවතාවෝ, ද්වෙ කොට්ඨාසෙ කත්වා, දෙකොටසක් කොට; අත්තනො, තමාගේ; රජ්ජං, රාජ්‍යය; මජ්ඣෙ, මැදින්; භින්දිත්වා, බිඳ; අදාසි, දුන්නේය; තතො පට්ඨාය, එතැන් පටන්; ද්වෙපි රාජානො, රජවරු දෙදෙනාම; රජ්ජං, (දිව්‍ය) රාජ්‍යය; කාරෙසුං, කරවූහ; එවං, මෙසේ; කාලෙ ගච්ඡන්තෙ, කල් යන කල්හි; සක්කො, ශක්‍රතෙම; සට්ඨීසත-සහස්සාධිකානි, හැටලක්ෂයක් අධික කොට ඇති; තිස්සො ච වස්සකොටියො, තුන් කෙළක් අවුරුදු; ආයුං, ආයුෂ; ඛෙපෙත්වා, ගෙවා; චවි, චුත විය; අඤ්ඤො සක්කො, අතික් ශක්‍ර දිව්‍යරාජයෙක්; නිබ්බත්ති, උපන්නේය; සො අපි, ඒ ශක්‍රතෙමේ ද; තථා එව, එසේම; දෙව රජ්ජං, දිව්‍ය රාජ්‍යය; කාරෙත්වා, කරවා; ආයුක්ඛයෙන, ආයු ගෙවීමෙන්: චවි, චුත විය; එතෙන උපායෙන, මේ ක්‍රමයෙන්; ඡත්තිංස සක්කා, ශක්‍රයෝ සතිස් දෙනෙක්; චවිංසු, චුතවූහ.

මන්ධාතා පන, මන්ධාතු රජතෙම වනාහි; මනුස්ස පරිහාරෙන, මිනිස් ලීලාවෙන්; දෙවරජ්ජං, දිව්‍යරාජ්‍යය; කාරෙසී එව, කරවූයේමය; තස්ස, ඔහුට: එවං, මෙසේ; කාලෙ ගච්ඡන්තෙ, කල් යන කල්හි; භීයොසොමත්තාය, ප්‍රමාණයට වැඩියෙන්; කාම තණ්හා, කාමාශාව; උප්පජ්ජි, උපන්නේය; සො, හෙතෙම; මෙ, මට; උපඩ්ඪ රජ්ජෙන, අඩ රාජ්‍යයෙන්; කිං, ප්‍රයෝජන කිම්ද; සක්කං, ශක්‍රයා; මාරෙත්වා, මරවා; එක රජ්ජං, තනි රාජ්‍යය; කරිස්සාමි ඉති, කරන්නෙමියි; චින්තෙසි, සිතීය; සක්කං පන, ශක්‍රයා වනාහි; මාරෙතුං, මරන්ට; න සක්කා, නොහැක්කේය; එසා කාමතණ්හා පන, මේ කාම තෘෂ්ණාව වනාහි; විපත්තිමූලා, විපතට මුල් වන්නීය; තථාහි, ඒ එසේමැයි.

7. අත්‍ර, මෙතැන; වරං, උතුම්ය; අත්‍ර, මෙහි; සුඛං ඉති, සැපයයි; අතිච්ඡා, අධික තෘෂ්ණාවෙන්; විහතො, නටුවා වූ; නරො, මනුෂ්‍යතෙම; ඉධවා, මේ ලෝකයෙහි ද; පරත්‍ථවා, පරලොවද; සදා, හැම කල්හි; කිඤ්චි සාතං, කිසි සැපයක්; න වින්‍දතෙ, නොවිඳියි.

8. තණ්හාය, තෘෂ්ණාව කරණකොට ගෙන; සොකො, ශෝකය තෙම; ජායතෙ, උපදී; තණ්හාය, තෘෂ්ණාව කරණකොටගෙන; භයං, බිය; ජායතෙ, උපදී; තණ්හාය, තෘෂ්ණාවෙන්; විප්පමුත්තස්ස, වෙන්ව මිදුනහුට; සොකො, ශෝකයක්; නත්‍ථි, නැත; භයං, බියක්, කුතො, කොයින්ද?

9. එත්‍ථ, මේ ලෝකයෙහි; තණ්හාදසො, තෘෂ්ණාවට ගැති වූ; නරො, මිනිස් තෙම; රාජ චොරාදි සම්භවං, රජ, සොර, ආදීන්ගෙන් වන්නා වූ; හත්‍ථච්ඡෙදාදිකං, අත් කැපීම් ආදී වූ; දුක්ඛං, දුකට; පාපුණාති, පැමිණෙයි; විහඤ්ඤති, (එතිසාම) වෙසෙසින් නැසෙයි.

10. ඛෙත්තං වත්‍ථුං, කෙත් වත්ද; හිරඤ්ඤංච, රත්රන්ද; ගවාස්සං, ගවයන් හා අශ්වයන් ද; දස පොරිසං, දාසයන් හා සෙසු පිරිවර ජනයා ද (නිසා); ජාතෙන, හටගත්තා වූ; යෙන ලොභෙන, යම් ලොභයක් කරණකොටගෙන; පාණිනො, ප්‍රාණීහු; සදා, සැම කල්හිම; ජීයන්ති, පිරිහෙත්; විඤ්ඤුනා, නුවණැත්තන් විසින්; සො ලොභො, ඒ ලෝභය තෙම; සබ්බත්‍ථාමෙන, සියළු ශක්තියෙන්; පහාතබ්බා එව, පහ කටයුත්තේමය.

11. තතො, ඉක්බිති; අතිච්ඡාවිහතස්ස, අධික තෘෂ්ණාවෙන් නටුවා වූ; තස්ස, ඔහුගේ; ආයු සඞ්ඛාරො, ආයු ශක්තිය; පරිහායි, පිරිහුනේය; ජරා, ජරා තොමෝ; සරීරං, ශරීරයට; පහරි ගැසී; මනුස්ස සරීරංහි නාම, මනුෂ්‍ය ශරීරය නම්; දෙව ලොකෙ, දිව්‍ය ලෝකයෙහි; න භිජ්ජති, නොබිඳෙයි (හෙවත් නොමියයි); අථ, එකල්හි; සො, ඒ මන්ධාතු රජතෙම; දෙව ලොකා, දෙව් ලොවින්; භස්සිත්වා, බැස; බන්‍ධුමතී නගරුය්‍යානෙ, බන්ධුමතී නුවර උද්‍යානයට; ඔතරි, බැස්සේය; උය්‍යානපාලො, උයන්පල්ලා; තස්ස, ඔහු; ආගත භාවං, ආ බව; රාජකුලං, රජ ගෙදරට; නීවෙදෙසි, දැන්වීය; රාජා, රජතෙමේ; රාජකුලා, රජ ගෙදරින්; ආගන්ත්වා, අවුත්; උය්‍යානෙ එව, උයනෙහිම; ආසනං, ආසනයක්; පඤ්ඤපෙසි,

පැනවීය; තතො, ඉක්බිති; මන්ධාතා, මන්ධාතු රජතෙම; උය්‍යානෙ, උයනෙහි; පඤ්ඤත්තා, පනවන ලද; වර, උතුම් වූ; ආසනෙ, ආසනයෙහි; නිපනෙනා, හොත්තේ; අනුට්ඨානසෙය්‍යං, නැවත නොනැගිටින සැතපීම; කප්පෙසි, කෙළේය; තතො, ඉක්බිති; අමච්චා, අමාත්‍යවරු; දෙව, දේවයන් වහන්ස! තුම්හාකං, ඔබ වහන්සේ ගැන; පුරතො, මතු දවස; කින්නුකථෙස්සාම ඉති, (මහජනයාට) කුමක් කියන්නෙමුදැයි; පුච්ඡිංසු, විචාළාහුය; මන්ධාතු මහා රාජා, මන්ධාතු මහ රජ තෙම; ද්වි සහස්ස පරිත්ත ද්වීප පරිවාරෙසු, දෙදහස් කොදෙව් පිරිවර කොට ඇති; චතුසු මහා දීපෙසු, සතර මහා දිවයිනෙහි; චක්කවත්ති රජ්ජං, චක්‍රවර්ති රාජ්‍යය; කාරෙත්වා, කරවා; චාතුම්මහාරාජිකෙසු, චාතුර් මහාරාජික දෙවියන් අතරෙහිද; රජ්ජං, රාජ්‍යය; කාරෙත්වා, කරවා; ඡත්තිංස සක්කානං, සතිස් ශක්‍ර කෙනෙකුන්ගේ; ආයු පරිමාණෙන, ආයු ප්‍රමාණයෙන්; දෙවලොකෙ, දිව්‍යලොකයෙහි; රජ්ජං කාරෙත්වා, රාජ්‍යය කරවා; කාලං අකාසි ඉති, කළුරිය කෙළේය යන; ඉමං සාසනං, මේ හස්න; තුම්හෙ, තෙපි; මම, මාගේ; (ඇවෑමෙන්) පුරතො, මතු දවස; මහාජනස්ස, මහජනයාට; කථෙය්‍යාථ ඉති, කියව් යයි කීය; සො, ඒ රජතෙම; එවං වත්වා, මෙසේ කියා; කාලං කත්වා, කළුරිය කොට; යථා කම්මං, කම්වූ පරිදි; ගතො, ගියේය.

භගවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; ඉමං අත්ථං, මේ අර්ථය; පකාසෙතුං, ප්‍රකාශ කරන්ට; චතුමහා පරිසමජ්ඣෙ, සිවුමහ පිරිස් මැද; ඉමා ගාථායො, මේ ගාථාවන්; ආහ, වදාළ සේක.

12. චන්දිම සුරියා, සඳ හිරු දෙදෙන; යාවතා, යම්තාක් තැන්; පරිහරන්ති, පරිහරණය කෙරෙත්ද; විරොචනා, සවකීය-ලෝකයෙන්; දිසා, දිශාවන්හි; භන්ති, බබලත්ද; තාව, ඒතාක් තැන්; පඨවිංසිතා, පොළොව ඇසුරු කළා වූ; යෙ පාණා, යම් ප්‍රාණීහු වෙත්ද; සබ්බෙව, ඒ සියල්ලෝම; මන්ධාතා, මන්ධාතු රජහුගේ; දසා, දසයෝ වෙත්.

13-14 කහාපණ වස්සෙන, කහවනු වර්ෂාවෙන්ද; කාමෙසු, පස්කම් සැපයෙහි; තිත්ති, තෘප්තියක්; න විජ්ජති, නැත්තේය; (එහෙයින්) පණ්ඩිතා, පණ්ඩිත වූ; සො සම්මා සම්බුද්ධ සාවකො, ඒ සම්‍යක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක තෙම; කාමා, වස්තුකාම - ක්ලෙශ කාමයෝ; අප්පස්සාදා, ආශ්වාද රහිතයහ; දුක්ඛා, දුක් ඇත්තෝය; ඉති, මෙසේ; විඤ්ඤාය, දැන; දිබ්බෙසු කාමෙසු අපි,

දිව්‍ය වූ පඤ්ච කාමයන්හි පවා; රතිං, ඇල්මකට; න අධිගච්ඡති, නොපැමිණෙයි; තණ්හක්ඛය රතො හොති, තෘෂ්ණා ක්‍ෂය සංඛ්‍යාත නිර්වාණයෙහි ඇළුනේ වේ.

තං සුත්වා, ඒ අසා; බහු, බොහෝ ජනයා; සොතාපත්ති ඵලාදීහි, සෝවාන් ඵලාදියට; පාපුණිංසු, පැමිණියාහුය.

15. භො, පින්වත්නි; ඉති, මෙසේ; බොධියා, සම්‍යක් සම්බොධියට; ගති නියතානං, නියම ගමන් ඇති; උත්තමානං, උත්තමයන්ටද; තණ්හා, තෘෂ්ණා තොමෝ; සක වසං, සිය වසයට; උපනෙත්වා, පමුණුවා; දුක්ඛානි දෙති, දුක් දෙයි; අනියත ගතිකානං, නියත ගති නැත්තා වූ; මාදිසානං, මා වැන්නවුන්ට; කා කථා, කියනුම කවරේද?; ඉති, මෙසේ; මන්ත්වා, දැන; තං, ඒ තෘෂ්ණාව; ජහථ, දුරු කරව්; තිවත්ථුං, තෙරුවන්; භජථො, භජනය කරව්.

මහා මන්ධාතු වත්ථුං අට්ඨමං.

මහා මන්ධාතු කථා වස්තුව අටවැන්නයි.

9. බුද්ධවම්ම වෙළෙන්දගේ කථාව

බුද්ධවම්ම වාණිජකස්ස, "බුද්ධවම්ම" නම් වෙළෙන්දගේ; වත්ථුම්හි, කථා වස්තුවෙහි; අයං, මේ තොමෝ; ආනුපුබ්බී කථා, පිළිවෙළ කථාවයි.

1. ජම්බුදීපෙ කිර, දඹදිව වනාහි; පාටලිපුත්ත නගරෙ, පැළලුප් නුවර, වාණිජක කම්මෙන, වෙළෙඳමෙන්; ජීවමානො, ජීවත් වන්නා වූ; බුද්ධවම්මො නාම, බුද්ධවම්ම නම්; වාණිජො, වෙළෙන්දෙක්; අහොසි, වූයේය; සො, හෙතෙම; අපරභාගෙ, පසු කාලයෙහි; සත්වාහෙහි සද්ධිං, ගැල්කරුවන් හා සමඟ; ගාම නිගම ජනපද රාජධානිසු, ගම් නියම්ගම්, රාජධානින්හි; වණිජ්ජං පයොජයමානො, වෙළඳම් කෙරෙමින්; විචරති, හැසිරෙයි.

තස්මිං සමයෙ, එසමයෙහි; භගවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; නෙක භික්ඛු සහස්ස පරිවුතො, නොයෙක් දහස් ගණන් භික්‍ෂූන් විසින් පිරිවරණ ලද්දේ; බහු දෙව මනුස්සෙ, බොහෝ දෙව් මිනිසුන්; සංසාර කන්තාරා, සසර කතරින්; උත්තාරෙන්තො, එතෙර කරමින්;

ජනපදචාරිකං, ජනපද චාරිකාවෙහි; චරති, හැසිරෙන සේක; තදා, එකල්හි; සො, ඒ වෙළඳ තෙම; ද්වත්තිංසලක්ඛණානුබ්‍යඤ්ජන පතිමණ්ඩිතං, දෙතිස් මහා පුරුෂ ලක්ෂණයෙන් හා අසූ අනුව්‍යඤ්ජනයන්ගෙන් සැරසුනා වූ; ජලමාන, දිලිසෙන්නා වූ; සුවණ්ණ මෙරුං විය, රන් මෙරක් මෙන්; විරොචමානං, බබලන්නා වූ; මහා භික්ඛුසඞ්ඝ පරිවුතං, මහා භික්ෂු සංඝයා විසින් පිරිවරණ ලද්ද වූ; භගවන්තං, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; අද්දස, දුටුවේය; දිස්වා, දැක; පරම පීතියා, උතුම් වූ ප්‍රීතියෙන්; ඵුට සරීරො, පිනා ගිය ශරීර ඇත්තේ; අඤ්ජලිම්පග්ගය්හ, ඇඳිලි බැඳ; භගවන්තං උපසඞ්කමිත්වා, බුදුන් වෙත එළඹ; වන්දිත්වා, වැඳ; බුද්ධ සාසනෙ, බුදු සසුන්හි; අපරිචිත භාවෙන, නුපුරුදු බැවින්; සායණ්හෙ, සවස; භගවන්තං, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට; භත්තෙන, බතින්; නිමන්තෙසි, ආරාධනා කෙළේය; අථ, එකල්හි; අස්ස, ඔහුට; භගවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (වදරණ සේක්); භො, පින්වත; තථාගතා, බුදුවරයෝ; විකාල භොජනා, විකාල භෝජනයෙන්; පටිවිරතා ඉති, වෙන්වූවාහු යයි; ආහ, වදාළ සේක; අථ, එකල්හි; සො, හෙතෙම; භගවන්තං, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට; වන්දිත්වා, වැඳ; භන්තෙ, සවාමීනි; භගවන්තා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා; විකාලෙ, විකාලයෙහි; කිං, කුමක්; භුඤ්ජිස්සන්ති ඉති, වළඳන්නාහුදැයි; ආහ, විචාළේය; අථ, එකල්හි; භගවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; අස්ස, ඔහුගේ; කථා පටිච්ච, කථාව නිසා; අට්ඨවිධ පානං, අටවැදෑරුම් පානයක්; තථාගතානං, බුදුවරුන්ට; විකාලෙ, පස්වරු කාලයෙහි; භුඤ්ජිතුං, වළඳන්ට; කප්පති, කැපවේ; සෙය්‍යථීදං, ඒ කවරේද; 1. අම්බපානං, අඹපැන්; 2. ජම්බුපානං, දඹ පැන්; 3. චොචපානං, ඇට කෙසෙල් පැන්; 4. මොචපානං, මස් කෙසෙල් පැන්; 5. ඵාරුසක පානං, උගුරැස්ස පැන් (= බොරළු දමුනු පැන්); 6. මධුපානං, මී පැන්; 7. මුද්දික පානං, මිදි පැන්; 8. සාලුක පානං ඉති, ඕලු පැන් යයි (වදාළ සේක.)

වාණිජො, වෙළඳ තෙම; තං සුත්වා, ඒ අසා; සහ සක්කරා රසෙහි, උක් හකුරු හා සමඟ; මුද්දික පානං කත්වා, මුද්‍රික පානයක් සකස් කොට; බුද්ධ පමුඛස්ස, බුදුන් ප්‍රධානකොට ඇති; භික්ඛු සඞ්ඝස්ස, භික්ෂු සංඝයා වහන්සේට; අදාසි, දුන්නේය; ස භික්ඛු සඞ්ඝො, භික්ෂු සඞ්ඝයා සහිත වූ; සත්ථා, ශාස්තෲන් වහන්සේ; පරිභුත්තා, වළඳන ලද; පානීය රසො, පැන් රස ඇත්තේ; තස්ස,

ඔහුට; ධම්මං දෙසෙත්වා, ධර්ම දේශනා කොට; ජනපද චාරිකං, ජනපද චාරිකාවට; පක්කාමි, වැඩි සේක.

2. සො පි, ඒ වෙළඳ තෙමේද; පසන්න මානසො හුත්වා, පහන් සිත් ඇතිව; නිවත්තො, නැවතුනේ; වාණිජකෙහි සද්ධිං, වෙළෙඳුන් හා සමඟ; තෙසු තෙසු ජනපදෙසු, ඒ ඒ ජනපදයන්හි; වණිජ්ජං, වෙළඳාම; පයොජෙන්තො, යොදන්නේ; මහාවත්තනියං නාම, මහාවත්තනිය නම් වූ; කන්තාරං, කාන්තාරයට; පාපුණි, පැමිණියේය; තත්ථ, එහිදී; තෙසං, ඔවුන්ගේ; සබ්බෙසු එව සකටෙසු, සියළුම ගැල්හි; පානියං, පැන්; පරික්ඛයං අගමාසි, ගෙවීමටම ගියේය; තත්ථ, එහි; සබ්බ මනුස්සානංච, සියලු මිනිසුන්ටද; බලිවද්දනං ච, ගොනුන්ට ද; පානීයං, පැන්; නාහොසි, නොවීය; අථ, එකල්හි; සො වාණිජො, ඒ වෙළඳ තෙම; පිපාසාභිභූතො, පිපාසයෙන් පෙළුනේ; තෙසු තෙසු සකටෙසු, ඒ ඒ ගැල්වල; පානීයං, පැන්; පරියෙසන්තො, සොයමින්; විචරති, හැසිරෙයි; අථ, එකල්හි; එකස්මිං සකටෙ, එක් ගැලෙක්හි; මනුස්සා, මනුෂ්‍යයෝ; තං, ඔහු; දිස්වා, දැක; කාරුඤ්ඤෙන, කරුණාවෙන්; එත්ථ, මෙහි; ආගච්ඡ, එව; ඉමස්මිං කොලම්බෙ, මේ සැළෙහි; ථොකං පානීයං, පැන් ටිකක්; අත්ථි, ඇත; පිව ඉති, බොන්නැයි; වදිංසු, කීවාහුය; තතො, ඉක්බිති; සො, හෙතෙම; ගන්ත්වා, ගොස්; පානීයං, පැන්; පිවි, බීවේය; තස්ස, ඔහුට; තං රසං, ඒ රසය; මුද්දික පාන රස සදිසං අහොසි, මිදි පැන් රස හා සමාන විය; පිවන්තොව; බොමින්ම; සො, හෙතෙම; එවං මෙසේ; චින්තෙසි, සිතීය; තදා, එකල්හි; සම්මා සම්බුද්ධස්ස, සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට; මෙ, මා විසින්; දින්න මුද්දික පානස්ස, දෙන ලද මුද්‍රික පානයාගේ; නිස්සන්දො, කුසල විපාකය; අජ්ජ, අද; සම්පත්තො, භවිස්සති ඉති, පැමිණියේවනැයි; අච්ඡරබ්භූත චිත්තො, ආශ්චර්‍ය්‍ය අද්භූත සිත් ඇත්තේ; සොමනස්ස ජාතො, හටගත් සොම්නස් ඇත්තේ; ගන්ත්වා, ගොස්; සයං එව, තෙමෙම; චාටියා, සැළෙහි; පිධානං, පියන; විවරි, විවෘත කෙළේය; සකලාපි සාචාටි, ඒ සියලුම සැළ; මුද්දික පානෙන, මිදි පැනින්; පරිපුණ්ණා අහොසි, පිරුණේ විය; තතො, ඉක්බිති; සො, හෙතෙම; රසවන්තං, රසවත් වූ; ඔජවන්තං, ඕජස් ඇත්තා වූ; අපරික්ඛයං, නොපිරිහෙන්නා වූ; දිබ්බපාන සදිසං, දිව්පැන් සමාන වූ; පානීයං, පැන්; දිස්වා, දැක; පරමාය පීතියා, මහා ප්‍රීතියෙන්; පුට සරීරො, පිනාගිය

ශරීර ඇත්තේ; සබ්බෙ, සියල්ලෝ; පානීයං, පැන්; පිවන්තු ඉති, බොත්වායි; උග්ඝොසෙසි, හඬ නගා දැනුම් දුන්නේය; තං සුත්වා, ඒ හඬ අසා; සබ්බෙ, සියල්ලෝම, සන්නිපතිත්වා, රැස්ව; පානීයං, පැන්; දිස්වා, දැක; අබ්භූත චිත්තා ජාතා, පුදුම වූ සිත් ඇත්තෝ වූහ; වාණිජො, වෙළෙඳ තෙම; තෙසං මජ්ඣෙ, ඔවුන් මධ්‍යයෙහි; බුද්ධානුභාවං, බුද්ධානු භාවය; පකාසෙන්තො, ප්‍රකාශ කරමින්; ආහ, මෙසේ කීය.

3. භො, පින්වත්නි! භවන්තා, තෙපි; මහෙසිනො, බුදුන්වහන්සේගේ; සන්දිට්ඨිකං, මෙලොවදීම විපාක දෙන; අකාලිකං, කල් නොයවා විපාක දෙන; අචින්තනීයං, නොසිතිය හැකි; අච්ඡෙරං, ආශ්චර්ය්‍ය වූ; ඉදං ආනුභාවං, මේ ආනුභාවය; පස්සථ, බලව්.

4. බුද්ධෙ, බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි; පසන්න මනසා, පැහැදි සිතින්; මයා, මා විසින්; පානීයකං, පිය යුත්තක්; දින්නං, දෙන ලදී; තං දනං, ඒ දනමය කුසලය; ඉදනි එව, දැන්ම; මුනිවහසා, බුද්ධානුභාවයෙන්; විපච්චති, විපාක දෙයි.

5. දෙවානං, දෙවියන්ගේ; ඔජවන්තං, ඕජස් ඇති; සුධන්නං ඉව, සුධා භොජනය වැනි; දිබ්බපානං ඉව, දිව පැනක් වැනි; අබ්භූතං, අද්භූත වූ; අක්ඛයා, ක්ෂය නොවන්නා වූ; සීතලං, සිහිල් වූ; මධුරොදකං, මිහිරි ජලයක්; ජාතං, උපන්නේය.

6. කො නාම විචක්ඛණො, කවර නම් නැණවතෙක්; ඉධ ලොකෙ, මෙලොවද; පරත්‍ථෙ ච, පරලොවද; සුඛදං, සැප දෙන්නා වූ; උත්තමං, උතුම් වූ; දනං, දනය; සීල වන්තෙසු, සිල්වතුන් විෂයෙහි; න දදෙය්‍ය, නොදෙන්නේ ද? (දෙන්නේමය.)

7. මධුරොදකං, මිහිරි ජලය; යථා ඉච්ඡිතං, කැමැති පරිද්දෙන්; ගහෙත්වාන, ගෙන; පිවන්තු, බොත්වා! යථා ඉච්ඡිතං, අභිමත පරිද්දෙන්; භාජනානි ච, භාජනයන්ද; පූරෙත්වා, පුරවාගෙන; සබ්බෙ, සියල්ලෝ; යන්තු ඉති, යෙත්වා යි (කීයේය.)

8. එවං ච පන වත්වා, මෙසේ ද කියා වනාහි; සබ්බෙ මනුස්සෙ ච, සියලු මනුෂ්‍යයන් ද; බලිවද්දෙ ච, ගොනුන්ද; මුද්දික රසෙන එව, මිදි රසයෙන්ම; සන්තප්පෙසි, සන්තර්පණය කෙළේය; තතො තතො, ඒ ඒ තැනින්; ආගතාගතා අපි, ආ ආවෝද; පානීයං, පැන්; පිවිංසු, බීවාහුය; තථාපි, එතකුදු වුවත්; පානීයං, පැන්; අක්ඛයං අහොසි, ක්ෂය නොවුයේය.

තතො, ඉක්බිති; වාණිජො, වෙළෙඳ තෙම; සත්ථවාහෙහි සද්ධිං, ගැල්කරුවන් සමඟ; වණිජ්ජං පයොජෙත්වා, වෙළෙඳම් කොට; සකනගරං, සිය නුවරට; ආගච්ඡන්තො, එන්නේ; භගවන්තං, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; පස්සිත්වා, දැක; ගමිස්සාමි ඉති, යන්නෙමියි (සිතා); වෙළුවනං, වේළුවන විහාරයට; ගන්ත්වා, ගොස්; සත්ථාරං, බුදුන්වහන්සේ; වන්දිත්වා, වැඳ; සත්ථාරා, බුදුන් විසින්; කත අනුමොදනො, කරන ලද අනුමෝදනා ඇත්තේ; එකමන්තං, එකත්පසෙක්හි; නිසීදි, හුන්නේය; සත්ථාපි, ශාස්තෘන් වහන්සේ ද; තෙන සද්ධිං, ඔහු සමඟ; මධුර පටිසන්ථාරං අකාසි, මිහිරි වූ පිළිසඳර කථා කෙළේය; උපාසකො අපි, උපාසක තෙමේද; භන්තෙ, සවාමීනි! තුම්හාකං, නුඹ වහන්සේගේ; පාටිහාරියං, ප්‍රාතිහාර්යයක්; දිස්වා, දැක; පසන්නො පැහැදුණෙමි; වන්දිත්වා, වැඳ; ගමිස්සාමි ඉති, යන්නෙමියි (සිතා); ආගතො අම්හි, ආයේ වෙමි; පාටිහාරියං, පෙළහැර; එවං ච එවං ච ඉති, මෙසේ මෙසේ යයි; විත්ථාරෙන, විස්තර වශයෙන්; කථෙසි, කීයේය; අථ, එකල්හි; අස්ස, ඕ හට; භගවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ; ධම්මං දෙසෙයි, ධර්ම දේශනා කළ සේක.

සො, හෙතෙම; ධම්මං සුත්වා, බණ අසා; සත්ථාරං, බුදුන් වහන්සේට; ස්වාතනාය, සෙට දවසට; නිමන්තෙත්වා, ආරාධනා කොට; මහා දානං, මහා දනයක්; දත්වා, දී; අත්තනො, තමාගේ; ගෙහං එව, ගෙදරටම; අගමාසි, ගියේය. සො, හෙතෙම; තතො පට්ඨාය, එතැන් පටන්; දානාදීනි, දන්දීම් ආදි වූ; පුඤ්ඤානි, පින්කම්; කත්වා, කොට; තතො, ඒ අත් බැවින්; චුතො, චුත වූයේ; දෙව ලොකෙ, දිව්‍යලොකයෙහි; ද්වාදසයොජනිකෙ, දෙළොස් යොදුන් ඇති; කනකවිමානෙ, රන් විමනෙක්හි; දෙවච්ඡරා පරිවුතො, දෙවඟනන් විසින් පිරිවරණ ලදුව; දෙවිස්සරිය සමන්නාගතො, දිව්‍ය ඓශ්වර්යයෙන් යුක්තව; නිබ්බත්ති, උපන්නේය; තස්ස, ඔහුගේ; පුබ්බ කම්ම පකාසනත්ථං, පූර්ව කර්මය ප්‍රකාශ කිරීම් වශයෙන්; තත්ථ තත්ථ, ඒ ඒ තන්හි; රතන භාජනානි, රන් බඳුන්; දිබ්බමයෙහි, දිව්‍යමය වූ; මුද්දිකපානෙහි, මිදි පානයෙන්; පරිපුණ්ණානි අහෙසුං, සම්පූර්ණ වූහ; පානීයං, පැන්; පිවිත්වා, බී; දෙවා, දෙවියෝ; නච්චන්ති, නටත්; වාදෙන්ති, වයත්; කීළන්ති, කෙළිත්.

9. විපුල, මහත් වූ; ජිනසාරං, සර්වඥ ගුණ සාගරය; නජානමානො, නොදන්නා වූ; ජනො, සත්වතෙම; එවං, මෙසේ;

තොය මත්තසස, පැන් පමණක්; දනා, දීමෙන්; විපුලං, මහත් වූ; භොගං, සම්පත්; ලභති, ලබයි; භො, පින්වත්නි! තීසුවත්ථූසු, රත්නත්‍රයෙහි; විදිත, දන්නා ලද; ගුණ ගණා, ගුණ සමූහය ඇති; තුමෙහ, තෙපි; සීලවන්තෙසු, සිල්වතුන් විෂයෙහි; දනා, දන් දීමෙන්; බහු, බොහෝ වූ; විසෙසං, විශෙෂ සම්පත්; ලභථ, ලබව්.

බුධවම්මවණිජ කසස වත්ථුං නවමං, බුද්ධවම්ම වෙළෙඳගේ කථා වස්තුව නවවැන්නයි.

10. රූප දේවියගේ කථාව

රූප දෙවියා, රූප දේවියගේ; වත්ථුම්හි, කථා වස්තුවෙහි; අයං, මෝතොමෝ; ආනුපුබ්බී කථා, පිළිවෙළ කථාවයි.

1. අතීතෙ කිර, යටගිය දවස වනාහි; විපස්සිස්ස, විපස්සී නම් වූ; භගවතො, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ; කාලෙ, කාලයෙහි; බන්ධුමතී නාම, බන්ධුමතී නම් වූ; නගරං අහොසි, නුවරක් විය; තස්මිං නගරෙ, ඒ නුවර; එකාගාමදරිකා, එක් ගම් දැරියක්; විහාරෙ, විහාරයෙහි; ආහිණ්ඩන්ති, ඇවිදින්නී; එකං ගිලාන භික්ඛුං, එක් ගිලන් භික්ෂුවක්; දිස්වා, දැක; කම්පමාන හදයා, කම්පා වූ සිත් ඇත්තී; උපසඞ්කමිත්වා, ළඟට එළඹ; වන්දිත්වා, වැඳ; භන්තෙ, සවාමීනි! කො ආබාධො, කිනම් ආබාධයක්; තෙ, ඔබවහන්සේගේ; සරීරං, ශරීරය; පීළෙහි ඉති, පෙළාදැයි; පුච්ඡි, විචාළාය; තෙන අපි, උන්වහන්සේ විසින්ද; භගිනි, නැගණියෙනි! බර, කෲර වූ; ආබාධො, ආබාධයක්; මෙ, මාගෙ ශරීරය; පීළෙති ඉති, පෙළා යයි; වුත්තෙ, කී කල්හි; සා ඕතොමෝ; භන්තෙ, සවාමීනි; තෙනහි එසේ වී නම්; අහං, මම; තං රොගං, ඒ රෝගය; වූප සමෙස්සාමි ඉති, සංසිඳුවන්නෙමියි; නිමන්තෙත්වා, පවරා; ගෙහං, ගෙට; ගන්ත්වා, ගොස්; තං පවත්තිං, ඒ පුවත; මාතා පිතුනනං, මවුපියන්ට; කථෙත්වා, කියා; තෙහි, ඔවුන් විසින්; අනුඤ්ඤාතා, අනුදන්නා ලද්දී; පුන දිවසෙ, පසු දවස්හි; නානගගරසෙන, නොයෙක් අග්‍ර රසයෙන්; භෙසජ්ජාහාරං, බෙහෙත් ආහාරයක්; සම්පාදෙසි, සම්පාදනය කළාය; තතො, ඉක්බිති; සො භික්ඛු, ඒ භික්ෂු තෙම; පුන දිවසෙ, දෙවෙනි දවසෙහි; චීවරං, සිවුර; පාරුපිත්වා, පොරවා; භික්ඛාය, පිඩු පිණිස; චරන්තො, හැසිරෙන්නේ; තස්සා, ඒ

ගම්දැරියගේ; ගෙහං, ගෙට; ගන්ත්වා, ගොස්; අට්ඨාසි, සිටියේය; සා, ඕ තොමෝ; ආගතං, වැඩියා වූ; ථෙරං, තෙරුන් වහන්සේ; දිස්වා, දැක; සොමනස්ස ජාතා, හටගත් සොම්නස් ඇත්තී; පත්තං පාත්‍රය; ගහෙත්වා, ගෙන; ආසනං, ආසනයක්; පඤ්ඤාපෙත්වා, පණවා; අදසි, දුන්නාය; තත්ථ, එහි; නිසින්නං, වැඩ හුන්; තං, උන්වහන්සේට; ආහාරෙන, ආහාරයෙන්; සාධුකං, මනාකොට; පරිවිසිත්වා, වළඳවා; සක්කාරං අකාසි, සත්කාර කළාය; අථ, එකල්හි; තස්සා, ඇගේ; සද්ධා බලෙන, ශ්‍රද්ධා බලයෙන්; භුත්ත මත්තෙ එව, වැළඳූ කෙණෙහිම; සො, ආබාධො, ඒ ආබාධය; වූපසමි, සංසිඳුනේය; තතො, ඉක්බිති; සො, ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ; වූපසන්ත රොගො, සුව වූ රෝග ඇත්තේ; දුතිය දිවසෙ, දෙවැනි දවසෙහි; තස්සා, ඇගේ; ගෙහං, ගෙට; න අගමාසි, නොවැඩියේය; අථ, එකල්හි; සා, ඕ තොමෝ; විහාරං, විහාරයට; ගන්ත්වා, ගොස්; තං, උන්වහන්සේට; වන්දිත්වා, වැඳ; කස්මා, කවර හෙයකින්; නාගතත්ථ ඉති, නොවැඩියේ දැයි; පුච්ඡිත්වා, විචාරා; තෙන, උන්වහන්සේ විසින්; භගිනි! නැගණියෙනි! මෙ, මාගේ; ව්‍යාධි, රෝගය; වූපසමි, සුව විය; තස්මා, එහෙයින්; නාගතොසම් ඉති, නො ආයෙමියි; වුත්තෙ කීකල්හි; සා, ඕතොමෝ; භන්තෙ, ස්වාමීනි! සාධු ඉති, මැනැවැයි; සොමනස්ස ජාතා, හටගත් සොම්නස් ඇත්තී; ගෙහං එව, ගෙදරටම; අගමාසි, ගියාය.

2. සා, ඕ තොමෝ; තෙන පුඤ්ඤ කම්මෙන, ඒ පුණ්‍ය කර්මයෙන්, කාලං කත්වා, කළුරිය කොට; දෙව ලොකෙ, දිව්‍ය ලෝකයෙහි; නිබ්බත්ති, උපන්නාය; තත්ථ, එහි; තස්සා, ඇට; ද්වාදස යොජනිකං, දොළොස් යොදුන් පමණ වූ; කනක විමානං, රන් විමානයක්; නිබ්බත්ති, පහළ විය; සා, ඕතොමෝ; තත්ථ එහි; දෙවිස්සරියං, දිව්‍ය සම්පත්; අනුභවන්තී, විඳින්නී; ඡ බුද්ධන්තරං බුද්ධාන්තර සයක්; ඛෙපෙත්වා, ගෙවා; අම්හාකං, අපගේ; භගවතො, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ; කාලෙ, කාලයෙහි; ජම්බුදීපෙ, දඹදිව; දෙවපුත්ත නගරෙ, දෙව්පුත් නුවර; උදිච්ච බ්‍රාහ්මණ කුලෙ, උසස් බමුණු කුලයෙක්හි; ජෙට්ඨ බ්‍රාහමණස්ස; දෙටු බමුණාගේ; භරියාය, භාර්‍යාවගේ; කුච්ඡිම්හි, කුසෙහි; පටිසන්ධිං ගණ්හිත්වා, පිළිසිඳගෙන; පරිපාක මන්වාය, මුහු කිරීමට පැමිණ; මාතුකුච්ඡිතො, මවු කුසින්; නික්ඛමි, නික්මුණාය; තස්සා, ඇට; මාතුකුච්ඡිතො, මවු කුසින්; නික්ඛන්ත කාලතො පට්ඨාය, නික්මුණු කල් පටන්; දිවසෙ දිවසෙ, දවසක් දවසක් පාසා; අට්ඨට්ඨනාළි මත්තං, අට අට

නැළියක් පමණ; සාලි තණ්ඩුලං, සුවඳ ඇල් සහල්; නිබ්බත්තති, උපදියි; තස්සා, ඇගේ; රූප සම්පත්තිං, රූප සම්පත්තිය; දිස්වා, දැක; පසන්නා, ප්‍රසන්න වූ; මාතාපිතරො, මවුපියෝ; රූප දේවි ඉති, රූපදේවි යයි; නාමං අකංසු, නමක් කළාහුය; පච්ඡා, පසුව; තං, ඈ; පතිරූපෙන, සුදුසු වූ; දූරකෙන, කුලදරුවෙකු හා; නියොජේසුං, යෙදවූවාහුය; අථ, එකල්හි; අස්සා, ඈ; තණ්ඩුල නාළි මත්තං, සහල් නැළියක් පමණ; ගහෙත්වා, ගෙන; පවිතුං, පිසන්ට; ආරද්ධෙ, පටන්ගත් කල්හි; ඉච්ඡිත ඉච්ඡිත, කැමැති කැමැති; මච්ඡමංසාදී, මත්ස්‍ය මාංශ ආදී වූ; ව්‍යඤ්ජනංච, ව්‍යඤ්ජනද; සප්පි, ගිතෙල්; නවනීත, වෙඬරු; දධි, මීකිරි; ඛීරාදි, කිරි යනාදී වූ; ගොරසං ච, පස්ගෝ රසද; ජීර මරිචාදි, දූරු මිරිස් ආදි වූ; කටුක භණ්ඩං ච, කුළු බඩුද; කදලි, කෙසෙල්; පනස, කොස්; මධුගුළාදි උපකරණංච, මී උක් සකුරු ආදී උපකරණ ද; භාජනානි, භාජන; පූරෙත්වා, පුරා; නිබ්බත්තති, උපදියි; තාය, ඈ විසින්; හත්ථෙන, අතින්; ගහිතං, ගත්නා ලද; කිංචි, කිසියම්; ඛාදනීයං වා, කෑ යුතු දෙයක් හෝ; භොජනීයං වා, බුදිය යුතු දෙයක් හෝ; පූති භාවං, පිළුණු බවට; න ගච්ඡති, නොයයි; හත්ථුක්කලිං, බත් සැළියක්; ගහෙත්වා, ගෙන; සකල නගරවාසිනො, මුළු නුවර වැසියන්; භොජෙන්තියා අපි, වළඳවන කල්හිදු; එක කටච්ඡු මත්තං, එක හැන්දක් පමණ; හත්තං, බත්; ගහිතට්ඨානං, ගත්නා ලද තැනක්; න පඤ්ඤායති, නො පෙනෙයි; එවං, මෙසේ; අපරික්ඛය පුඤ්ඤ අහොසි, නොපිරිහෙන්නා වූ පින් ඇත්තියක් වූවාය; සකල දෙව පුත්ත නගරෙ, මුළු දෙවුපුත් නගරයෙහි; චන්ද සූරියා ච, සඳ හිරු සේ; පාකටා අහොසි, ප්‍රකට වූවාය; අථ, එකල්හි; සා, ඕ තොමෝ; පඤ්චසත භික්ඛු, පන්සියයක් භික්ෂූන්ට; නිමන්තෙත්වා, ආරාධනා කොට; නිච්චං, නිතර; සක නිවෙසනෙ එව, සිය ගෙදරම; භොජෙති, වළඳවයි; තදා, එකල්හි; තෙසං, ඒ භික්ෂූන්; අන්තරෙ, අතරෙහි; පටිසම්භිදප්පත්තො, සිව්පිළිසිඹියාපත්; මහා සඞ්ඝරක්ඛිත ථෙරො නාම, මහා සඞ්ඝරක්ඛිත නම් වූ ස්ථවිර කෙනෙක්; ඉමිස්සා, මැගේ; පුඤ්ඤානු භාවං, පුණ්‍යානුභාවය; දිබ්බ චක්ඛුනා, දිවැසින්; දිස්වා, දැක; එසා, මෝතොමෝ; අත්තනා, තමා විසින්; පුබ්බෙ, පෙර; කත, කරන ලද; කම්මං, කර්‍මය; න ජානාති, නො දනියි; අහං, මම; අස්සා, ඈට; පකාසෙය්‍යං, ප්‍රකාශ කෙළෙම් නම්; යන් නූන ඉති, ඉතා යෙහෙකැයි; (සිතා) එකදිවසං එක දවසක්; තස්සා, ඇගේ; නිවෙසනෙ, ගෘහයෙහි; භුඤ්ජිත්වා, වළඳා; අනු-

මොදනං, අනුමොදනාව; කරොන්තො, කරන්නේ; භගිනි, නැගණියනි! තයා, තී විසින්; පුබ්බෙ, පෙර; කතකම්මං, කරන ලද කුසල කර්මය; ජානාසි ඉති, දන්නෙහිදැයි; පුච්ඡි, විචාළේය. භන්තෙ, සවාමීනි! න ජානාමි, නොදනිමි; සොතුං, අසන්ට; ඉච්ඡාමි ඉති, කැමැත්තෙමියි (කීවාය); අථ, එකල්හි; සො, ඒ ස්ථවිරතෙම; අස්සා, ඇගේ; පුබ්බකම්මං, පූර්ව කර්මය; පකාසෙන්තො, ප්‍රකාශ කරන්නේ.

3. ඉතො, මේ කල්පයෙන්; එකනවුතෙ කප්පෙ, ඒකානූවන කල්පයෙහි; ලොකෙ, ලෝකයෙහි; ලොකෙක නායකො, ලෝකයට අසහාය නායක වූ; ඡින්න බන්ධනො, බිඳින ලද සසර බැඳුම් ඇති; විපස්සීනාම නායකො, විපස්සී නම් වූ බුදු කෙනෙක්; අහොසි, වීය.

4-5 තදා, එකල්හි; රම්මෙ, සිත්කළු වූ; තස්මිං පුරෙ, ඒ නගරයෙහි; ත්වං තී; ගාමදාරිකාආසි, ගම්දැරියක් වූවාය; විහාරස්මිං (එහි) විහාරයෙහි; ආහිණ්ඩන්ති, ඇවිදින්නී; රොගාතුරං, රෝගාතුර වූ; කිසං, කෘශ වූ; පණ්ඩුං, පඬුවන් වූ; මුහුං මුහුං, ක්‍ෂණ ක්‍ෂණයෙහි; අස්සසන්තං, ආශ්වාස කරන්නා වූ; ජිනසාවකං, සර්වඥ ශ්‍රාවකයෙකු; අද්දක්ඛි, දුටුවාය; දිස්වාන, දැක; කම්පිත චිත්තා, කම්පා වූ සිත් ඇත්තී; තං මුනිං, ඒ භික්‍ෂුවට; නිමන්තෙත්වා ආරාධනා කොට.

6. ත්වං, තී; භෙසජ්ජං ච, බෙහෙත්ද; භත්තං ච, බත් ද; අදා, දුන්නීය; තෙන, ඒ කරණකොටගෙන; සො යති, ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ; අබ්‍යාබාධො, ලෙඩ රහිත වූයේ; අනීඝො, නිරෝගී වූයේ; අනුපද්දවොච ආසි, නිරුපද්‍රව ද වීය.

7. තතො, ඉක්බිති; ත්වං, තී; තතො, එ අත්බැවින්; චුතා, චුත වූවා; සුකතෙන, මනාකොට කරන ලද; තෙන කම්මෙන, ඒ කර්මය කරණකොටගෙන; දෙව ලොකස්මිං, දිව්‍ය ලොකයෙහි; ජාතා, උපන්නී; සබ්බකාම සමිද්ධිනී ආසි, සියලු කාම සම්පත්තීන් සමෘද්ධ වූවාය.

8. තත්ථ, එහි; තෙ, තිගේ; පුඤ්ඤතෙජෙන, පින් තෙදින්; රතනමයො, රන්මුවා; මණිථූප සතාකිණ්ණො, මිණිකොත් සිය ගණනින් හෙබියා වූ; කූටාගාරෙහි, ගුළු ගෙවලින්; අලඞ්කතො, අලඞ්කාර වූ; පාසාදෙ, පහයක් වූයේය.

9. නෙකගබ්භ සතාකිණ්ණො, නොයෙක් සිය ගණන් ගබඩාවලින් ගැවසී ගත්තේය; සයනාසන මණ්ඩිතො, ශායනාසන වලින් සැරසුනේය; අච්ඡරාසත සංකිණ්ණො, සිය ගණන් දිව්‍ය අප්සරාවන්ගෙන් ගැවසී ගත්තේය; නච්ච ගීතාදි සංකුලො, නැටුම් ගී කීම් ආදියෙන් ආකුල විය.

10. රම්භා, කෙසෙල්ය අම්බ අඹය; ජම්බු, ජම්බුය; සන්නීර, තැඹිලිය; පූග, පුවක්ය; පුන්නාග, දෙඹය; පාටලී, පළොල්ය; නාගාදි, නාගස්ය යනාදී වූ; තරුසණ්ඩෙහි, වෘක්ෂ සමූහයෙන්; මණ්ඩිත, සැදුම් ලද; උය්‍යාන පන්තිහි, උයන් පෙළින් යුක්තවිය.

11. මධුමත්තාලිපාලිහි, මීබී මත් බඹර වැලින් යුත්; පදුම, පියුම්ය; උපපල, උපුල්ය; කල්හාර, හෙල්මැලිය; සැඳ, වැ කොඳය; (යන) කානන මණ්ඩිතෙ, වනයන්ගෙන් සැදුම් ලද; සරසී සාර සංකුලෙ, මනහර පොකුණුවලින් ගැවසුනා වූ.

12. අනෙකෙහි දෙවපුත්තෙහි, නොයෙක් දිව්‍ය පුත්‍රයන් කරණ කොටගෙනද; තථා, එසේම; දෙවච්ඡරාහි ච, දිව්‍යාඞ්ග-නාවන් කරණකොට ගෙනද; නිච්චුස්සවෙ, නිති උත්සව ඇති; මහා භොගෙ, මහා සම්පත් ඇති; මන නන්‍දනෙ, සිත් කළු වූ; විමානෙ, දිව්‍ය විමානයෙහි.

13. ත්වං, තී; එවං, මෙසේ; දෙවලොකම්හි, දෙව්ලොවෙහි වූ; මහායසං, මහා යශස්; වින්‍දමානා, විඳිමින්; අද්ධානං, දීඝ කාලයක්: වීතිනාමෙත්වා, ගෙවා; ගොතමෙ ජිනෙ, ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ; නිබ්බුතෙ, පිරිනිවන් පෑ කල්හි.

14. ත්වං, තී; ඉදනි, දැන්; ජම්බුදීපෙ, දඹදිව; උදිතෙ කුලෙ, ප්‍රසිඩ කුලයක; නිබ්බත්තා, උපන්නීය; පුඤ්ඤ පඤ්ඤ ගුණාවාසා, පින්; පැණ ගුණයන්ට වාසස්ථාන වූවාය; රූපෙන, රූපයෙන්; අග්ගා, අග්‍ර වූවා; පියංවද, ප්‍රිය තෙපුල් කියන්නියක් වූවාය.

15. තෙ, තිගේ; දෙවලොකස්මිං, දිව්‍ය ලොකයෙහි; අබ්භුතං, අද්භූත වූ; එතං දෙවස්සරියං, ඒ දිව්‍ය ඓශ්වර්‍ය්‍යය ද; තෙ, තිට; ඉධ ලොකස්මිං, මෙලොවෙහිදී; සබ්බං, සියලු; ඉමං මානුසිකං, සුඛං, මේ මිනිස් සැපද.

16. තස්ස විපස්සී මුනිනො, ඒ විපස්සී බුදුන්ගේ; කාලෙ, කාලයෙහි; ත්වං හි, තී වනාහි; ගිලානස්ස, ගිලන් වූ; එක භික්ඛුනො, එක් භික්ෂුවකට; දනං, දනයක්; අද, දුන්නීය; තස්ස, ඒ දනයාගේ; තං එලං, ඒ ඵලය; ඊදිසං, මෙබඳුයි.

17. සුඛප්පදං, සැප ලැබීම; ඉච්ඡන්තෙන, කැමැත්තහු විසින්; සදා, හැම කල්හි; පුඤ්ඤං, පින්; කාතබ්බං හි, කට යුත්තේමය; භද්දෙ, යහපත් තැනැත්තිය! තස්මා, එහෙයින්; සබ්බදා, හැම කල්හි; ත්වං, තී; කුසලෙ, කුශල ක්‍රියාවෙහි; උස්සුක්කා භව ඉති, උත්සාහවත් වෙවයි (කීයේය.)

18. එවං, මෙසේ; සො, ඒ සංඝරක්ඛිත ස්ථවිර තෙම; තස්සා, ඇගේ; පුරිමත්තභාවෙ, පෙර ආත්ම භාවයෙහි; කත කම්මං, කරන ලද කුශල කර්මය; පකාසෙත්වා, ප්‍රකාශ කොට; ඉදානි, දැන්; පුඤ්ඤකම්මෙ, පින්කම්හි; අප්පමාද භව ඉති, අප්‍රමාද වෙවයි; අනුසාසි, අවවාද කෙළේය.

සා, ඕ තෙමෝ; ථෙරස්ස, තෙරුන් වහන්සේගේ; ධම්ම දෙසනං, ධර්ම දේශනාව; සුත්වා, අසා; පරම සොමනස්සා, අතිශය සොම්නස් ඇත්තී; තතො පට්ඨාය, එතැන් පටන්; දානාදිසු, දන්දීම් ආදියෙහි; නිරතා, නිරත වූවාය.

පුඤ්ඤානි, පින්; කරොන්තී, කරන්නී; තෙන එව සොම නස්සෙන, ඒ සොම්නසින්ම; සොතාපන්නා, සෝවාන් වූ; අරියසාවිකා අහොසි, ආර්‍ය්‍ය ශ්‍රාවිකාවක් වූවාය.

19. ඉති, මෙසේ; පුඤ්ඤකම්මෙසු, කුශල කර්මයන්හි; සාරං, සාරයක්; අවිදිත ගුණමත්තා, නොදත් ගුණ මාත්‍රයක් ඇති; සා තරුණ කුමාරී, ඒ තරුණ කුමාරිතොමෝ; භික්ඛුස්ස, භික්ෂුවකට; දානං, දානයක්; දත්වා, දී; දිව මනුජ සුඛං, දෙව් මිනිස් සැප; අලත්ථ, ලැබීය.

භවන්තා, පින්වත්නි! විදිත කුසල පාකා, කුසල් විපාක දන්නා වූ; තුම්හෙ, තෙපි; සන්තිං, නිවන; කිං න ලබ්භෙථ, කිම නොලබන්නාහුද? (ලබන්නාහු මැයි.)

රූපදෙවියා වත්ථුං දසමං, රූප දේවියගේ කථා වස්තුව දසවැන්නයි.)

මාදම්පෙ - ඉරට්ටකුලමැ "වනමල්" වෙශ්මාධීශ,

පාඨශාලාචාර්‍ය්‍ය

පණ්ඩිත රන්ජිත් වනරත්න (බී. ඒ.)

විසින් ලියන ලද

රසවාහිනි වනරත්න ව්‍යාඛ්‍යාවෙහි

පළමුවන දහම්සොඬ වර්‍ගය නිමියේය.

රසවාහිනී - අනුවාදය

ජම්බුදීප උප්පත්ති කථා

1. දහම්සොඬ කථාව

කාශ්‍යප භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශාසන අන්තර්ධානයෙන් පසු බරණැස් රජුගේ අග මෙහෙසිය කුස බෝසතාණෝ පිළිසිඳ ගත්හ. මොහු උපන් කාලයේ සිට සියලු මිනිසුන්ට ධර්මය ගැන හැඟීමක් පහළ විය. එනිසාම දහම් සොඬ නාමය කුමාරයාට තැබිණ. සව්සත කෙළ පැමිණි තරුණ කුමාරයා දසපින් කිරියවත් පුරන්නේ අබිසෙස් ද ලැබීය. මෙසේ බරණැස් රජය විචාරණ දහම් සොඬ රජතුමා ධර්මයෙන් තොරව රාජ්‍යය විචාරීම නුසුදුසුය යන හැඟීම ඇතිකර ගති. "බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද ධර්ම පදයක් නොඅසා, එම ධර්මයෙන් තොරව රාජ්‍යය කරවීම නුසුදුසුය" යන හැඟීම රජතුමාට තහවුරු විය. එනිසා ඇමැතියන්ගෙන් ධර්මය ගැන විචාළේය. ඔවුහු ධර්මය නොදත්තෙමුයි ප්‍රකාශ කළහ.

රජතුමා ඇතකු පිට කහවණු දහසක් තබා අණබෙර ලවා සතර පදයකින් සංග්‍රහ කරන්නාට එය දෙමියි සනිටුහන් කොට නගරයෙහි ප්‍රචාරය කරවීය. දෙදහස, තුන්දහස ආදී විසින් වැඩි කොට කෝටි ගණන් ධන පරිත්‍යාගයට පිළිණ දුන්නත් බණ කියන්නෙකු සොයාගත නොහැකි විය. මෙසේ දහම් පිපාසයෙන් පෙළුණු රජතුමා දහම් දත්තකු නොලැබ රජය ඇමැතියන්ට පවරා දහම් සොයමින් මහවනයට වැදුණේය.

මෙයින් ශක්‍ර දේවයන්ගේ ආසනය උණු විය. කරුණු සොයන සක් දෙවිඳුට දහම් සොඬ රජතුමා දහම් සොයමින් තමන්ගේ රට, රාජ්‍යය, නෑයන් අත්හැර මහ වනයට පිවිසුණු බව දැක ඔහුට උපකාර කළයුතුය යන තීරණයට බැසගෙන සක් රජ ස්වරූපය අත්හැර බියජනක රකුස් වෙසක් මවාගෙන මහ බෝසත් ඉදිරිපිට පෙනී සිටියේය.

ඉක්බිති මහ බෝසත්තෙම තමා ඉදිරියෙහි වූ රකුසා දැක කිසි බියක් නොමැතිව මොහු බණ දන්නේ නම් යහපතැයි සිතා රකුසා සමඟ කතා කරමින් ධර්මය සොයා රාජ්‍යය අත්හළ බව

ද පවසා ඔබ බණ දත්තේ දැයි විමසීය. රකුසා "මම බණ දනිමි. එම බණට දෙන පූජාව කුමක්දැ" යි විමසීය. බුදුරජුන්ගේ ධර්මය මට දේශනා කරන්නේ නම් ඔබට මගේ සිරුරෙහි මස් හා ලේ දෙන බව පැවැසීය. බඩසා දුකින් පෙළෙන නිසා මස් අනුභව කොට ලේ බී මිස බණ කීමට අපහසු බව රකුසා බෝසතුන්ට කීයේය. මුලින් මගේ මස් කා ලේ බී පසුව කාට බණ කියන්නටදැයි බෝසත්තුමා ඇසීය. එම නිසා යහපත් ක්‍රමයක් දක්වන්නැයි බෝසත් රකුසාගෙන් ඉල්ලීය.

බෝසත්තුමා මෙසේ කී කල්හි රකුසා යුක්තිය මම විසඳමියි අඳුන් පර්වතයක් මවා "මහරජ, මෙහි නැඟ ඔබ මගේ කටට පනින්න. ඒ අතර මම ඔබට බණ කියමි" යි යෝජනා කෙළේය. බෝසතාණෝ මෙසේ කල්පනා කළහ. නොයෙක් ක්‍රමවලින් ජීවිතය විනාශයට යෑම සිරිතකි. මම මේ ජීවිතය ධර්මයට පරිත්‍යාග කළ යුතු යයි තීරණය කොට පර්වත මුදුනට නැඟ සද්ධර්මයට ජීවිතය පුදමියි සතුටු වූ රකුසාගේ දැල්වූ කටට පැන්නේය.

ඉක්බිති ශක්‍රයා රකුසු බව අත්හැර දෙවු අත් බව ගෙන බෝසත්තුමා පිළිගෙන දෙවු ලොවට ගෙන ගොස් දිවමල්, දිව සුවඳ ආදියෙන් පූජා කොට කාශ්‍යප බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද

අනිච්චාවත සංඛාරා උප්පාදවය ධම්මිනො,
උප්පජ්ජිත්වා නිරුජ්ඣන්ති තෙසං වූපසමො සුඛො

යන ගාථාවෙන් ධර්මය දේශනා කෙළේය. පසුව දෙව් සැපත් පෙන්වා බරණැස් රජ විමනට ගෙන ගොස් රජය පවරා දී අවවාද කොට දෙව්ලොවට ගියේය.

2. මුව වැද්දගේ කථාව

මෙයට තිස්එක්වැනි කපට පෙරාතුව සිඛී සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ බුද්ධත්වයට පැමිණී එක් සමයක විවේක සැපය විඳිමින් එක් වන සෙනසුනක සහල සිවුර එලා වැඩහුන් සේක. දෙව් බඹ ආදීහු එහි රැස්ව උන්වහන්සේට පුදමින් වඳිමින් සිටියහ. ඔවුනට බුදුහු චතුරාර්ය සත්‍යය දේශනා කළහ. එක් මුව වැද්දෙක් දඩයමට

ගොස් මෙසේ වැඩ සිටි බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක එකත් පස්ව සිට බණ අසා සිත පහද එයින් මියගොස් දෙව්ලොව ඉපිද නැවත නැවතත් සදෙව්ලොවම ඉපිද මේ බුධොත්පාදයෙහි සැවැත්නුවර කුලගෙයක ඉපිද නුවණ ඇතිව බුදු සසුනෙහි මහණව ගෙණ, දිනක් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළ ධර්මය අසා සිව්පිළිසිඹියාපත්ව සංඝයා මැද දී තමා විසින් කරන ලද පින්කම පිළිබඳ උදානය මෙසේ පැවැසීය.

සිඛී බුදුරජාණන් වහන්සේ මිනිසුන්ට ධර්ම දේශනා කරමින් ජීවත් වූහ. එ සමයෙහි මම මුව වැද්දෙක් වී දඩයමට කැලයට ගියෙමි. දෙව් බඹුන්ට දේශනා කළ චතුරාර්ය සත්‍යය මම ද ඇසීමි. එම පින නිසා දෙව්ලොව ඉපදුනෙමි. නැවත නැවතත් සදෙව්ලොව ඉපිද දෙව් සැපත් වින්දෙමි. ඒ මම දැන් මහ ධනවත් කුලයක ඉපිද වැඩිවියට පත්ව ගිය කල්හි දිනක් දෙව්රම් වෙහෙරට ගියෙමි. එහිදී ශිෂ්‍යයන්ට ධර්මය දේශනා කළ බුදුරජුන් දැක මම ද බණ ඇසීමි. පසුව මහණ වීමි. දැන් නිවන් පසක්කර ගත්තෙක් වෙමි. එබැවින් මම එක වචනයක් කියමි. එනම්, "මනාකොට ධර්මය අසව්" යන වචනයයි.

3. යහළුවන් තිදෙනාගේ කථාව

පෙර දඹදිව නියඟයක් ඇතිවිය. මෙයින් ජලචර ආදි සත්තු විනාශයට ගියහ. මහවනයන්හි ගස් කොළන් මලානික විය. පවසින් පීඩිත වූවෝ මිරිඟුව දිය යයි සිතමින් ඔබ්නොබ දුවමින් මහ දුකට පත්වූහ.

මේ අතර එක් ගිරවෙක් වතුර සොයමින් ඇවිද සැටරියන් පමණ එක් නරාවළක ඇති පැන් ගඳ ඉව වැටී කැදරකමට එහි බැස්සේය. බැස අධිකව වතුර බී එයින් ගොඩවීමට අසමත් විය. ඊට පසුව මෙසේම නයෙක් ද, මිනිසෙක් ද වතුර බීමට එහි වැටුනහ. නයාට ද නොපෙනී යෑමට විවේකයක් නොලැබීය. මිනිසාට ද ගොඩවීමට හැකියාවක් නොවීය. මේ තිදෙනාම මරණ බියෙන් බියපත්ව විසූහ.

එක්තරා මිනිසෙක් බරණැසින් මේ කැලයට පැමිණ පැන් සොයන්නේ මෙතැනට පැමිණ කරදරයට පත් මේ තිදෙනා දැක

අනුකම්පා කොට වැල්වලින් කූඩයක් හද සාල්ලක තබා මේ තිදෙනා බේරා ගත්තේය. ඒ තිදෙනාම තමන්ට ජීවිත දනය කළේ යයි සතුටුව "මෙතැන් පටන් ඔබ අපේ මිත්‍රයාය. අපිත් ඔබේ මිත්‍රයෝ වෙමු. අප වසන තැන්වලට එනු කැමැත්තෝ වෙමු." ගිරවා "හිමියාණෙනි, බරණැස දකුණු දොරටුවෙහි ලොකු නුග ගසක් ඇත. එහි මම වසමි. ඔබට අවශ්‍යතාවක් වූ විට මාගේ සමීපයට පැමිණ යහළු සුව යයි අඩ ගහන්න" යයි මිත්‍රකම තහවුරු කොට ගියේය. නයාද කියන්නේ 'එම නුග රුක සමීපයෙහි ලොකු හුඹසක් ඇත. එහි මම වසමි. ඔබට උවමනාවක් වූ විට දීඝ යයි අමතන්න." මීනිසා ද "බරණැස අසුවල් ගෙයි මම වසමි. උවමනාවක් වූ විට එහි එන්න" යයි කියා හෙතෙම ද ගියේය.

පසු කලක උපකාරක මිත්‍රයා ජීවත්වීමට අපහසුව, කියූ සලකුණ සහිත නුග ගස වෙත ගොස් "සම්ම සුව" යයි ඇමතීය. ගිරවා වහා අවුත් සතුටුව පැමිණි කරුණ විචාළේය. ජීවත්වීමේ අපහසුව නිසා පැමිණි බව හේ කීයේය. ගිරවා ස්වල්ප වේලාවක් මෙහිම වාසය කරන්න යයි කියා බරණැස් රජුගේ පොකුණ දෙසට ගියේය. මේ වේලාවේ රජතුමා ආභරණ ගලවා ජල ක්‍රීඩා කරමින් සිටියේය. ගිරවා අතු අතරට වී පරීක්ෂාවෙන් හිඳ ආරක්ෂක පුරුෂයන්ට නොපෙනෙන සේ ආභරණ තැබූ තැනට පැමිණ රජුගේ මුතුහර ගෙන ගියේය. ගෙන ගොස් මිතුරාට දී මෙය රැගෙන ජීවත් වන්න යයි කීය. මිනිසා පැරණි යහළු මිනිසාගේ ගෙදරට ගොස් සියල්ල කීය. මුතුහර ආරක්ෂා සහිතව තබන්න යයි කීය.

මේ අතරතුර ආභරණ පැළඳීමට පැමිණි රජතුමා මුතුහර නැති බව කියා වහාම පරීක්ෂා කරවීය. එහෙත් නොලැබිණ. පසුව අණබෙර යවා මුතුහර ගෙනත් දෙන කෙනෙකුට තෑග්ගක් දෙන බව ප්‍රසිද්ධ කෙළේය. මේ ප්‍රචාරය ගෙහි විසූ මිනිසා අසා මට මොහුගෙන් වැඩක් නැත. මොහු භාර දී තෑග්ග ගනිමියි සනිටුහන් කොට රාජපුරුෂයන් වෙත ගොස් එක් මිනිහෙක් මේ මුතුහර මගේ ගෙයි තබා ඇතැයි දැන්වීය. රාජපුරුෂයෝ වහා අවුත් මුතුහරත්, පුරුෂයාත් රැගෙන රජු සමීපයට ගෙන ගියෝය. රජතුමා මුතුහර සොරකම් කළ අය දිවැස්හුල තැබීමට නියෝග කෙළේය. වධකයන් විසින් ගෙනයනු ලබන මේ උපකාරක මිනිසා

නයාගේ හුඹස දැක ඔහු ගැන කල්පනා වී දීස යයි හඬගෑය. නයා මේ තත්ත්වය දැක කනගාටු වී එහි ගොස් ඔහු සනසා මිනිස් වෙසක් ගෙන මොහොතක් මොහු නොමරවයි කියා රජමැඳුරට ගොස් අගමෙහෙසියට දෂ්ට කෙළේය. ඕ විෂ වේගයෙන් මූර්ඡා වූ පසු නැවත මිනිස් වෙස් ගෙන වධයට නියම වූ මිනිසා ඉතා හොඳ සර්ප විෂ බෙහෙතක් දනී යයි කියා මිත්‍රයා වෙත ගොස්, "රජතුමා ඔබ කැඳවූ විට ගොස් දිය පතක් දේවියගේ ඇඟට ඉස විෂ රහිත කරන්න" යයි කීයේය.

රජතුමා අර ප්‍රවෘත්තිය අසා වධයට නියම වූ පුරුෂයා කැඳවා දේවියගේ විෂ බැස්සීමට නියම කෙළේය. ඔහුත් නා රජු කියූ පරිදි දිය පතක් ගෙන දේවියගේ ඇඟට ඉස විෂ නැති කෙළේය. රජතුමා එය දැක ඉතා සතුටුව ඔහුට කුඹුරු, වතු, යාන වාහන දී සත්කාර කෙළේය. ඔහු පසුව කැලෑවෙහි නරා වළෙහි වැටී සිටි තැන සිට සියලු විස්තර රජතුමාට කීයේය.

රජතුමා ඒ ප්‍රවෘත්තිය අසා අතිශයින් පැහැදී ඔහුට විශාල මන්දිරයක් කිරීමට නියෝග කෙළේය. ඔහු තමන්ට තනන එම ගෙය නුග ගසටත්, හුඹසටත් අතර කරන්නට යයි කීයේය. එසේ කොට රජුට ද උපස්ථාන කරමින් මිතුරන් දෙදෙනා සමඟ ද සතුටුව වාසය කෙළේය.

4. බුද්ධෙනියගේ කථාව

දඹදිව පාටලි පුත්‍ර නගරයෙහි අසූහත් කෝටියක් ධනය ඇති එක් සිටු ගෙදරක් විය. මේ සිටාණන්ට එකම දුවක් වූවාය. ඇයගේ නම බුද්ධෙනි ය. ඇයට සත් අවුරුදු කලැ දෙමව්පියෝ පරලෝසැපත් වූහ. මුළු බූදලය බුද්ධෙනියට අයත් විය. ඕ ඉතා රූමත්ය. දෙවඟණක් හා සමය. තුනුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාවත්ය. එම නගරයෙහි සිටුවරු සෙන්පතිවරු යුවරජවරු මැය කැමැත්තෙන් තෑගි බෝග සහිත මංගල යෝජනා යැවූහ. ඕ මේ යෝජනා අසා මෙසේ සිතුවාය. මගේ දෙමාපියෝ මේ සියලු වස්තුව අත්හැර ගියහ. හිමි කුලයකට යෑම මේ සම්පත් විනාශ කරගන්නකි. මා විසින් මේ ධනය බුදු සසුන්හි නිදන් කළ යුතුය. මෙසේ සිතා විවාහ යෝජනා ප්‍රතික්ෂෙප කොට එතැන් පටන් මහ දන් දුන්නීය. මෙසේ ඕ තොමෝ මැනැවින් දුන් දුන්නාය.

පසු කලෙක එක් අස් වෙළෙන්දෙක් නැගෙනහිර සිට බස්නාහිරට අසුන් වෙළෙඳමෙහි පැමිණ මැයගේ නිවසෙහි නවාතැන් ගත්තේය. ඒ වෙළෙන්ද බුද්ධෙනිය දැක දුහිතෘ ස්නේහය උපදවා ඇයට නොයෙක් වස්තු පරිත්‍යාග කෙළේය. ආපසු යන වේලාවෙහි තමන් සතුටු අශ්වයකු ගන්නට යයි ඇයට කීවේය. ඕතොමෝ ශෛන්ධව අශ්ව පෝතකයකු පෙන්වා ඌ ඉල්ලුවාය. වෙළෙන්ද ඒ අසු පැටියා දී හොඳින් ආරක්ෂා කරන්න යයි කීවේය. මේ අසුපැටියාට අහස් ගමන් හැකි බව පසුව ඕ දැන ගත්තාය. පින් කිරීමට මට යහළුවෙක් ලැබිණ. මීට පෙර නොගිය සිරිමහ බෝධිය වැඳිය හැකිය. මෙසේ කල්පනාකොට බොහෝ රන්මාලාදිය රැගෙන අශ්වයා පිට නැගී අහසින් ගොස් බෝධි පූජාවට ආයුෂ්‍යන් වහන්සේලාටත් සහභාගි වන සේ ආරාධනා කළාය. සිංහල දිවයිනෙහි රහත් භික්ෂූහු මේ ආරාධනාව පිළිගෙන සිරිමහ බෝමැඩට ගොස් එම පූජාවන්ට සහභාගි වූහ. මෙතැන් පටන් ඕ තොමෝ නිතර නිතර බෝමැඩට ගොස් මෙසේ පූජා පැවැත්වූවාය. මෙසේ නිතර ගමන් කරන ඇය දුටු වැදි මිනිස්සු පැළලුප් නුවර රජුට මේ ප්‍රවෘත්තිය කීවාහුය. ඔබතුමාට යෝග්‍ය කුමාරිකාවක් බව ද පැවැසුවාය. රජතුමා ඇය අල්ලාගෙන එන සේ ඔවුනට නියෝග කෙළේය. මිනිස්සු සැහැවී උන්නාහුය.

කුමාරිතොමෝ එදා ද අසු පිටින් පැමිණ රහතන් වහන්සේ සමඟ බෝධි පූජාව කළාය. ධම්මරක්ඛිත තෙරනුවෝ ඇයට මේ කරදරය ගැන කියා පරිස්සම් වන සේත්, කරදරයක් වුවොත් තුන් සරණය සිහි කරන සේත් අවවාද කළෝය. මිනිස්සු කුමරිය දැක අල්ලා ගැනීමට සූදනම් වූහ. ඕ තොමෝ අසුට විළුඹින් සනිටුහන් කළාය. අශ්වයා ඉතා වේගයෙන් අහසට පැන්නේය. අසුගේ වේගය ඉවසන්නට බැරි වූ කුමාරිකා තොමෝ අසු පිටින් ගිලිහෙන්නී පුතා, කළ උපකාරය සිහි කරන්න යයි කීවාය. අසු වහාම ආපසු පහතින් ගොස් කුමරිය තම පිට උඩ තබා ගෙන සිය නිවසට ගෙන ගියේය. මෙසේ බුද්ධෙනිය මුළු බූදලයම බුදු සසුනට වියදම් කොට පින් එකතු කොට මිය දෙව්ලොව උපන්නීය.

5. අභිගුණ්ඨික කථාව

කාශ්‍යප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දහම් දෙසා බුද්ධ කෘත්‍යය කොට සෙතව්‍ය නුවරදී පිරිනිවන් පෑ සේක. මිනිස්සු උන්වහන්සේගේ ධාතු නිදන් කොට කෝටි ගණනක් වියදම් කොට චෛත්‍යයක් බැඳවූහ. මේ අතර එක් අභිගුණ්ඨිකයෙක් ගම් නියම්ගම් දනව්වල හැසිර නයි නටවා ජීවත් විය. සෙතව්‍යා නුවර මිනිස්සු බෞද්ධයෝය. රාත්‍රියට නින්දට යන්නේ "නමෝ බුද්ධාය" යන්න සිහි කොටය. අභිගුණ්ඨිකයා බුදු ගුණ නොදනී. මේ නමෝ බුද්ධාය යන්න උපහාසයක් කොට කියන්නේය.

මෙසේ එක් දිනක් ක්‍රීඩා කරවීමට සුදුසු නයකු සොයමින් හේ ඇවිදී. එක් නාගරාජයෙක් කාශ්‍යප බුදුරජුන්ගේ චෛත්‍යයට වැඳ හුඹසකට යන අතර මොහු දැක මන්ත්‍ර ජපකර අල්ලා ගැනීමට සූදනම් විය. නාගයා ඔහුගේ මන්ත්‍ර ජප කිරීම අසා කිපී ඔහු පසු එළවීය. හැකිතාක් වේගයෙන් දිව පණ බේරා ගන්නට සූදානම් වූ නමුත් ගලක පය වැදී ඇදවැටුණි. ඔහුට පුරුදුව තුබූ "නමො බුද්ධාය" යන්න එහිදී කියවිණ. නාගයා එයින් තෘප්තියට පැමිණ දෂ්ට නොකොට, පැහැදී රන් මල් තුනක් තෑගි වශයෙන් දුන්නේය. මෙයින් එක මලක් මට පින් පිණිසත්, එකක් ඔබට පින් පිණිසත් පූජා කරවයි කීය. තුන්වැන්න වැය කොට අඹුදරුවන් පෝෂණය කරන්න යයි කීයේය.

මේ කී අයුරු චෛත්‍යයට රන්මල් දෙකක් පුද එකක් විකුණා කහවනු දහසක් ලැබ දන් පින් කරමින් කාලය ගත කොට කම් වූ පරිදි මිය පරලොව ගියේය.

6. සරණ තෙරුන්ගේ කථාව

සැවැත් නුවර සුමන නම් ගෘහපතියෙක් විය. ඔහුගේ භාර්යාව සුජම්පතිකා නම් වූ, මේ දෙදෙනට දුවක් හා පුතෙක් ලැබිණ. ඔවුන් කුඩා කල්හිම දෙමාපියෝ කළුරිය කරන්නෝ වැඩිමහලු පුත්‍රයා කැඳවා 'දරුව, ඔබ සුදුසු තැනක යෙදවීමට නොහැකි වූයෙමු. අප අයත් සියලු ධනය ගන්න. මේ නැඟණියගේ ද දියුණුව සලස්වන්න' යැයි වැඩිමහලු පුතාගේ අත බාල දියණියගේ අත මත තබා ඔවුහු කළුරිය කළෝය. මවුපියන්ගේ

ආදහන කෘත්‍යය කොට නැගණිය සුදුසු කුලයකට සම්බන්ධ කොට තමා ද විවාහ වී විසුවේය.

කල්යාමෙන් ඔහුගේ නැගණිය ගැබ්ගෙන සැමියාට කියා සොහොයුරාගේ ගෙදරට පැමිණියේය. මේ අතර භික්ෂු සංඝයා පිරිවරා වැඩම කළ බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක පහන් සිත් ඇතිව නමස්කාර කොට එකත් පසක සිටියෝය. උන්වහන්සේ ඒ දෙදෙනාගේ වාසනා සම්පත් දැක සරණ සිල්හි පිහිටවූ සේක. මෙසේ ද දේශනා කළහ. කිසි අවස්ථාවක කරදරයක් වුවොත් බුදුරජාණන් වහන්සේ සිහි කරන්න කියා බුදුන් වැඳ ඔවුහු ගමන් කළෝය. වැඩිමහල් සොහොයුරා මෙසේ පැමිණි මේ දෙදෙනා දැක සුදුසු සේ සැලකීය. සැමියා ටික දිනක් වාසය කොට කටයුත්තක් ඇත කියා නංගී අයියාට බාරදී ගියේය. හෙතෙම සිය බිරිය කැඳවා ඇයට සලකන්නට යයි නියම කෙළේය. කියූ පරිදි උපස්ථාන කරන ඇයට මේ තැනැත්තියගේ ආභරණ ගැන ආසා සිතී කැම වර්ජනය කොට කාමරයක් තුළට වී විසුවාය. සැමියා මෙයට හේතු විචාළේය. නමුත් ඕ අදහස සැඟවූවාය. පසුව සැමියාගේ බලවත් පෙරත්තය නිසා අදහස වෙනස් කොට ඔබගේ සොහොයුරියගේ පංචමාංග අනුභව කිරීමට මට ආසාවක් ඇති විය. ඒ ආසාව ඉටු කිරීමට බැරි නම් මම මරණයට පත්වෙමියි තරයේ ඕ කීවාය. ඔහු මරණයේ වැරැද්ද පෙන්විය. නමුත් ඕ තමා ගත් අදහසේ තරව සිටියාය.

ඇගේ සැමියා සිය සොහොයුරිය මැරීමට තීරණය කොට වෙනම උපායක් යොදා දෙමාපියන්ට අයත් ණයකරුවන් හමුවීමට යමු යයි යෝජනා කොට සැප පහසු වාහනයක නංගී නංවාගෙන කැලෑවට ගියේය. රිය පාර සමීපයේ නවතා ඇයගේ හිසකේ අල්ලා බිම පෙරළීය. මේ අවස්ථාවේ ඇයට කර්මජාවත සෙළවිණ. ඒ බැව් සොහොයුරාට කියා ඔහු ඉවත් කිරීමට මහන්සි ගත්තාය. නමුත් සඵල නොවීය. මෙසේ පහර දෙද්දීම ඇයට දරුවා ලැබිණ. නැගණිය, බෑණා දෙස බලා නොමරන මෙන් ඉල්ලුවාය. නමුත් ඒ නර රකුසා නැගණිය ඒ අසල වූ නුගරුක යටට ගෙන ගොස් මරන්නට තැත් කළේය. මුලදී ඇය විලාප නැංවූවාය. එහෙත් විලාප හඬින් කිසිවෙක් පැමිණියහොත් එය සොහොයුරාට අයහපතට හේතු යයි සලකා මෛත්‍රී කෙළේය. බුදු සරණ ගැනම සිතීය.

නුගරුක් දෙවියා මේ අපරාධය දක නංගිගේ ස්වාමියා සේ එතැනට පැමිණ තර්ජන ගර්ජන කොට ඔහු එළවීය. පසුව ඇයවත්, දරුවාත් වාහනයක නංවා සැවැත් නුවරට ගෙන ගොස් නගරයෙහි වූ ආගන්තුක ශාලාවෙහි නතර කොට ගියේය. ඇගේ සැමියා ඇය එතැනට පැමිණ, කවුරුන් සමඟ පැමිණියේදැයි විමසී. ඔබත් සමඟ යයි ඕ කීවාය. පසුව සොහොයුරා කළ බලහත්කාරකම ස්වාමියාට කීවාය. දින කීපයකට පසු බුදුරජාණන් වහන්සේට දන් සරසා වැඩම කරවා දන් දී ජීවිතය ලැබුණු අයුරු විස්තර කළෝය. තමන්ගේ දරුවාට සරණ යන නම තැබූහ. ධම් දේශනාව අසා දෙදෙනාම සෝවාන් වූහ. සරණ කුමාරයා විසි වයසේදී විදසුන් වඩා සරණ හිමි යයි ප්‍රසිද්ධ විය.

7. වෙසසා මිත්තාවගේ කථාව

දඹදිව කොසඹෑ නුවර කොසඹෑ රජතුමාගේ අග බිසව වෙස්සාමිත්තාය. බුදුරජාණන් වහන්සේ ද කොසඹෑ නුවර මෙසමයෙහි විසූ සේක. වෙස්සාමිත්තාවෝ රජතුමා සමඟ විහාරයට ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බුධ ලීලාව දැක පැහැදී සරණ සිල්හි පිහිටියාය. පසු කාලයක පිටිසර බද රජෙක් රජුට විරුද්ධව පැමිණ රාජ්‍යය හෝ යුද්ධය කියා සන්දේශයක් එවා තිබුණි. මෙයැසූ රජතුමා සේනාව පිරිවරාගෙන මෙහෙසියත් සමඟ යුද බිමට ගොස් ඇයට මෙසේ කීයේය. 'දේවීනි, යුද්ධය ගැන කීමට අපහසුය. මා යම් විධියකින් පරදින බව පෙනී ගියොත් කඳවුරෙහි රතු කොඩියක් ඔසවමි. ඒ සලකුණෙන් ඔබට කොසඹෑ නුවරට යා ගැනීමට හැකි වන්නේය.' රජතුමාට යුද්ධයෙන් පරාජය පෙනෙනු බැවින් දේවියට දැන ගැනීමට කඳවුරෙහි රතු කොඩියක් ඔසවා යුද කොට පරාජයට පත්විය. දේවිය සලකුණෙන් පරාජය දැන කොසඹෑ නුවරට යන අතර පසල් දනව් රජුගේ ආරක්ෂකයන්ට අසුවී ඔවුහු ඇය රජුට ඉදිරිපත් කොළෝය. රජතුමා ඇයට තමන්ගේ අග බිසොව වන්න යයි ආරාධනා කළේය. ඕ එය ප්‍රතික්ෂේප කළා. නැවත නැවතත් අග බිසෝ වීම ප්‍රතික්ෂේප කළ නිසා රාජාඞ්ගනයෙහි දර සෑයක් කරවා එයට ගිනි දී ගින්නට පනින මෙන් ඇයට නියෝග කළේය. ඕ නොයෙක් යුක්ති කියමින් එයින් ගැලවීමට උත්සාහ කළත් කිසි ප්‍රයෝජනයක්

නොවීය. පසුව දැල්වෙන ගින්නට බලහත්කාරයෙන් ඇය දැම්ම වීය. මේ මොහොතේ ඇය බුදුරජුන් සරණය ගැන උස් හඬින් කියා සිටියාය. පුදුමයකි! ඒ ගිනි දැල් ඇගේ ලෝම කූපයක් දැවීමට අසමත් විය. මේ පුදුමය දුටු රජතුමා වහා පැන ඔසවාගෙනවිත් ආසනයක තබා ඇඳිලි බැඳ ගෙන මේ නොදැවීමට හේතු විචාළේය. බිසව් තොමෝ තමා බුදුන්, දහම්, සඟුන් සරණ ගිය උපාසිකාවක් බවත්, ඒ බෙලෙන් නොදැවී ගිය බවත් ප්‍රකාශ කළාය. ඇගේ මේ බණ කථාව අසා අතිශයින් සතුටට පත්ව ඇය මව් තනතුරෙහි තබා ගත්තේය. රජතුමාත්, බොහෝ සේනාවත් මෙහිදී තුනුරුවන් සරණ ගියෝය.

8. මහාමන්ධාතු කථාව

විපස්සී සම්බුදු රජුන්ගේ කාලයෙහි බන්ධුමතී නුවර මන්ධාතු රජතුමා සන්නාලියෙක්ව ඉපදුනේය. බන්ධුමතී නගරවාසීහු බුදුපාමොක් මහ සඟනට මහ දන් පැවැත්වූහ. සන්නාලියාට පමණක් මේ දන්වැටට සහභාගී වීමට තමන්ගේ දුප්පත් ජීවිතය නිසා අපොහොසත් විය. කෙසේ හෝ සුළු මුදලක් උපයාගත් මොහු කඩයෙන් මෑ ඇට ගෙනවිත් එය තම්බාගෙන දන් ශාලාවට ගියමුත් එක පාත්‍රයකටවත් මෙය බෙදීමට ක්‍රමයක් නැත. හෙතෙම බලවත් ශ්‍රද්ධාවෙන් තමන් ගෙන ආ මෑ ඇට, පාත්‍ර තබා තුබූ තැනට විසි කළේය. බුදුරදුන්ගේ හා දෙවියන්ගේ අධිෂ්ඨානය අනුව එම මෑ ඇට සියල්ලම බුදු රජුන්ගේ පාත්‍රයේ සිට සෑම පාත්‍රයකටම වැටිණ. ඔහුට නිම්හිම් නැති සතුටක් ඇතිවිය. එහිදී මෙබඳු පැතීමක් කළේය. මේ පින්කමේ අනුසසින් සසරෙහිදී පස්කම් සැප විඳින්නන්ගෙන් අග්‍ර වෙමි. අප්පුඩි ගසා අහස දෙස බැලූ විට අහසින් සත්රුවන් වැසි වැසිය යුතුය.

ඔහු සසරෙහි සැරිසරා මහත් දෙව් සැපත් වින්දේය. පිළිවෙළින් රජ පරපුරේ මන්ධාතු යයි උපන් ඔහු සක්විති රජකම් ලැබ රාජ්‍යය කරවයි. පැතූ සේම සත්රුවන් වැසි වැස්සේය. අසූහාර දහසක් අවුරුදු කුමාර සැපද, අසූහාර දහසක් අවුරුදු යුවරජ සැපද, අසූහාර දහසක් අවුරුදු සක්විති රජ සැපත් වින්දේය. පසුව සක්විති රජකමට උකටලිව සක්රුවනට පැන් වඩා චාතුම්මහාරාජික දෙව්ලොවට ගොස් සතරවරම් රජදරුවන්

විසින් රාජ්‍යයෙන් පිදූ එහි දෙව් සැපත් පිරිවරත් සමඟ විඳ, ඒ කම් සැපෙනුත් තෘප්තිමත් නොවී තව්තිසා දෙව්ලොවට පිරිවර සමඟ ගියේය. ශක්‍රයා තමන්ගේ රාජ්‍යය දෙකට බෙදා වස්තුව කොටසක් බාර දුන්නේය. බොහෝ ගණනක් අවුරුදු එහි සක්දෙව් රජ සැප වින්දේය. ශක්‍රයන් 36 දෙනකු ඉපිද, මැරෙනතුරුම මන්ධාතු ශක්‍ර සම්පත්ති විඳ කොටසක් පමණක් මදි යයි සිතා ශක්‍රයා මැරීමට තීරණය කළේය. ශක්‍රයා ද පින් ඇති කෙනෙකි. ඔහු මැරීමට බැරිය. මේ හේතුවෙන් මන්ධාතු සක් සැපතින් ගිලිහී තමන්ගේ රාජ්‍යයේ උද්‍යානයට පිරිසත් සමඟ පිවිසියෝය. උයන් පල්ලා රජුට දන්වා ආසනයක් පනවා දුනි. ඔහු එහිදීම මළේය. ලෝකයාට ඔබ දෙන පණිවිඩය කුමක්දැයි ඇසූ අයට මෙසේ කීයේය. "මන්ධාතු දෙදහසක් කොදෙව් සහිත සතර මහාද්වීපයෙහි සක්විතිවත් චාතුම්මහාරාජික දෙව් ලොවත් තව්සිතාවෙත් ශක්‍ර රාජ්‍යය පාලනය කළේය. 36 දෙනෙක් ශක්‍රයන් මියයන තෙක් එහි ශක්‍ර දේවත්වය ඉසිලීය." මෙසේ කියා පරලොව ගියේය.

9. බුද්ධවම්ම වෙළෙන්දගේ කථාව

දඹදිව පාටලී පුත්‍ර නගරයෙහි බුද්ධවම්ම නම් වෙළෙන්දෙක් විය. ගැල්සාත්තුවක් සමඟ වෙළෙඳාම් කරමින් ඇවිදී. මේ සමයෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේ චාරිකාවෙහි වඩිමින් සිටියහ. මේ වෙළෙන්දට මුන්වහන්සේ සවස් කාලයක හමුවිය. උන්වහන්සේට වැඩ සවස් කාලයෙහි දනය සඳහා ආරාධනා කළේය. මේ නොකල් බව කියා සිටි විට සුදුසු අටවැදෑරුම් පාන වර්ග ගැන දැන්වූයෙන් මිදි යුෂ ගිලන් පසක් සේ පිළියෙළ කොට පිළිගැන්වීය. උන්වහන්සේ භික්ෂූන් සමඟ මේ මිදි පැන් වළඳ අනුමෝදනා කොට චාරිකාවෙහි ගියහ. වෙළෙන්ද ද පිරිස සමඟ වෙළෙඳාමෙහි ගියෝය. ඔහු මහාවත්තනිය නම් දිය නැති කාන්තාරයට පිවිසියේය. මොහුගේ ගැල්වල තිබූ පැන් තිමාවට ගොස් තිබිණ. අර වෙළෙන්ද හැම ගැලක පැන් සොයා නොලැබී වෙහෙසට පත්විය. පසුව එක් ගැලෙක කම්කරුවෙක් පැන් ඉතා ටිකක් ඇතැයි කීයෙන් ඔහුම එය විවෘත කොට පානය කළේය. එම පැන් මිදි රසයෙන් යුක්තය. සියලු දෙනාම මිදි පැන් බීවෝය. බුදුරජුන්ට දුන් දනයේ

ආනිසංසය ලැබී යයි අතිශයින් සියල්ලෝම තුටු වූහ. ආපසු නගරයට පැමිණ බුද්ධවම්ම වෙළෙන්ද විහාරයට ගොස් සිදුවුණු ප්‍රාතිහාර්‍ය්‍ය විස්තර කළේය. ඊට පසු දින මහදන් පිළියෙළ කොට බුදුපාමොක් මහසඟනට පූජා කළේය. මෙසේ නිතර නිතර දන් දුන් මේ වෙළෙන්ද මියගොස් දෙව්ලොව දෙළොස් යොදුන් රන්විමනක ඉපදුණේය. ඔහුගේ පින්කම ප්‍රකාශ වෙන පිරුණු මිදි පැන් රන් බඳුන්වල තිබිණි. දෙවියෝ මේ පැන් බී නටති, ගයති, වයති.

10. රූප දේවියගේ කථාව

විපස්සී බුදුරජුන්ගේ කාලයෙහි බන්ධුමතී නගරයෙහි රමණීය වූ විහාරයෙහි උන්වහන්සේ වාසය කළ සේක. එක් ගම් දැරියක් විහාරයෙහි ඇවිද ගිලන් වූ භික්ෂූන් වහන්සේ නමක් දැක අනුකම්පා කොට අසනීපය ගැන බෙහෙත් කැඳක් පිළියෙළ කරන බවත්, හෙට තමන්ගේ ගෙදරට වඩින ලෙසත් ආරාධනා කළාය. ඕ ගෙදර ගොස් දෙමාපියන්ට ද කියා නොයෙක් ඖෂධ වර්ග බහා බෙහෙත් කැඳක් ද, ආහාර ද පිළියෙළ කළාය. එකී භික්ෂූන් වහන්සේ ගෙදරට පැමිණි විට බෙහෙත් කැඳ හා ආහාර පිළිගැන්නුවාය. බෙහෙත් කැඳ වැළඳීමත් සමඟ භික්ෂුවගේ රෝගය සන්සිඳිණ. ඊට පසු දින ද එසේම පිළියෙළ කළත් භික්ෂූන් වහන්සේ නොවැඩි සේක. ගම්දැරිය විහාරයට ගොස් බෙහෙත් දින කීපයක් වැළඳිය යුතු බව කී විට එම බෙහෙත් කැඳින් රෝගය සන්සිඳුණු බව ප්‍රීතියෙන් කීහ. ඕ අතිශයින් සන්තෝෂයට පත්වූවා පසු කල කළුරිය කොට දෙව් ලොව උපන්නීය. බුධාන්තර 6 ක් යනතුරුම ඕ දෙව් සැපත් වින්දය. අපේ සම්බුදුන්ගේ කාලයෙහි ධනවත් බමුණු කුලයක ඉපදුණාය. ඈ උපන්ද සිට එම ගෙදරට නැළි අටක සහල් ලැබේ. ඇගේ රූප සම්පත් දුටු දෙමාපියෝ 'රූප දේවී' යයි නම් තැබූහ.

ඕ සාල් නැළියක් ගෙන පිසන්නට පටන් ගත් විට තමන් කැමැති මස් මාළු එළවළුත්, ගිතෙල් වෙඬරු කිරි ආදියත්, දුරු මිරිසුත්, කෙසෙල්, වරක ආදී පළතුරුත් භාජන පුරවා ඇත. ඈ අතින් ගත් කිසි ආහාරයක් නරක් නොවේ. මුළු නුවර වැස්සන්ටම මේ ආහාර දෙන්නීය. එහෙත් නිමාවකට නොයයි. පන්සියයක්

භික්‍ෂූන් වහන්සේ ඇගේ ගෙදර නිතිපතා වළඳති. පිළිසිඹියාපත් මහා සංඝරක්ඛිත හිමියෝ ඇගේ පෙර කර්මය දන්නේ දැයි දිනක් විමසූහ. ඕ එය නොදන්නා බවත්, කරුණාකොට ප්‍රකාශ කරන ලෙසත් ඉල්ලා සිටියාය. උන්වහන්සේ ඇයට පෙර රෝගාතුර භික්‍ෂුවකට කළ පින්කම ප්‍රකාශ කළ සේක. දැනුත් පින්කම් කිරීමට පමා නොවන්නට බණ කී සේක. පසුව නිතර නිතර පින්කම් කොට සෝවාන් වූ ආර්ය ශ්‍රාවිකාවක් වූවාය.

දහම් සොඬවග නිමි.